

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ORDULU ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ÖZEL ADLAR VE
KULLANILIŞ ÖZELLİKLERİ**

Hazırlayan
VOLKAN ODABAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Akademik Danışman
DOÇ. DR. SALİM KÜÇÜK

ORDU - 2014

T.C
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, jürimiz tarafından 26.05.2014 tarihinde yapılan sınav ile Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Salim KÜÇÜK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nuh DOĞAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet DAĞLI

ONAY:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

25.06.2014

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Serhat GENÇ

BİLDİRİM

Bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

25/06/2014

Volkan ODABAŞ

ÖZET

[ODABAŞ, Volkan], [*Ordulu Şairlerin Şiirlerinde Geçen Özel Adlar ve Kullanılmış Özellikleri*], [Yeni Türk Dili], Ordu, [2014].

Ordu, geçmişten bugüne sanatın ve kültürün çeşitli dallarında eser veren insanların yaşadığı bir kent olmuştur. Ülkemiz kültür hayatına önemli katkılar sağlayan Ordu, Türkçenin şiir üzerinden ifadesi bağlamında da dikkate değer zenginlikler taşımaktadır. Ordu'da doğmuş, bu kentte yaşamış, bir yönüyle bu kentle bağ kurmuş her şairin şiirlerinde özel adların varlığı gerek adbilim, gerekse sözvarlığı açısından incelemeye değerdir.

Bu bağlamda, gerek çağdaş gerekse geleneksel formda şiir yazan Ordulu şairlerin şiirlerinde yer alan özel adları, ad bilimdisiplini ışığında incelemeyi esas alan bu çalışma; yöre şairlerinin zengin anlatım olanaklarını ve şiir dili aracılığıyla özel adları nasıl ve hangi bağlamlarda kullandıklarını, bu özel adların şiir dilinde ne gibi görevler üstlendiklerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Çalışmada Ordulu şairleri örnekleyen toplam 60 şairin 115eseri incelenerek, özel adlar fişleme ve tarama yoluyla tespit edilmiş, belirli başlıklar altında sınıflandırılmış ve özel adların Ordulu şairlerin şiirlerindeki dilsel görünümü açığa çıkartılmaya çalışılmıştır.

Türkçe şiir yazan Ordulu şairlerin; Türk dilinin kültürler arası öğrenmeye, adlandırma yollarının çeşitliliğine, şiir dilinin çok katmanlı dokusuna ve kendi sözvarlıklarına yaptığı katkıları şiirlerinde özel adları kullanmak suretiyle sağladıklarını düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Ordulu şairler, şiir, adbilim, özel ad, anlambilim.

ABSTRACT

[ODABAŞ, Volkan], [*Proper Names Mentioned in the Poems of Poets from Ordu, and their Peculiarities*], [New Turkish Language], Ordu, [2014].

Ordu has been a city where from the past until today people with their cultural works appeared in various branches of art and culture reside. Having made significant contribution to the cultural life of our country, Ordu has considerable riches in terms of poetic narrative of Turkish language. It is worthwhile to study the usage of proper names in the poems of every poet who have had connections with this city in every way, who lived in here, as far as onomasiology and lexicology are concerned.

Given this context, this works aims at making manifest how and in which context the local poets who write their poems in both modern and traditional forms have been employing rich narration possibilities and their use of proper names through the poetic language as well as the functionalities of these proper names at the service of the poetic expression.

In this work, 115 pieces of works from 60 poets in total who make up the sample of Ordu poets have been investigated. The proper names mentioned in these works have been identified by means of keeping a record of them and scanning and classified under certain headings in order to locate and to map proper names in the linguistic landscape of the poems of Ordu poets.

We are in the opinion of the fact that Ordu poets who write Turkish poems have provided their contribution to the learning across cultures, diversity of ways of denomination and the multilayered texture of the poetic language and their own vocabulary in Turkish by utilizing proper names in their poetry.

Key Words: Poets from Ordu, poetry, onomasiology, proper name, semantics.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı:	Volkan ODABAŞ
Doğum Yeri ve Tarihi:	Fatsa / 20.07.1982
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi:	19 Mayıs Üniversitesi / Eğitim Fakültesi / Türkçe Eğitimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi:	-
Bildiği Yabancı Diller:	İngilizce (Orta Düzeyde)
Bilimsel Etkinlikleri:	<ul style="list-style-type: none"> - Kocaeli Üniversitesi Şiir Etkinlikleri Birimi, I.Ulusal Şiir Kongresi Bildiri Sunumu, Türkiye / Erotizm Bağlamında İlhan Berk Şiirine Kısa Bir Bakış. 16 Mayıs 2007. - II. Uluslararası Türk Halkları Çocuk Edebiyatı Kongresi Bildiri Sunumu, Azerbaycan, Bakü / Gökhan Akçiçek'in Şiirlerinde Bir İyilik Alanı Olarak Doğa. 11-13 Ekim 2012. - Turkish Studies'te Yrd. Doç. Dr. Salim Küçük'le Ortaklaşa Yayımlanmış Makale, Türkiye / Ordulu Şairler Örneğinde Özel İsimlerin Kültürler Arası Öğrenmeye Katkısı. 7/4 Fall 2012. - Gençlik ve Kültürel Mirasımız, Uluslararası Kongrede Bildiri Sunumu, Samsun / Türkiye, Günümüz Gençliğinin Okuma Kültürü Üzerine Bir İnceleme ve Fatsa Örneği, 15-18 Mayıs 2014.
Çalıştığı Kurum:	MEB, Fatsa Merkez Ortaokulu
E-Posta Adresi:	volkanodabas52@hotmail.com
Cep:	05052990225
Tarih ve İmza:	

ÖN SÖZ

İlhan Berk, bir kitabına “Adlandırılmayan yoktur” adını vermiştir. Bu söylem adı olan, adlandırılan her şeyin var olduğunu, var olabileceğini imlemektedir. İnsanoğlu varlıkla karşı karşıya geldiği günden bu yana hep bir ‘şey’lere ad koymuş. Onu var kılmak için bilmek, tanımak istemiştir. Tanımak için de onunla bağ kurmuştur. Adlar, bu bağın en güçlü anlatım yolu olmuştur. İnsan doğayı, dilin büyüğü sözcükleriyle göstermiştir. Eşyayı, duygularını, çevresinde hissettiği, duyumsadığı, gördüğü, algıladığı her şeyi adlandırmaktan vazgeçmemiştir.

Adbilim (onomastics) varlıkların, nesnelere, kavramların, eşyanın kısacası çevremizde var olan, algılayabildiğimiz her şeyin adıyla ilgilenen bilim dalıdır. Adbilim, genel olarak tür (cins) ad ve özel ad olarak ikiye ayrılan; varlıklara ad olan; varlıkları karşılayan dil birliklerinin, sözcüklerin, göstergelerin kökenini, tarihi seyrini, çeşitli dil ve kültür sorunları etrafında ele almaktadır.

Ordulu şairlerin şiirlerinde tespit ettiğimiz özel adlar, adbilim açısından bize birtakım veriler sunacak niteliktedir. Standart Türkçenin sözvarlığında yer alan özel adlar dışında, farklı anlatım yollarıyla oluşturulan özel adlar da Ordulu şairlerin şiirlerinde yer almaktadır.

Girişte; tezin temel problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırma yöntemleri tanıtılmıştır.

Birinci bölümde ad ve adlandırma, özel adlar ve adbilim genel olarak ele alınmıştır. Adbilim dallarının sınıflandırılması ve buradan hareketle de tezde kullanacağımız temel sınıflandırmalar yeni bakış açıları ve eldeki malzemeye göre belirlenmiştir.

İkinci bölüm; çalışmanın ana iskeletini oluşturan, Ordulu şairlerin eserlerinde tespit ettiğimiz her türlü özel adın görevlerine göre sınıflandırılmasını kapsayan bölümdür. Her bölümün kendi içinde alt başlıklara ayrıldığı bu bölümde özel adlar, bağlamlarından koparılmadan alıntılanmıştır.

Özel adların şiirlerdeki kullanılış/sunuluş özelliklerini irdeleyen üçüncü bölümde özel adlar, şiir dili ve anlambilim açısından çözümlenmeye çalışılmıştır. Şiir dilinin retorik kavramları, tespit edilen özel adlar vasıtasıyla örneklendirilmiştir.

Dördüncü bölümde bulguların genel değerlendirilmesi yapılarak, tez çalışmasının sonunda ortaya çıkan sonuçlara yer verilmiştir.

Beşinci bölümde, tezde yararlanılan her türlü kaynak kendi içinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Dizin’de abecesel sıralamaya göre verilen tüm özel adların geçtiği yerler gösterilmiştir.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bana destek olan; çalışmamın her aşamasında değerli zamanını bana ayıran; bilgi, deneyim ve birikimlerini benden esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Salim KÜÇÜK’e; gerek ad bilim alanında yaptığı çalışmalarla gerekse verdiği derslerle ufukumuzu açan Yrd. Doç. Dr. Nuh DOĞAN’a ve varlığıyla beni onurlandıran çok değerli eşim Özlem GELBAL ODABAŞ’a sonsuz teşekkür ediyorum.

Volkan ODABAŞ

Ordu - 2014

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	İİ
ÖZET.....	İİİ
ABSTRACT.....	İV
ÖZGEÇMİŞ.....	V
ÖN SÖZ.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	Vİİİ
TABLolar LİSTESİ.....	XV
TEZDE KULLANILAN KISALTMALAR.....	XVİ
TEZDE KULLANILAN İŞARETLER.....	XXVİ
GİRİŞ.....	1
1. Problem.....	1
2. Amaç.....	3
3. Önem.....	3
4. Sınırlılıklar.....	4
5. Yöntem.....	9
5.1. Araştırmanın Modeli.....	9
5.2. Evren ve Örneklem.....	9
5.3. Verilerin Toplanması.....	9
5.4. Verilerin Çözümlemesi.....	10
BÖLÜM I	
TEMEL KONU VE KAVRAMLAR.....	11
1. Ad ve Adlandırma.....	11

2. Özel Adlar.....	14
3. Ad Bilim.....	17
3.1. Ad Bilim Dalları.....	19
3.2. Özel Adların Ad Bilim İçindeki Yeri.....	20
3.2.1. Kişi Adlarının Ad Bilim İçindeki Yeri.....	20
3.2.2. Yer Adlarının Ad Bilim İçindeki Yeri.....	23
3.3. Özel Adların Sınıflandırılması.....	28
3.3.1. Kişi Adlarının Sınıflandırılması.....	29
3.3.2. Yer Adlarının Sınıflandırılması.....	32

BÖLÜM II

ORDULU ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ÖZEL ADLARIN GÖREV YÖNÜNDEN SINIFLANDIRILMASI.....37

2.1. Yer Adları.....	37
2.1.1. Nesnelere Göre Yer Adları.....	37
2.1.1.1. Orun Adları.....	37
2.1.1.2. Su Adları.....	38
2.1.1.2.1. Akarsular.....	38
2.1.1.2.1.1. Denizler.....	38
2.1.1.2.1.2. Nehirler.....	42
2.1.1.2.1.3. Irmaklar.....	45
2.1.1.2.1.4. Çaylar.....	48
2.1.1.2.1.5. Dereler.....	49
2.1.1.2.1.6. Su Adı İle Kurulan Akarsular.....	50
2.1.1.2.2. Durgun Sular.....	51
2.1.1.2.2.1. Göller.....	51

2.1.1.2.2.2. Şelaleler.....	52
2.1.1.3. Yükselti Adları.....	52
2.1.1.3.1. Dağlar.....	52
2.1.1.3.2. Sıradağlar.....	58
2.1.1.3.3. Tepeler.....	59
2.1.1.3.4. Geçitler.....	62
2.1.1.4. Düzlük Adları.....	62
2.1.2. Kavram İlişkisine Göre Yer Adları.....	64
2.1.2.1. Tanımlayıcı Yer Adları.....	64
2.1.2.2. Aktarma Yer Adları.....	64
2.1.3. Kökenlerine Göre Yer Adları.....	64
2.1.3.1. Orun Adı Kökenli Yer Adları.....	64
2.1.3.2. Su Adı Kökenli Yer Adları.....	65
2.1.3.3. Düzlük Adı Kökenli Yer Adları.....	68
2.1.3.4. Yükselti Adı Kökenli Yer Adları.....	68
2.1.3.5. Boy Adı Kökenli Yer Adları.....	70
2.1.3.6. Kişi Adı Kökenli Yer Adları.....	71
2.1.3.7. Bitki Adı Kökenli Yer Adları.....	73
2.1.3.8. Hayvan Adı Kökenli Yer Adları.....	78
2.1.3.9. Yapı Adı Kökenli Yer Adları.....	80
2.1.3.10. Eşya Adı Kökenli Yer Adları.....	81
2.1.3.11. Olaya Dayanan Yer Adları.....	84
2.1.4. Yapılarına Göre Yer Adları.....	85
2.1.4.1. Kesik Yer Adları.....	85
2.1.4.2. Tam Yer Adları.....	125

2.1.5. Dünya Üzerindeki Konumuna Göre Yer Adları.....	129
2.1.5.1. Türkiye Sınırları İçinde Yer Alanlar.....	129
2.1.5.2. Türkiye Sınırları Dışında Yer Alanlar.....	129
2.2. Kişi Adları.....	154
2.2.1. Künyevi Adlar.....	154
2.2.1.1. Asıl Adlar.....	154
2.2.1.2. Soyadları.....	174
2.2.1.3. Sülale Adları.....	178
2.2.1.4. Unvanlar.....	179
2.2.1.5. Köken ve İlgili Adlar.....	188
2.2.1.5.1. Memleket Adları.....	188
2.2.1.5.1.1. Türkiye İçinde Yer Alanlar.....	188
2.2.1.5.1.2. Türkiye Dışında Yer Alanlar.....	190
2.2.1.5.2. Millet Adları.....	193
2.2.1.5.3. Boy Adları.....	200
2.2.1.6. Meslek Adları.....	202
2.2.1.7. Sanata, Edebiyata Mal Olmuş Kişi Adları.....	205
2.2.1.8. Tarihi Kişi Adları.....	239
2.2.1.8.1. Türk Kökenli Tarihi Kişi Adları.....	239
2.2.1.8.2. Yabancı Kökenli Tarihi Kişi Adları.....	245
2.2.1.9. Siyasetçi Adları.....	249
2.2.1.10. Önemli Din Büyüklerini Gösteren Adlar.....	251
2.2.1.11. Mitolojik Adlar.....	262
2.2.2. Yakıştırma Adlar.....	266
2.2.2.1. Lakaplar.....	267

2.2.2.2. Mahlaslar, Müstearlar, Tapşırmalar, Rumuzlar.....	273
2.3. Çeşitli Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları.....	276
2.3.1. Yerli Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları.....	276
2.3.2. Yabancı Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları.....	283
2.4. Gök Cismi Adları.....	284
2.5. Sözlükte Yeri Olmayan Unsurlardan Yapılmış Özel Adlar.....	287
2.5.1. Kısaltmalar.....	287
2.5.2. Kodlar.....	292
2.5.3. Önemli Gün ve Tarihler.....	293
2.5.4. Sayılar.....	295
2.6. Eser Adları.....	295
2.6.1. Yerli Kültüre Ait Eser Adları.....	295
2.6.2. Yabancı Kültüre Ait Eser Adları.....	296
2.6.3. TürküAdları.....	299
2.6.4. Şiir Adları.....	304
2.6.5. Gazete ve Dergi Adları.....	305
2.6.6. Sure, Ayet, Dua Adları.....	306
2.7. Dil, Lehçe, Şive Adları.....	306
2.8. Din, Mezhep, İnanç ve Tarikat Adları.....	308
2.9. Marka, Ürün Adları.....	310
2.10. Siyasi Görüş, Akım, Felsefe, İdeoloji Kavram Alanlarını Kapsayan Özel Adlar.....	311
2.11. Yapı Adları.....	312
2.11.1. Türkiye Sınırları İçinde Yer Alanlar.....	312
2.11.2. Türkiye Sınırları Dışında Yer Alanlar.....	320

2.12. Hayvan Adları.....	321
2.13. Toplum Yaşamında Gündem Yaratan Olayları, Durumları, Konuları Anlatan Özel Adlar.....	321
2.14. Savaş Adları.....	323

BÖLÜM III

ORDULU ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ÖZEL ADLARIN KULLANILIŞ ÖZELLİKLERİ.....324

3.1. Özel Adların Alışılmamış Bağdaştırmalarda Kullanımı.....	324
3.2. Özel Adların Duygu ve Tasarım Değeri Yaratma Amaçlı Kullanımı.....	328
3.3. Özel Adların Aktarmalı Yapılarda Kullanımı.....	336
3.3.1. Ad Aktarmalı (Metonimik) Kullanım.....	337
3.3.2. Deyim Aktarmalı (Metaforik) Kullanım.....	349
3.3.3. Sinekdoki Ögesi Olarak Kullanım.....	353
3.4. Özel Adların Benzetmelerde Kullanımı.....	356
3.5. Özel Adların Kişileştirmelerde Kullanımı.....	360
3.6. Özel Adların Yinelemeli Kullanımı.....	363
3.6.1. Uyaklı Yapılarda Kullanım.....	363
3.6.2. İkizleme Biçiminde Kullanım.....	365
3.6.3. Cinaslı Kullanım.....	368
3.7. Özel Adların Sapmalar Yoluyla Kullanımı.....	369
3.7.1. Sözcüksel Sapmalar Yoluyla Kullanım.....	370
3.7.2. Dilbilgisel Sapmalar Yoluyla Kullanım.....	370
3.7.3. Sessel Sapmalar Yoluyla Kullanım.....	371
3.7.4. Yazımsal Sapmalar Yoluyla Kullanım.....	373
3.7.5. Sözdizimsel Sapmalar Yoluyla Kullanım.....	376

3.8. Özel Adların İşaret Ettiği Varlıkların Meşhur Özelliklerini Gösterme Amaçlı Kullanımı.....377

BÖLÜM IV

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....383

BÖLÜM V

5.1. KAYNAKÇA.....402

5.2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ.....415

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Özel Adların Görevlerine Göre Dağılımı.....	391
Tablo 2. Nesnelere Göre Yer Adlarının Dağılımı.....	392
Tablo 3. Kökenlerine Göre Yer Adlarının Dağılımı.....	393
Tablo 4. Künyevi Kişi Adlarının Dağılımı.....	394
Tablo 5. Sanata, Edebiyata Mal Olmuş Kişilerin Üretim Alanlarına Göre Dağılımı...	395
Tablo 6. Eser Adlarının Dağılımı.....	396
Tablo 7. Yapı Adlarının Kullanım Amacına Göre Dağılımı.....	397
Tablo 8. Özel Adların Şiirlerde Kullanılış/Sunuluş Özelliklerine Göre Dağılımı.....	398
Tablo 9. Özel Adların Aktarmalı Yapılarda Kullanımı.....	399
Tablo 10. Özel Adların Sapmalar Yoluyla Kullanımı.....	400
Tablo 11. Özel Adların Yinelemeli Kullanımı.....	401

TEZDE KULLANILAN KISALTMALAR**Eser Adı Kısaltmaları**

ABKYB	Aşk Bu Kadar Yakışmamıştı Bana
AÇK	Adın Çılgılığın Kadar
AD	Anlamsız Dünya
ADHO	Aşk Dediğin Haram Olur
AG	Ateş Güzeli
AN	Amon-Ra
AO	Aşk Olur
AS	Aşk-ı Salacak
AV	Ahde Vefa
AY	Adımıza Yakışır
BABAHE	Bu Aşk Bu Ayrılığı Hak Etmemişti
BÇ	Bilgi Çiçeği
BDGK	Bir Dumanlı Geçmiş ki
BDŞ	Bülbül Deresi Şiirleri
BKAF	Bir Kalp Atışı Fatsa
BOA	Bir Ozanın Ardından
BÖG	Bulutlar Örtmese Güneşi
BS	Bahr-i Sevda
BSD	Bir Ses Duyuldu
BT	Ben'siz Tanrı

C	Cüzler
ÇİĞ	Çığlık
ÇÖY	Çocuklara Ölüm Yakışmaz
ÇŞA	Çambaşı Şiir Akşamları
ÇTG	Çiçek Tozu Günleri
D	Divane
DAS	Darası Alınmış Söz
Dİ	Düşlerin İncisi
DUO	Dalgalar Uzun Olacak
DVY	Denizler ve Yağmurlar
DYUI	Dostun Yolu Uzun İnce
E	Epitap
EDMA	Eğri Denizler Mermer Avlular
FG	Fetüs Günlüğü
GA	Güvercin Ağacı
GAY	Göz Aydınlığı
GBİ	Gönül Bir İlkbahar
GÇÜD	Gönül Çağlayanından Üç Damla
GD	Gül Dalı
GF	Gecenin Fısıltısı
GG	Gönül Gözü
GGÖ	Geri Gel Ömür
GK	Gecenin Kulakları
GM	Giz Menekşesi
GME	Gönül Meyhanesi

GSİ	Gün Suya İnmeden
GSK	Gülüştün Sende Kalsın
GSYY	Gökten Sevgi Yağsın Yere
GTA	Gül Taştan Ağır
GY	Gül Yarası
HHBŞV	Her Harfin Bir Şiiri Var
Hİ	Halil İbrahim
HM	Hüzne Mektuplar
HŞBB	Her Şey Birden Bire
HV	Hazan Vakti
İK	Işksız Köyler
İM	Islak Mısralar
IS	Islanmamış Sevdalar
İD	İki Derya
İHS	İnce Hüzünler Senfonisi
İİ	İnsan İlişkilerimiz
İK	İt Kulübesi
K	Karncalandı
KÜ	Külçe
KBA	Kış Bir Alkış mıydı
KG	Kafdağı'nın Gülleri
KİK	Kırk İkinci Koşmaları
KK	Kristal Kral
KKEA	Kır Kıyısında Erkete Acılar
KKY	Kelebekler Kafeste Yaşamaz

KN	Kumru'dan Nağmeler
KÖK	Kirletilmiş Ölümler Kitabı
KSM	Kendine Sığınan Mülteci
KŞ	Küçük Şeyler
KT	Korkuya Türkü
KY	Küçük Yelkenlim
KYÖ	Katilim Yalnızlığımı Öldürdüm
LV	Leyli Vakti
MAS	Meryem Ana Sessizliği
MB	Mahşeri Bekliyorum
NAŞ	Nabzımda Atan Şafak
ÖBS	Öyle Bir Sevda
PÇ	Peri Çarşısı
RBCM	Rezil Bir Çağda Mutluluk
RFY	Rüzgarın Fili Yakınımdır
SA	Sevgi Ağacı
SD	Sen Dur
SDR	Sivri Dilli Rüzgar
SDÜ	Son Düğün
SG	Suyun Gözü
SGİ	Sen Giderken
SGÖ	Saklanırken Gölgeden
SH	Sevgili Hüzün
SK	Sabaha Karşı
SV	Savrulmalar

SVH	Sen ve Hayat
Ş	Şüride
ŞE	Şimal Esintileri
ŞİD	Şapkasız İstanbul Destanı
T	Teslimiyet
UF	Umut Filizleri
ÜAK	Üstü Açık Köy
ÜÇ	Ümit Çiçekleri
VM	Var mı Sevda Üstüne
Y	Yomblues
YA	Yasak Aşk
YH	Yayla Havası
Yİ	Yaşamın İçinden
YİR	Yakamıza İlişen Rüzgar
YK	Yarım Kalan
YNG	Yaşamak Ne Güzel
YÖ	Yüreğimde Özgürüm
YY	Yayla Yeli
YZ	Yakamoz
ZT	Zaman Tüneli

Şair Adı Kısaltmaları

AÇ	Ahmet Çakır
AE	Abdullah Eren
Aİ	Avni İşbakan
AK	Avni Kaysal
AKD	Adem Kandemir
ALM	Ali Malkoç
AY	Azer Yaran
CD	Cemile Düzgün
CS	Cevabi Sönmez
DAA	Dursun Ali Akmet
DS	Dilek Sağesen
DY	Dursun Yılmaz
EE	Emrullah Evli
EÖ	Erhan Özçelik
ET	Enver Topaloğlu
FH	Fatin Hazinedar
FUH	Fuat Huysuz
FY	Fehmi Yener
GA	Gökhan Akçiçek
GÜA	Gülay Abu
HG	Hasan Gençay
HK	Hamdi Kahraman

HTA	Hicran Tercan Aktürk
İE	İsmet Erçal
İT	İlyas Tunç
İY	İrfan Yıldız
KA	Kemal Aksoy
KD	Kaya Demiral
MAS	M. Adem Sönmez
Mİ	Musa İşleyen
MK	Meral Karakaya
MKT	Mithat Karataş
MÖ	Melda Öz
MS	Mürsel Sönmez
MST	M. Serhat Tuna
MY	Muhammet Yiğit
NK	Nuri Kahraman
NKI	Necati Kırış
NN	Necmi Naz
OŞ	Olgun Şensoy
ÖÜ	Özcan Ünlü
RG	Rüstem Gürler
SÇ	Seraceddin Çelebi
SG	Sırrı Güler
SH	Sıtkı Hayıroğlu
SK	Selçuk Küpçük
SKA	Sinan Karadeniz

SS	Sezai Sarıoğlu
SY	Servet Yerli
ŞFK	Şerafettin Kaya
ŞK	Şevki Kaysal
ŞT	Şinasi Tepe
ŞTU	Şanser Tuğran
TK	Tevfik Karabulut
ÜY	Ünal Yıldırım
VG	Vedat Güler
VO	Volkan Odabaş
YA	Yekta Aydın
YD	Yılmaz Dere
YÖ	Yaşar Özkan

Diğer Kısaltmalar

agb.	Adı geçen bildiri
age.	Adı geçen eser
agm.	Adı geçen makale
agy.	Adı geçen yayın
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
AKÜ	Afyon Kocatepe Üniversitesi
başk.	Başkaları
bk.	Bakınız
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
Ç.Ü.	Çukurova Üniversitesi
çev.	Çeviren
ÇKP	Çin Komünist Partisi
doğ.	Doğum tarihi
Dr.	Doktor
DTCF	Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Ens.	Enstitüsü
Fr.	Fransızca
H	Hicri
haz.	Hazırlayan
Hz.	Hazret
İng.	İngilizce
IMF	Uluslararası Para Fonu
km	Kilometre

MÖ	Milattan önce
MS	Milattan Sonra
öl.	Ölüm tarihi
ör.	Örnek
Prof. Dr.	Profesör Doktor
s.	Sayfa
S.	Sayı
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜBA	Türkiye Bilimler Akademisi
Ü	Üniversitesi
vb.	Ve benzerleri
Yay.	Yayınları
Yun.	Yunanca
yy.	Yüzyıl

TEZDE KULLANILAN İŞARETLER

- - Cümle içinde ara sözleri, ara cümleleri ayırmak ve “arasında, ve, ile, ila, ...-den” anlamlarını vermek için sözcükler arasında kullanıldı.

(?) Bilinmeyen, kesin olmayan durumlar, bilgiler için kullanıldı.

... Şiirlerden alıntı yapılırken ortada olan ancak bağlam içine alınmayan dizelerin yerine kullanıldı.

GİRİŞ

1. Problem

Bu çalışmanın konusu; Ordu doğumlu şairlerin şiirlerinde geçen özel adların şiir dili içerisindeki kullanım özelliklerini tespit etmek ve bu bağlamda şairlerin söz varlıklarının sınırını belirlemektir.

Sanat dalları içinde şiir, dilin bütün olanakları kullanılarak yaratılan bir tür olması nedeniyle edebiyat bilimi açısından önem arz etmektedir. Şiir, yazınsal bir sanattır. Dilin içinde üretilen sözdür. Şairin ana ham maddesi içinde doğduğu, kendini anlatma olanağı bulunduğu ana dilidir. Her şairşiirini çağlardan öte ana diliyle kurar, sözünü diliyle açık eder. Dünyayı anlamlandırırken dile başvurur. Şairler kendi ana dillerinin söz varlığını en iyi bilen ve onu bir kuyumcu edasıyla işleyen sanatkarlardır. Bu yönüyle şair, bir dil işçisidir.

Edebi eserlerin dili, kullanım bakımından, özellikle şiir türündeki metinlerde o dilin tarihsel serüvenine ışık tutar. Dil, bu türde yaratılan eserler sayesinde kavramlar dünyasını somutlaştırmakta, konuşulduğu ve yazıldığı coğrafyanın kültürel dokusunu şekillendirmektedir. Bu bağlamda, geleneği çok eskilere dayanan Türk şiirinin, Türkçenin temel taşıyıcı alanı da olduğunu söyleyebiliriz. Aksan'a göre "şiirde dil, düzyazıda olduğundan biraz daha başkadır. Düzyazı için, sözgelimi bir romancı için dil, bir araçtır. Şiirde dil, hem araçtır, hem de ortamdır. Şiirin bir yerde gövdesi gibidir. Şiirde dilin ayrı bir işlevi ortaya çıkmaktadır. Şiir, bir yerde dilin kendisi olmaktadır."¹

İnsanlar duygu ve düşüncelerini, yaşantılarını, birikimlerini, hayallerini, dünyayla kurdukları her türlü bağı dilleriyle anlatma yolunu seçmişlerdir. "Her dili konuşan toplum, çevresini, çevresindeki olayları, gerçekleri kendince algılamakta ve ana dilinde oluşmuş kavramlarla anlatmakta, kısaca dünyayı kendi dilinin penceresinden görmektedir."²Toplum, oluşturduğu maddi ve manevi kültür unsurlarını

---

¹Doğan Aksan, Dilbilim ve Türkçe Yazıları, (Multilingual, İstanbul, 2004), s. 342'deki alıntı.

²Doğan Aksan, Türkçenin Sözvarlığı, Türk Dilinin Sözcükbilimiyle İlgili Gözlemler, Saptamalar, (Engin Yayınevi, Ankara, 1996), s.8.

sonraya diliyle aktarmak zorundadır. Bunun için sanata başvuracaktır. Sanatın çeşitli dallarıyla yaşadıklarını anlatma yolunu seçecektir. Böylelikle masalda, öyküde, destanda, şiirde, fıkırda ve daha birçok türde sözlerini, deyimlerini, terimlerini kullanacaktır. Bunun içindir ki bir toplumun sanat ve edebiyat eserlerine yansıyan bu söz varlığı birikimi, araştırmacılar tarafından ele alınmaktadır.

“Aynı şekilde, şiir dili incelemeleri bugün yazın alanında olduğu kadar dil bilim içinde de yer almakta, şiiri güçlü kılan öğeler arasından dile dayanan, özellikle anlam bilimle ilgili birtakım olaylar ve sanatlar, dil bilimin çeşitli dallarında değişik yöntemlerle açıklanmaktadır. Çünkü şiirin hamuru da dil bilimin konusu da dildir. Bir şiirin gücü; şairin imge, düşünce, tasarım ve duygularının söze dönüştürülmesindeki ustalıktan, başarıdan kaynaklanır. Değişik yazın türleri içinde şiir, anlatımındaki yoğunluk ve kısalıkla, birtakım özellikleriyle dile en büyük özeni gerektiren türdür.”³

Hem modern hem de geleneksel formlarda üretilen Türkçe şiirlerde, dilin adlandırma niteliğinin örnekleri görülmektedir. Bu çalışmayla, Ordu şairlerin eserlerindeki özel adların anlam özellikleri ve kuruluş yolları ortaya konacaktır. Böylelikle şairlerin, özel adları kullanmak suretiyle kurdukları şiir dünyaları ve dolayısıyla dil tutumları belirlenmiş olacaktır.

“Her ne kadar belli bir kişiyi, bir ülkeyi, bir coğrafya kavramını gösterecek de kimi özel adların birtakım tasarımlar, imgeler uyandırdıklarını, kimi zaman duygu değeri taşıdıkları görülür. Bunlar insanın yetişme çevresine, kültür düzeyine, dünya bilgisine ve ruhsal yapısına göre kişiden kişiye değişse de her toplumda birtakım genel değerlere, etkileyici öğelere sahiptir. Türkler için *Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Süleyman* gibi Türk büyükleri, Fransızlar için *Jeabbe D’ Arc, Napoleon Bonaparte* adları olumlu duygular, değişik tasarımlar canlandıran böyle adlardır. (...) Özel adların insanda uyandırdıkları bu tasarım ve duygu değerleri, bu adların kendilerine önemli bir olayı, yaşantıyı, bir anıyı çağrıştırdığı, sevgi ya da nefret duygularını aşıladığı kimselerde ön plana geçebilir. Ayrıca meslek ya da ilgi gruplarına göre birtakım adların kişiler için değeri, başkalarınınkinden çok daha farklı olabilir.”⁴

Problem Tümcəsi:

“*Ordu şairlerin şiirleri incelendiğinde, adbilim ve anlam bilim açısından özel adlar, hangi bağlamlarda ve ne sıklıkta şiir diline dâhil edilmiştir?*”

³Aksan, (2004), age.,s. 329.

⁴Doğan Aksan, Anlambilim-Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi-, (Engin Yayınları, Ankara, 2009), s. 57-58.

Bu problemden hareketle Şu sorulara da çalışma boyunca yanıtlar aranacaktır:

1. Şairler, yazdıkları Şiirlerde zel adlardan hangi yollar aracılığıyla yararlanmışlardır?
2. Anlam bilim ve Şiir dili ışığı altında, Ordulu Şairlerin Şiirlerinde geçen özel adlar Şiir dilinde nasıl ve hangi amaçlarla kullanılmıştır?
3. Bir yaratıcı olarak Ordulu Şairler, yaşadıkları ağ ve evre itibariyle andlandırılan varlıklarla ne gibi yaŐamsal ilişkiler kurmuşlardır?
4. Şairler, epistemolojik ve ontolojik yönden bu varlıkları Şiirlerine neden taşımışlardır?

2. Amaç

Bu çalışmanın iki amacı vardır:

1. Ordulu Şairlerin Şiirlerinde kullandıkları özel adları tespit etmek. Bu kapsamda ele alınan Şairlerin eserleri incelenmiş ve Şairlerin söz varlığında adı geçen özel adlar ortaya konulmaya çalışılmıştır.
2. Şiirlerdeki zel adların, retoriğin alanına giren kavramlar doğrultusunda genel görünümlerini belirlemek ve Şiir dili bağlamında kullanılış/sunuluş özelliklerini tartıŐmak. Gündelik hayatta bilinen, tanınanlar dışında Şairlerin duygu ve düşünce dünyasında yer alan tüm özel adların da çalıŐmaya aktarılması hedeflenmiŐtir.

3. nem

“Dilcilik tarihi boyunca değişik dillerde özel adlar niteliği taşıyan ögeler üzerinde yürütülen çalışmalar, zamanla filoloji incelemeleri içinde kendine bir yer edinmiş, dil coğrafyası, sözcük tarihi ve lehebilim alanlarındaki geliŐmelerle uygulamaya konan yöntemler, ad bilimin bu alanını da etkilemiş, yeni biçimsel inceleme dallarını oluşturmuştur.”⁵

---

⁵Dođan Aksan, Her Yönüyle Dil Ana izgileriyle Dilbilim, (1.2.3. Ciltler, TDK Yayınları, Ankara, 2009, III. Bölüm), s. 92.

Şiir, bir duygu veya bir düşünce aktarımının ötesinde anlamları ve olanakları çok olan bir sanat dalıdır. Dilin türetme, adlandırma soyutlama, kavramlaştırma gibi canlı ve zengin anlamlar dünyasında yazınsal bir tür olarak şiir, oldukça etkin kullanılmaktadır.

“Söz sanatları, aktarmalar, bağdaştırmalar, sapmalar yoluyla şiir türündeki metinlerde Türkçenin tüm anlatım yollarını görmekteyiz. Bu anlatım olanakları dâhilinde, şiirlerde var olan özel adları karşılayan sözcüklerin tarihsel kökenini ve günümüz dil dünyasında kapladığı alanı belirlemek önem kazanmaktadır. Özel adlar, insanlar için, kişisel, özel ve genel olmak üzere iki türden tasarım ve duygular taşıyabilirler. İşte şairler zaman zaman özel adların bu yönünden de yararlanmışlardır.”⁶

İnsanoğlunun adlandırma, ad verme geleneklerinin izlerini Türkçe yazılı eserlerde araştırmanın; dilimizin zenginleşmesine, gelişmesine ve sonraki kuşaklara aktarılmasına yardımcı olacağı kanısındayız.

Önem Tümcesi:

“Ordulu şairlerin şiir diline aktardıkları özel varlıkları, kavramları karşılayan sözcüklerin tespitinin yapılması; bu türdeki göstergelerin çağrışım, tasarım ve duygu değerini anlam bilimiyle birlikte bize gösterecektir. Böylelikle şairlerin sanat, ruh ve düşünce dünyalarındaki imge, kavram ve oluşumları eserlerine yansıtarken özel adlardan hangi nedenlerle ve yollarla yararlandıklarını da bu retorik incelemesi sayesinde öğrenme olanağına sahip olacağız.”

4. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Ordu kökenli şairlerin şiir türündeki eserleri üzerine yapılmıştır. Ordu kentinin yetiştirdiği 60 şair, yaşadıkları döneme bakılmaksızın çalışma kapsamına dahil edilmiştir.

Akçiçek,⁷ Yıldız⁸ ve Okumuş’un⁹ Ordulu şairler üzerine yaptıkları üç farklı çalışma, yöntem farklılığından dolayı sayı itibariyle farklı rakamlar ortaya koymakta ve değişik şairleri kapsamaktadır. Okumuş’un çalışmasında 25 şair yer alırken, Yıldız’da

⁶Doğan Aksan, Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, (Engin Yayınevi, Ankara, 2006), s. 102.

⁷Gökhan Akçiçek, Ordu Şairleri Antolojisi, (Kumdan Yazılar, Ordu, 2008).

⁸İrfan Yıldız, Modern Ordu Şairleri, (Serüven Yayınları, Ordu, 2011).

⁹Dr. Salih Okumuş, Cumhuriyet Dönemi Ordu Şairleri Antolojisi, (Serüven Yayınları, Ordu, 2010).

bu sayı 16'ya düşmüştür. Akçiçek ise, 8 Ordulu şairi inceleme konusu edinmiştir. Ordulu şairler üzerine yapılan ilk çalışma, Temel Uzlu'nun "Ordu'lu Ozanlar"¹⁰ adlı eseridir. 1972'de yayınlanan bu eserde Uzlu, 60 şairi okurlara tanıtmıştır. Şairlerin ilk olarak biyografileri daha sonra da şiirlerinden bir veya birkaçı örnek olarak verilmiştir. Bir derlem çalışması ve ilk olmasından dolayı Uzlu'nun eseri önemlidir. Ancak Uzlu'nun eserini incelediğinde çoğu şairin o tarihlerde basılı şiir kitabının olmadığı görülmektedir. Ayrıca bazı şairler, Ordu doğumlu da değildir. Bu gibi nedenlerden ötürü Uzlu'nun eseri tartışmaya açıktır.

Ordulu şairler üzerine yapılan toplam dört çalışma incelenmiş, bu çalışmalarda adı geçen bazı şairlerin gerek Ordu doğumlu olmamaları; gerekse basılı, yayınlanmış şiir kitapları olmayışı nedeniyle inceleme dışı tutulmuştur.

Çalışmamızın akademik nitelikte oluşu, eserlerin yazınsal bir değer taşıması ve dil kullanımı açısından şairin bir üst dile ulaştığının görülmesi gerektiğinden, şiir adı altında üretilen ancak edebiyat bilimi ve birikimi açısından bir değer arz etmeyen eserler - tarafıma ulaşan bazı şiir dosyaları kastedilmektedir- dikkate alınmamıştır. Ancak biz, ulaşabildiğimiz tüm şairlere ve kitap bütünlüğünce bir yayınevi tarafından yayınlanmış tüm eserlere çalışmamızda yer vermiş bulunmaktayız. Çalışmanın başından son anına kadar geçen sürede -15 Mart 2014- Ordulu şairlerin yeni üretimleri de buraya alınmıştır. Mümkün mertebe her şaire ve her esere duyarlı olmayı görev bilerek; Ordu sanatına, kültürüne, edebiyatına katkı sunmuş, hizmet etmiş herkes çalışmamızın konusu olarak görülmüştür.

Akçiçek'in¹¹ belirttiği gibi şairlik, sanılanın aksine isteyenin kendi doldurduğu, bir kartvizit gibi cebine koyacağı bir kimlik değildir. Şairlik alınabilen bir sıfat olmadığı gibi ruhsatsız taşınan bir imtiyaz da değildir.

Edebiyat birikimiyle biçimlendirilmiş, yazın/sanat odaklı bir bakış açısıyla eserler üreten; yaşamını şiire, yazına adanmış; edebiyatın okulu olan dergilerde ürünleri yayımlanmış; ulusal edebiyatımızda kendine bir yer edinmiş; adına şiir yıllıklarında rastlayabildiğimiz, çeşitli şiir antolojilerine alınmış; edebi ve akademik çevrelerde üzerinde durulmuş, eserleri taranmış; hakkında ciddi yazılar yazılmış, yayınlar yapılmış

¹⁰Temel Uzlu, Ordu'lu Ozanlar, (İl Basımevi, Ordu, 1972).

¹¹Akçiçek, (2008), age., s. 8.

Ordulu şairleri burada ayrıca belirtmek ve bu bağlamda incelemeye alınan 60 şairi kendi içerisinde bir tasnife tabi tutmak gerektiğini düşünmekteyim. Buna göre Ordulu şairler, ürettikleri eserlerin yazınsal değeri bakımından şu başlıklar altında toplanabilir:

A. Modern Şiirin Ulusal Ölçekteki Adları

Adem Kandemir

Azer Yaran

Enver Topaloğlu

Fatin Hazinedar

Gökhan Akçiçek

İlyas Tunç

İrfan Yıldız

Kaya Demiral

Mürsel Sönmez

Özcan Ünlü

Selçuk Küpçük

Sezai Sarıoğlu

Sinan Karadeniz

Şerafettin Kaya

Şinasi Tepe

Volkan Odabaş

B. Modern Şiirin Yerel Ölçekteki Adları

Abdullah Eren

Dilek Sağesen

Dursun Yılmaz

Emrullah Evli

Erhan Özçelik

Fuat Huysuz

Hamdi Kahraman

Kemal Aksoy

Melda Öz

Meral Karakaya

Necmi Naz

Olgun Şensoy

Rüstem Gürler

Seraceddin Çelebi

Şanser Tuğran

Vedat Güler

Yılmaz Dere

C. Folklorik Şiirin Ulusal Ölçekteki Adları

Dursun Ali Akın

D. Folklorik Şiirin Yerel Ölçekteki Adları

Ahmet Çakır

Ali Malkoç

Avni İşbakan

Avni Kaysal

Cemile Düzgün

Cevabi Sönmez

Fehmi Yener

Gülay Abu
Hasan Gençay
Hicran Tercan Aktürk
İsmet Erçal
M. Adem Sönmez
M. Serhat Tuna
Mithat Karataş
Muhammet Yiğit
Musa İşleyen
Necati Kırış
Nuri Kahraman
Servet Yerli
Sırrı Güler
Sıtkı Hayıroğlu
Şevki Kaysal
Tevfik Karabulut
Ünal Yıldırım
Yaşar Özkan
Yekta Aydın

Yukarıdaki adlar dışında; Ordu doğumlu olup, günümüz edebiyat dergiciliği dünyasında önemli bir yere sahip Muammer Yavaş'ı da burada anmak gerektiği kanısındayım. Yavaş'ın yayınlanmış eseri henüz yoktur ama kendisi, *Kertenkele* adlı edebiyat ve düşünce dergisinin yayın yönetmenliğini yürütmektedir. Şiirlerini bu dergide yayımlamayı sürdüren şairin, şiir üzerine yazılar da kalem aldığını bilmekteyiz.

Kitabı henüz yayınlanmayan bir başka ad, Prof. Dr. Cemil Yapar'dır. Korgan doğumlu Yapar, Ordu Üniversitesi Matematik Bölümünde öğretim üyesidir. *Yıldızlar* adıyla dosyalaştırdığı şiirlerini ileride yayınlamayı düşünmektedir.

Kitabı yayınlanan ancak ulaşamadığımız bir başka ad da Leyla Küçük Ülker'dir.

Bugün artık aramızda olmayan; geçmiş yıllarda Ordu kültürüne, sanatına, edebiyatına önemli katkılar sunmuş Abdolvahap Bilgin'i, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Çoban'ı, Güzide Gülpınar Taranoğlu'nu, Kemal Akata'yı, Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu'nu da ayrıca anmak gerekmektedir. Kendi alanlarında Türk edebiyatına yaptıkları katkılarla da anılan bu şahsiyetlerin yaşam öyküleri, Okumuş'un¹² çalışmasında ayrıntılı olarak aktarılmıştır.

5. Yöntem

5.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada, *betimleyici tarama modeli* kullanılmıştır. Bu çalışma, bir yazın türü olan şiir üzerine odaklanan betimsel bir çalışmadır. Bu model belirli bir konuyu, olay ya da nesneyi kendi koşulları içinde tespit etme, anlayıp tanımlama amacıyla kullanılmaktadır. Özel adların ilgili eserlerdeki yerleri tarama ve fişleme yoluyla tespit edilmiş ve bu adlar görevlerine göre sınıflandırılmıştır. Daha sonra da şiir dilindeki kullanılış özellikleri açığa çıkartılmıştır.

5.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen özel adlardır. Örneklem alanını ise bu şairlerin değişik tarihlerde yayınlanmış şiir kitapları oluşturmaktadır.

5.3. Verilerin Toplanması

Veriler, şairlerin şiir kitaplarında yer alan özel adların tespiti ile elde edilmiştir. Veriler toplanırken eser tarama yoluna gidilmiş ve şiirlerde geçen her bir özel ad, fişlenerek kendi içinde sınıflandırılmıştır.

¹²Bu kişiler için bk. Okumuş, (2010), age., s. 7, 18, 25, 32 ve 128.

Bir şair tarafından tekrar tekrar kullanılan herhangi bir özel ad, başka bir bağlam ve imge kurmuşsa ayrı olarak ele alınmıştır. Bazen de farklı şairler tarafından şiire alınan ortak bir özel ad da yine ilgili sınıflandırmada ayrı olarak gösterilmiştir. Özel adların yazımında şairin yazım üslubu aynen korunmuş, şiirin ilgili yerinde geçen her herhangi bir özel ad, Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu'na göre düzeltilerek yeniden yazılmamıştır. Ancak; abecesel sıralamada sınıflandırmaya konu olan her özel ad üst başlıkta, tırnak işareti içerisinde TDK Yazım Kılavuzu'nun¹³*Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler* maddesine göre düzenlenerek yazı diline aktarılmıştır.

5.4. Verilerin Çözümlemesi

Özel adlar üzerine yapılan bu çalışma bir derlem çalışmasıdır. Bu alan araştırmasıyla:

1. Ad bilim çerçevesinde yer, kişi, kurum-kuruluş ve işletme, gök cismi, eser, dil, din, marka ve ürün, yapı, hayvan vb. özel ad olmuş varlıkları gösteren sözcükler ve sözcük öbekleri toplanmıştır.
2. Tespit edilen bu öğelerin şiirlerde, şiir dilinin imgeli söyleyiş özelliği gereği kullanılış/sunuluş özellikleri tartışılmıştır.

---

¹³Tez, TDK 27. Baskı Yazım Kılavuzu'ndaki ilkelere göre yazılmıştır. bk. TDK Yazım Kılavuzu, (TDK Yayınları, Ankara, 2012), 584 s.

BÖLÜM I

TEMEL KONU VE KAVRAMLAR

1. Ad ve Adlandırma

Ad, Türkçe Sözlük'te¹⁴ “Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam.” şeklinde tanımlanmıştır. Aynı sözlükte de isim; “Ad (I)” şeklinde tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere, *ad* ve *isim* birbirinin yerine referans olacak şekilde kullanıma sokulmuştur.

Tez çalışmasının alanı olan dil bilim dalının, terimsel karşılığının *ad bilim* oluşu ve bu terim anlamlı sözcüğün dil bilimde, tam eşanlamlı olarak “isim bilim” şekliyle tanımlanmaması nedeniyle biz de çalışma boyunca “ad” sözcüğünü kullanacağız.

“Gerçek ve dil arasında, daha dar bir ifadeyle, varlık ve varlığın adı arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığı konusu, ilk çağlardan beri insanların zihnini kurcalamıştır. ‘Sözlerin anlamları, kendi içlerinde ve kendi yapılarında mıdır, yoksa insanlar, belirli sözlere belirli anlamları iliştiirmekte anlaşımlar mıdır?’ Bu ve benzeri sorular, bilindiği gibi dilciliğin başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Tarih boyunca yapılan çalışmalar, yansıma sözler dışında kalan sözlerin kök yapılarında varlık-söz ilişkisini bulamasalar da başta türetme olmak üzere, kök sözler üzerinde yürütülen ses-şekil ve anlam değiştirmelerindeki, bilhassa da birden çok unsurla kurulan adlandırmalardaki söz-varlık ilişkisini yakalama konusunda epeyce yol almışlardır. Söz köklerindeki söz-varlık ilişkisi nedensiz bir ilişki olmasına karşılık, çeşitli türetme yolları ve anlam değiştirmeleriyle kurulan önceki bilgi-sonraki bilgi veya alt-üst bilgi adlandırmaları, yansıma sözler gibi, nedenli adlandırmalardır.”¹⁵

Akerson'a¹⁶ göre;

“Dilin en temel görevlerinden biri, adlandırmadır. (...) Adlandırma işlemi sırasında, aslında dış dünyadaki şeyleri değil, zihnimizdeki kavramları adlandırırız. Adlandırmayla

¹⁴Türkçe Sözlük, haz. Şükrü Haluk Akalın...[ve başk.], (TDK Yayınları, Ankara, 2011), s. 23 ve s. 1206.

¹⁵ Prof. Dr. Günay Karaağaç, Türkçenin Söz Dizimi, (Kesit Yay., İstanbul, 2011), s. 37-38.

¹⁶Fatma Erkman-Akerson, Dile Genel Bir Bakış, (Multilingual Yay., İstanbul, 2008), s. 187-188.

dış dünyaya bir düzen getiririz. Bu düzen aracılığıyla, birbirimizle anlaşmamız ve belki de daha önemlisi dış dünya ile baş edebilmemiz kolaylaşır. (...) Neyin ne olduğunu bilmek ya da bildiğimizi sanmak, işleri kolaylaştırır. Çevremizde hazır bulduğumuz şeyleri, kendi gereksinimlerimize göre değerlendirir ve kümeleniriz. Her kümeye karşılık gelen kavramlar oluşturur ve sonra da bu kavramlara farklı adlar veririz. Her dil, benzer kavramlara farklı adlar verir; ama aynı dili bilen ve konuşan kişiler, aynı kavramlar için aynı adları kullandıkları için birbirini anlarlar.”

“Adlandırma insanın bilme isteğiyle içgüdüsel olarak ortaya çıkmıştır. İnsan bildiği şeyi sever, bildiği şeye hükmedebilir; bilmediği şeylerden korkar, uzak durur ve bu süreçte bilmediklerine yabancılaşır. İnsanoğlu var oluşundan beri öncelikle kendisini daha sonra yakın çevresini tanımaya ve adlandırmaya başlamıştır. Nesnelere hükmetmenin temeli onları adlandırmaktır. Nesnelere ad verme yani onları bilme insana egemenlik duygusu ve ayrıcalık da hissettirir.”¹⁷

“İnsan nesnelere varlığını ancak onları adlandırarak kavrayabilir çünkü. Nesnelere dil sayesinde karışıklıklar bütünü olmaktan çıkıp düşünce düzlemine aktarılabilir.”¹⁸

“Kendine özgü bir dili olan her toplum, doğadaki nesnelere, değişik durum ve olayların, devinimlerin anlatımı sırasında birtakım ses bileşimlerinden yararlanır; bu ses bileşimleriyle onları kavramlaştırır. Kimi zaman kendi kök ve ekleriyle türetmeye gider; kimi zaman da ilgisi, benzerliği olan başka kavramlara dayanarak onlardan yaptığı aktarmalara ad vermeye yönelir; böylece dildeki göstergeler oluşur. Dünyadaki nesne ve olayların belli bir ses bileşimiyle simgeleştirilerek kavramlaştırılmasına anlam biliminde *anlamlama(signification)* adı verilmektedir. Bütün bu göstergeler ancak doğadaki varlık ve olayların insan zihnindeki tasarımları, görüntüleriyle bağlıdır; doğadaki nesnelere değildir. Her dil, bu nesnelere, devinimleri adlandırırken onları kendine özgü biçimde algılar; kimi zaman belli kavramlara bağlar.”¹⁹

“Ad, sosyal hayattaki veya zihinsel bağlamdaki bir ihtiyaç, değişim, gelişme veya kurmaca bir yaratı sonucu “adlandırma/ad verme/ad koyma” (naming) dediğimiz bir işlem, bir süreç sonucunda oluşturulur. Süreç, “toplumsal uzlaşma”ya dayalı olarak şekillenir. Bu toplumsal uzlaşmadan sonra ilgili kavrama verilen ad kolay kolay sorgulanmaz ve değiştirilmez. Sözelimi “kalem”e niçin kalem dendiği doğal dil konuşuru tarafından artık sorgulanmaz, direnç gösterilmez, aynen kabul edilir ve çeşitli iletişim ortamlarında da bu şekilde kullanılır.

¹⁷Eyup Sertaç Ayaz ve Selin Ayaz, “İğdır İli Yer Adlarında Kullanılan Renk Adları Üzerine Bir İnceleme”, I. Uluslararası Aras Havzası Sempozyumu’nda sunulan bildiri, (İğdır, 05-08 Temmuz 2010).

¹⁸ Nedim Gürsel, Başkaldıran Edebiyat, (Doğan Kitap, İstanbul, 2007), s. 110.

¹⁹ Aksan, (2009), age., s. 30-31.

Türkçede “kalem” olarak bilinen kavrama, İngilizcede “pencil”, Fransızca “stylo”, İtalyancada “pena”, İspanyolcada “pluma” adları verilmiştir ve Türkçe, İngilizce, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca konuşanlar bu göstergeler üzerinde uzlaşmıştır. “Kalem” adı kalem nesnesinin değil, zihnimizdeki kalem kavramının dildeki yansıması, karşılığıdır. (...) Adlandırma insanlara özgü bir ayrıcalıktır. Adlandırmayı farklı yöntemlerle insanlar yapar. Dolayısıyla adlandırma, insan dilinin temel konularından birisidir. Adlandırmanın bize sağladığı başlıca kolaylık; ilgili kavramı oluşturan anlambirimcikleri her defasında söylemeyi, dil ekonomisi yaparak, iletişimi ve işbirliğini kolaylaştırmak: Örneğin, “elma” adlı meyvenin sözlüksel tanımı esas alınır, “elma”nın başlıca anlam birimciklerinin şunlar olduğu görülmektedir:

- kabuğu parlak
- sert
- kırmızı, sarı ve yeşil renkte
- kokusu hoş
- tadı ekşi veya tatlı
- dokusu gevrek
- ufak çekirdekli
- gülgillerden çiçekleri pembe veya beyaz bir ağacın meyvesi.(TDK, *Türkçe Sözlük*, 2005)

İletişim ortamında “elma” adı altında topladığımız 8 (sekiz) anlam birimciği her defasında söylemek; hem bellek kapasitemiz için önemli bir sorun teşkil edecek, hem de iletişimin akıcılığını engelleyip dil kullanıcılarını ve hedef kitlesini sıkıcı bir durumla karşı karşıya bırakacaktır. Oysa “elma” adı ile bu içerik bir göstergede toplanmış ve ciddi anlamda dil ekonomisi yapmamızı sağlayarak iletişimi kolaylaştırarak, işbirliği yapmamızı etkinleştirmiştir.”²⁰

“Düşünen varlık olan insan doğadaki kavramları, varlıkları bir sözcükle karşılamıştır. O varlıkla, kavramla ilgili düşünceleri anlatmak istediğinde karşılığı olan sözcüğe başvurmuştur. Dilde *adlar* ve *eylemler* temel sözlerdir. Bütün öbür sözcükler adların alt birimleri olarak düşünülür.”²¹

Adlandırmayı insanın temel değeri olarak gören Uygur²²; “adlarla donanmadan, adlandırmadan, adlandırma başarılarını kuşaktan kuşağa aktarmadan yeryüzünün bin bir tehlikesi içinde insanın barınamayacağını belirtmektedir.” Uygur, ad koymayı satışa

²⁰ Engin Yılmaz, “*Adın Tanımına Yeni Bir Yaklaşım*”, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume: 5/4 Fall, 2010, s. 743.

²¹ Fuat Bozkurt, *Türkiye Türkçesi*, (Cem Yayınevi, İstanbul, 1995), s. 104-105.

²² Nermi Uygur, *Dilin Gücü*, (4. Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1994), s. 143.

çıkartılan malın üzerine yafta asmaya benzetmiştir. Yafta nasıl mala ilişkin bilgi verirse, adlar da adlandırılan nesnelere, şeylerle bizim ilişkimizi belirlemektedir.

2. Özel Adlar

Özel adlarla ilgili yapılan çalışmalarda, özel adın tanımlanması konusunda tam bir görüş birliğinin olmadığını, dilbilgisi kitaplarında yapılan tanımlarda ise daha çok, *varlığın sayısı* üzerinden bir tanımlamanın yapıldığını görmekteyiz.

TDK Türkçe Sözlük'te²³ özel ad; bir kişiye, benzerlerinden farklı özellik taşıyan varlığa veya topluluğa verilen ad, özel isim: Ali, Ankara, Kızılırmak, Özbek, Türkçe gibi diye tanımlanmıştır.

Hengirmen²⁴ göre özel ad; dünyada tek olan, eşi ve benzeri bulunmayan varlıkları bildiren sözcüklerdir. Bunlar genellikle kişi, hayvan ve yer adlarıdır.

Banguoğlu²⁵ özel adları, *özlükadlar (nom propre)* başlığı altında ele almıştır. Tek bir varlığı veya bir topluluğu göstermeye yarayan adlardır bunlar. Başlıca kişi adları, soyadları, yer adları, millet, din adları, makam ve kurum adları özlük adlardır.

Gülensoy,²⁶ varlıkları ve mefhumları tek olarak karşılayan isimlere özel (has) isim demiştir.

Vardar,²⁷ özel adı, ayrı olarak ele alınan tek bir varlık ya da nesneyi belirten ad olarak açıklar.

Korkmaz²⁸, tek bir kişiyi, belli bir varlığı veya topluluğu gösteren adı özel ad olarak değerlendirir.

Görüldüğü üzere, özel adın ne olduğu konusunda yapılan tanım ve açıklamalarda varlığın sayısı esas alınmak suretiyle bir tanıma gidilmiştir. Fakat, özel adın sınırları

²³ TDK, Türkçe Sözlük, (2011), s. 1866.

²⁴ Mehmet Hengirmen, Türkçe Dilbilgisi, (Engin Yay., Ankara, 1998), s.116.

²⁵ Tahsin Banguoğlu, Türkçenin Grameri, (TDK Yay., Ankara, 2011), s. 320-321.

²⁶ Tuncer Gülensoy, Türkçe El Kitabı, (Akçağ Yay., Ankara, 2010), s. 543.

²⁷ Prof. Dr. Berke Vardar Yönetiminde Açıklamalı Dil bilim Terimleri Sözlüğü, (Multilingual Yay., İstanbul, 2007), s. 156.

²⁸ Zeynep Korkmaz, Gramer Terimleri Sözlüğü, (TDK Yay., Ankara, 2010), s.170.

ortaya konurken sayı esaslı bir yaklaşımın benimsenmesi birtakım problemleri de beraberinde getirmektedir. Özel adların anlamlı değil görevli yapılar olduğunu belirten Kurgun'a²⁹ göre;

“*Nicelik* tek başına özel adları tanımlamada yeterli değildir. Çünkü özel varlık ile özel ad arasındaki ilişkinin *anlam boyutundan çok, gösteren-gösterilen* şeklinde gerçekleştiğini, özel ad için dilden seçilen kelimelerin bu andan sonra yalnızca işaret etmekle görevli unsurlar olduğunu vurgulamak gerekmektedir.”

Özel adlar ve cins adlar arasındaki farkları ve benzerlikleri ortaya koyduğu bir başka makalesinde Kurgun³⁰ özel adların; başlangıçta sözlük birimlerden ayrıldığını, özel adların kaynağının *sözlük birimler* olduğunu vurgular. Kurgun'a göre;

“Özel ad ve sözlük birimler üzerine şunlar söylenebilir:

- Sözlük birimleri anlamlı, özel adlar ise anlamsız dil unsurlarıdır.
- Sözlük birimleri ve özel adlar yalnızca biçimce birbirlerine benzerler.
- Özel adlar, büyük oranda sözlük birimlerden yapılırlar. Ancak sözlük birimlerden yapılmayan özel adlar da vardır. Kodlar ve numaralar bunlardandır: *2048. Sokak, 4. Levent Senti.*
- Özel adlar, öbek yapısında kuruluşları olan unsurlardır. Özel adlar tek parçalı değildir: İstanbul İli (İstanbul) gibi.
- Özel adlar ile sözlük birimler arasında vurgu ve yazım farkı vardır.”

Karaağaç³¹ çalışmasında özel ad için şunlar yazar:

“Genel adın özel ad (*proper noun*) olarak kullanışdır diye tarif eder. Özel ad, ses ve heceden cümleye kadar herhangi bir dil biriminin anlam boşalmasına (*asemantication*) uğratarak kullanılmasıdır. İnsan bilgilerinin, yani varlık, hareket ve olayların adları, belirli bir yer ve zamanda çeşitli ilgilerle ve dil kullananların ancak küçük bir bölümünün tercihi ile tek tek varlıklara ad olur.”

Bilindiği gibi varlığı adlandırmada kullanılan malzemenin tamamı, dillerin sözlüklerini oluşturur. Sözlük malzemesi dışında, ayrıca illerin bir özel ad malzemesi yoktur. Sözlük veya söz dizimi malzemesinin söz-varlık ilişkisini hiçe sayarak ve

²⁹Levent Kurgun, “*Özel Ad- Cins Ad Hakkında*”, Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, (Haziran 2010), s. 108.

³⁰Levent Kurgun, “*Özel Adlar ve Sözlük Birimler Üzerine*”, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, XI/2, (Kış 2011), s. 293-307.

³¹Karaağaç, (2011), age., s. 61.

dolayısıyla anlamsızlaştırarak, tek bir varlık için kullanılması, bu malzemenin ‘özel’ kullanımınıdır.

Özel ad, herhangi bir dil ögesinin anlam kısmıyla değil, sadece ses kısmıyla kullanışıdır ve aslında ‘dilün dünya tablosu’ ile ilgili olmayan bir adlandırmasıdır. Özel ad, dilin sahip olduğu genel malzemedən bir veya birkaçının değişik bir anlam kümesinde, daha doğrusu anlamsızlık kümesinde kullanılmasıdır. Özel adlar, bir dilin sözlüğünden veya gramerinden seçilen yapıların, tek bir varlığa ad oluşundan ibarettir ve tabii ki her özel adın genel ad olarak bir yaşantısı, bir anlamı vardır.³²

Anlamsız kullanımlar oldukları için, özel adların sınıflandırılması, söz konusu varlıkların doğanın hangi üyesine ait oluşlarıyla ilgilidir: *kişi adı; halk adı; yer adı; gök cismi adı; kurum adı; takma adlar, unvan ve mahlaslar.*

TDK 27. Baskı Yazım Kılavuzu’nda³³, “Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler” C. maddesi (Özel adlar büyük harfle başlar) başlığı altında verilen özel adlar şunlardır:

- Kişi adları ve soyadları
- Kişi adlarından önce ve sonra gelen lakap, unvan, rütbe adları
- Hayvan adları
- Millet, boy, oymak adları
- Dil ve lehçe adları
- Devlet adları
- Din ve mezhep adları
- Mitolojik adlar
- Gezegen ve yıldız adları
- Yer adları
- Kurum, kuruluş ve kurul adları
- Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adları
- Kitap, dergi, gazete ve sanat eserleri
- Ulusal, resmi ve dini bayramlar, anmalar, kutlamalar
- Kurultay, bilgi şöleni, çalıştay, açık oturum vb. adlar

³²Bu, çağrışımsal veya duygusal bir anlam olabilir ancak.

³³TDK, (2012), agy., s. 13-14-15-16-17.

- Tarihi olay, çağ ve dönem adları
- Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları

Tez çalışmasında özel adları sınıflandırırken biz de “anlam eksenli” değil, “görev eksenli” bir sınıflandırma yapmayı uygun görmekteyiz.

3. Ad Bilim

“Bilindiği gibi dil bilimi, ele aldığı konuların çeşitliliği ve genişliği dolayısıyla çeşitli dallara ve yan bölümlere ayrılmış bulunmaktadır. Bu dallar içinde *onomastik* ya da *ad bilimi* dediğimiz dal, geniş anlamıyla bütün cins adları üzerinde duran, anlam bilimiyle ve dil felsefesiyle yakından ilgili olan bir araştırma alanıdır. Dar anlamıyla ele alındığı zaman bütün özel adları işleyen bu alanda kişi ve yer adları, dağ, ova, nehir, ırmak gibi coğrafyada geçen adlar üzerinde derinleşilmekte, böylelikle hem herhangi bir ulusun dili, kültürü, tarihi ve etnolojisiyle yakından ilgili konular aydınlatılmakta, hem de uluslararası karşılaştırmalı dil araştırmalarına katkıda bulunmaktadır.”³⁴

Ad bilim, “gösterenin gösterilen ya da kavram yanından yola çıkarak anlatımı, gösterilenin bağlandığı göstereni inceleyen dil bilim dalıdır. Ad bilim dil biliminde ad denilen sözcük türünü, özellikle özel adları inceleme alanına alır. Bu çerçevede, yer adlarını, kişi adlarını ve bu adların verilmişindeki etken ve eğilimleri, coğrafya adlarını inceler.”³⁵

Ad bilim, “dilbilgisinde adsıl (substantive) sayılan öğeleri inceleyen dal; kavramdan hareket edilerek o kavramın dilde nasıl anlatım bulduğu ve anlatımda hangi etkenlerin rol oynadığını araştıran dal olarak da tanımlanmıştır. Sözcükbilim ve anlam bilim ile yakından ilgilidir.”³⁶

“Almanca *onomasiologie*, Fransızca *onomasiologie*, İngilizce *onomasiology* sözcükleriyle karşılanan ad bilim, kavram bilimin yaklaşımına karşıt bir yoldan anlam olgularını ele alır.”³⁷

³⁴Doğan Aksan, X. Uluslararası Adbilimleri Kurultayı ve Düşündürdükleri, (Viyana, 8-13 Eylül 1969), s. 166.

³⁵ Prof. Dr. Osman Toklu, Dilbilime Giriş, (Akçağ Yayınları, 4. Baskı, Ankara, 2011), s. 116.

³⁶ Kamile İmer, Ahmet Kocaman ve A. Sumru Özsoy, Dilbilim Sözlüğü, (Boğaziçi Üniversitesi Yay., İstanbul, 2011), s. 12.

³⁷Vardar, (2007), age., s. 12.

Ad bilim üzerine yapılan çalışmaları derlediği kapsamlı çalışmasında Sakaoğlu ad bilimi şöyle açıklar:

“Canlıların, nesnelerin ve algıladığımız kavramların, kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adı olarak tanımlamıştır.³⁸ Bu bilim dalını; dil bilimciler, sosyologlar, halk bilimciler, hukukçular kendi alanlarıyla ilgili yönleri ele alarak inceler ve sonuçlandırır. Çünkü bir adın çok farklı yönleri vardır ve bu sebeple bir adın etrafında kümelenen araştırma dalları farklılık gösterecektir.”

“Bu yönüyle ad bilim; bir ülkenin kültürünü, yerleşim tarihini, dil bilim ve halkbilim çalışmalarını ortaya çıkarması yönünden önem taşımaktadır.”³⁹

Aksan, ad bilimin sözcükbilimle ve anlam bilimle sıkı sıkıya ilişki içinde bulunduğunu belirtmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar da Aksan’a göre iki grupta toplanabilir:⁴⁰

1. Anlam bilimle yakınlığı olan, ancak yöntem bakımından ondan ayrılan ve sözcük-kavram ilişkisine önem veren bilim dalı. Bu daldaki çalışmalarda herhangi bir kavramdan (örneğin *güzellik*, *balık*, *zaman*) hareket edilerek bu kavramın herhangi bir dilde nasıl anlatım bulduğu ve anlatımda hangi etkenlerin rol oynadığı incelenir. Bu alana *geniş ad bilim* adını verebiliriz. Çünkü ele alınan sözcükler genellikle dilbilgisinde ad (*substantivum*) sayılan öğelerdir ve bu bilimin bu türü doğrudan doğruya adlara yönelir.
2. Genellikle her dilde *özel ad* sayılan öğeler üzerinde duran ve özel adların kökenbilgisi, tarihsel gelişme yönünden ve çeşitli dil ve kültür sorunları açısından inceleyen bilimdir.

Koç, ad bilimi; “sözcük-kavram ilişkisine önem veren, bir kavramın herhangi bir dilde nasıl anlatım bulduğunu, bu anlatımda hangi etkenlerin rol oynadığını inceleyen bilim dalı olarak tanımlamıştır.”⁴¹

Türk ad bilimi çalışmalarının daha çok bu alanda yoğunlaştığını belirten Doğan⁴², Sakaoğlunun “Türk Ad Bilimi” adlı eserinde aktarılan çalışmaların da çoğunlukla özel adlarla ilgili olduğunu belirtmiştir. Sakaoğlu bu eserinde, ad bilim

³⁸Prof. Dr.Saim Sakaoğlu, Türk Ad Bilimi I, (TDK Yay., Ankara, 2001), s. 9.

³⁹ A. Esat Bozyiğit, Türk Adbilimi Bibliyografyası, (Ayyıldız Yayınları, Ankara, 1995), s. 7.

⁴⁰ Aksan, (2009), age., I. Bölüm, s. 32.

⁴¹ Nurettin Koç, Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, (İnkilap Kitabevi, İstanbul, 1992), s. 19.

⁴²Nuh Doğan, Adbilim Açısından Samsun, Ordu ve Sinop Ağızlarında Armut, Elma ve Erik Adları,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2006), s. 4.

üzerine çalışma yapan yerli ve yabancı bilim adamlarının yayınlarının yanı sıra üniversitelerdeki öğrencilerin bitirme, yüksek lisans ve doktora tezlerini de sıralamıştır.

3.1. Ad Bilim Dalları

Ad bilimin çeşitli dalları vardır; daha doğrusu değişik ad bilimleri vardır. Batılıların *sciences onomastique*, *onomastic sciences* adlarını verdikleri bilimler, adın konusuna veya ait olduğu türe göre ad almaktadır. Fransızların *onomastique*, İngilizlerin *onomastics* ve Almanların *Namenkunde* olarak adlandırdıkları bu bilim dalı, özellikle kişi adları, soyadları, takma adlar ve yer adları alanlarında gelişme göstermiştir. Hayvanlar, özellikle kuşlar, bitkiler, yiyecekler de adları açısından sıkça ele alınan konulardır.⁴³

Ad bilimin başlıca alt dalları şunlardır:

1. Kişi Adları Bilimi: anthroponymie – anthroponymy – Antroponymie.
2. Yer Adları Bilimi: toponymie – toponymy – Oronymie.
3. Dağ Adları Bilimi: h/oronymie-h / oronymy – Oronymie.
4. Su Adları Bilimi: hydronymie – hidronymy – Hydronymie.

Ad bilimin inceleme ve çalışma alanlarını Boyraz da şu şekilde sınıflandırmıştır:⁴⁴

“I- Tür Adları Alanı

- A- Bitki Adları,
- B- Hayvan Adları,
- C- Yiyecek - İçecek Adları,
- Ç- Giyim -Kuşam Adları,
- D- Spor ve Sporla İlgili Alanlar,
- E- Alet Adları,
- F- Meslek Adları,
- G- Hastalık Adları, vb.

II- Özel Adlar Alanı

⁴³ Sakaoğlu, (2001), age., s. 10.

⁴⁴Şeref Boyraz, “*Lakaplar Konusunda Bazı Dikkatler ve Bir Yöre Örneği*”, Türklük Bilimi Araştırmaları, VII. Sayı, (Sivas, 1998), s. 108.

A - Kişi Adları (Anthroponymie)

1- Künyevi Adlar

- a- Asıl Adlar
- b- Soyadları
- c- Sülale Adları
- ç- Unvanlar
- d- Köken ve ilgili Adlar
- d1- Memleket Adları
- d2- Irk ve Etnik Grup Adları
- e- Meslek Adları

2- Yakıştırma Adlar

- a- Lakaplar
- b- Mahlaslar, Müstearlar, Tapşirmalar, Rumuzlar

B- Yer Adları (Toponymie)

- 1- Coğrafi Adlar
- 2- Belde ve Belde ile İlgili Adlar
- 3- Yerel Adlar

C- Din, Mezhep, Millet Etnik Grup Adları

Ç- Kurum, Kuruluş ve Eser Adları (Ktematonymie)”

3.2. Özel Adların Ad Bilim İçindeki Yeri

3.2.1. Kişi Adlarının Ad Bilim İçindeki Yeri

“Gözbebeği saydığı çocuğunu, ömrü boyunca simgeleyecek olan sözcüğün ses ve anlamı, insanoğlu için önemlidir. Bu nedenle ad verme eyleminde, sözcükler birbiriyle yarışır. Nitekim ad olmak üzere özenle seçilen sözcük, en değerli anını yaşar. Çünkü o artık herhangi bir sözcük değil, kişiye özel bir addır. Diğer özel adlar dolayısıyla ad bilimi içinde ayrı bir öneme sahip olan bu özel kişi adları, dilin söz varlığını oluşturmada, dile renk vermede ön sıralarda yer alır. Kişi adları, buldukları bölgenin coğrafyasından, tarihinden, inançlarından, anne ve babaların dünya görüşlerinden izler taşır. Dolayısıyla ad verme eylemi, milletlerin sahip oldukları değerler sistemine göre farklılık gösterirler. Örneğin Cahiliye döneminde, çocuklarını putların huzurunda adlandıran Araplar, aynı

eylemi İslami dönemde çocuğun kulağına ezan okuyarak yapmışlardır. (...) Ad verme süreci gibi ad olacak sözcüklerin seçimi de kültürden kültüre, devirden devire farklılık göstermiştir.”⁴⁵

“Kişi adları, öteki özel adlar gibi filoloji, dil bilim, kültür tarihi ve halkbilim çalışmaları açısından da önem taşımaktadır. Bir insana ad verilmesi (göbek adı, ad, soyadı, takma adlar, sanlar) bir ulusun kültürüyle çok sıkı ilişkili bulunmakta, öte yandan, yukarıda değindiğimiz, adın insan için taşıdığı değere de ışık tutmaktadır.”⁴⁶

Her ülkede birtakım ad verme gelenekleri⁴⁷, kuralları vardır ki, bunların incelenmesinden insanoğlunun bu konuda yeryüzünün pek çok yerinde ortak eğilimleri olduğu gözlemlenebildiği gibi, toplumdan topluma, birbirinden çok farklı, bütünüyle kendine özgü gelenekleri bulunduğu da ortaya çıkmaktadır. Toplumların kişi adları üzerine yapılmış ve yapılacak olan bu tür çalışmalar, o toplumun zihin dünyasını bizlere aktaracaktır.

Kişi adlarının konmasında her toplumda geçerli olabilecek yolları, Aksan şu şekilde belirtir:⁴⁸

“1. Dinsel adlar koyma:

Hıristiyanlık dünyası için *Yohanna, Hans...* vb. Müslüman dünya için *Muhammet, Ali, Ömer...* vb.

2. Ünlü kişilerin, saygı ve minnet duyulan kimselerin ad ve soyadlarını koyma:

⁴⁵Fevzi Karademir, “*Gaziantep’te Çocuklara Ad Verme Geleneği ve 2007 Yılında Verilen Adlara Ad Bilimsel Bir Yaklaşım*”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (Gaziantep, 2008), 7(2): s.332.

⁴⁶Aksan, (2009), age., III. Bölüm, s. 115.

⁴⁷Bu konuda geniş bilgi için bk: Alaattin Uca, “*Türk Toplumunda Ad Verme Geleneği*”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 13, (Erzurum, 2004),s.145-150; Ali Rıza Gönüllü, “*Türk Destanlarında Ad Verme Adeti*”, Türk Yurdu, S. 20, (Ankara, 1988), s. 49-50; Aydın Oy, “*Dede Korkut Kitabında Kahramanların Ad Almaları*”, Türk Dili, S. 99, (Ankara, 1979), s.150-152; Abdülkadir İnan, “*Göçebe Türk Destanlarında Kahramanlar-Doğumları, Ad Almaları ve Hüviyetleri*”, Yücel, S. 66, (Ankara, 1940), s. 274; H. Zübeyr Koşay- M. Şakir Ülkütaşır, “*Türklerde Ad Verme ve Türk Adları*”, Türk Folkloru Araştırmaları, S. 175, (Ankara, 1964), s. 3302; M. Şakir Ülkütaşır, “*Türklerde Ad Vermeye İlgili Adet ve İnanmalar*”, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, (Ankara, 1976), s. 369-374; Saim Sakaoğlu, “*Çocuklara Ad Konulmasında Görülen Yenilikler*”, Türk Dili, S. 508, (Ankara, 1994), s.275-282.; H. Namık Orkun, “*Eski Türklerde İsim Verme*”, S. 169, Varlık, (İstanbul, 1969), s.8-10; Z. Fahri Fındıkoğlu, “*İsim ve Soyadı Müessesesi*”, Foklor ve Etnografya Kılavuzu, (İstanbul, 1949), s. 50-55; Z. Fahri Fındıkoğlu, “*Türk Folklorunun İsim Meselesi*”, Türk Folklor Araştırmaları, S. 2, (Ankara, 1952), s. 609-610. ; Mustafa Şenel-Nadir İlhan, “*Av Hayvanlarının Kişi Adlarındaki Yansıması*”, Av ve Avcılık Kitabı, (Kitapevi, İstanbul, 2008), s. 321-335.

⁴⁸Aksan, (2009), age., III. Bölüm, s. 116-117-118.

Bu eğilim her toplumda yaygındır; ana babanın çocuklarına ad verirken, onların, bu ünlü ve saygın kişiler gibi olmaları istenir. (*Büyük İskender, Mustafa Kemal, Yavuz...*)

Günümüzde de bu eğilim çoğu kişi tarafından tercih edilen bir yöntemdir. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a hayran olan bir baba, doğan kız çocuğuna "Recep" adını veremeyeceği için, sözcüksel sapma yoluyla "Tayyip" adına -e takısını getirmek suretiyle kızının adını "Tayyibe" olarak nüfusa kaydettirmiştir.⁴⁹

3. Destanlarda, söylencelerde, masallarda geçen adları koyma:

Türkiye'de özellikle Cumhuriyet'ten sonra ulusçuluğa ve Türkçeye dönüş sonucunda *Oğuz, Orhan, Gökhan, Üçok* gibi adlar sıkça kullanılmıştır.

4. Yer adlarını, coğrafya adlarını tarihsel olay ya da kavim, boy adlarını koyma:

Tuna, Fırat, Arda, Cuma, Kadir, Hürriyet, Kurtuluş, Devrim... gibi."

12 Eylül Darbesi'nden sonra sol görüşlü kişilerin kız çocuklarına *Eylül* adını koyması, Fatsa'da sıklıkla görülmüştür.

Pilancı'ya⁵⁰ göre Türklerde, genel olarak kız çocuklarına ad vermede görülen eğilimler şöyle sıralanabilir:

1. İslam dini ve tarihiyle ilgili adlar
2. Çocuğun doğduğu vakitle ilgili adlar
3. Çocuğun doğduğu gün, ay ve mevsimle ilgili adlar
4. Ailenin ölmüş veya hayatta olan büyüklerinin adları
5. Edebiyat dünyasından yazar ve şair adları
6. Tarihten ve Türk mitolojisinden adlar
7. Televizyon dizilerinde yer alan kişilerin adları

İnsanın adlandırılmasında görülen bu tür eğilimler, ad bilimin çalışma alanlarından biridir. Kişilerin ad ve soyadlarının oluşturulma yollarının, kültürle ve dolayısıyla dile ilgisinden dolayı her ulusun ad verme eğilimleri dikkatle incelenmelidir. Türklerde ad verme geleneklerinin sistematik yolları açığa çıkartıldıkça hem halk bilim hem de dil bilim ortaklaşa çalışmalar yürütecek, böylece Türkçenin adlandırma, kavramlaştırma,

⁴⁹Olay Fatsa'da yaşanmıştır. Kişi, görev yaptığım okulda 7. sınıf öğrencisidir. Bu ad verme hikayesini bizzat Tayyibe'nin annesi -Ayşe Aksoy- bana aktarmıştır.

⁵⁰Hülya Pilancı, "Günümüzde Türk Kadın Adları: Kız Çocuklarına Ad Vermede Görülen Eğilimler, Kadınların Ad Değiştirmede Gösterdikleri Eğilimler", Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma, I. Cilt, Yeditepe Üniv., Güzel Sanatlar Fakültesi Yay., (İstanbul, 2004), s. 185.

somutlaştırma yönleri zengin örneklerle birlikte gösterilecektir. Uzun tarihimiz boyunca girdiğimiz medeniyet dairelerinin anlayışına uygun olarak, kültürümüzde ad verme geleneği ve bu geleneğe bağlı olarak verilen kişi adlarının geçirdiği değişiklikler de ad bilimin kişi adlarına eğilmesiyle ortaya çıkartılacaktır.”⁵¹

“Kişi adlarının, dil bilim/ad bilim açısından ilginç yanları vardır. Kişi adının zaman içinde geçirdiği değişim - ki kültür normlarına, değerlere, inanışlara, politikaya göre adlar zaman içinde değişebilir⁵² - ad bilimin inceleme alanıdır.” ”Bu bakımdan kişi adları, ad bilimin içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu nitelikleriyle kişi adları, çok yönlü dilsel olayların tanığı olmuştur.”⁵³

Kişi adlarının ad bilim açısından bir başka önemi de bu adların dilin belli dönemlerinde yabancılaşma veya öze dönüş özelliği yansıtılmalarıdır. Herhangi bir dilin belli bir döneminde kişilere verilen adların kökeni, toplumun kültürel ve siyasal konjonktürüne göre şekillenebilmektedir. Dil Devrimi’nden sonra Türkçe kökenli adlarda görülen artış bunun kanıtıdır.

Dilin temel söz varlığı içinde de kişi adları, belirli bir toplamı oluşturması nedeniyle çok önemlidir. Türkçenin söz varlığına katkı sunan kişi adları, dilimizin zengin kavramlaştırma ve somutlaştırma yollarının örneklerini dil bilimcilere, araştırmacılara farklı boyutlarıyla birlikte sergilemektedir. Türkiye Türkçesi yazı dilinin sahip olduğu söz varlığı, kişi adlarıyla daha da genişlemektedir.

3.2.2. Yer Adlarının Ad Bilim İçindeki Yeri

⁵¹ Türkiye Türkçesi kişi adları üzerine yapılan çalışmalarda, kişilere ad verme sürecinde öne çıkan eğilimler de araştırılmıştır. Bu alanda elimizde çok fazla veri mevcuttur. Boz, meyve adlarının kişi adları olarak kullanılmasını incelediği makalesinde bu konuyu örneklerle göstermektedir. İlgili makale için bk: Erdoğan Boz, “Türkiye Türkçesinde Kişi Adı Olarak Meyve Adları”, AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt V, Sayı 1, (Afyon, Haziran 2004), s.1-14. Yine aynı şekilde Ahmet Karadoğan da Türk kişi adlarında hayvan adlarının izlerini aramıştır. İlgili makale için bk.: Ahmet Karadoğan, “Türk Şahıs Adlarında Hayvan Kültü”, Milli Folklor, Yıl: 15, Sayı: 57, (Ankara), s. 109-116.; M. Şakir Ülkütaşır, “Türkiye Türklerinde Ad Verme İle İlgili Gelenek ve İnanışlar”, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, IV. Cilt, (Ankara 1976), s. 369-384.

⁵² İlhan Mehmet Başgöz, “Adlarımız ve Sosyal Değişim”, TÜBA, Günce, Sayı 31, (Aralık 2004).

⁵³ Bu alanda yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Burada anmak istediklerimiz için bk: Nevzat Gözüaydın, “Ad Verme ve Değiştirme”, Türk Dili-Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 630, (Ankara, Haziran 2004), s. 496-504.; Nevzat Gözüaydın: “Adımız, Andımızdır...veya Türkiye’deki Adlar Üzerine Oyunlar III”, Türk Dili-Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 634, (Ankara, Ekim 2004), s. 352-364.; Saim Sakaoğlu, “Çocuklarımıza Nasıl Yeni Ad Koyuyoruz?”, Türk Dili, Sayı 668, (Ankara 2007), s. 332-341.

“Yer adları, bir milletin yerleşme (iskan) tarihi için en önemli yaşayan belgelerden birisidir. Coğrafyayı kendine “vatan” yapan milletler, çoğu zaman, kopup geldikleri ana yurtlarından adlar getirip, yeni yerleştikleri bölgelerdeki benzer yerlere koyarlar. Bu yetmezse, renk, yön, kişi, boy, soy, oymak, cemaat, bitki, hayvan vb. adları vererek yaşadıkları yerleri belgelendirirler.”⁵⁴

“Yer adları; yaşadığımız yerin sembolleri, göstergebilimsel karşılıklarıdır. Dolayısıyla yer adlarının varlığı bulunduğumuz veya daha önce hiç görmediğimiz ortamları anlamlandırır, görünür kılar, doğayla anlaşmamızı sağlar. Yer adlarına, yaşadığımız ortam ile bütünleşmemizi sağlayan ve ortamın ayırt etme niteliğini ortaya koyan değerli bilgi gözüyle bakmak gerekmektedir.

Yer adlarına sadece bilimsel bilgi gözüyle bakmak doğru olmayacaktır. Yer adları sadece maddi eserlerin, doğal varlıkların karşılıkları değildir elbette. Onlar; kültürel yapının karşılık bulduğu, ideolojik yapılanmanın tasarlandığı, mevcut yönetimin tasarrufta bulunduğu, dilsel ve bölgesel kimliklerin vücut bulduğu, özel şahsiyetlerin adlarının geleceğe kalması için araç olarak kullanıldığı, insanoğlunun kendi eliyle oluşturduğu semiyolojik unsurlardır. (...)Kendine göre kuralları olan ad bilimi, bütün adları incelemek üzere alt dallarını oluşturmuştur. Bunlar içerisinde en fazla işlek olanı yer (toponim) ve kişi (antroponim) adlarını inceleyen bilim dalıdır. Çünkü en fazla kullanılan ad kişi adıdır. Bu kişilerin yaşadıkları yer adları da ikinci sırada gelmektedir. Daha sonra da coğrafi adlar diye bilinen dağ (oronim) ve su (hidronim) adları gelmektedir. Bu ana dalların kendi içerisinde alt bölümlere ayrılmasının yanı sıra yeryüzündeki bütün nesnelere belirli gruplar altında toplayıp incelediği için, pek çok alt dalı bulunmaktadır. Ayrıca bütün ana ve alt dallar birbirleriyle yeni alt dallar oluşturmaktadır.

Ör. Yer adı (toponim),

Kişi adı (antroponim)

Kişi adından oluşan yer adı (antrotoponim)

Toplulukların hayat boyunca sahip oldukları maddi ve manevi servetler arasında, kültürel değerlerin bütün özelliklerini de bünyesinde barındıran en önemli değerlerden biridir, yer adları. Kimi araştırmacılar bu yönüyle yer adları için “toprağın dili” terimini kullanırlar. Yer adları sıradan sözler değildir. Hepsinde gizli bir anlam vardır. Bu anlam çözüldükçe bölgenin tarihi, siyasi, ekonomik vb. birçok gerçeği aydınlanmış olur. Basit anlamda

⁵⁴Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Türkçede Yer Adları Kılavuzu, (TDK Yay., Ankara, 1995), s. IX.

arazinin toprak ve bitki örtüsü, hayvan çeşitleri, tabii kaynakları ile ilgili bilgiler elde edilebilir.”⁵⁵

Yer adı birey ve toplumlar için büyük önem taşımaktadır. Bireyin bir başka birey veya bireylerle iletişimi esas alınır, yer adının bireyi belirleyen bir unsur olduğu, diğer bir deyişle, ayırt edici unsur olduğu kolayca anlaşılabilir. Toplumlar için yer adının önemi ise, esas olarak, onun milli olma vasfından kaynaklanmaktadır.

“Yer adının coğrafya ile ilişkisi, doğrudan, yer adını koyan toplumla coğrafyanın ilişkisini akla getirmektedir ki *toprak parçası* ile *vatan* arasındaki fark buradan doğmaktadır. Herhangi bir arazinin vatan vasfını kazanabilmesi için, o yerin, o yere sahip olanlar tarafından kişileştirilmesi - adlandırılması - gerekmektedir. Kişiliğini bulan toprak değer kazanır, kutsallık kazanır, bir ad kazanır. Toplum verdiği ad ile o yerin kendisine ait olduğunu, o yerde yaşadığını ve yaşayacağını, orasının vatan olduğunu başka toplumlara bildirir.”⁵⁶

Yer belirten özel adları inceleyen özel ad bilim dalı⁵⁷ olarak tanımlanan yer ad bilimi, Aksan’a⁵⁸ göre, “bütün dünyada ad bilim çalışmaları içinde en geniş yeri tutmaktadır.”

“Yerleşim merkezlerine verilen adların konuluşundaki etkenlerin incelenmesi -ülkeden ülkeye ayrımlar bulunmakla birlikte- bütün dünyada birtakım ortak eğilimlerin bulunduğunu göstermektedir. Batıda ad biliminin bir alt kolu olarak gelişmeye başlayan yer adları bilimi, yalnızca dil biliminin konusu olarak kalmamış, tarih, sosyoloji, antropoloji, biyoloji gibi değişik bilim dallarının da ilgilendikleri bir alan olarak dikkati çekmiştir.”⁵⁹

Türk yer adları konusu ise Türkiye’de daha çok Hasan Eren, Özcan Başkan, Doğan Aksan, Tuncer Gülensoy, Ali Akar, Levent Kurgun gibi bilim adamları tarafından ele alınmıştır. Yakın dönemde, Türkiye’de yapılmış toponimi çalışmalarının toplu bir dökümünü yayımlayan Şahin; “tarih, edebiyat, coğrafya gibi çeşitli

⁵⁵Serdar Yavuz-Mustafa Şenel, “*Yer Adları(Toponim) Terimleri Sözlüğü*”, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8 Summer 2013, Ankara-Turkey, p. 2239-2254.

⁵⁶ Levent Kurgun, “*Nesnelere ve Köklerine Göre Acıpayam İlçesi Yer Adları*”, I. Acıpayam Sempozyum Bildirileri, (Acıpayam, 1-3 Aralık 2003), s. 382-407.

⁵⁷ Vardar, (2002), age., s. 224.

⁵⁸ Aksan, (2009), age., III. Bölüm, s. 101.

⁵⁹ Ayaz, (2010), agb., s.4.

disiplinlerden pek çok araştırmacının bugüne kadar Türkiye toponomisi hakkında ulusal ve uluslararası çapta çeşitli eserler ortaya koyduğunu” belirtmiştir.⁶⁰

Bu tez çalışmasının konusunu oluşturan Ordu ili üzerine yapılan bir yer ad bilim çalışması da vardır. Yrd. Doç. Dr. Salim Küçük tarafından yönetilen çalışmayı, Osman Albayrak⁶¹ hazırlamıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere bugün, Türkiye’deki yer adları, dil bilim verileri ve başka bilim dallarının ortaklığında sıklıkla ele alınmaktadır.

“Yer adlarının incelenmesiyle dilin birçok ses, biçimi dizim sorunları gün ışığına çıkarılacak, bunların yanı sıra dilin içyapısına, birçok adlandırma sorununa da ışık tutulacaktır. Dildeki bütün yer adlarını; il, ilçe, semt, mahalle, sokak, köy, akarsu, dağ, dere, otlak, kışlak, yayla, ova...vb. incelendiğinde yine dilin söz varlığı ortaya konulacaktır. Bununla birlikte birçok kültür sorununun, tarihi olayların aydınlatılması sağlanacaktır. Anadolu’da çoğu yerleşim yerinin adı ile ilgili efsanelerin varlığı da bu açıdan çok önemlidir. Ulusumuzun ortak hafızasında yer bulan bu tür efsane, söylenceler Türkçenin ışığında kültürel arka planımızı gün yüzüne çıkaracaktır. Halkımızın ortak duyuş ve düşünüş izleri, yaşayışı, dini inançları, gelenekleri böylelikle, yer adlarının özellikleri üzerinden anlaşılmaya çalışılacaktır.

Özel yer adları, ad bilim içinde, yukarıda sıraladığımız gerekçelerden ötürü önemli bir yer tutmaktadır. Pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış, pek çok farklı topluluğun yerleşim yeri olmuş Anadolu toprakları, yer ad bilimi bakımından oldukça zengin malzeme taşımaktadır. Coğrafyamızı kuşatan bütün bu yerlerin adları, bağımsız bir bilim dalı olan ad bilim sayesinde dilsel öğeler olarak ele alınmakta, sınıflandırılmakta, oluşumları ve tarihi süreçleri izlenmekte, sonuçta Türk dilinin adlandırma zeminindeki kültürel dokusu, her yönüyle ortaya konulmaktadır.

Her birisi bir anlam ifade eden bu adlardan bir köy, bir aile adı öyle zaman olur ki bir kavmin gizli kalmış taraflarını meydana çıkarır ve bir milletin tarihinin en karanlık tarafına ışık tutabilir. Bu adların her birisi insanlar tarafından verildiğine göre kişilerin düşünce ve duyguları ile bu adlar arasında belirli bir bağlantı vardır. Birbirleri ile adeta ilgisiz gibi duran binlerce yer adının birbiri ile mukayesesinde, bu adların verilmiş mantığı da ortaya çıkar. Halkın, içinde yaşadığı coğrafyayı nasıl kavradığını bizlere açıklar. Türklerin canlı ve cansız yaptıkları her adlandırmada, Türk duyuş ve düşünüşünün zarafetini, Türk dilinin zenginliğini görebiliriz. Asya ile Avrupa arasında tarihin ilk

⁶⁰İlgili makale için bk: Güven Şahin, “Türkiye’de Yapılmış Toponomi Çalışmaları”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:3 Sayı: 4, (Adıyaman, Haziran 2010), s. 1-23.

⁶¹ Çalışma için bk.: Osman Albayrak, “Ordu İlinin Resmi Kaynaklardaki Yer Adları Üzerine İncelemeler”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu, 2011), 190 sayfa.

çağlarından beri adeta bir geçit olan ve çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Anadolu'da tüm dünya ilim çevrelerinin dikkatini çekecek zenginlikte yer adı vardır.

Yer adları, coğrafya, bitki örtüsü, yaşam koşullarının belirlenmesi işlemlerinde genellikle çok yararlı olur. “Susuz” adını taşıyan köylerin adı, su yokluğu bu adın yerbilimsel olarak nedeni üzerine dikkatimizi çeker. İzmir'den güneye gidildiğinde, yolda çam ormanları ve makiler arasında yol üzerinde Ayrancılar köyü bize tarla ve bahçeleri bol bir yöreyi değil, sürüler ve hayvan yetiştiricilerinin yaşadığı bir yörede olduğumuzu hatırlatır. Eski Türklerde “il tutsık yer” olarak adlandırılan, Türk insanının kendisine vatan edindiği bu topraklarda yer tutan yeryüzü biçimleri adlarını nasıl almıştır. Bunlar, tabii ki alelade verilmemiştir. Dağlara, yaylalara, köylere, şehirlere halkımızın verdiği adlar dikkat çekicidir. Bunlar uzun süren gözlem ve tecrübelerin ürünüdür.”⁶²

“Türk yer adları incelendiğinde insanların bir yere ad koyarken nasıl bir yol izledikleri görülmektedir. Özel adlar ve değer tüm tür adları kullanılarak coğrafi mekanlar adlandırılmıştır. Kimi adlandırmalarda nesne adları kullanılmıştır: *Işıklı, Kavaklı, Urganlı, Üzümlü*. Kimi adlandırmalarda insan adları kullanılmıştır: *Osmanlı, Süleymanlı, Sinanlı, Yahyalı*. Bu adlandırmaların dilin farkı yapı ve anlam, kök, ek bileşenleri kullanılarak gerçekleştirildiği düşünülmekte ve dil bilimciler tarafından bugün de bu tür konular tartışılmaktadır.”⁶³

“İnsanlar yaşadıkları mekânları adlandırırken bazı özelliklerden etkilendikleri dikkati çeker. Bu etkilenme doğal çevrenin bir niteliğinden olabileceği gibi sosyal bir sebepten de kaynaklanabilir. Bunun yanı sıra insanlar buldukları, yaşadıkları mekândaki yer adlarını zaman içerisinde değişikliklere de uğratmışlardır. Bu değiştirme doğal ve kendiliğinden bir süreç şeklinde olduğu için genellikle eskiye ait bir takım izleri de bünyesinde barındırır. Bu özelliği sayesinde de bulunduğu mekânın tarih ve coğrafyası ile ilgili önemli ipuçları durumundadırlar. Her yer adının bir anlamı bulunmaktadır. Bu bir bakıma gizli olan nitelikler ve özellikler, etimoloji çalışmaları ile yeniden belirlenebilmektedir. Anadolu konumu sebebiyle binlerce yıldır pek çok farklı kültüre ev sahipliği yapmış bir kara parçasıdır. Bu niteliği Anadolu'daki yer adlarının her birisinin geçmişten izler taşıması sonucunu da beraberinde getirmektedir. Doğal olarak dil bilimcilerin de defalarca ifade ettikleri gibi Anadolu'daki yer adlarını iki büyük öbek olarak düşünmek gerekir. Geçmiş dönemlerde yaşamış olan uygarlıklardan günümüze gelen ve bazen zaman içerisinde söylenişleri oldukça farklılaşmış durumdaki yer adları birinci kısmı oluştururlar. Diğer bölümünü ise Türkçe adlar meydana getirmektedir.

⁶²Mustafa Şenel, “*Gaziantep İlinin Yakın Taşınmış (Paralel) Yer Adları*”, Uluslararası Gaziantep Araştırmaları (Sözlü Kültür, Dil ve Edebiyat) Sempozyumu'nda sunulan bildiri. (Gaziantep, 10-12 Nisan 2008).

⁶³Zafer Önler, Türkçede +lx addan ad yapım ekinin kullanıldığı yerleri incelediği makalesinde bu ekin çeşitli yer adları türetiminde kullanıldığını belirtir. İlgili makale için bk. Zafer Önler, “*Türkçede +IX Eki*”, V. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri, (II. Cilt, TDK Yay., 2004), s. 2203-2208.

Ancak kimi yerlerde Türkçe olmayan yahut olmadığı düşünölen yer adları da mevcuttur. Bir başka ifade ile Anadolu'da yaşayan toplulukların yaşadıkları mekâna verdikleri adların bir kısmı da varlığını hemen hemen hiç değiştirmeden günümüze değin sürdürmüştür.⁶⁴

İşte bu tez çalışması da, bir yönüyle, Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen yer adlarına eğilmekte ve bu yer adlarının şiir diline kattığı özellikleri incelemeyi hedeflemektedir.

3.3. Özel Adların Sınıflandırılması

Tez çalışması kapsamında, tespit edilen özel adların sınıflandırılmasının yapılması gerekmektedir.

“Şeyleri, yöntemli bir biçimde gruplara, sınıflara ayırma işi demek olan sınıflandırma, bilimin en önemli gereklerinden biridir. Öyle ki, çalışma alanı yalnızca sınıflandırma olan bir bilim dalı (*taxonomy*) bile teşkil etmiştir. Sınıflandırma esas ortak özelliklerdir. Bu esas, farklı bilim dallarında farklı şekillerde ortaya çıkar. Mesela, canlıları omurgalılar ve omurgasızlar; sayıları tek sayılar, çift sayılar; kelimeleri adlar, fiiller olarak ikiye ayırmak birer sınıflandırmadır.

Malzemesi gereği, neredeyse bütün sosyal bilimler ile ilişkili olan ad bilim, daha çok dil bilimin bir alt dalı olarak kabul edilir. Oluşma devresini henüz tamamlamamış olduğu görölen ad bilim, kendi içinde de temel olarak kişi adları bilimi ve yer adları bilimi şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Her şeyin bir adı olduğuna göre sınıflandırma, ad bilim için son derece önemli bir yer işgal etmektedir.”⁶⁵

“Kendine göre kuralları olan ad bilimi, bütün adları incelemek üzere alt dallarını oluşturmuştur. Bunlar içerisinde en fazla işlek olanı yer (toponim) ve kişi (antroponim) adlarını inceleyen bilim dalıdır. Çünkü en fazla kullanılan ad kişi adıdır. Bu kişilerin yaşadıkları yer adları da ikinci sırada gelmektedir. Daha sonra da coğrafî adlar diye bilinen dağ (oronim) ve su (hidronim) adları gelmektedir. Bu ana dalların kendi içerisinde alt bölümlere ayrılmasının yanı sıra yeryüzündeki bütün nesnelere belirli gruplar altında toplayıp incelediği için, pek çok alt dalı bulunmaktadır. Ayrıca bütün ana ve alt dallar

⁶⁴Harun Tunçel, “Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, (Elazığ, 2000), s. 26.

⁶⁵Levent Kurgun, “Türk Toponimisi Üzerine Bir İnceleme”, Uluslararası Türklük Bilgisi Sempozyumu, (Erzurum, 25-27 Nisan 2007), Bildiriler-2, s. 735-747.

birbirleriyle yeni alt dallar oluşturmaktadır. Ör. Yer adı (toponim), kişi adı (antroponim), kişi adından oluşan yer adı (antroponim).”⁶⁶

Fakat görülmüştür ki özel kişi ve yer adlarının sınıflandırılması konusunda dil bilimciler arasında ortak bir görüş birliği yoktur. Türkiye’de gerek yer adları gerekse kişi adları üzerine yapılan çalışmalarda sınıflandırma ile ilgili farklı görüşler ortaya atılmıştır. Sınıflandırmaya çalışılan yer adlarının birden fazla başlık altında değerlendirilebilmesi meselenin temel noktasını oluşturmaktadır.

Bu bağlamda; tez çalışmasında özel adları sınıflandırırken tespit ettiğimiz göstergelerin hem *görev* hem de *yapı* özellikleri dikkate alınacaktır.

3.3.1. Kişi Adlarının Sınıflandırılması

Gülensoy’a⁶⁷ göre;

“Kişi adları bir milletin dil, folklor, tarih ve kültürü açısından büyük önem taşırlar. Türk kişi adları, çok uzun bir tarih boyunca, bulunduğu coğrafyaya ve yaşattığı töreye (gelenek ve göreneklere) göre farklı şekiller göstermiştir. Türklere:

1. Güçlü hayvanların (Aslan, Kaplan, Boğa, Baybars, Yolbars, Kartal, Şahin, Atmaca...vb.) adları,
2. Güzel görünüşlü, uysal hayvanların (Sülün, Kumru, Suna, Keklik, Turna, Horozbay/Orozbay, Ahu, Ceylan, Maral, Ceren...vb.) adları,
3. Şehirlerin ve ülkelerin (Medine, Bağdat, Cezayir, Dağıstan, Kırgız, Kıpçak, Türkmen, Uygur, Ankara ... vb.) adları,
4. Nehir, göl ve denizlerin (Ege, Baykal, Aral, Orhun/Orhon/Orkun, Aras, Tuna, İdil, Ural, Seyhun, Ceyhun, Ceyhan, Seyhan, Hazar, Dicle, Fırat, Meriç, Munzur...vb.) adları,
5. Kavimlerin (Tatar, Kıpçak, Kazak, Kırgız, Türkmen, Uygur, Moğol, Arap, Çerkez, Gürcü, Macar...vb.) adları,
6. Yönlerin (Doğu, Batı, Kuzey, Güney) adları,
7. Bitkilerin (Buğday, Arpa, Çavdar, Çınar, Gül, Menekşe, Orkide, Manolya, Yasemin, Fulya, Başak, Fidan, Filiz, Funda...vb.) adları,

⁶⁶Yrd. Doç. Dr Mustafa Şenel, “Rize İlinin Uzak Taşınmış (Paralel) Yer Adları”, Rize Sempozyumu, (Rize, 16-17-18 Kasım 2006), s. 405.

⁶⁷ Tuncer Gülensoy, “Türk Kişi Adlarının Tarih ve Dil Açısından Önemi”, Türk Dili Dergisi, Ankara, Sayı 565, (Ocak 1999), s.3-8.

8. Değerli madenlerin (Altın/Altun, Demir, Çelik/Polat, Gümüş, Yâkut, Zümrüt...vb.)adları,

9. Gök cisimlerinin [Güneş, Hilâl/Kamer, Ay (Aybike, Aybala, Ayhan), Süreyya, Merih, Yıldız, Yediyıldız "soyadı"...vb.] adları,

10. Renklerin (Beyaz/Ak, Sarı, Yeşil, Mavi/Gök, Al/Kızıl) adları ile kurulmuş 'kişi adları' verilmiştir.”

“Türkiye'de Türk kişi adları üzerine yapılan yayınlar oldukça azdır. Macar Türkoloğu Prof. Dr. Laszlo Rasonyi'nin Türk adlarının tasnifi ve Kıpçak adları ile ilgili makaleleri bu konuda örnek ve kaynak çalışmalarıdır. Prof. Dr. Hasan Eren'in Türk yer adları yanında kişi adları ile ilgili bazı yayınları bulunmaktadır. Tuncer Gülensoy'un da bu alanda yayınları, çalışmaları bulunmaktadır.”⁶⁸

“Tarihçerimizden Prof. Dr. Bahaeddin Ögel de zaman zaman Türk ve Moğol kişi adları üzerine çalışmalar yapmıştır. Bunlardan en önemlisi "Cacaoğlu Vakfiyesinde Geçen Kişi Adları" ile ilgili uzun makalesidir. Macar Türkolog ve Mongolisti Prof. Dr. Lajos Beşe ile Prof. Dr. Istvan Mandoki-Kongur'un Türk ve Moğol kişi adları üzerine yaptıkları çalışmalar kayda değerdir. Yine Macar Türkolog Laszlo Rasonyi tarafından Türk kişi adları geniş bir şekilde sınıflandırılmıştır.”⁶⁹

Onomastik / toponomi / hidronomi (kişi, yer, su, dağ vb. adları) çalışmaları Avrupa'da ve Amerika'da oldukça ileridir. Avrupa'da bu konuda yayımlanan “Onoma” adlı bir bilimsel dergi de bulunmaktadır. Kişi ve yer adları, boy-soy-oymak-cemaat-oba adları ile birlikte, iç içe yaşamakta, bir milletin "tapu kayıtları"nı oluşturmaktadırlar. Türk kişi adlarının kaynakları:

- 1) Mezar taşları,
  - 2) Nüfus kütükleri,
  - 3) Kadı (şeriyeye) sicilleri,
  - 4) Vakfiyeler,
- Modern çağda:
- 5) Telefon rehberleri,

⁶⁸Gülensoy'un ilgili makaleleri için bk: “*Türklerde Ad Verme Geleneği ve Hektor*”, Millî Folklor, 3/22 (Kış 1994), s.5-6.; “*Türk Kişi Adlarının Dil ve Tarih Açısından Önemi*”, Dil ve İnsan, Yıl: 2, S.10, (Kasım -Aralık 1997), s.9-12.; “*Anlamları Kötü Kişi Adları*”, Dil Araştırmaları, Sayı: 8, (Bahar 2011), s. 23-29.

⁶⁹Çalışma için bk: L. Rasonyi, “*Türk Şahıs Adlarının Tasnifi*”, Türkoloji Dergisi, (Ankara, I/1, 1973).

- 6) Okul kayıt defterleri,
- 7) Evlilik kayıt defterleri,
- 8) Doğum evi kayıt defterleri,
- 9) Ölüm kayıt defterleri gibi yazılı belgelerdir.

Biz de çalışmamızda Ordulu şairlerin eserlerinde/şiir kitaplarında görülen kişi adlarını, şu başlıklar altında sınıflandırmış bulunmaktayız:

1. Künyevi Adlar

- 1.1. Asıl Adlar
- 1.2. Soyadları
- 1.3. Sülale Adları
- 1.4. Unvanlar
- 1.5. Köken ve İlgili Adlar
  - 1.5.1. Memleket Adları
  - 1.5.2. Millet Adları
  - 1.5.3. Boy Adları
- 1.6. Meslek Adları
- 1.7. Sanata, Edebiyata Mal Olmuş Kişi Adları
- 1.8. Tarihi Kişi Adları
- 1.9. Siyasetçi Adları
- 1.10. Önemli Din Büyüklerini Gösteren Adlar
- 1.11. Mitolojik Adlar

2. Yakıştırma Adlar

- 2.1. Lakaplar
- 2.2. Mahlaslar, Müstearlar, Tapşirmalar, Rumuzlar

3.3.2. Yer Adlarının Sınıflandırılması

Türk yer/yerleşim/orun adlarının sınıflandırılması da ad bilim çalışmaları içinde ayrı bir tartışma konusudur. Birçok bilim adamı kendine has sınıflandırma yöntemi geliştirmiş, yine ortak bir görüş birliğine ne yazık ki ulaşamamıştır. Bu alanda yapılmış çalışmalara kısaca göz atılırsa ne demek istediğimiz sanırım daha iyi anlaşılacaktır.⁷⁰ Eren, Başkan, Aksan, Gülensoy gibi dil bilimcilerin Anadolu yer adları üzerine yaptıkları çalışmalarda benzer yönler olmakla birlikte, her biri kendine özgü bir sınıflandırma şeması oluşturmuştur.

Türkçede yer adlarının sınıflandırılmasında genellikle sözcük temelli bir yol izlenmiş olup, yer adını karşılayan göstergenin anlam belirleyici yönü dikkate alınmıştır. Çoğunlukla da buna göre bir sınıflandırma yapılmıştır. Örneğin yer adını gösteren sözcük, içinde aynı zamanda bir meyve adı taşıyorsa (Ör. *Armutlu*) bu ad, “meyvelerden yararlanılarak verilmiş yer adı” başlığı altında incelenmiştir.

Sözcük temelli sınıflandırmada yer adının anlatmaya çalıştığı şey, yani yer adındaki coğrafi nesnelere dikkate alınmamış, yalnızca adlarda kullanılan sözcüklerin anlamları dikkate alınmıştır. Yalnızca yer adında kullanılan sözcüklerin anlamlarına göre bir sınıflandırma yapılması, bu tür çalışmalarda görülen yanlışlıkların en başında gelmektedir. Kurgun’a⁷¹ göre;

“Yer adlarının diğer özel adlar gibi *anlam yükleri* değil, *görev yükleri* vardır. Yer adları bağlı buldukları coğrafi nesnelere anlatmaktan çok, işaret etmekle yükümlüdürler Yani bir yer adı ile coğrafi nesne arasındaki ilişki, işaret boyutundadır. Buna göre, yer adlarını sınıflandırma çalışmalarında coğrafi terim, esas belirleyicidir ki, bu dikkate alınmadan yapılacak sınıflandırmalar adı değil, kelimeleri sınıflandırmak olacaktır.”

⁷⁰Bu çalışmalar için bk: Hasan Eren, “*Yer Adlarımızın Dili*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, (1965), s. 155-165.; Özcan Başkan, “*Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, (1970), s. 237-251.; Doğan Aksan, “*Anadolu’da Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, (1973-1974), s. 185-193 ve “*Birkaç Türkçe Yeradı ve Bunların Dil bilimi ve Kültür Bakımından Önemi*”, DTCF Dergisi, Sayı: XXVI/1 – 2, (Ankara, 1968), s. 81-85.; Tuncer Gülensoy, “*Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış*”, Dursun Yıldırım Armağanı, (Ankara, 1998), s.41-48.

⁷¹Kurgun, (2007), agb., s. 737.

Bu bağlamda; biz de çalışmamızda yer adlarını sınıflandırırken Kurgun'un çalışmalarını dikkate alacağız.⁷²Coğrafi nesnelere temel alarak yapacağımız sınıflandırmayla, Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen her türlü yer adının işaret edenle değil, işaret edilenle ilgili bağını açığa çıkartmaya çalışacağız. Buna göre yer adlarını başlangıçta nesnelere hesap ederek;

1. Orun Adları (*Yerleşim Yeri Adları*)
2. Su Adları
3. Yükselti Adları
4. Düzlük Adları
5. Mevki Adları olmak üzere beş ana başlık altında sınıflandırabiliriz.

Yerleşme ilgili nesnelere, dar anlamıyla oturlan ve barınılan, eski çağlarda kullanılmış olan mağara, ağaç kovuğu gibi doğal barınaklar ile avcı kulübesinden, gökdelenlere kadar geniş bir yelpaze içinde çeşitlenen beşeri barınakları ifade eden yerleşme, geniş anlamda köy, kasaba, kent gibi yararlanma ve ekonomik faaliyetlerde bulunma bölgesi olarak tanımlanmaktadır. Yayla, kışlak, bağ evi gibi geçici; köyler, mahalleler gibi sürekli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Su ile ilgili nesnelere, su adı olan bütün coğrafi nesnelere adlarıdır. Dere, çay, ırmak akarsular; kaynak, çeşme, göl, pınar, çağlayan vb. gibi durgun sular olarak ikiye ayrılır.

Düzlük ile ilgili nesnelere, su adları ve yükselti adları gruplarına girmeyen tarla, çayır, bük, ova, yayla gibi yerleri kapsar.

Yükselti ile ilgili nesnelere, yeryüzündeki dağ, tepe, bel, geçit, sırt gibi yükselti ve bunların karşılıkları olan çukur, engebelerin vb. adıdır.

Mevki ile ilgili nesnelere, çoğu zaman bir coğrafi terim almadan kurulan yollar, mezarlıklar, türbeler, ziyaret, harabelerin adlarıdır.

---

⁷² İlgili çalışmaların kaynağı araştırmacının doktora tezidir. İlgili tez için bk: Levent Kurgun, "Denizli İli Yer Adları", (Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Denizli, 2002), 840 s.

Yukarıdaki sınıflandırma çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Yer adlarını, yalnızca *nesnelere* göre değil *kavram ilişkilerine, kökenlerine (yerad bilim açısından), yapılarına, leksik özelliklerine, sınırlarına* göre altı başlık altında sınıflandırabiliriz.

Buna göre sınıflandırma şeması şu şekilde oluşturulabilir:

1. Nesnelere Göre Yer Adları

1.1. Orun Adları (*Yerleşim Yeri Adları*)

1.2. Su Adları

1.2.1. Akarsular

1.2.1.1. Denizler

1.2.1.2. Nehirler

1.2.1.3. Irmaklar

1.2.1.4. Çaylar

1.2.1.5. Dereler

1.2.1.6. Su Adı İle Kurulan Akarsular

1.2.2. Durgun Sular

1.2.2.1. Göller

1.2.2.2. Şelaleler

1.3. Yükselti Adları

1.3.1. Dağlar

1.3.2. Sıradağlar

1.3.3. Tepeler

1.3.4. Geçitler

1.4. Düzlük Adları

1.5. Mevki Adları

2. Kavram İlişkisine Göre Yer Adları

2.1. Tanımlayıcı Yer Adları

2.2. Aktarma Yer Adları (*Yer adının, aldığı nesne adına göre gruplandırılmasıdır.*)

3. Kökenlerine Göre Yer Adları

3.1. Orun Adı Kökenli Yer Adları

3.2. Su Adı Kökenli Yer Adları

3.3. Düzlük Adı Kökenli Yer Adları

3.4. Yükselti Adı Kökenli Yer Adları

3.5. Mevki Adı Kökenli Yer Adları

3.6. Boy Adı Kökenli Yer Adları

3.7. Kişi Adı Kökenli Yer Adları

3.8. Bitki Adı Kökenli Yer Adları

3.9. Hayvan Adı Kökenli Yer Adları

3.10. Yapı Adı Kökenli Yer Adları

3.11. Eşya Adı Kökenli Yer Adları

3.12. Yol Adı Kökenli Yer Adları

3.13. Mezar Adı Kökenli Yer Adları

3.14. Harabe Adı Kökenli Yer Adları

3.15. Olaya Dayanan Yer Adları

4. Yapılarına Göre Yer Adları

4.1. Kesik Yer Adları

4.2. Tam Yer Adları

5. Leksik Kökenlerine Göre Yer Adları

5.1. Ana Dile Ait Olan Yer Adları

5.2. Yabancı Dile Ait Olanlar

6. Dünya Üzerindeki Konumuna Göre Yer Adları

6.1. Türkiye Sınırları İçinde Yer Alanlar

6.2. Türkiye Dışında Yer Alanlar

Tezin oluşum süreci, eldeki verilerin değerlendirilmesiyle ilerlediğinden yukarıda sınıflandırmada yer alan ancak inceleme sonucunda tespit edemediğimiz, eserlerde yer almayan özel adların alt başlıkları (1.5. *Mevki Adları*; 3.5. *Mevki Adı Kökenli Yer Adları*; 3.12. *Yol Adı Kökenli Yer Adları*; 3.13. *Mezar Adı Kökenli Yer Adları*; 3.14. *Harabe Adı Kökenli Yer Adları*) ikinci bölümdeki sınıflandırmaya dahil edilmeyecektir. “*Leksik Özelliklerine Göre Yer Adları*” ise tezin konusu ve araştırmanın kapsamı dışında kaldığı için yine ikinci bölümde ayrı bir başlıkta gösterilmeyecektir.

Özel adların görev yönünden sınıflandırılmasını kapsayan tez çalışmasının ikinci bölümünden sonra; üçüncü bölümde, özel adların şiir dili bağlamında kullanılış/sunuluş özellikleri tartışılacaktır.

BÖLÜM II

ORDULU ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ÖZEL ADLARIN GÖREV YÖNÜNDEN SINIFLANDIRILMASI

Bu bölümde, Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen özel adların belirlenen ölçütlere göre sınıflandırılması yapılacaktır.

Çalışma kapsamında ele alınan, incelenen eserlerin *özel ad* söz varlığı ortaya konulmaya çalışılacaktır. Tespit edilen öğeler, şiirde kullanıldığı bağlamlar dikkate alınarak italik olarak verilecektir. Aynı şiirde özel adın birden çok kez kullanılması halinde, gerekli görülen yerde bu özel ad şiir bütünlüğü içinde gösterilecektir. Özel adın, hangi şairin hangi eserinden alındığı da yay ayrıç içinde kısaltma şeklinde gösterilecektir. Özel adlar abecesel sıralama dikkate alınarak verilecektir. Gerekli görülen yerde, özel adın duygusal ve çağrışımsal anlamı dipnot olarak belirtilecektir. Farklı türlerde (kişi, yer, kurum vb.) kullanılan özel adların, aynı bağlam içinde verilmesi halinde ilgili başlıkların her birinde bu özel ad ayrı ayrı sınıflandırılacaktır.

2.1. Yer Adları

2.1.1. Nesnelere Göre Yer Adları

2.1.1.1. Orun Adları

“Alageriş”

Sen *Alageriş*'in sinesindesin

Nerden gelir be adın Kızılkaya

Dinlenme taşının ensesindesin

Gene başın duman be Kızılkaya (ŞK, GG, s. 50)

“Çaltımar”

Çaltımara gittik biz kil almaya

İşin yoksa yalvar Çaltımarlıya (ŞK, GG, s. 22)

“Enge”

Enge gökçebeli yeşil tepenin
Dibinde kurulur Kabaktepe'nin
Dursun duy oturur önünde evin
Kalemi elinde yazar Totura (ŞK, GG, s.23)

“Ohtamış”⁷³

Ak zambaklar misali açarcasına
Aksın yorulmadan evvel ezeli
Ulu ellerden nur saçarcasına
Paksın *Ohtamış*'ın eşsiz güzeli (CD, IM, s. 88)

“Vona”⁷⁴

Gemilere *Vona* burnunda fener
Gecesi gündüz bir yanar bir söner (ÜY, PÇ, s.11)

2.1.1.2. Su Adları

2.1.1.2.1. Akarsular

2.1.1.2.1.1. Denizler

“Akdeniz”

Anneler ninniler biriktirin
...
Akdenize doğru
Uçan her kuşla
Filistinli çocuklara yollayın (GA, BÖG, s. 51)

Ve

⁷³Ordu ili Ulubey ilçesine bağlı bir köydür.

⁷⁴Ordu Perşembe'nin eski adı.

Karadeniz kaydıkça
Bulanacaktı *Akdeniz* (YD, AY, s. 17)

Marmara geçit yeri
Akar Ege'den beri
Ak deniz Kara deniz
Nöbettedir Türk eri (GÜA, Dİ, s. 54)

Kardeş; *Akdeniz*, Ege'yle
Marmara ile el ele,
Hepsiyle gönül gönüle (NK, BS, s. 31)

Akdeniz'den selam var sana ey Karadeniz! (NK, BS, s. 95)

“Ege”

Bir gemi yaptım
Zeytin dallarından
Sevgiyle doldurdum ambarlarımı
Kardeşlikle süsledim
Her yanını;
Usulca
Egenin mavi sularına bıraktım (GA, BÖG, s. 65)

Kardeş; *Akdeniz*, *Ege* 'yle
Marmara ile el ele,
Hepsiyle gönül gönüle (NK, BS, s. 31)

“Karadeniz”

sinop bir vatan şehri, uzar giderler
karadeniz'in efkarına karışıp (ŞT, AÇK, s. 30)

ben *karadeniz*'in öz oğlunu, özgür oğlunu
vermeye geldim, tabulara eğilmeden (ŞT, DVY, s. 7)

tam ıglık *karadeniz*'in kitabı yırtık sayfa
bölük cümle bozuk yazı (İY, KKEA, s. 60)

sana gülümsüyor bu at üstü şiiri
yeşilirmek olup gözlerinde
koşuyor mermerler ve güvercinler
karadeniz'de gördüğün şeyin peşinde (İY, MAS, s.11)

hey, taş berber
gözlerim traş olmaz
gezdirdim atlarımı
karadeniz'de (İY, DUO, s. 41)

ince danteller düştü
karadeniz'in gözlerine (İY, DUO, s. 49)

aynalı martinim yere düştü
karadeniz üstüme (İY, DUO, s. 51)

Ve
Karadeniz kaydıkça
Bulanacaktı Akdeniz (YD, AY, s. 17)

Her fırsatta başkaldıran *Karadeniz*'in
Kendi kıyısını döven dalgaları arasında
Söylediğiniz marşlar geldi aklıma (OŞ, BABAHE, s. 44)

Karadeniz tüneli Ordu'dan geçiyor
Sahili muhteşem gezmeye doyulmuyor
Boztepe'den şehir çok güzel görünüyor (MKT, AD, s. 52)

Şaşırmış *Karadeniz* balıkçıları
Nataşalar giymiş mini etekleri (MKT, AD, s. 35)

Marmara geçit yeri
 Akar Ege'den beri
 Ak deniz *Kara deniz*
 Nöbettedir Türk eri (GÜA, Dİ, s. 54)

Adı *Karadeniz* kalmış
 Bu deniz kara sevdamız
 Bu bizim; bahr-i sevdamız (NK, BS, s. 30)

Akdeniz'den selam var sana ey *Karadeniz!* (NK, BS, s. 95)

Bu deniz o *Karadeniz*
 Berrak suyu var tertemiz (şK, GG, s. 56)

Bu fatsa bizim ilçemiz
 Kenarında *karadeniz*
 Yayladan bugün indiniz
 Neyiniz var Fatsalılar (şK, GGÖ, s. 73)

üç anakaranın suyu - *Karadeniz*
 yamaçlarda nefti findıklıklar
 floranın yer boyunca adsız çocukları
 ben bu faciaya dayanamam (AY, GM, s. 250)

Oy, yurdum! bir renk kalacaksa sana bizden
 Çileli bağrın bir gün bizim de sevincimizi saklasın
 Pul olan yüreklerimizi *Karadeniz*'den
 Ay yıldızlı denizcilerin toplasın (AY GM, s. 49)

Karadeniz Karadeniz
 Mangal gibi yürekliyiz (İE, ZT, s. 16)

Dolandım durdum saatlerce

Serseri *Karadeniz* dalgaları gibi
Gezindiğin yollarda (ŞT, AÇK, s. 13)

Masmavi bir güneş yarar yırtar da
Dağları,
Siper eder ışıklı gözlerine yemyeşil dalları
Veryansın eder bağrına *Karadeniz* 'in... (MÖ, YZ, s. 49)

“Marmara”

Kardeş; Akdeniz, Ege'yle
Marmara ile el ele,
Hepsiyle gönül gönüle (NK, BS, s. 31)

2.1.1.2.1.2. Nehirler

“Çoruh”

çoruh yilkıda
meriç düşler döküyor
boş odada (İY, DUO, s. 12)

Sakarya
Çoruh
Dicle aynı çağlar (YD, AY, s. 73)

“Dicle”

yiğit hektor nasıl ölmesin sana
bir dalında fırat, bir dalında *dicle* (İY, MAS, s. 11)

Yeşilirmek, *Dicle*, Sakarya, Fırat
Üstünde barajlar ülke yüzüdür (ÜY, PÇ, s. 125)

Sakarya
Çoruh

Dicle aynı çağlar (YD, AY, s. 73)

Niğbolu'da Yıldırım, Kosova'da Murat'la
Belgrat önlerinde doludizgin bin atla
Tuna'yı kardeş yaptık *Dicle* ile Fırat'la (TK, HV, s. 41)

“Fırat”

Euphratesgülümserken denize düştü *fırat*
ve çatladı toprak (ŞT, AÇK, s. 43)

Fırat
Göksu
Kızılırmak da öyle (YD, AY, s. 73)

yiğit hektor nasıl ölmesin sana
bir dalında *fırat*, bir dalında *dicle* (İY, MAS, s. 11)

Gül yapraklarından
Kayıklar yaptım da
Bıraktım *Fırat*'ın sularına,
Usulca... (GA, BÖG, s. 58)

Felek ne usanır ne de yorulur
Kaderimiz yumak yumak sarılır
Kızılırmak uyur *Fırat* durulur
Gözümüzden çağlar tunamız bizim (AK, LV, s. 133)

Yeşilirmak, *Dicle*, Sakarya, *Fırat*
Üstünde barajlar ülke yüzüdür (ÜY, PÇ, s. 125)

Turnam Harran Ovası'ndan gideli
Nasıl da yanıyor güney illerin
Fırat kan ağlıyor perişan deli

Nasıl da yanıyor güney illerin (DAA, SG, s. 120)

“Meriç”

çoruh yilkıda
meriç düşler döküyor
 boş odada (İY, DUO, s. 12)

“Nil”

nil'in bereketli kollarında bedbaht bedestan
 (imiş) karfur! (ŞT, AÇK, s. 23)

“Ren”⁷⁵

Atın beni gömün *Ren*'e
 Kim ne der *Ren*'e girene
 Merhem var mı gangirene
 Hekimlere sor annem sor (DAA, SG, s. 88)

“Sakarya”

Sakarya
 Çoruh
 Dicle aynı çağlar (YD, AY, s. 73)

Onarları yüzer yüzer sayarak
 Ne bir acı ne bir hüzün duyarak
 Vatan millet hem *Sakarya* diyerek
 Millete kefeni biçmiş gidiyor (YA, İİ, s. 45)

Yeşilirmak, Dicle, *Sakarya*, Fırat
 Üstünde barajlar ülke yüzüdür (ÜY, PÇ, s. 125)

---

⁷⁵Ren Nehri, İsviçre Alpplerinde doğup, Lihtenştayn ve Fransa, sınırlarından; Almaya ve Hollanda topraklarından geçtikten sonra Rotterdam' da Kuzey Denizi' ne dökülen 1230 km uzunluğuyla Batı Avrupa' nın en önemli nehirlerinden biri. 883 km'si gemi ulaşımına elverişli olan bu nehrin kolları ile birlikte kapladığı alan 185.000 km²'dir. Almanya içerisindeki en büyük kolları Mosel, Main ve Neckar'dır.

“Tuna”

Felek ne usandır ne de yorulur
 Kaderimiz yumak yumak sarılır
 Kızılırmak uyur Fırat durulur
 Gözümüzden çağlar *tunamız* bizim (AK, LV, s. 133)

Niğbolu’da Yıldırım, Kosova’da Murat’la
 Belgrat önlerinde doludizgin bin atla
Tuna’yı kardeş yaptık Dicle ile Fırat’la (TK, HV, s. 41)

İnsanlık tarihi şahittir şuna,
 Biz çağ kapayıp, çağ açan milletiz.
 Sor anlatsın sana bizleri *Tuna*,
 Üzerinden atla geçen milletiz. (AÇ, NAŞ, s. 17)

Kervanım geçer *Tuna*’dan sarı manolim
 Kılavuzum Atina’dan sarıl men ölüm
 Sarı manolim Sarı manolim
 Sarı manolim Eleni sarı manolim (DAA, SG, s. 91)

2.1.1.2.1.3. Irmaklar**“Bolaman”⁷⁶**

Batısı Elekçi doğu *Bolaman*
 Seni sevmeyenle birlik olamam (ŞK, GG, s. 62)

“Elekçi”⁷⁷

Boz bulanık suda soldu çiçekler
 Ver *elekçi*, dört fidanı geri ver (AK, LV, s. 76)

---

⁷⁶ Ordu Fatsa’da bir ırmak.

⁷⁷ Ordu Fatsa’da bir ırmak.

Batısı *Elekçi* doğu Bolaman

Seni sevmeyenle birlik olamam (ŞK, GG, s. 62)

Elekçinin kenarında evler var

Gece konu karşısında devler var (ŞK, GGÖ, s. 70)

Elekçi ırmağı içinden geçer

Kumunu eler insanı seçer (İE, ZT, s. 14)

“Kevser İrmağı”

Çağırırım dost bağından

Ses verir gönül dağından

Yoksa *Kevser ırmağı*ndan

Sel mi kattın bu sevdaya (AK, LV, s. 47)

Nakiya, olma gafil, düşme düşler peşine

Gerçeğin izini sür, niyetliysen *Kevser*'e (NK, BS, s.76)

“Kızılırmak”

gölcelerin gelmiş ağlama deniz

kanayan yüreğine yanarsın, akşam kızıl kapılarına

kızılırmak gibi ağlarsın zamanın çamuru ve aklığıyla (İY, KKEA, s. 57)

gözlerin *kızılırmak* gibi uzun

derin ve eski bakar bu filmde

gözlerin yeşilirmak gibi anadolu

bu sessiz şehirde (İY, MAS, s. 14)

Fırat

Göksu

Kızılırmak da öyle (YD, AY, s. 73)

Kızılırmak bugün yine dardayım

Derdimi nasıl anlatayım oy
 Bilmiyorum sürgün müyüm nerdeyim
 Yurdumu nasıl anlatayım oy (AK, LV, s. 86)

Felek ne usanır ne de yorulur
 Kaderimiz yumak yumak sarılır
Kızılmak uyur Fırat durulur
 Gözümüzden çağlar tunamız bizim (AK, LV, s. 133)

Ak bulanık *kızılmak*
 Ak dolanıp süzül ırmak
 Seni de öksüz koysunlar
 Seni de ağla üzül ırmak (DAA, Hİ, s. 36)

“Melet”⁷⁸

Kışın gelinliğini giyer soyunur
 Bahar ile al yeşile boyanır
 Hitit'ten Selçuk'lu Rum'a dayanır
 Aslı asaleti soyu *meletin* (YA, GSY, s. 98)

“Şahsen Irmağı”

Göv kestane üçer beşer
Şahsen ırmağına düşer
 Gülhatun'un yolu şaşar
 Sürüm sürüm sürünüyor (DAA, SG, s. 59)

“Yeşilirmak”

sana gülümsüyor bu at üstü şiiri
yeşilirmak olup gözlerinde
 koşuyor mermerler ve güvercinler
 karadeniz'de gördüğün şeyin peşinde (İY, MAS, s.11)

⁷⁸Ordu il sınırlarından Karadeniz'e dökülen bir ırmak.

gözlerin kızılırmak gibi uzun
 derin ve eski bakar bu filmde
 gözlerin *yeşilirmak* gibi anadolu
 bu sessiz şehirde (İY, MAS, s. 14)

Amasya'nın kenarında geçersin
 Bazen yükselirsin bazen düşersin
 Yatağına sığmaz taşar gidersin
 Taşma *Yeşilirmak* yıkma bendini (ŞK, GG, s. 49)

Yeşilirmak, Dicle, Sakarya, Fırat
 Üstünde barajlar ülke yüzüdür (ÜY, PÇ, s. 125)

Yeşilirmak Yeşilirmak
 Soyun ışıl ışıl ırmak
 Gönül yatağına düştü
 Uyu mışıl mışıl ırmak (DAA, SG, Ss. 167)

2.1.1.2.1.4. Çaylar

“Dim Çayı”

Dim Çayı'na köprü kurdum
 Merdivanına oturdum
 Uyana mı gideyim bilmem
 Bu yana mı gideyim bilmem (DAA, ŞE, s. 34)

“Kelkit”

yıldızlar akıyor
 süreğen dolunayda
kelkit'ten niksar'a (İY, MAS, s. 10)

“Melet Çayı”

Sebe yetmiş dokuz eylül ayında
 Öyle mütevazı bir dağ köyünde
 Bir güz gülü doğdu yaz bahar oldu
 Taze çiçek açtı *melet çayında* (YA, IK, s. 12)

2.1.1.2.1.5. Dereler

“Çalışlar Deresi”

Karada taş çöküğü, tektonik eşik
 çatılışın elleriyle konulduğundan beri
 boz topraklarda akıyor *Çalışlar Deresi* (AY, GM, s. 142)

“Fırtına Deresi”

Coğrafi vahşi bir doğa sanki rüya
 İnsana sevdadır vadi boydan boya
 Doyulur mu? köpük akışlı bir suya
FIRTINA DERESİ hayranlık bir görün (ÜY, SK, s. 121)

“Gümüşdere”

Gümüşdere Van içinde
 Yol döner Şirvan içinde
 Nemrut'ta kıyamet kopar
 Devirir yıkar dağları (DAA, SG, s. 102)

“Kâğıthane Deresi”

Kıvrım kıvrım akar *Kâğıthane Deresi*,
 Durgun akar suları duyulmaz hiç sesi,
 Boğaz suyu pompalandı,arttı neşesi,
 Lale Devrine hazırlanıyor *Kağıthane Deresi*.(SY, YNG, s. 140)

“Kınık Deresi”

Kınık deresinden insem aşağı

Konak konak değil sersem döşeği
 Garamuhun yansın göçer uşağı
 Avşarçayı'nda Kevser'in Arguvan (DAA, SG, s. 27)

“Kördere”

Kör dereden uyanı
 Bizim soğuksu yanı
 Onbeşimden buyanı
 Sana vurgunum sana (DAA, Hİ, s. 13)

Köylü eve su bağladı
 İtibarın hiç kalmadı
 İşte şimdi bu olmadı
 Akıyordun be *Kördere* (ŞK, GG, s. 57)

2.1.1.2.1.6. Su Adı İle Kurulan Akarsular

“Göksu”

Fırat
Göksu
 Kızılırmak da öyle (YD, AY, s. 73)

“Hamravat Suyu”

bir sevdalı çiçek uzatacak incecik boynunu
hamravat suyu ayağında, gülümseyecek karacadağ
 ışıyacak her yan, yeşerecek dünya (ŞT, DVY, s. 16)

“Kızılcasu”

Kızılcasu doldu yine
 Sular sığmıyor bendine
 Keme yolum yare gidem
 Korkarım kıyar kendine (AK, LV, s. 82)

2.1.1.2.2. Durgun Sular

2.1.1.2.2.1. Goller

“Beyşehir Gölü”

Tuz gölü, Van gölü, *Beyşehir gölü*
Fethiye’imiz var ki denizi ölü (ÜY, SK, s. 120)

“Gaga Gölü”

Gaga gölü derinsin sen
Sıcaklarda serinsin sen
Gelin gibi narinsin sen
Canım gölüm *Gaga gölü*(ŞK, GG, s. 61)

“Pasoğ Gölü”

Ördek sürüleri yüzerdi *Pasoğ Gölü*’nde
Yeşil başları vardı onu bilirim (ALM, ÜAK, s. 6)

“Tuz Gölü”

Tuz gölü, Van gölü, Beyşehir gölü
Fethiye’imiz var ki denizi ölü (ÜY, SK, s. 120)

“Van Gölü”

Sol kuğıma doğru
Cebelitarık,
Göğsümün tam üstünde
Van Gölü
Lütfen, çimdiklesin beni (GA, YİR, s. 38)

Tuz gölü, *Van gölü*, Beyşehir gölü
Fethiye’imiz var ki denizi ölü (ÜY, SK, s. 120)

2.1.1.2.2.2. Şelaleler

“Niyagara Şelalesi”

akıyordu *niyagara şelalesi*
engininde derinliğin, sümela manastırı (İY, MAS, s. 29)

“Pösküden Şelalesi”

Pösküden Şelalesi
Şahin Kaya efsanesi
Tonlarca altındır
Ayyıldız efsanesi (İE, ZT, s. 14)

2.1.1.3. Yükselti Adları

2.1.1.3.1. Dağlar

“Ağrı Dağı”

Ağrı'yan bir *dağ*la kaldın
uzandı içinin deri değiştiren yılanı (VO, GTA, s. 60)

Diğerinden haber
Alınamıyor hala
Uydu fotoğraflarında
Görmüşler Amerikalılar, en son
Kamp kurmuş *Ağrı dağ*ına. (GA, HHBŞV, s. 94)

Ağrı Dağı 'mız en yüksek doğamız
Çukurova Konya buğday ovamız (ÜY, PÇ, s. 125)

İlgaz, Canik, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
Ağrı, Munzur, Uludağ ve Toroslar
Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Aladağ”

Ilgaz, Canik, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
 Ağrı, Munzur, Uludağ ve Toroslar
 Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
 Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Bolu Dağı”

Kalamam gurbette gitme deseler
 İstanbuldan çıktım hava çiseler
 Kışın başa gelir bu hadiseler
 Yapma *Bolu Dağı* yapma gideyim (ÜY, VM, s. 102)

“Cudi”

Patikada
 Mezrada
 Dağlardan *Cudi* de
 Kim kahraman
 Kim (YD, AY, s. 67)

Ilgaz, Canik, *Cudi*, Nemrut, Kaçkarlar
 Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
 Ağrı, Munzur, Uludağ ve Toroslar
 Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
 Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Davraz Dağı”

Kırkinci Piyade Alayı *Davraz Dağı* ’nın dibinde
 Babamdan gelen mektup parkamın cebinde (ALM, ÜAK, s. 78)

“Elmadağ”

kıvrılıp yükselir *elmadağ*
 göğsün yamacında
 yakamıza dikilen bozkır: ankara (ŞT, DVY, s. 22)

elmadağ'dan canik'e
 yıldız götüren bulutlar
 kalmadı mı zamanınız (İY, MAS, s. 10)

Ilgaz, Canik, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
 Aladağlar, *Elmadağı*, Balkarlar,
 Ağrı, Munzur, Uludağ ve Toroslar
 Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
 Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Emirdağ”

Nemrud'un havadan bakışı ne ki
 Boyu *Emirdağ*'ın beline gelmez
 Süphan'a yağma kar bildir seneki
 Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)

“Engiz Dağı”

Engiz Dağı'na kar düşer
 Lazut saçak sarkar düşer
 Geceleyin efkar düşer (DAA, SG, s. 112)

“Erciyes Dağı”

Uzaktan görünen bulut mu kar mı
 Kalkıp gitsem yollar geniş mi dar mı
 Sorsam söyler mi başka güzel var mı
 Kayseri *Erciyes* gurur dağımız (ÜY, VM, s. 124)

ayrılık
 ayrılıktır doğaya

Erciyes her sabah
bakıp ovaya dalgın
bunu da söyler (MS, E, s. 55)

“Gabar”

Zalim felek beni attın *Gabar*'a
Gabar'a *Gabar*'a kimden yanasın
Ben ölem de senin göğsün gabara
Gabar'a *Gabar*'a kimden yanasın (DAA, ŞE, s. 19)

“İlgaz”

İlgaz, Canik, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
Ağrı, Munzur, Uludağ ve Toroslar
Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Kaçkar”

Maden çıktın *Kaçkar*'a
Yaylalardan kara gönder
Özledim rayihanı
Bulutlara sür gönder (ÜY, GBİ, s. 28)

Kar kaplamış kar dağları
Yol vermez *Kaçkar dağları* (DAA, SG, s. 102)

“Kaf Dağı”

tora bora *kaf*'tan uzakta bir dağ (ŞT, AÇK, s. 30)

kafdağı'nın ardındaydı
anka'nın kanadında (İY, MAS, s. 18)

Bir varmış, bir yokmuş
Kaf dağında nar ağacı
 Güvercinlere yem olmuş
 Bizim eski masalcı (GA, BÖG, s. 82)

“Karacadağ”

bir sevdalı çiçek uzatacak incecik boynunu
 hamravat suyu ayağında, gülümseyecek *karacadağ*
 ışıyacak her yan, yeşerecek dünya (ŞT, DVY, s. 16)

“Karadağ”

Bademli Cudi
 Kayıslı *Karadağ*
 Ebedi dost (YD, AY, s. 73)

“Karagöl Dağı”

Uzaktan görünür yücedir başım
 Yazda kışta kardır toprağın
 İnsana şifadır ekmeğin aşın
 Yolun yok geleyim *Karagöl Dağı* (ÜY, PÇ, s. 128)

“Koçaş Dağları”

Silvan’ın *Koçaş dağlarında*
 Nöbet tutmadadır bir Memed
 Silvan’ın Feridun Mahallesi’nde
 Bahara durmuştur Koçaş’ın etekleri
 Yeşil yeşil (ŞT, AÇK, s. 45)

“Mangaz Dağı”

Hüzünlü geceden selam var yine
 Güneş *mangaz dağa* binmiş gidiyor
 Arzu iflas etmiş sevgi niye

Gönülde fırtına dinmiş gidiyor (DAA, Hİ, s. 101)

“Nemrud”

Nemrud'un havadan bakışı ne ki
 Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
 Süphan'a yağma kar bildir seneki
 Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)

“Süphan”

Nemrud'un havadan bakışı ne ki
 Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
Süphan'a yağma kar bildir seneki
 Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)

“Tendürek”

Nemrud'un havadan bakışı ne ki
 Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
 Süphan'a yağma kar bildir seneki
 Uzansa *Tendürek* eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)

“Uludağ”

Ilgaz, Canik, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
 Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
 Ağrı, Munzur, *Uludağ* ve Toroslar
 Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
 Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Yıldız Dağı”

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
 neşat ertaş, kır çeşmesi,
 sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
 erkin koray ve sessiz şahturna

ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
 ağlatır *yıldız dağı* 'nı pir sultan
 veysel olmadan gam öğrenilmiyor
 ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

sen emrah'ın sazında tel
yıldız dağı'nda yel (İY, DUO, s. 12)

“Yoroz Dağı”

Kurul Kayası na *Yoroz Dağına*
 Ordu geldi tam gelinlik çağına (ÜY, VM, s. 142)

2.1.1.3.2. Sıradağlar

“Canik”

Caniklerin koynundan
 Ayaklarına Torosların (YD, AY, s. 16)

Çok taşlı yollarım geçemiyorum
 Dikenli bağlarım biçemiyorum
 Hüzünlere kandım *Canik dağları*. (GÜA, YÖ, s. 27)

Caniklerin yazı kışı
 Hoş mudur hoş değil midir
 Feleğin bize bakışı
 Hoş mudur hoş değil midir (DAA, ŞE, s. 165)

Ilgaz, *Canik*, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
 Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
 Ağrı, Munzur, Uludağ ve Toroslar
 Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
 Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

“Himalayalar”

Himalayalar' dan bin arşın uzun
Kulak önüne geçermiş boynuzun (DAA, ŞE, s. 168)

“Toroslar”

Canıkların koynundan
Ayaklarına *Torosların* (YD, AY, s. 16)

Bana çok uzak görünür tepesi
Yüreği acıtır inan böylesi
Sanki karşımda yıkılmaz kalesi
Yol ver *Toros Dağı* kuzum var benim
Kuzuma verilmiş sözüm var benim (HG, IS, s. 76)

Şimdi yaylalarında yurdumun
yeşermeye başladı çayırlar
Bir mavi duman ki bacasından obaların
kuruldu *Toroslar'* da çadırlar (KD, YH, s. 36)

Ilgaz, Canik, Cudi, Nemrut, Kaçkarlar
Aladağlar, Elmadağı, Balkarlar,
Ağrı, Munzur, Uludağ ve *Toroslar*
Hiçbir derde eğilmedi bu dağlar
Benim kadar sevilmedi bu dağlar (MST, SH, s. 6)

Ufukta gökyüzünü delercesine *Toroslar*
Ve sabahın ilk ışıklarıyla bir,
Yola dizilmiş kadınlar (MST, SH, s. 38)

2.1.1.3.3. Tepeler

“Asarkaya”

Boynu bükük oturursun
Bir nağmedir tutturursun

Yönümü unutturursun
Sır edersin *Asarkaya* (DAA, Hİ, s. 131)

“Boztepe”

Karadeniz tüneli Ordu’dan geçiyor
Sahili muhteşem gezmeye doyulmuyor
Boztepe’den şehir çok güzel görünüyor (MKT, AD, s. 52)

Her zamanki gibi asil,
Gururlu, biraz da mahzun
Bulutlar gamlı yine başında
Kucaklamış Ordu’yu bir anne gibi *Boztepe* (HTA, GF, s. 31)

“Gelin Kaya”

Oğlan kızı ister aile vermez
Taştan heykellere akıl sır ermez
Rivayet aslını hiç kimse bilmez
Allah ın hikmeti *Gelin Kayalar* (ÜY, VM, s. 107)

“Kapankaya”

Desene *Kapankaya* sen neler gördün neler
Milyarları öğüttü kursağında seneler
Başın duman içinde iki omuzun karda (DAA, ŞE, s. 45)

“Kızilkaya”⁷⁹

Sen Alageriş’in sinesindesin
Nerden gelir be adın *Kızilkaya*
Dinlenme taşının ensesindesin
Gene başın duman be *Kızilkaya* (ŞK, GG, s. 50)

---

⁷⁹Fatsa’nın Sazcılar Köyü’nde bulunan ve adını yüksek bir tepedeki kaya külesinden alan yer. Bu şiir bestelenmiş ve Türk halk müziği sanatçısı Zara tarafından okunmuştur.

Kızıl kaya yare benim
Varıp gittiğim söyle
Ceketimi omzuma
Vurup gittiğimi söyle (DAA, Hİ, s. 26)

“Kurul Kayası”

Kurul Kayası dır mülkiyet adı
 Altı yüz rakımın farklıdır tadı
 Tabiat denince bırak inadı
 Kurul bir tarihtir hem de manzara (ÜY, SK, s. 127)

“Kuz Tepe”

Kuz tepeye kar düşer
Al yazmanı sar düşer
Onca güzel içinden
Bana zalım yar düşer (DA, Hİ, s. 33)

“Sakarat Tepesi”

Sakarat Tepesi'nin başına kuruldu
 Paşanın Yaylası şimdi bina doldu
 Tepecik, Tepeköy, Töngeldüzü'ne aşığım (Aİ, GÇÜD, s. 38)

“Seyit Tepesi”

Çambaşı'ndan sonra *Paşaçeşmesi*'ne
 O yetmedi çıktık *Seyit Tepesi*'ne
 Herkese tavsiyem yayla yöresine
 Sen hiç vadilere yolculuk yaptın mı? (ÜY, SK, s. 137)

“Yeşil Tepe”

Enge gökçebeliyeşil tepenin
 Dibinde kurulur Kabaktepe'nin
 Dursun duy oturur önünde evin

Kalemi elinde yazar Totura (ŞK, GG, s.23)

2.1.1.3.4. Geçitler

“Eğribel Geçidi”

Eğribel Geçidi 'nde

Bir gece sabahladım

Yar senin yüreğinde

Bu gece yaraladım (YÖ, ÇŞA, s. 57)

2.1.1.4. Düzlük Adları

“Ankara Ovası”

elmadağ'dan canik'e

yıldız götüren bulutlar

kalmadı mı zamanınız

atıyla sizi kovalayan

iki kılınc, iki çadır

ankara ovası'nda (İY, MAS, s. 10)

“Banaz Yaylası”

Gökyüzünden dalga dalga iniver

Banaz yaylasından beri dönüver

Hasan ile Hüseyini aniver

Erenlerin pınarına gel turnam (DAA, Hİ, s. 21)

“Çukurova”

Ağrı Dağı'mız en yüksek doğamız

Çukurova Konya buğday ovamız (ÜY, PÇ, s. 125)

“Gabalak Ovası”

Çambaşı harika açman arayı

Yokuşbaşı'nı geçte gör arayı

İç yayla suyunu sarsın yarayı
Gabalak ovası huzur efendim (ÜY, KG, s. 118)

“Harran Ovası ”

Turnam *Harran Ovası* ’ndan gideli
 Nasıl da yanıyor güney illerin
 Fırat kan ağlıyor perişan deli
 Nasıl da yanıyor güney illerin (DAA, SG, s. 120)

“Horlak Yaylası”

Dedim *Horlak yaylasına* geçtin mi?
 Soğuk sudan iki yudum içtin mi?
 Subaşında çıkınları açtın mı? (TK, YV, s. 148)

“Kümbet”⁸⁰

Yaylalara yaz geldi
 Çiçeklere naz geldi
 On gün kaldım *Kümbet*’de
 Bu da bana az geldi (ÜY, KG, s. 166)

“Manavgat Ovası”

Uzak görünür *Manavgat Ovası*
 Beni bekliyor yüreğin sevdası
 Bitmez bana Akseki’den sonrası
 Yol ver Toros Dağı kuzum var benim
 Kuzuma verilmiş sözüm var benim (HG, IS, s. 76)

“Uzunyazı”

Uzunyazı’ya dizilir
 Mor çiçeğim ılgın ılgın
 Rengi inbikten süzülür

⁸⁰Giresun il sınırları içerisinde yer alan bir yayla.

Mor çiçeğim ılgın ılgın (DAA, ŞE, s. 44)

2.1.2. Kavram İlişkisine Göre Yer Adları

2.1.2.1. Tanımlayıcı Yer Adları

“Çayırköy”

Çayır köyün yolları der

Şu Fatsa'nın bağları der

Kurşun çalı ormanı der

Dertli çalar Halis Emmi (HG, IS, s. 86)

2.2.2.2. Aktarma Yer Adları

“Çakalçıkmez Mezarlığı”

Devlet hastanemiz vardı Keçiköyü'nde

Çakalçıkmez Mezarlığı'nın aksi yönünde (ALM, ÜAK, s. 5)

2.1.3. Kökenlerine Göre Yer Adları

2.1.3.1. Orun Adı Kökenli Yer Adları

“Dolunay”

Dolunayın üstü küçük bir tepe

Fidanlar serpilmiş körpe körpe (DAA, Hİ, s. 34)

“Gökçebel”

Engegökçebeli yeşil tepenin

Dibinde kurulur Kabaktepe'nin

Dursun duy oturur önünde evin

Kalemi elinde yazar Totura (ŞK, GG, s.23)

“Kabataş”

Çamaş Korgan Akkuş işte *Kabataş*

Buyurun Ordu ya haydi Ordu ya (ÜY, VM, s. 141)

“Kadıköy”

Marmara'nın içinde
Büyük küçük adalar
Adamı bir hoş eder
Kadıköy'de Moda'lar (ÜY, KG, s. 167)

“Karaköy”

Kadıköy *Karaköy* ya Dolmabahçe
Doyamam dünyada bu şehrimize (ÜY, PÇ, s. 91)

“Ortaköy”

sana rüzgar verenle olmak isterdim
akşamların turuncu bakışmalarında
ve *ortaköy*'le üsküdar'ın
serin konuşmalarında (İY, ŞİD, s. 39)

“Yeşilyurt”

Aybastıdan *Yeşilyurt*
İlk görev yerim oldu
Bayırköy Mesudiye
Böylece çilem oldu (YA, İİ, s. 97)

Yeşilyurt Ordu arası yüz bin nefes
bir eceli taşımıştın kollarında hekime
Analgı anlatmıştın sırtlara, göğze, kollarında sarkan Mustafa (SKA, YB, s. 31)

2.1.3.2. Su Adı Kökenli Yer Adları

“Akpınar”

Üç güzel var *Akpınar*'da oturur

Biri şeker biri şerbet bal biri
 İşveleri yakar beni bitirir
 Biri selvi biri fidan dal biri (DAA, SG, s. 65)

“Arapuar”⁸¹

Suyu kıt *Arapuar*'ın
 Kuyusu var köyde karın
 Alageriş Sazcılar'ın
 Bakar yüzüne yüzüne (DAA, SG, s. 47)

“Çatalpınar”

Çatalpınar Gölköy Gürgentepe ye
 Ulubey Kabadüz Mesudiye ye
 Bakınız İvizce Fatsa Ünye ye (ÜY, VM, s. 141)

“Çaybaşı”

Akkuş'u Aybastı'sı, ya güzelim Çambaşı
 Fatsa'sı var, Gölköy'ü, hele *Çaybaşı*,
 Ağustos findık ayı, bahçededir dayıbaşı (ALM, ÜAK, s. 41)

“Dumlupınar”

Özyurdunda özgür yaşasın insanlarım
 Sakaryadadumlupınarda can verenler
     Canlarıyla bu yurda kan verenler
 Evlatları sürünsün
     bir karış toprak için yasa bürünsün
                     diye ölmediler (KA, RBÇM, s. 11)

“Gölbaşı”

---

⁸¹Arapuar adı, halk ağzındaki söyleyişle alınmıştır. Sözcük (Arapınar>Arapuar) değişimiyle bölge ağzında kullanılmaktadır. Burada iç seste yuvarlaklaşma ve ses düşmesi olayı görülmektedir.

Atlas bir gelinliği sana layık görmüşte
Kendi topraklarını çıplak koymuş *Gölbaşı* (MST, SH, s. 14)

“Gölköy”

Çavdar ile üçyola
Reşadiye yakındır
Bayırköyden *gölköye*
Yaptığımız akındır (YA, GSYY, s. 109)

Gürgentepe *Gölköy* sisten kör geçtik
İkinci muhabbet Harçbeli seçtik (ÜY, SK, s. 139)

“İnegöl”

Yirmi dört ayı işte böyle bitirdim
Bursa'nın *İnegöl* ilçesi son yerim
Vatanıma olan borcumu ödedim (ALM, ÜAK, s. 30)

“Karagöl”

Karagöl'e giderken
Semen'i geç İnboynu
Yaylalarda üşürsen
Sobalıdır yar koynu (ÜY, KG, s. 177)

Üç bin yüz *Karagöl*
En başta havası yayla özellik (ÜY, PÇ, S. 124)

“Kördere”

Kördere'den uyanı
Bizim soğuk su yanı
On beşimden bu yanı
Sana vurgunum sana (DAA, ŞE, s. 103)

“Suşehri”

Suşehri'nden Zara kışın geçilmez
Kar boran kapattı asfalt geçilmez (ÜY, PÇ, s. 67)

2.1.3.3. Düzlük Adı Kökenli Yer Adları**“Alankent”**

Sabahın güneşi vurur tepeden
Kuş sesleri uyandırır derinden
Seher yeli eser, eser serinden
Hey güzel kent *Alankent* (GÜA, YÖ, s. 99)

“Çukurova”

Ağrı Dağı'mız en yüksek doğamız
Çukurova Konya buğday ovamız (ÜY, PÇ, s. 125)

“Kabadüz”

Karadenizimiz kuzey gözümüz
Ulubey *Kabadüz* ilçe sözümüz (ÜY, PÇ, s. 136)

Çatalpınar Gölköy Gürgentepe ye
Ulubey *Kabadüz* Mesudiye ye
Bakınız İkizce Fatsa Ünye ye (ÜY, VM, s. 141)

2.1.3.4. Yükselti Adı Kökenli Yer Adları**“Anıttepe”**

Gönlümüzde yaşıyor buyurun ziyarete
Ankara *Anıttepe* de Anıtkabirimize (ÜY, PÇ, s. 188)

“Bayırköy”

Aybastıdan Yeşilyurt
İlk görev yerim oldu

Bayırköy Mesudiye

Böylece çilem oldu (YA, İİ, s. 97)

Çavdar ile üçyola

Reşadiye yakındır

Bayırköyden gölköye

Yaptığımız akındır (YA, GSY, s. 109)

“Boztepe”

Boztepe'nin başı bir dağ başı

Güneşe yakındır toprağı taşı (ÜY, PÇ, s. 25)

Boztepe'ye çıkacak

İki çay içeceksin

Bakıp Karadeniz'e

Kendinden geçeceksin (TK, HV, s. 76)

“Çaybaşı”

Akkuş'u Aybastı'sı, ya güzelim Çambaşı

Fatsa'sı var, Gölköy'ü, hele *Çaybaşı*,

Ağustos findık ayı, bahçededir dayıbaşı (ALM)

“Kayabaşı”

Öylesine yuvarlak, öylesine parlak ki ay,

Adeta bir tül gibi ve de şeffaf bulutlar,

Bir güzel siluet oluşturmuş tepeler, dağlar,

Bu gece mehtabı seyrederken *Kayabaşı*'ndan,

Bir başka duyguyla içimi sardı mutluluklar. (SY, YNG, s. 20)

“Taşbaşı”

Çıkıpta aştın mı Yokuşbaşı'nı

Bilmeyen mi kaldı şu *Taşbaşı*'ni (ÜY, PÇ, s. 124)

Taşbaşı'nın taş evleri
 Üstünde ikiz evleri
 Hanımsız kahve içmiyor
 Ordu'nun bazı beyleri (ÜY, SK, s. 183)

“Tepebaşı”

Beyoğlu *Tepebaşı*
 Altın toprağı taşı
 Dosta düşmana karşı
 Atla gel İstanbul'a (DAA, SG, s. 105)

“Tepeköy”

Sakarar Tepesi'nin başına kuruldu
 Paşanın Yaylası şimdi bina doldu
 Tepecik, *Tepeköy*, Töngeldüzü'ne aşığım (Aİ, GÇÜD, s. 38)

“Uludağ”

Dağın yamaçları kestane erik
 Çıkışı kolaylar şu teleferik
 Buyur et *Ulu Dağ* buyur et beni (ÜY, PÇ, s. 121)

“Yokuşbaşı”

Gılgılı karlı kıştı geçemem
 Yol ver *Yokuşbaşı* yol ver geçeyim (ÜY, PÇ, s. 20)

2.1.3.5. Boy Adı Kökenli Yer Adları

“Avşarçayı”

Kınık deresinden insem aşağı
 Konak konak değil sersem döşeği
 Garamuhun yansın göçer uşağı

Avşarçayı'nda Kevser'in Arguvan (DAA, SG, s. 27)

“Çerkezler Deresi”

Çerkezler deresi denize akar

Yukarıda çingirt aşağı bakar (ŞK, GG, s. 55)

2.1.3.6. Kişi Adı Kökenli Yer Adları

“Aliçin Deresi”

Her yerde balık yenir

Yaylanın her köşesinde

Kasımoğlu Balık Çiftliği

Bizim *Aliçin Deresi* 'nde (ALM, ÜAK, S. 63)

“Arıkmusa”

Arıkmusa faldaca

Şebinharahisara

Arpalan yeşilçit

Gitsin koyulhisara (YA, GSY, s. 109)

“Beyoğlu”

Aşk sevdamızı sormayın niçin

Belki Taksim belki *Beyoğlu* için

Kim bilir belki de Boğaziçin

Buyurduk İstanbul geldik kapına (ÜY, PÇ, s. 65)

“Eyüpsultan”

Haydarpaşa'dan Eminönünden Üsküdar'a

daha nice yerini gezmek istiyorum

Sultanahmet de *Eyüpsultan* da (DY, YA, s. 61)

“Gelindağı”

Gelindağı yol dolanır beline
Koyunda uyumanın bedeli ne (DAA, SG, s. 60)

“Hacı Osman Bayırı”⁸²

Gidelim manzaraya
Hacı Osman Bayıra
Gelir diye bekleme
Her sevdiğin hayıra (ÜY, GBİ, s. 79)

“Hasan Dede Mezarlığı”

Hasan Dede Mezarlığı, Sıraca Tepesini
Mersin, Hoynat, Ördek Deresini
Deregözü, Sırakiraz, Yapalak yöresini
Köyümün her köşe, bucağını seviyorum (Aİ, GÇÜD, s. 7)

“Hasano Deresi”

Sazcılardan aşağı gelince
Süslü Ali'nin evine gelince
Bir dere akıyor bak ince ince
Sen *Hasano deresinde* bul beni (ŞK, GG, s. 34)

“Haydarpaşa Garı”

Haydarpaşa Garına
Gideceğim yarına
Ciğerimden yanarım
Gönlümün efkarına (ÜY, GBİ, s. 33)

“Musalı”

Musalı 'dan çıkar Memet
Keyifalan istikamet
Orman gülü demet demet

---

⁸²İstanbul Maslak'tan Boğaz'a inerken geçilen bir yokuş adı.

Derilir Melet üstüne (DAA, ŞE, s. 142)

“Osmancık”

İstanbul’un yolunda şu an *Osmancık*’dayım
Ne çabuk bitti yollar gecenin birindeyim
Sanki hiç yaşanmamış bir rüya içindeyim
Böylesi geçti yıllar farkına varamadım
Hayat öyle güzel ki tadına doyamadım. (SY, YNG, s. 32)

“Ramazan Köyü”

Avni aşıktır *Ramazan köyüne*
Hepsini serdi gözlerinin önüne (Aİ, GÇÜD, s. 7)

“Sultanahmet”

Haydarpaşa’dan Eminönü’nden Üsküdar’a
daha nice yerini gezmek istiyorum
Sultanahmet de Eyüpsultan da (DY, YA, s. 61)

“Ulubey”

Karadenizimiz kuzey gözümüz
Ulubey Kabadüz ilçe sözümüz (ÜY, PÇ, s. 136)

2.1.3.7. Bitki Adı Kökenli Yer Adları

“Arnakmeşe”

Arnakmeşe’ye çıkamam
Elin titrer kav çalamam
İçme diyom ayıkaman
Yana yatan mı Bekiro (DAA, SG, s. 112)

“Arpalan”

Arıkmusa faldaca

Şebinharahisara
 Arpalan yeşilçit
 Gitsin koyulhisara (YA, GSY, s. 109)

“Bostancı”

Deniz otobüsleri kalkıyordu Bostancı’dan
 Çınarcık’a Mudanya’ya ya da bilmem nereye
 Düdük çalmıyordu deniz otobüsleri (ŞT, AÇK, s. 23)

“Çambaşı”

Çambaşı, dağları, ovaları
 Akıyor buz gibi soğuk suları (MKT, AD, s. 52)

Kurşunçalı karı mısın?
 Çambaşı’nın balı mısın?
 Her gelen seni soruyor
 Sen Ordu’nun gülü müsün? (HG, IS, s. 18)

Ordu yolu kısalır
 Hemde yarı yarıya
 Çambaşından sonrada
 Topçam yolu sıraya (YA, IK, s. 164)

“Çamburnu”

Çamburnunda yanar deniz feneri
 İlçe şehir yaprak yaprak döneri
 Herkesi beklerim bu bir öneri (ÜY, VM, s. 103)

“Çamlıbel”

Çamlıbel’i dolanıp da geçemem
 Şekerpınarı’ndan bir su içemem (ŞK, GG, s. 93)

ozanların diri diri kıyıldığı esatir-i evvel ülkede
 “su insanı boğar ateş yakar”mış, sözünün anlamı
 bölük bölük *çamlıbell*’den
 genizlere dolan kömürleşme boğultusudur (ŞT, AÇK, s. 25)

“Çaytepe”

Konakları var denize bakar,
 Çamarası, *Çaytepe*, Çerli’ye aşığım (Aİ, GÇÜD, s. 37)

“Çınarcık”

Deniz otobüsleri kalkıyordu *Bostancı*’dan
 Çınarcık’a Mudanya’ya ya da bilmem nereye
 Düdük çalmıyordu deniz otobüsleri (ŞT, AÇK, s. 23)

“Fidangör”

Boztepe’de yükseldi
 İlk otelin katları
 Yarın görüp şaşırma
Fidangör’de yatları (SY, YNG, s. 137)

“Gülhane”

şair *gülhane*’de
 kendine yenik kumarbaz,
 papatya falıyla baht açıyor (İY, ŞİD, s. 31)

bu gece afrika’da iki zenci birden
 hangi ormanı oynatsa hayali küçük ali
gülhane’de nazım açan ceviz ağacı (SZ, ADHO, s. 31)

“Gülyalı”

Gürgentepe, *Gülyalı*, dağı taşı fındık dalı
 Çayır çimene bak, sanki Hereke halı (ALM, ÜAK, s. 41)

“Gürgentepe”

Çatalpınar Gölköy *Gürgentepe* ye
 Ulubey KabadüzMesudiye ye
 Bakınız İkizce Fatsa Ünye ye (ÜY, VM, s. 141)

“Kabaktepe”

Enge gökçebeli yeşil tepenin
 Dibinde kurulur *Kabaktepe*'nin
 Dursun duy oturur önünde evin
 Kalemi elinde yazar Totura (ŞK, GG, s.23)

Oda yanda keklik ürer beslenir
Kabaktepe kış gelmeden puslanır (DAA, Hİ, s. 111)

“Kahveci Çeşmesi”⁸³

Kahveci çeşmesinin
 Suları akıyor mu
 Ben mendil sallıyorum
 Yar bana bakmıyor mu (ŞK, GGÖ, s. 118)

“Kirazlimanı”

Boztepe'n bir taç gibi süslüyor başın,
 Zümrüt yeşili hem bağın, dağın, taşın,
 Eteğinde incidir; Aziziye, Zaferi Milli, Taşbaşı'n,
Kirazlimanı'nla görenleri büyülüyorsun Ordu'm,
 Yurdumuzun dört yanında övülüyorsun Ordu'm. (SY, YNG, s. 17)

“Laleli”

*Lale*den çıkıp Sultanahmet duygusunu
 Aşıklar parkı Çamlıca yolunu

---

⁸³Burada “kahve” sözcüğü bitki adı olarak alınmıştır.

Lezzetine doyum olmayan balık ekmek kokusunu (FUH, GSK, s. 7)

“Pamukkale”

Pamukkale Bodrum İstanbul İzmir

Akdeniz Egemiz turizm yanımız (ÜY, PÇ, s. 125)

“Sırakiraz”

Hasan Dede Mezarlığı, Sıraca Tepesini

Mersin, Hoynat, Ördek Deresini

Deregözü, *Sırakiraz*, Yapalak yöresini

Köyümün her köşe, bucağını seviyorum (Aİ, GÇÜD, s. 7)

“Şekerpanarı”⁸⁴

Çamlıbel’i dolanıp da geçemem

Şekerpanarı ’ndan bir su içemem (ŞK, GG, s. 93)

“Tekkiraz”

Bunca sesleri duymak istemeyenler niye

Tekkiraz, İkizce ve şirin Ünye (ALM, ÜAK, s. 49)

“Töngel Dibi”

Töngel dibinden aşağı

Köprü derenin gerçeği

Oradan da baş aşağı

Bizim kırık uzun kırık (ŞK, GG, s. 59)

“Töngel Yokuşu”

İçkiyi kaçırır karnı doyunca

Asılır gazele dere boyunca

Kabalmada çakal sesi duyunca

---

⁸⁴Şekerpanarı adı, sözcüğün parçasından biri olan “şeker” sözcüğü ve bu maddenin yapılışında kullanılan “şeker pancarı” bitkisinden hareketle bu ad grubuna dahil edilmiştir.

Töngel yokuşunu düz dedi isin (DAA, Hİ, s. 141)

“Töngeldüzü”

Sakarar Tepesi'nin başına kuruldu

Paşanın Yaylası şimdi bina doldu

Tepecik, Tepeköy, *Töngeldüzü*'ne aşığım (Aİ, GÇÜD, s. 38)

2.1.3.8. Hayvan Adı Kökenli Yer Adları

“Bülbül Deresi”

Biz hala buradayız

Cemal Amca

Bülbül deresi burada

Çiğdemler, menekşeler

Ve güller burada (GA, BDS, s. 23)

Güzelliklerle dolu şehrimizin çevresi

Her geçen gün daha da değişiyor çehresi,

Hele hele sularına diyecek bir şey yok

Musluklarımızdan akmakta *Bülbül Deresi*(!) (Mİ, DAS, s. 30)

Özledim yazını kışını,

Gelip de öpsem toprağını taşını

Şu *Bülbül Deresi*'ni Köprübaşı'nı

Şimdi ne durumda baksam diyorum (ALM, ÜAK, s. 43)

“Ceylanpınarı”

Ceylanpınarı'na hüzün çökünce

Akdikenler acı yemiş verince

Hasretle uzanan yol gözükünce

Nasıl da yanıyor güney illeri (DAA, SG, s. 120)

“Domuzdere”

Birleşiyor iki dere
 Gidişleri *Domuzdere*
 Dalköprü var Receplere
 Bizim kırık uzun kırık (ŞK, GG, s. 59)

Adalardan sonra bir köprü çatar
 Güneş naldökenin ardında batar
Domuz deresinde çobanlar yatar (DAA, Hİ, s. 111)

“Keçiköy”

Devlet hastanemiz vardı *Keçiköyü* 'nde
 Çakalçıkmez Mezarlığı'nın aksi yönünde (ALM, ÜAK, s. 5)

“Kurdoğlu Zirvesi”

Kurdoğlu'nda bir yatır var unuttuk
 Hem yatıra gittik hem dilek tuttuk
 Onun eteğinde ulu pelitlik
 Sen *Kurdoğlu zirvesinde* bul beni (ŞK, GG, s. 34)

“Ördek Deresi”

Hasan Dede Mezarlığı, Sıraca Tepesini
 Mersin, Hoynat, *Ördek Deresini*
 Deregözü, Sırakiraz, Yapalak yöresini
 Köyümün her köşe, bucağını seviyorum (Aİ, GÇÜD, s. 7)

“Şahin Kaya”

Pösküden Şelalesi
Şahin Kaya efsanesi
 Tonlarca altındır
 Ayyıldız efsanesi (İE, ZT, s. 14)

“Turnasuyu”

Melet, Meydan, Civil, *Turnasuyu*'nda
Saçmayı atıp kefalı tutsam diyorum (ALM, ÜAK, s. 43)

2.1.3.9. Yapı Adı Kökenli Yer Adları

“Fenerbahçe”

Lodosun uğultusunda
Sabahlar ettiğin *Fenebahçe* Parkı'nda
Bir yaz ikindisi (ŞT, AÇK, s. 23)

“Güzelyalı”

Bir gelin edasıyla uyandı Boztepe
Güzelyalı, Taşbaşı, Zafer-i Milli, Aziziye'de
Alev alev tutuşup yanıyor her pencere (SY, YNG, s. 78)

“Heykelönü”

Arkadaşlarla buluşurduk bakınız nerde
Büyük iskele yanında ya da Kemer Köprü'de
Ya Milletdüzü'nde ya da *Heykelönü*'nde (ALM, ÜAK, s. 4)

“Kale Önü”

Kale önünde kale var
Eteğinde bir göle var
Zaten bize yok ele var
Göle ördek indimola (ŞK, GGÖ, s. 123)

“Kilisekıranı”

Kilise kırandan indim
Beylik düzüne düzüne
Bükten yeşil başlı ördek
Göçer düzine düzine (DAA, Hİ, s. 115)

“Koyulhisar”

Arıkmusa faldaca
 Şebinharahisara
 Arpalan yeşilçit
 Gitsin *koyulhisara* (YA, GSY, s. 109)

“Köprübaşı”

Özledim yazını kışını,
 Gelip de öpsem toprağını taşını
 Şu Bülbül Deresi’ni *Köprübaşı*’nı
 Şimdi ne durumda baksam diyorum (ALM, ÜAK, s. 43)

“Küp Boğazı”

Cintaşı, *Küp boğazı*, soğuksu, kirse altını
 Çocukluğumun geçtiği eski okul yanını
 Tarihi ve turistik yerleri seviyorum (Aİ, GÇÜD, s. 7)

“Odayanı”⁸⁵

Oda yanda keklük ürer beslenir
 Kabaktepe kış gelmeden puslanır (DAA, Hİ, s. 111)

“Yedikule”

Tutsak *yedikule*’de zındana iki sevgili
 Bu iki sevgili ki istanbul kadar tarumar (ÖÜ, HŞBB, s. 41)

2.1.3.10. Eşya Adı Kökenli Yer Adları**“Beşikdüzü”**

Vardım *Beşikdüzü*’ne
 Bakılmaz yar yüzüne
 Nazlımı fitleyen var

---

⁸⁵“Oda” sözcüğü bir yapıyı işaret ettiği için buraya alınmıştır.

Kandı eller sözüne (ÜY, GBİ, s. 82)

“Beşiktaş”

Bir bahar akşamı *Beşiktaş*tayım
 Ne tanıdığım var ne de bildiğim
 Sanki hayaldeyim sanki düşteyim
 Ne tanıdım var ne de düşteyim (YA, DYUI, s. 94)

“Çullu Köyü”

Bir garip hasan var *çullu köyünde*
 Ana yok baba yok yalnız evinde
 Kel kayayı okur köyde düğünde
 Kendini sanatçı sanır garibim (ŞK, GGÖ, s. 79)

“Dolapdere”

Arabesk kokan şarkıların arasında
 Şişli’de buluyorum kendimi
 Şişli dostluk, Şişli paylaşım
Dolapdere Emek Apartmanı
 Babamın içten merhabası (OŞ, SD, s. 21)

“Gümüşdere”

Gümüşdere Van içinde
 Yol döner Şirvan içinde
 Nemrut’ta kıyamet kopar
 Devirir yıkar dağları (DAA, SG, s. 102)

“Gümüşhane”

Akviran’a varıp *Gümüşhane*’nin
 Yolunu tutmanın zamanı Şebin (DAA, ŞE, s. 93)

“Kağıthane”

daha güçlü *kağıthane*'de, akan şairin gözyaşları
bir gurbet mektubu gibi anıtlıyordu (İY, ŞİD, s. 15)

“Kazancı”

Sazcılar köyünü göreyim dersin
Bir yandan Fatsaya gir de öyle gel
Mahallem yurt yeri merak edersen
Kazancı yolunu sür de öyle gel (DAA, Hİ, s. 111)

“Kazandere”

Kazan dere suyun uyur nazınan
Bir başkasın baharınan yazınan (DAA, Hİ, s. 30)

“Kurşunçalı”

Kurşunçalı karı mısın?
Çambaşı'nın balı mısın?
Her gelen seni soruyor
Sen Ordu'nun gülü müsün? (HG, IS, s. 18)

Kuşunçalı 'nda Belen'e
Döner kağrı izine döner
Çukur harmana gelende
İner çimenlere iner (DAA, SG, s. 155)

“Tahtakale”

bir istanbul kırıldı yüreğimde
bir su testisi, bir ışık gemisi
bir gölge, bir sevinç, bir ilaç
buldum *tahtakale*'nin
düşsel işportacılarında (İY, ŞİD, s. 9)

“Topkapı”

Gemiye açıldık boğaz denize
Karşıda görünür *Topkapı* müze (ÜY, PÇ, s. 91)

2.1.3.11. Olaya Dayanan Yer Adları**“Aybastı”**

Dereler, ırmaklar nasıl da ağlıyor
Akkuş’um, *Aybastı*’ım karalar bağlıyor (ALM, ÜAK, s. 56)

“Güngören”

Kadir kıymet bilmez elin adamı
Ahirette midir bu dünyada mı
Ne yandadır *Güngören*’in Arguvan (DAA, SG, s. 27)

“Güngörmez”

Dumlu’da kar sütun sütun
Güngörmez yolunu tutun (DAA, SG, s. 42)

“Keyfalan”

Kar erimez dağı Karagöl başı
Kayfalan Perşembe Çambaşı (ÜY, PÇ, s. 130)

“Naldöken”

Adalardan sonra bir köprü çatar
Güneş *naldökenin* ardında batar
Domuz deresinde çobanlar yatar (DAA, Hİ, s. 111)

“Palandöken Dağı”

Erzurum’a vardım hava boranlar
Üşüdüm çoğaldı halim soranlar

Ne candan insanlar burda duranlar
Palandöken Dağı karsız olur mu (ÜY, VM, s. 127)

2.1.4. Yapılarına Göre Yer Adları

2.1.4.1. Kesik Yer Adları

“Acıpayam”

Acıpayam göverince dökünce
 Asmada salkımlar var ince ince
 Köyün güzelleri anız yakınca
 Geciken balayım ekin zamanı (DAA, ŞE, s. 23)

“Adalar”

divan açılacak
 dikilitaş kalem
adalar kağıt
 marmara bostan (İY, DUO, s. 10)

“Adana”

Kahramanmaraşta babut biberi
 Türkiye güzeli Aydın dilberi
Adana kebaba durma gel beri
 Memleket illere selam olsun (ÜY, KG, s.125)

“Adıyaman”

Tarihin engindir, kültürün zengin,
 Adın da ne güzel, ey *Adıyaman*,
 Suyun buz gibi, toprağın derin,
 Vurgunum sana ben *Adıyaman* (SY, YNG, s. 83)

“Ağrı”

Serhat boylarında Ardahan *Ağrı*

Ağrı Dağımızın beşbinde bağrı (ÜY, KG, s. 125)

“Akseki”

Uzak görünür *Manavgat Ovası*
 Beni bekliyor yüreğin sevdası
 Bitmez bana *Akseki* 'den sonrası
 Yol ver Toros Dağı kuzum var benim
 Kuzuma verilmiş sözüm var benim (HG, IS, s. 76)

“Altunizade”

Erenköy Kandilli Moda
Altunizade yamada
 Çamlıca göz boyamada
 Koskocaman İstanbul'un (DAA, SG, s. 33)

“Amasya”

dağlar ya aşık veysel'e benziyor
 ya cahit külebi'ye akşamın profilinde
 ve *amasya*'da çalışıyor hala ferhad
 krallar sessiz yatarken mezarlarında (İY, MAS, s. 10)

Amasya 'nın kenarında geçersin
 Bazen yükselirsin bazen düşersin
 Yatağına sığmaz taşar gidersin
 Taşma Yeşilirmak yıkma bendini (ŞK, GG, s. 49)

Şehzade iller haydi bismillah
Amasya, Kütahya, Manisa Allah (ÜY, KG, s. 126)

“Anadolu”

İlk harfiyim alfabenin
 İlk göz ağrısı

En şanslısı belki de
 Baksanıza,
 Benimle başlıyor:
 Atatürk, *Anadolu* ve Anne... (GA, HHBŞV, s. 9)

gözlerin kızılırmak gibi uzun
 derin ve eski bakar bu filmde
 gözlerin yeşilirmak gibi *anadolu*
 bu sessiz şehirde (İY, MAS, s. 14)

sazın yollar gibi
 neredesin ferhad
 öğretmeni *anadolu*'nun
 şimdi hangi dağda bulalım şirin'i (İY, DUO, s. 12)

Kucak dolusu selam getirdim sana *Anadolu*'dan
 Merhaba İstanbul
 Merhaba Fatihli kız. (EE, UF, s. 9)

Ellerim seni yuğurur
 Gözlerim seni görür
 Seni yaşar yüreğim
 Ben ben değilim artık
 Tepeden tırnağa *Anadoluyum* (VG, SA, s. 9)

“Ankara”

yaklaştı işte beklediğim tren
 önce *ankara*, sonra istanbul
 giderim şimdi bu yerden
 mırıldandığım yol olur(VO, GTA, s. 16)

kıvrılıp yükselir elmadağ
 göğsün yamacında

yakamıza dikilen bozkır: *ankara* (ŞT, DVY, s. 22)

Ah, Leyla öğretmen

Boş bir tabut nasıl döner *Ankara*'ya? (GA, İHS, s. 53)

çıkar giderdi

yalnızlığıyla sakallı bir adam

çıkar giderdi

bilinmeyen sokaklarında *Ankara* 'nın (OŞ, HM, s. 53)

Acılarımız artıyor anne

Anne İstanbul

Anne Bursa

Anne Aydın

Anne *Ankara*

Anne İzmir

Anne Çanakkale (OŞ, BABAHE, s. 44)

Haber gelmez olmuştu *Ankara*'dan

Türk halkı seferber oldu Sakarya'dan

O milletin sana ulaşmayı başardık Atam (MKT, AD, s. 1)

Oralara ancak TRT ulaşır diye inandım,

Kapın çalınacak sanki *Ankara* 'nın türkülerini aldım (GÜA, Dİ, s. 84)

Gizli hazineler yer altındayken

Olanca gerçekler sır altındayken

Ankara Erzurum kar altındayken

Nispeten ılıktır kışın İstanbul (YA, İİ, s. 114)

Sorunların tespiti

Ankaradan olursa

Planlar tutmayacak

Elbet sıra gelirse (YA, GSY, s. 108)

Başkent *Ankaraya* yol kardeşiyiz
Memleket illere selam olsun (ÜY, KG, s. 124)

Buz tutmuş ışıklarını
Hayal gibi dikmiş gözlerine
Seni sorguluyordu Atakule’de
Ankara (ŞT, AÇK, s. 69)

“Ardahan”

Serhat boylarında *Ardahan* Ağrı
Ağrı Dağımızın beşbinde bağı (ÜY, KG, s. 125)

“Arguvan”

Kadir kıymet bilmez elin adamı
Ahirette midir bu dünyada mı
Ne yandadır Güngören’in *Arguvan* (DAA, SG, s. 27)

“Artvin”

Artvin Kars ülkenin köşe bucağı
Afyonkarahisar ana kucağı (ÜY, KG, s. 128)

“Aşiyân”

ben *aşiyân*’a giderken,
yüreğimdeki mavi hançerle
zamanı yokuş aşağı çeviren,
eflatun den değil miydin (İY, ŞİD, s. 45)

“Ayancık”

Sinop, Samsun, Fatsa, *Ayancık* Hopa
Boşuna avlanmak sayılır sopa
Gıdası kuvvetli vurulur topa

Sofrada nimettir Şu bizim hamsi (ÜY, SK, s. 51)

“Aybastı”

İz bulur aya gidenler iz bulur
Aybastı da olmaz mı hey olmaz mı?
 Sora sora Bağdat yolu yol olur,
 Aybastı yorar da Bağdat yorulmaz mı? (GÜA, Dİ, s. 40)

“Aydın”

Acılarımız artıyor anne
 Anne İstanbul
 Anne Bursa
 Anne *Aydın*
 Anne Ankara
 Anne İzmir
 Anne Çanakkale (OŞ, BABAHE, s. 44)

Aydın'ın üzüm bağı
 Salkım salkım asması
 Güzeller fistan giymiş
 Nazilli'nin basması (ÜY, GBİ, s. 100)

“Ayvalık”

Ayvalık'tan zeytin alıp gelenler
 lüle taşı pipoyu tüttürenler
 İzmir'in kuş üzümünü bilir mi (MS, KL, s. 27)

“Babıali”

bir yaz günü
 dersaadet'te
babıali'de
 bir atlı koçacak (İY, DUO, s. 11)

“Balıkesir”

Kız *Balıkesir* mi Aydın mı ilin

Kız oyna kız oyna dönerek oyna (ÜY, PÇ, s. 46)

“Batı Anadolu”

batı anadolu'da bir kasaba, osmanlı eskisi,

tezek kokulu sokaklar, kerpiç duvarlar (ŞT, AÇK, s. 27)

“Batman”

Batman, Bingöl, İğdır buğday başağı

Ne eksen yetişir baştan aşağı (ÜY, KG, s. 131)

“Beşiktaş”

kabataş'tan *beşiktaş*'a giderken

şirin yapraklarını döken

sarı-mavi güz bakışlı ağaçların

dalı, o değil miydi (İY, ŞİD, s. 45)

“Beyazıt”

oynamadım mı *beyazıt* yokuşlarında

sen beni inkar etmezsin biliyorum (İY, ŞİD, s. 46)

“Beykoz”

beykoz o gün bi serin bi serin (İY, DUO, s. 10)

“Beyoğlu”

galatasaray'ın karşı köşesinde türkmen saçları

belik, belinde elişi şiir satar gülbahar.

tünel'den taksim'e, cihangir'den tepebaşı'na

beyoğlu demek. (ŞT, AÇK, s. 29)

Beyoğlu 'nda yalnız gezen tramvay (FH, AS, s. 21)

“Bilecik”

Verimli topraklara Yalova, Tokat
Haydi Burdur,Düzece, *Bilecik*, Yozgat (ÜY, KG, s. 129)

“Bingöl”

83 şubatıydı, yolçatı'da.
yolçatı bir kayak merkezi kığı yol
ayrımında; *bingöl* bir kar kenti doğu anadolu'da
güneydoğu'nun kırılma noktasında (ŞT, AÇK, s. 29)

Batman,*Bingöl*, Iğdır buğday başağı
Ne eksen yetişir baştan aşağı (ÜY, KG, s. 131)

“Bodrum”

Ne işim var benim *Bodrum* 'da Kaş'ta
Yayla hayatına olurum hasta (ÜY, KG, s. 104)

“Boğaz”

urumeli açıklarından denize düşen yalnızlık
kimsesiz rıhtımlardan
kopradı rüzgarkayıkları
boğaz'ı kesen ölüm bıçakları (İY, ŞİD, s. 16)

“Bolaman”⁸⁶

Kıyı ayda oturuyorum...
Biri bir, üçü bir yanda...
Elekçi, *Bolaman*...
Irmak, ırmak, ırmak ellerim saçlarında. (RG, BKAF, s. 35)

---

⁸⁶Ordu Fatsa'da bir ırmak.

bir kuş uçuşu aralığında boşaldı gök.
 kocaman hüznün topu yuvarlanıp akıverdi
bolaman'dan şiir denizine. (ŞT, AÇK, s.54)

“Buca”

Ovacık'ta dağlanıyor
Buca'da buz kesiyor bedenim (OŞ, HM, s. 27)

“Bulancağ”

Turna uçtu gitti gözüm karadır
 Çekemem bu hüznü gönlüm yaradır
 Ordu *Bulancağ* üç ilçe aradır
 Eve yolum tutmaz haydi *Bulancağ* (ÜY, KG, s. 107)

“Burdur”

Verimli topraklara Yalova, Tokat
 Haydi *Burdur*, Düzece, Bilecik, Yozgat (ÜY, KG, s. 129)

“Burgaz”

her dalgacığında mavi suların, kulaç
 attığımda kımıldanır kıyıcıkları
 sivastopol'un, *burgaz* açıklarında
 nazım'ım biraz kişinev'e geldim mi
 kaçışır balıkçıları karaburun'a
 karayelden sinop'a (ŞT, DVY, s. 7)

“Bursa”

Acılarımız artıyor anne
 Anne İstanbul
 Anne *Bursa*
 Anne Aydın

Anne Ankara

Anne İzmir

Anne Çanakkale (OŞ, BABAHE, s. 44)

“Canik”

elmadağ’dan *canik*’e

yıldız götüren bulutlar

kalmadı mı zamanınız (İY, MAS, s. 10)

“Cebelitarık”

Sol kulağıma doğru

Cebelitarık,

Göğsümün tam üstünde

Van Gölü

Lütfen, çimdiklesin beni (GA, YİR, s. 38)

“Cerrahpaşa”

parklarında mı uyumadım söyle

cerrahpaşa’dan, kocamustafapaşa’dan

sonsuz denize yürümedim mi (İY, ŞİD, s. 43)

“Cihangir”

kavi kollarıyla eski ağaçların süslemesi bulvarları

sıraselviler, birtelaş sokak *cihangir*’de (ŞT, DVY, s. 17)

“Çaldıran”

Sizler de Malazgirt’te, *Çaldıran*’da

Çanakkale’de, Sakarya’da

Destanlaşan dedelerimizden

Geri kalmayacaksınız elbet (MK, GSİ, s. 46)

“Çamlıca”

Erenköy Kandilli Moda
 Altunizade yamada
 Çamlıca göz boyamada
 Koskocaman İstanbul'un (DAA, SG, s. 33)

“Çanakkale”

Acılarımız artıyor anne
 Anne İstanbul
 Anne Bursa
 Anne Aydın
 Anne Ankara
 Anne İzmir
 Anne Çanakkale(OŞ, BABAHE, s. 44)

has umut ahşap düş karlar altında
 saf onurun sızlayan kemikleri gibi Çanakkale tarlalarında (AY, GM, s. 138)

Başı arştadır Çanakkalemizin
 Bükülmedik yeridir belimizin (ÜY, KG, s. 127)

“Çınaraltı”

çınaraltı 'nda ney çalan zamansız derviş
 tesbih satan karadenizli'nin zamanıyla
 birlikte yenilmiş akşama (İY, ŞİD, s. 49)

“Çorum”

Turizm göz bebeği Antalya, Muğla
 Niğde'de patates Çorum'da tuğla (ÜY, KG, s. 130)

“Çömlekçi”

arafil boyu'na sevdalıçömlekçi; liman üstü bir
 mahalle

trazon'da cenevizler'den romalılar' kadar (ŞT, AÇK, s. 28)

“Denizli”

Erzincan, *Denizli*, Muş iki gözüm
Karabükle demir gibidir sözüm (ÜY, KG, s. 126)

“Dersaadet”

bir yaz günü
dersaadet'te
babıali'de
bir atlı koçacak (İY, DUO, s. 11)

“Dersim”

ben hep yüklemi eksik bir tümceydim
erzincanlı şairdim, *dersim*'i yasaklanmış (ŞT, DVY, s. 15)

“Devrez”⁸⁷

Seyyah oldum bağlara
Devrez'in kirazına
Yüreğim feryad eder
Yar çare birazına (ÜY, GBİ, s. 42)

“Dikilitaş”

divan açılacak
dikilitaş kalem
adalar kağıt
marmara bostan (İY, DUO, s. 10)

“Divan (Yolu)”

divan açılacak
dikilitaş kalem

---

⁸⁷Çankırı'nın kirazıyla ünlü ilçesidir.

adalar kağıt
marmara bostan (İY, DUO, s. 10)

“Diyarbakır”

Yalan olur sensiz başkent geceleri
Diyarbakır Ergani benden uzakta kalır (OŞ, BABAHE, s. 52)

Diyarbakır bandıralı karpuz gemileri
Geçmekte birer birer boğazımdan (FH, AS, s. 18)

“Doğu Anadolu”

83 şubatıydı, yolçatı’da.
yolçatı bir kayak merkezi kığı yol
ayrımında; bingöl bir kar kenti *doğu anadolu*’da
güneydoğu’nun kırılma noktasında (ŞT, AÇK, s. 29)

“Edirne”

Her yere bir yudum sevgi götürdüm
Gıdım gıdım herkeslere yetirdim
Yurdun her yanından selam getirdim
Edirne’den Van’dan divane gönlüm (YA, GSY, s. 38)

“Efirli”

Sana selam söylüyor
Efirli kumsallarında
Geleceğin özgürce yanan ateşler (OŞ, BABAHE, s. 73)

Nemli dondurma kokulu
Bir *Efirli* akşamıydı
Sana konuk olduğum sonrası (OŞ, SD, s. 11)

“Ege”

ey gözleri denizlerim denli mavi
labrinidenizim ki *ege* 'nin kardeşi (ŞT, DVY, s. 9)

Marmara geçit yeri
Akar *Ege*'den beri
Ak deniz Kara deniz
Nöbettedir Türk eri (GÜA, Dİ, s. 54)

“Eğın”

Yine dağlarını duman bürümüş
Çevirsem yüzümü göremem
Ak dikenler çemberine bürümüş
Virane bağına giremem *Eğın* (DAA, ŞE, s. 17)

“Elbistan”

Beline dayadığın elinden alırdı gücünü isyanın
Allah belinde olurdu o an
Belinden bela dağıtırdın sanki belaya
Kolu kırıldığı da olurdu belanın, incirden düştüğü
Giderken ben askere, gözüne nemli sıcaklığı düşmüştü Mevla'nın
Mevla su gibi akıp *Elbistan*'a düşmüştü
Düşmüştü sevginin ispatı gözyaşların (SKA, Y, s. 30)

“Elekçi”⁸⁸

Kıyı ayda oturuyorum...
Biri bir, üçü bir yanda...
Elekçi, Bolaman...
Irmak, ırmak, ırmak ellerim saçlarında. (RG, BKAF, s. 35)

“Emirgan”

bakarken boğazın yemyeşil gözlerine
yenilmez de ne yapar devrimci *Emirgan*'da (MS, GA, s. 65)

---

⁸⁸Ordu Fatsa'da bir ırmak.

“Enez”

kuşlar uçar gider sarıkamış'tanenez'e kadar (İY, MAS, s. 14)

“Erciş”

Bir bütün acı

Van

Erciş deprem

Deprem ki Gölcük

Sarsıntı ard arda (YD, AY, s. 71)

“Erdek”

Kah bir mozaik çini İznik'te

Kah buruşmuş yeşil bir zeytin

Erdek'te (ŞT, AÇK, s. 11)

“Erenköy”

Erenköy Kandilli Moda

Altunizade yamada

Çamlıca göz boyamada

Koskocaman İstanbul'un (DAA, SG, s. 33)

“Ergani”

Yalan olur sensiz başkent geceleri

Diyarbakır *Ergani* benden uzakta kalır (OŞ, BABAHE, s. 52)

“Ericcek”

Ericekte çimenler

Kızlar halay çekerler

Delikanlıyı görünce

Mum gibi erirler (İE, ZT, s. 18)

“Erzincan”

Toprağı ısıtan iki kız kardeşin ortanca abisi
 Gelincik kızılı bir *Erzincan* şakaklarında
 Yedi bahara tutmuş yüzünü güneşe birisi
 Savurduğu taşlara hala döner boşlukta (GA, İHS, s. 59)

“Erzurum”

Türkmenistandan çıkmışız yola
 Göç gelmişiz Horasana
Erzurumda vermişiz mola
 Kumruya gelmiş *Ali Molla* (İE, ZT, s. 62)

Gizli hazineler yer altındayken
 Olanca gerçekler sır altındayken
 Ankara *Erzurum* kar altındayken
 Nispeten ılıktır kışın İstanbul (YA, İİ, s. 114)

Ondokuz Mayıs yapılr yolum
 Havza da şerefe erdi bu durum
 Tarihe ışıktır Sivas, *Erzurum*
 Havza Atatürk’ün yolu efendim (ÜY, KG, s. 113)

“Eskişehir”

Yunus Emreli diyar *Eskişehir*
 Sakarya, Karaman, Bartın, Kırşehir (ÜY, KG, s. 129)

“Eyüp”

eyüp’te mezarların rengi batmış
 yok beyazdı ortalık (İY, ŞİD, s. 11)

“Fatsa”

Ordu *Fatsa* arası sahil yolu
 Çarşı pazar nataşa dolu
 Taksiciler gider gece dere boyu
 Şair Mithat'ın söylediklerin hepsi doğru (MKT, AD, s. 35)

Atatürk parkından başladık
 ÇA-İRA ile *Fatsa*'yı dolaşmaya
 Sağımızda görkemli Ali Poyrazoğlu (RG, BKAF, s. 7)

Korkma(!)
 Roma, Bağdat,
 Sönmez
Fatsa.. (RG, BKAF, s. 115)

Ordu ile Ünye *Fatsa*'ya yakın
 Bize uğramadan geçmeyin sakın
 İl olman ne zaman odur merakın
 Sağılır olanı sağlam yeridir (ŞK, GG, s. 62)

Bu *fatsa* bizim ilçemiz
 Kenarında karadeniz
 Yayladan bugün indiniz
 Neyiniz var Fatsalılar (ŞK, GGÖ, s. 73)

Çayır köyün yolları der
 Şu *Fatsa*'nın bağları der
 Kurşun çalı ormanı der
 Dertli çalar Halis Emmi (HG, IS, s. 86)

Ay eğri bıçak yarası
Fatsa-Ünye arası (AY, GM, s. 83)

“Florya”

Bululaşılım sahil yolu *Florya*'da
Nerede istersen moda da ya da (ÜY, KG, s. 24)

“Galata”

galatayasaklar meyvesi
ömrümüzün hercai gülüşlerinde yıkan
dığımız yaz akşamları (ŞT, AÇK, s. 18)

“Galatasaray”

galatasaray'ın karşı köşesinde türkmen saçları
belik, belinde elişi şiir satar gülbahar.
tünel'den taksim'e, cihangir'den tepebaşı'na
beyoğlu demek. (ŞT, AÇK, s. 29)

“Giresun”

Bak *Giresun*'un başına gelenlere
Nataşalar çıkmış Topal Osman tepesine (MKT, AD, s. 35)

Ordu-*Giresun* 45 km
Her gün gider gelirim (DY, YA, s. 40)

“Gölcük”

Bir bütün acı
Van
Erciş deprem
Deprem ki *Gölcük*
Sarsıntı ard arda (YD, AY, s. 71)

“Gülhane”

gülhane'de hattı humayun
karac'oğlan
pir sultan

post'ta kırkların cem'i (İY, DUO, s. 11)

her mayıs

Taksim'de vurulurken

Gülhane'de dikeldim (YD, AY, s. 28)

“Güneydoğu”

83 şubatıydı, yolçatı'da.

yolçatı bir kayak merkezi kığı yol

ayrımında; bingöl bir kar kenti doğu anadolu'da

güneydoğu'nun kırılma noktasında (ŞT, AÇK, s. 29)

“Habur”

Yemen yolu *Habur*'dan

Haburdan aha buradan

Acem gızına deyin

Geçmem bir daha buradan (DAA, ŞE, s. 28)

“Hakkari”

Hastanede cerrah

Mavi gözlü

Ulu sözlü

Fatsalı Mehmet

Hakkari'de (YD, AY, s. 74)

Saygılar sunarız *Hakkari*'ye ye

Pamuk diyarı Osmaniye'ye (ÜY, KG, s. 130)

“Haliç”

güller düşüyor ağzında beyazlığın

k a n l ı - beyaz- g ü l l e r

zaman düşüyor...gül açılıyor...

bitmiş rüzgar!...ağız açılmış *haliç*in... (İY, RFY, s. 38)

haliç'e düşen çocuk sesi
yaralı serçe gibi duyulmuyordu (İY, ŞİD, s. 11)

eski galata köprüsü tanıdığım
haliç'ten bira akıyordu (İY, DUO, s. 9)

“Hatay”

Ve öldüler *Hatay* Ankara İstanbul olarak (YD, AY, s. 95)

“Havza”

Ondokuz Mayıs yapılr yolum
Havza da şerefe erdi bu durum
Tarihe ışıktır Sivas, Erzurum
Havza Atatürk'ün yolu efendim (ÜY, KG, s. 113)

“Haydarpaşa”

iyidir elbet kadıköy vapurunun güvertesinde
laf yetiştirmek kaşarlanmış martılara
haydarpaşa'ya yanaşmadan
teğet geçmek anadolu ekspresi'ni (ŞT, DVY, s. 17)

“Hopa”

Sinop, Samsun, Fatsa, Ayancık *Hopa*
Boşuna avlanmak sayılır sopa
Gıdası kuvvetli vurulur topa
Sofrada nimettir şu bizim hamsi (ÜY, SK, s. 51)

“İnebolu”

anadolu vatan demek. vatan soyut kelime
kurucaşile'den *inebolu*'ya; denizli tavas'tan,

tefenni'ye kadar... (ŞT, AÇK, s. 27)

“İstanbul”

yaklaştı işte beklediğim tren
 önce ankara, sonra *istanbul*
 giderim şimdi bu yerden
 mırıldandığım yol olur (VO, GTA, s. 16)

kalamar, lakarte ve pilakinin dostluğuyla bin
 yıllık *istanbul*' dum çiçek
 pasajı'nda. (ŞT, AÇK, s. 29)

pera, pera, *İstanbul* demek! tanık cadde-i kebir
 den istiklal'e taşınan (ŞT, AÇK, s. 30)

gerçi yolum düşmedi petersburg'a hiç lakin
 fark etmez *istanbul*, lizbon; bir çift göz değil mi
 şairi peşinden koşturan, kadim kentleri kardeş kılan (ŞT, DVY, s. 11)

sokaklarında yanlışı gezdim *istanbul*
 sana bakarken ruhumu ezdim sessizce (İY, ŞİD, s. 9)

bir *istanbul* kırıldı yüreğimde
 bir su testisi, bir ışık gemisi
 bir gölge, bir sevinç, bir ilaç
 buldum tahtakale'nin
 düşsel işportacılarında (İY, ŞİD, s. 9)

istanbul, yanlışı geçtim yollarından
 seni söylerken ruhumu ezdim (İY, ŞİD, s. 59)

dedim ki
 aslında tüm şiirleri *istanbul*'a yazdım (İY, DUO, s. 9)

Gezi parkı için
Taksim *İstanbul* Türkiye
Ve dünya el ele
Karşı durdu diktatöre (YD, AY, s 95)

Sen ey facialarla mahsur, fütür içinde mağdur
bağrında binlerce illetli kul, ey şehir-i *İstanbul!* (AKD, KİK, s. 44)

sen adımlarken *İstanbul* sokaklarını
boğaz köprüsünde sallanıyor yalnızlığım (OŞ, HM, s. 18)

Acılarımız artıyor anne
Anne *İstanbul*
Anne Bursa
Anne Aydın
Anne Ankara
Anne İzmir
Anne Çanakkale (OŞ, BABAHE, s. 44)

İstanbul'a
Sahte gerdanlık nice köprü yapılsa
Neye yarar her biri (FH, AS, s.16)

Kaygılarımı bırakıp boğazın serin sularına
Ayrılıyorum bu akşam, hoşça kal *İstanbul* (GÜA, YÖ, s. 43)

Gizli hazineler yer altındayken
Olanca gerçekler sır altındayken
Ankara Erzurum kar altındayken
Nispeten ılıktır kışın *İstanbul* (YA, İİ, s. 114)

Ey güzel *İstanbul* sana geldim ben
Bastın bağrına da sakladın beni

Açamadan bir gül gibi soldum ben
 Bunca dertlerinle kokladın beni (YA, İK, s. 10)

Geldik *İstanbul*a aklımız köyde
 Hüseyin dedeyi aşamıyoruz
 Kimimiz güneşte kimimiz ayda
 Sanki hep birlikte yaşamıyoruz (YA, DYÜİ, s. 140)

Ne savcıyım ne kolcuyum
İstanbul'a bir yolcuyum
 Sorma, sana ne burcuyum
 Kimsem kimim, git işine (ÜY, GBİ, s. 150)

Uzar gider gurbet yolu karadan
 Görmeyeli aylar geçti aradan
 Yardımcıdır büyük Mavla Yaradan
İstanbul'a yare götürün beni (ÜY, PÇ, s. 18)

Emirgan'a kimler vara
 Gelen gidenden avara
Tarabya Boğaz Marmara
 Koskocaman *İstanbul*'un (DAA, SG, s. 33)

Bir başkadır *İstanbul*'da Kız Kulesi'nekarşı kadeh tokuşturmak
 Sarhoş ve aşık olmak
 Bir başkadır aşkları sokaklarda aramak (FUH, GSK, s. 7)

Tutsak yedikule'de zındana iki sevgili
 Bu iki sevgili ki *istanbul* kadar tarumar (ÖÜ, HŞBB, s. 41)

Kılcal seslerin üstünde bir *İstanbul*'um ben
 Gövdemde incir kökleri, kırlangıç ve ecenin çizgileri
 Alır götürür beni hep yeniden, narin bir kumaşın salınışına
 Bir hüznün görkeminden, bir yalnız geceden (SKA, Y, s. 9)

“İstiklal”

pera, pera, İstanbul demek! tanık cadde-i kebir
den *istiklal*'e taşınan (ŞT, AÇK, s. 30)

“İzmir”

Acılarımız artıyor anne
Anne İstanbul
Anne Bursa
Anne Aydın
Anne Ankara
Anne *İzmir*
Anne Çanakkale (OŞ, BABAHE, s. 44)

“İzmit”

Kah bir mozaik çini *İzmit*'te
Kah buruşmuş yeşil bir zeytin
Erdek'te (ŞT, AÇK, s. 11)

“Kabataş”

kabataş'tan beşiktaş'a giderken
şirin yapraklarını döken
sarı-mavi güz bakışlı ağaçların
dalı, o değil miydi (İY, ŞİD, s. 45)

“Kadıköy”

iyidir elbet *kadıköy* vapurunun güvertesinde
laf yetiştirmek kaşarlanmış martılara
haydarpaşa'ya yanaşmadan
teğet geçmek anadolu ekspresi'ni (ŞT, DVY, s. 17)

“Kağızman”

Dönüp baksam *Kağızman* 'dan
 Ağrı görünmez dumandan
 Çekinme söyle kumandan
 Beyin oğlu hangisidir (DAA, SG, s. 45)

“Kandilli”

Erenköy *Kandilli* Moda
 Altunizade yamada
 Çamlıca göz boyamada
 Koskocaman İstanbul'un (DAA, SG, s. 33)

“Kapadokya”

isa'nın gözleri ne renk
 bu soru yordu beni *kapadokya* 'da (İY, DUO, s. 7)

“Karabük”

Erzincan, Denizli, Muş iki gözüm
*Karabük*le demir gibidir sözüm (ÜY, KG, s. 126)

“Karaköy”

bir aşk oyunu oynayalım, *karaköy*'de, aşağıda
 canan, ayakta; ayağında kundura iki buçuk lira (ŞT, DVY, s. 18)

“Kaş”

Ne işim var benim Bodrum'da *Kaş*'ta
 Yayla hayatına olurum hasta (ÜY, KG, s. 104)

“Kocamustafapaşa”

parklarında mı uyumadım söyle
 cerrahpaşa'dan, *kocamustafapaşa*'dan
 sonsuz denize yürümedim mi (İY, ŞİD, s. 43)

“Konya”

Açtım da geçtim *Konya*'nın düzünü
Her sefer söyletme acı sözümü (HG, IS, s. 76)

Neylersin yalan dünyayı
Hem hanyayı hem *Konya*'yı
Çek füyeyi at bombayı
Saati kur olsun bitsin (YA, İİ, s. 55)

“Kop”

Kop, Zigana birer geçit
Çağrı gelir dolara vakit (ŞK, GG, s. 13)

“Korgan”

Yılmaz kundak
Beşikte *Korgan* (YD, AY, s. 42)

Korgan kumru senden gelip geçiyor
Sazcılar suyunu herkes içiyor (ŞK, GG, s. 62)

“Kumru”

Korgan kumru senden gelip geçiyor
Sazcılar suyunu herkes içiyor (ŞK, GG, s. 62)

Türkmenistandan çıkmışız yola
Göç gelmişiz Horasana
Erzurumda vermişiz mola
Kumruya gelmiş *Ali Molla* (İE, ZT, s. 62)

“Kurtuluş”

şair eşref sokak'ta bekar evindeyim
kurtuluş'ta (ŞT, AÇK, s. 27)

“Kurucaşile”

anadolu vatan demek. vatan soyut kelime
kurucaşile'den inebolu'ya; denizli tavas'tan,
 tefenni'ye kadar... (ŞT, AÇK, s. 27)

“Malazgirt”

Sizler de *Malazgirt*'te, Çaldıran'da
 Çanakkale'de, Sakarya'da
 Destanlaşan dedelerimizden
 Geri kalmayacaksınız elbet (MK, GSİ, s. 46)

“Maraş”

Kız kundakta büyür yürür yavaştan
 Ceviz sandık çeyiz gelir *Maraş*'tan
 Aceleyiz kaçır gibi savaştan
 Ceviz sandık çeyiz gelir *Maraş*'tan (ÜY, KG, s. 99)

Bir akşam *Maraş*'ta
 Yani, gözyaşı bulvarlarında
 Mutluluk provasına durmuşum
 Kıyamdayım aslında (ÖÜ, ABKYB, s. 39)

“Mardin”

Yeter ki gel bana sen güle güle
 Sevgini sırrımı söylemem ele
 Yerimde yurdumda olmasam bile
 Urfa da *Mardin* de bulabilirsin (YA, IK, s. 78)

“Marmara”

divan açılacak
 dikilitaş kalem

adalar kağıt

marmara bostan (İY, DUO, s. 10)

Marmara geçit yeri

Akar Ege'den beri

Ak deniz Kara deniz

Nöbettedir Türk eri (GÜA, Dİ, s. 54)

“Merzifon”

Gurbet, hatıralarda bırakılan bir rüya

Bu yollardan girmiştik, dört yıl önce uykuya

Ferhat diyarlarından *Merzifon*'u geçmiştik

Gözlerim sabitleşip, dalarken kuytuya (MST, SH, s. 33)

“Mesudiye”

Aybastıdan Yeşilyurt

İlk görev yerim oldu

Bayırköy *Mesudiye*

Böylece çilem oldu (YA, İİ, s. 97)

“Moda”

Erenköy Kandilli *Moda*

Altunizade yamada

Çamlıca göz boyamada

Koskocaman İstanbul'un (DAA, SG, s. 33)

görmek: sararmış fotoğraflarda

moda burnu'nda

eski konakların çatısına tünemek (ŞT, DVY, s. 56)

“Mudanya”

Deniz otobüsleri kalkıyordu Bostancı'dan

Çınarcık'a *Mudanya*'ya ya da bilmem nereye (ŞT, AÇK, s. 23)

“Muğla”

Turizm göz bebeği Antalya, *Muğla*

Niğde'de patates Çorum'da tuğla (ÜY, KG, s. 130)

“Nazilli”

Aydın'ın üzüm bağı

Salkım salkım asması

Güzeller fistan giymiş

Nazilli'nin basması (ÜY, GBİ, s. 100)

“Nevşehir”

Peri bacalı bir şehir *Nevşehir*

Memleket illere selam olsun (ÜY, KG, s. 129)

“Niğde”

Turizm göz bebeği Antalya, *Muğla*

Niğde'de patates Çorum'da tuğla (ÜY, KG, s. 130)

“Niksar”

yıldızlar akıyor

süreğen dolunayda

kelkit'ten *niksar*'a (İY, MAS, s. 10)

“Ordu”

iskele *ordu* kadar güzelken

kavafis'ten sonra senin ve benim

en güzel şiirlerimi söylemeye geldim (ŞT, DVY, s. 9)

Son anonsu da kaçırdı

Hamburg hava alanında

O da tuttu
 Anasonu bol bir *Ordu*'ya
 Tehirsiz terhis ustası oldu (GA, İHS, s. 61)

Karadeniz tüneli *Ordu*'dan geçiyor
 Sahili muhteşem gezmeye doyulmuyor
 Boztepe'den şehir çok güzel görünüyor (MKT, AD, s. 52)

Ordu Fatsa arası sahil yolu
 Çarşı pazar nataşa dolu
 Taksiciler gider gece dere boyu
 Şair Mithat'ın söylediklerin hepsi doğru (MKT, AD, s. 35)

Hem Sağra'sı, Soya'sı var,
 Türlü renkte boyası var,
 Sahil denen oyası var,
 Gel de seyreyle *Ordu*'yu (FY, KAR, s. 73)

Ordu ile Ünye Fatsa'ya yakın
 Bize uğramadan geçmeyin sakın
 İl olman ne zaman odur merakın
 Sağılır olanı sağlam yeridir (ŞK, GG, s. 62)

Kurşunçalı karı mısın?
 Çambaşı'nın balı mısın?
 Her gelen seni soruyor
 Sen *Ordu*'nun gülü müsün? (HG, IS, s. 18)

Yırtılmış zümrüt göğsü *Ordu*'nun
 Ve yine biteviye inleyen derler akar (AY, GM, s. 49)

Ordu yolu kısalır
 Hemde yarı yarıya
 Çambaşından sonrada

Topçam yolu sıraya (YA, IK, s. 164)

Cennet gibi *Ordu*, Giresun, Trabzon
Üç ilin fındığı on üstünden on (ÜY, KG, s. 125)

Ordu-Giresun 45 km
Her gün gider gelirim (DY, YA, s. 40)

Sular gibi arı, coşkun akarım
Altın çotanağıyım, yosun kokarım
Bahar yağmuruyla bolluğa varım
ORDU yaylasında kır çiçeğiyim (CD, KY, s. 15)

ordu'm benim,
yüreğimi dağlayan hasretinle
sevdasına tutulduğum (ÖÜ, KT, s.107)

Boztepe'n bir taç gibi süslüyor başın,
Zümrüt yeşili hem bağın, dağın, taşın,
Eteğinde incidir; Aziziye, Zaferi Milli, Taşbaşı'n,
Kirazlimanı'nla görenleri büyülüyorsun *Ordu* 'm,
Yurdumuzun dört yanında övülüyorsun *Ordu* 'm. (SY, YNG, s. 17)

Ordu'dan Boztepe'ye
Teleferik kuruldu
Elli yıllık bir hayal
Bu gün bir gerçek oldu. (SY, YNG, s. 137)

Burası *Ordu* Sultanım
Değer vermezler çalışanlara
Emekçilerin yanına
Destursuz girilir,
Çalışanlara selam
Tenezzülen verilir. (KA, RBÇM, s. 7)

Öpüyorum, öpüyorum ki
 Bir dudağın gül, biri susam
 İki su gibiyiz
Ordu'dan yukarı akan (EÖ, KŞ, s. 17)

Fındık vatanıdır *Ordu-Giresun*
 Batmayan güneşi doğurdu Samsun
 Fıkrasıyla ünlü Temel'le Dursun
 Bin türlü yorum Karadeniz'de (YÖ, ÇŞA, s. 32)

“Osmaniye”

Saygılar sunarız Hakkari'ye ye
 Pamuk diyarı *Osmaniye*'ye (ÜY, KG, s. 130)

“Ovacık”

Ovacık'ta dağlanıyor
 Buca'da buz kesiyor bedenim (OŞ, HM, s. 27)

“Pera”

İlhan Berk
 uzun bir ırmak.

Akar, Mısır'dan *Pera*'ya...
 Yalınayak. (VO, GTA, S. 34)

pera, pera, İstanbul demek! tanık cadde-i kebir
 den istiklal'e taşınan (ŞT, AÇK, s. 30)

“Piyerloti”

tarihsel yapıların onarıldığı kentler iyidir
 haseki hamamı'nda göbek sefası

piyerloti'de kahve molası (ŞT, DVY, s. 17)

“Pülümür”

Dümende iki deli
Nağmeler kaideli
Ben o yarı görmedim
Pülümür'den gideli (DAA, ŞE, s. 33)

“Rize”

Dillerinden anlarmış tüm *Rize* 'nin insanları (MKT, AD, s. 35)

“Sakarya”

Haber gelmez olmuştu Ankara'dan
Türk halkı seferber oldu *Sakarya*'dan
O milletin sana ulaşmayı başardık Atam (MKT, AD, s. 1)

Özyurdunda özgür yaşasın insanlarım
Sakaryada dumlupınarda can verenler
Canlarıyla bu yurda kan verenler
Evlatları sürünsün
bir karış toprak için yasa bürünsün
diye ölmediler (KA, RBÇM, s. 11)

“Samsun”

19 Mayıs çıkartmasını unutmadık
Samsun'dan dünyaya gücümüzü gösterdik (MKT, AD, s. 1)

“Sarayburnu”

yalnız şeyh galip olacak yaya
kehribar tesbihim
aşık kesimi
bir de ben olacağım
sarayburnu'nda (İY, DUO, s. 9)

“Sarıkamış”

kuşlar uçar gider *sarıkamış* 'tan enez'e kadar (İY, MAS, s. 14)

babam rençber ve avcı
sarıkamış'ta suvari (İY, MAS, s. 20)

Baba Mehmet oğul Mustafa
Uğurladık *Sarıkamışa*
Vatan için savaşmaya (İE, ZT, s. 130)

Çanakkale'de, *Sarıkamış* 'ta şehitler verdik
Asla bir karış toprağımızı vermedik (Aİ, GÇÜD, s. 52)

“Sazcılar”⁸⁹

Sazcılardan aşağı gelince
Süslü Ali'nin evine gelince
Bir dere akıyor bak ince ince
Sen Hasano deresinde bul beni (ŞK, GG, s. 34)

“Sıraselviler”

kavi kollarıyla eski ağaçların süslemesi bulvarları
sıraselviler, birtelaş sokak cihangir'de (ŞT, DVY, s. 17)

“Silvan”

Silvan'ın Koçaş dağlarında
Nöbet tutmadadır bir Memed
Silvan'ın Feridun Mahallesi'nde
Bahara durmuştur Koçaş'ın etekleri
Yeşil yeşil (ŞT, AÇK, s. 45)

---

⁸⁹ Ordu İli Fatsa İlçesi'ne bağlı bir köy adı (Sazcılar Köyü).

“Sinop”

sinop bir vatan şehri, uzar giderler
karadeniz’in efkarına karışıp (ŞT, AÇK, s. 30)

her dalgacığında mavi suların, kulaç
attığımda kımıldanır kıyıcıkları
sivastopol’un, burgaz açıklarında
nazım’ım biraz kişinev’e geldim mi
kaçışır balıkçıları karaburun’a
karayelden *sinop*’a (ŞT, DVY, s. 7)

ya *sinop*’ta yatıyorsun
sabahattin ali’yle
ya su taşıyorsun
ırmağa inen gizli yoldan
ünye kalesi’nde (İY, MAS, s. 10)

“Sivas”

Sivas’ta yol kesiyor başıbozuklar
Yozgat’ınsa türküleri yağmurlu
ayakları, elleri çamur içinde (AY, GM, s. 70)

Ondokuz Mayıs’a yapılır yolum
Havza da şerefe erdi bu durum
Tarihe ışıktır *Sivas*, Erzurum
Havza Atatürk’ün yolu efendim (ÜY, KG, s. 113)

Gülümseme, boğuluyorum
Sivas’ta canlar yanıyor
Utaniyor kendiden ırmaklar
Bakanlar ve yakanlar utanmıyor (OŞ, SD, s. 25)

“Şirvan”

Gümüşdere Van içinde
 Yol döner *Şirvan* içinde
 Nemrut'ta kıyamet kopar
 Devirir yıkar dağları (DAA, SG, s. 102)

“Şişli”

Arabesk kokan şarkıların arasında
Şişli'de buluyorum kendimi
Şişli dostluk, *Şişli* paylaşım
 Dolapdere Emek Apartmanı
 Babamın içten merhabası (OŞ, SD, s. 21)

“Taksim”

galatasaray'ın karşı köşesinde türkmen saçları
 belik, belinde elişî şiir satar gülbahar.
 tünel'den *taksim*'e, cihangir'den tepebaşı'na
 beyoğlu demek. (ŞT, AÇK, s. 29)

atımı bağlayacağım *taksim*'e
 kanun taksimi nasıl olurmuş (İY, DUO, S. 11)

her mayıs
Taksim'de vurulurken
 Gülhane'de dikeldim (YD, AY, s. 28)

Gezi parkı için
Taksim İstanbul Türkiye
 Ve dünya el ele
 Karşı durdu diktatöre (YD, AY, s 95)

Aşkî sevdamızı sormayın niçin
 Belki *Taksim* belki Beyoğlu için
 Kim bilir belki de Boğaziçin

Buyurduk İstanbul geldik kapına (ÜY, PÇ, s. 65)

Karanfil ol *Taksim*

meşdanında.

aşık olup alayım seni

Çingene kızının yüreğinden (EÖ, GK, s. 94)

“Tarabya”

Emirgan’a kimler vara

Gelen gidenden avara

Tarabya Boğaz Marmara

Koskocaman İstanbul’un (DAA, SG, s. 33)

“Tavas”

anadolu vatan demek. vatan soyut kelime

kurucaşile’den inebolu’ya; denizli *tavas*’tan,

tefenni’ye kadar... (ŞT, AÇK, s. 27)

“Tefenni”

anadolu vatan demek. vatan soyut kelime

kurucaşile’den inebolu’ya; denizli *tavas*’tan,

tefenni’ye kadar... (ŞT, AÇK, s. 27)

“Tepebaşı”

galatasaray’ın karşı köşesinde türkmen saçları

belik, belinde elişi şiir satar gülbahar.

tünel’den taksim’e, cihangir’den *tepebaşı*’na

beyoğlu demek. (ŞT, AÇK, s. 29)

“Trabzon”

arafil boyu’na sevdalı çömlekçi; liman üstü bir

mahalle

trabzon'da cenevizler'den romalılar' kadar (ŞT, AÇK, s. 28)

Trabzon'un meşhurdur yaylı kemeçeleri

Nataşalar horon tepiyor görünce erkekleri (MKT, AD, s. 35)

“Turnalık”⁹⁰

Turnalık'a varınca

Hemen görülür çıtlak

Obada yaylamışsın

Pıtlak gibisin pıtlak (ÜY, GBİ, s. 58)

“Tünel”

galatasaray'ın karşı köşesinde türkmen saçları

belik, belinde elişi şiir satar gülbahar.

tünel'den taksim'e, cihangir'den tepebaşı'na

beyoğlu demek. (ŞT, AÇK, s. 29)

“Türkiye”

Ey adı *Türkiye* gibi güzel azer, yağmur

yağıyor yıkanıyorsun, yapraklar örtüyor

üstünü. (ŞT, AÇK, s. 55)

Gezi parkı için

Taksim İstanbul *Türkiye*

Ve dünya el ele

Karşı durdu diktateröre (YD, AY, s 95)

Yoktan bir *Türkiye* var ettin

Her karışını ölüm vererek aldın

Türk ulusunun istikbali için çalıştın

Şimdi bölünmez bir millet olduk Atam (MKT, AD, s. 1)

⁹⁰Ordu Çambaşı Yaylası, Yokuşbaşı'nın güneyindeki bir çarşı adı.

köklerinde sızı duyusuyla *Türkiye*
uyuyor puslu kundağında (AY, GM, s. 71)

Mücadele etmek, asillik oldu artık
Türkiyem senin şanlı geçmişine yazık
Yabancı partizanlığa son verelim artık (HK, SVH, s. 31)

“Urfa”

Yeter ki gel bana sen güle güle
Sevgini sırrını söylemem ele
Yerimde yurdumda olmasam bile
Urfa da Mardin de bulabilirsin (YA, IK, s. 78)

“Urumeli”

urumeli açıklarından denize düşen yalnızlık
kimsesiz rıhtımlardan
kopradı rüzgarkayıkları
boğaz’ı kesen ölüm bıçakları (İY, ŞİD, s. 16)

“Ünye”

Ordu ile *Ünye* Fatsa’ya yakın
Bize uğramadan geçmeyin sakın
İl olman ne zaman odur merakın
Sağılır olanı sağlam yeridir (ŞK, GG, s. 62)

Ay eğri bıçak yarası
Fatsa-*Ünye* arası (AY, GM, s. 83)

“Üsküdar”

sana rüzgar verenle olmak isterdim
akşamların turuncu bakışmalarında

ve ortaköy'le *Üsküdar*'ın
serin konuşmalarında (İY, ŞİD, s. 39)

Uyanmasın diye
Parmak uçlarında geçer gemiler
Üsküdar'dan (FH, AS, s.10)

Üsküdar sahilinde
Martı uçar sesi var
Servi boy iyi güzel
Endazenin nesi var (ÜY, GBİ, s. 38)

“Van”

Bir bütün acı
Van
Erciş deprem
Deprem ki Gölcük
Sarsıntı ard arda (YD, AY, s. 71)

Her yere bir yudum sevgi götürdüm
Gıdım gıdım herkeslere yetirdim
Yurdun her yanından selam getirdim
Edirne'den *Van*'dan divane gönlüm (YA, GSY, s. 38)

Gümüşdere *Van* içinde
Yol döner Şirvan içinde
Nemrut'ta kıyamet kopar
Devirir yıkar dağları (DAA, SG, s. 102)

“Yason”

annemin köyüdür *yason* (ŞT, DVY, s.10)
Salınıp da senin gezenin nerede?
Ceylan gibi gözü süzenin nerede?

Bakışıyla aşklar yazanın nerede?
Nerde *Yason*, söyle güzelin nerde? (HG, IS, s. 24)

“Yozgat”

Sivas'ta yol kesiyor başıbozuklar
Yozgat'ınsa türküleri yağmurlu
ayakları, elleri çamur içinde (AY, GM, s. 70)

“Zeytinburnu”

Şahidimiz farelerdi yalnızca
Şimdi onlar da kaçtılar
Dört bir tarafa
Zeytinburnu'nu karıştırdığında (FH, AS, s. 24)

“Zigana”

Kop, *Zigana* birer geçit
Çağrı gelir dolara vakit (ŞK, GG, s. 13)

2.1.4.2. Tam Yer Adları

“Anadoluhisarı”

o bizans sarayından bakan dilbere
gönül kuşatmasında kaç kez yenildim
anadolu hisarı bir, urumelihisarı iki (İY, ŞİD, s. 25)

“Arafil Boyu”

arafil boyu'na sevdalı çömlekçi; liman üstü bir
mahalle
trazon'da cenevizler'den romalılar' kadar (ŞT, AÇK, s. 28)

“Atatürk Parkı”

Atatürk parkından başladık

ÇA-İRA ile Fatsa'yı dolaşmaya

Sağımızda görkemli Ali Poyrazoğlu (RG, BKAF, s. 7)

“Bahçecik Mağarası”

Çifte minaresi göğe yükselir

Bahçecik Mağarası ile dünyaya seslenir (Aİ, GÇÜD, s. 37)

“Bakırcılar Arastası”

bakırcılar arastası 'nda bin yıl

elemli kedilerin sesi (İY, DUO, s. 55)

“Beşik Pazarı”

Oysa

biraz ötede

bir Çınar ağlamakta

Beşik pazarında. (RG, BKAF, s. 30)

“Çanakkale Boğazı”

Çanakkale Boğazından kan akıyordu (MKT, AD, s. 1)

“Çiçek Pasajı”

kalamar, lakarte ve pilakinin dostluğuyla bin

yıllık istanbul'dum *çiçek*

pasajı 'nda. (ŞT, AÇK, s. 29)

“Emirgan Korusu”

Belgrat özellikli bir ulu orman

Emirgan Korusu onu hiç sorman

Yıldız Parkı girin önde durman (ÜY, PÇ, s. 137)

“Gazi Caddesi”

Mavi turla yaşadığımız
 Güzel Giresun'un ada sefası
Gazi caddesinin rampası
 Nerde şimdi nerdesin? (DY, YA, s. 58)

“İffet Sokak”

Nikahın yok artık gizi, esrarı
 Flörtten bilinir eşin her varı
 Edebden kızaran yarin etvarı
İffet Sokak'taki şehirde kaldı (NK, BS, s. 72)

“İnegöl İlçesi”

Yirmi dört ayı işte böyle bitirdim
 Bursa'nın *İnegöl ilçesi* son yerim
 Vatanıma olan borcumu ödedim (ALM, ÜAK, s. 30)

“İsmetpaşa Caddesi”

İsmet ve Sırrıpaşa caddelerini
 Düz Mahalle, Bucak, Şarkiyesini
 Seviyorum Ordum inanır mısın (ALM, ÜAK, s. 51)

“Karaburun”

her dalgacığında mavi suların, kulaç
 attığımda kımıldanır kıyıcıkları
 sivastopol'un, burgaz açıklarında
 nazım'ım biraz kişinev'e geldim mi
 kaçıtır balıkçıları *karaburun*'a
 karayelden sinop'a (ŞT, DVY, s. 7)

“Kazancı Yokuşu”

kazancı yokuşu'nda bekar odaları (ŞT, DVY, s. 18)

“Kütahya İli”

Pırıl pırıl eder taze yenisi
 Pulları *Kütahya ili* çinisi
 Sevdadır pirinçli içli sinisi
 Sofrada nimettir şu bizim hamsi (ÜY, SK, s.50)

“Meram Bağı”

Benim *Meram Bağı*’m, öğrencilerim
 Laleye, sümbüle çiçek mi derim (FY, KAR, s. 91)

“Selimiye Mahallesi”

Selimiye Mahallesi, tekel sokak no: 32
 Yaşamın otuz iki yılı, evin numarasına denk (DS, SGÖ, s. 48)

“Sırrıpaşa Caddesi”

İsmet ve *Sırrıpaşa caddelerini*
 Düz Mahalle, Bucak, Şarkiyesini
 Seviyorum Ordum inanır mısın (ALM, ÜAK, s. 51)

müşir *sırrı paşa caddesi*’ni kesen balıkçılar
 çarşısı; bakır levhaya ezberi bozulmamış (ŞT, SDR, s. 28)

“Şair Eşref Sokak”

şair eşref sokak’ta bekar evindeyim
 kurtuluş’ta (ŞT, AÇK, s. 27)

“Tekel Sokak”

Selimiye Mahallesi, *tekel sokak* no: 32
 Yaşamın otuz iki yılı, evin numarasına denk (DS, SGÖ, s. 48)

“Yeşilce Beldesi”

Yeşilce Beldesini
 Anlatayım sizlere
 Sakın ola kanmayın
 Yalan yanlış sözlere (YA, DYÜİ, s. 38)

“Yıldız Parkı”

Belgrat özellikli bir ulu orman
 Emirgan Korusu onu hiç sorman
Yıldız Parkı girin önde durman (ÜY, PÇ, s. 137)

2.1.5. Dünya Üzerindeki Konumuna Göre Yer Adları

2.1.5.1. Türkiye Sınırları İçinde Yer Alanlar

2.1.5. Bölüm’e kadar tespit edilen yer adlarından *Himalayalar* (DAA, ŞE, s. 168), *Nil* (ŞT, AÇK, s. 23), *Niyagara Şelalesi* (İY, MAS, s. 29), *Ren* (DAA, SG, s. 88), *Tuna* (DAA, SG, s. 91), *Urumeli* (İY, ŞİD, s. 16) Türkiye sınırları dışında yer almaktadır.

Kaf Dağı (GA, BÖG, s. 82) hayali bir dağ adı olduğu için burada kapsam dışında tutulmuştur.

Sınıflandırmanın buraya kadar olan bölümünde tespit edilen diğer 340 yer adı, Türkiye sınırları içinde yer almaktadır.

2.1.5.2. Türkiye Sınırları Dışında Yer Alanlar

“Afganistan”

Ben yine bir şafak vakti
Afganistan’ın bir köyünde
 Uyuyan çocuklara
 Güneşle birlikte
 Yüreğimi götüreceğim (GA, BÖG, s. 45)

Günümüzde ölümler çok marifetli,
 Bir uçtan bir uca, saniyede ulaşır.
Afganistan’ı, Filistin’i görmek istemez
 Canavar, canavarlığından utanır (NK, BS, s. 96)

“Afrika”

Hiç üşenme
 Ayça kardeş,
 İstersen
 Say bir gün
 Her çocuğa
 Bir kuş düşer
 Dünyamızda
 Ama, düşmez
 Bir parça ekmek
Afrika'da (GA, BÖG, s. 49)

Paris'e gitmeliyim
 Eyfel'den işemeliyim
 Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyıları bana uzak olmalı
 Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
Afrika'da ağzına kadar insan
 Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

Asya'da, *Afrika*'da, Avrupa'da
 Avustralya'da ve Amerika'da
 Cehaletin kararttığı dünyada
 Karanlıkları delen nur olmuşuz (Mİ, DAS, s. 74)

bu gece *afrika*'da iki zenci birden
 hangi ormanı oynatsa hayali küçük ali
 gülhane'de nazım açan ceviz ağacı (SZ, ADHO, s. 31)

Bu günü çalmasam ölürüm gökyüzü katından
 Çağların dışından arta kalmış düğün saklı

Diyemez hiçbir an, “Aktım ülkenden zalimce”
 Bugün cömert bir andı sapsarı, umutlar ölgün
 Ey bilezikler dizini, bezik *Afrika* kadınları! (SKA, Y, s. 22)

“Almanya”

Şimdi aklım olsa gelmezdim sana
 Çalıştırdın beni teptin kasana
 Aldandım otomobille gelen Hasan’a
 Kanım emdin, kuruttun *Almanya* benim (ALM, ÜAK, s. 96)

“Alpler”

Televizyonlarda soğuktan yana haberler,
 harita üstünden
 koşarak geliyormuş *Alpler*’den. (ŞFK, KYÖ, s. 56)

Meriç’ten akan suyum
Alpler’den aşan soyum
 Çırpınan denizlerin
 Uslanmaz yunusuyum (DAA, SG, s. 137)

“Amerika”

öldürmek, öksüzleştirmek, kol bacak
Amerika demek! (ŞT, AÇK, s. 25)

Asya’da, Afrika’da, Avrupa’da
 Avustralya’da ve *Amerika*’da
 Cehaletin kararttığı dünyada
 Karanlıkları delen nur olmuşuz (Mİ, DAS, s. 74)

Amerika dünyayı kuşattı
 Irak’ı birbirine hasım yaptı
 Arap, Şii, Suni, Türkmeni ağlattı
 Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

Şu dünyanın tapusunu
 Üstüne al *Amerika*
 Sakın açma kapusunu
 İçinde kal *Amerika* (DAA, SG, s. 176)

“Antartika”

Biri hemen yöneldi
 Kuzey kutbuna
 Diğeri ağır ağır topladı
 Sırt çantasını
 Ver elini *Antartika*. (GA, HHBŞV, s. 94)

Gecenin içinden gelen
 bir düş dokunuyor
 duaklarıma
Antar(k)tika türkülerine uzanıp yatıyorum (ŞFK, KYÖ, s. 15)

“Asya”

Ayırarak onun kafasını vücudundan,
Asya ’dan
 Basıp üstüne, soluklanan kalbini yavaşlatmadan (RG, BKAF, s. 80)

Asya ’da, Afrika’da, Avrupa’da
 Avustralya’da ve Amerika’da
 Cehaletin kararttığı dünyada
 Karanlıkları delen nur olmuşuz (Mİ, DAS, s. 74)

Bahar. Ve tüy değiştirdi tay
 Küçük *Asya*’nın toprağında (AY, GM, s. 78)

“Atina”

Pamukkale dünyada tescilli bölgem

Atina 'ya geçer İzmir'den gölgem (ÜY, PÇ, s. 134)

Kervanim geçer Tuna'dan sarı manolim

Kılavuzum *Atina*'dan sarıl men ölim

Sarı manolim Sarı manolim

Sarı manolimEleni saro manolim (DAA, SG, s. 91)

“Avrupa”

Devleti soyunca *Avrupa* 'ya kaçarsınız

Durun ben bağımsızlığımı ilan ettim çıkarıcı politikacılar (MKT, AD, s. 93)

Asya'da, Afrika'da, *Avrupa*'da

Avustralya'da ve Amerika'da

Cehaletin kararttığı dünyada

Karanlıkları delen nur olmuşuz (Mİ, DAS, s. 74)

Ülkemizi koruyalım

Demokrasi ile yaşayalım

İnsan haklarına uyup

Avrupa ile bağdaşalım (İE, ZT, s. 128)

“Avustralya”

Asya'da, Afrika'da, Avrupa'da

Avustralya'da ve Amerika'da

Cehaletin kararttığı dünyada

Karanlıkları delen nur olmuşuz (Mİ, DAS, s. 74)

“Bağdat”

fuzuli'yle *bağdat* arasındaki, derin

boşlukların tesbihinde

taneler dökülüyordu batık gemilerin

ağaçlarından (İY, ŞİD, s. 10)

yazın kuma düşmüştü simbat'ın lambası
duraklarda bekliyordu herkes onu
sanki her yer *bağdat*(İY, MAS, s. 48)

İz bulur aya gidenler iz bulur
Aybastı da olmaz mı hey olmaz mı?
Sora sora *Bağdat* yolu yol olur,
Aybastı yorar da *Bağdat* yorulmaz mı? (GÜA, Dİ, s. 40)

Sevgiye saygıya kafa yorunca
Vicdanın nefesine hesap sorunca
Karınca misali karar verince
Bağdat da Ürdün de bulabilirsin (YA, İK, s. 79)

Beyrut'ta gazze'de kabil'de *bağdat*'ta
Tedirgin bir düş olan i b r a h i m i sofralarda
Kurtuluş ilmine yalın düğümler atılmalı derim
Mermiden arta kalan yudumlarına suların (ÖÜ, HŞBB, s. 29)

“Batum”

Yılbaşında *Batum*'a,
Gitmeye karar verdik,
Lüks Karadeniz den,
Biletleri kestirdik (SY, YNG, s. 120)

“Belgrat”

Niğbolu'da Yıldırım, Kosova'da Murat'la
Belgrat önlerinde doludizgin bin atla
Tuna'yı kardeş yaptık Dicle ile Fırat'la (TK, HV, s. 41)

“Bermuda”⁹¹

Yorgun ve yalnızım sensizliğin *Bermuda*’sında
 Köşelerimde hasret, ızdıraplar ve umutlar
 Bense kaldım üçgenin tam ortasında (YÖ, ÇŞA, s. 29)

“Beyrut”

Beyrut’ta gazze’de kabil’de bağdat’ta
 Tedirgin bir düş olan i b r a h i m i sofralarda
 Kurtuluş ilmine yalın düğümler atılmalı derim
 Mermiden arta kalan yudumlarına suların (ÖÜ, HŞBB, s. 29)

“Bosna”

Ben hızımı tarihten, akınlardan alırım,
 Söyler sana sorarsan; Viyana, *Bosna*, Kırım... (NK, BS, s. 110)

Korkma(!)

Roma, *Bağdat*,
 Sönmez
 Fatsa.. (RG, BKAF, s. 115)

Balkanlar ülkesi ey *Bosna Hersek*
 Yanılmayız seni soydaşsın demek
 Zalimin zulmüne uğradın amma
 Kanımıza yazık barışı yersek (ÜY, SK, s. 154)

“Brezilya”

Paris’e gitmeliyim
 Eyfel’den işemeliyim
 Venedik’te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyıları bana uzak olmalı

---

⁹¹Bermuda Şeytan Üçgeni, Atlantik Okyanusunda çok sayıda uçak ve geminin kaybolduğu, eskiden manyetik olduğu sanılan fakat günümüzde bir okyanus akıntılarının etkisiyle oluşan bir doğal gaz kaynağına ev sahipliği yaptığı düşünülen alanın olduğu bölgenin adıdır.

Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
 Afrika'da ağzına kadar insan
 Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

Brezilya ve Kostarika
 Çin'e yaptınız bir şaka
 Sizlere yakışır bu caka (ALM, ÜAK, s. 73)

“Celebiye”

Bir sabah
 Binlerce çiçek açacak
Celebiye'de, Satti'de (GA, BDS, s. 59)

“Celile”⁹²

Ben taşlarımı tanklara ayarlıyorum
 Kızgın bakışlarımla üflüyorum *Celile*'ye, Ramla'ya
 Peygamber kokulu şiirler söylüyorum (ÖÜ, AG, s. 106)

“Cerbe”

Beni bekler Keşmir'de, Karabağ'da bebeler,
 Harca muhtaç *Cerbe*'de, Estergon'da kaleler
 İnsanlık kan ağlıyor, alperenler neredeler? (NK, BS, s. 110)

“Cezayir”

Cezayir, ey *Cezayir* ne oldu bize,
 Dağlarımızdan kuşlar vizeli şimdi (NK, BS, s. 104)

acının senfonisi
 yayılıyor filistin dağlarından

⁹²Celile, Antik Filistin'in kuzey bölgesi. Şeria (Ürdün) Nehri'nin batısında kalır. Modern İsrail'in kuzeyindedir. İsrail topraklarının üçte birine tekabül eder. Yukarı Celile, Aşağı Celile ve Batı Celile olmak üzere üç bölgeye ayrılır.

kentlere ülkelere

Minye'ye Hartum'a Tripoli'ye *Cezayir*'e (MS, GAY, s. 46)

“Çin”

İşçi deyince aklıma nedense *Çin* gelir

Çin deyince aklıma sen gelmezsin Gülçin(FH, AS, s. 45)

Beni *Çin* mezarlığına gömün anne

Ölü bir kadın satın alın bana (SÇ, İK, s. 36)

İlim nerede olsa

Gidip bulmak gerek

İlme gitmeli

Gerekirse ta *Çin*'e dek (Mİ, AV, s. 95)

Gerçek gönüllerde elbet haklısın

Yekta hoca gönüllerde saklısın

Döner gelir bir gün dostlar beklesin

Japonya'dan *Çin*'den divane gönlüm (YA, GSY, s. 38)

Brezilya ve Kostarika

Çin'e yaptınız bir şaka

Sizlere yakışır bu caka (ALM, ÜAK, s. 73)

“Elhalil”

Önceden hazırlanmış kefenler ve ayinler arasında

Elhalil'de ramallah'ta kudüs'te

Şerh düşerler ölümle dirim arasına (ÖÜ, HŞBB, s. 30)

“Estergon”

Beni bekler Keşmir'de, Karabağ'da bebeler,

Harca muhtaç Cerbe'de, *Estergon*'da kaleler

İnsanlık kan ağlıyor, alperenler neredeler? (NK, BS, s. 110)

“Filipinler”

Filipinler'de halk Markos'u devirmiş
onun yıkılışını uzaktan
bir kavak ağacının gölgesinde
akşam güneşi serinliğinde seyredin (ŞFK, BT, s. 18)

dünde sorhoş oldu bir duble rakıda
karınca bacaklı Selami
Bir gün ki geçti dünyadan
güneşin peşi sıra
Kamboçya'dan, *Filipinler*'den, Şili'den
ve benim sessiz üstümden (ŞFK, BT, s. 33)

“Filistin”

benim annem *Filistin* askılarında o
muzlarında bir yetmişlik gülün ağırlığı. (ŞT, AÇK, s.49)

Günümüzde ölümler çok marifetli,
Bir uçtan bir uca, saniyede ulaşır.
Afganistan'ı, *Filistin*'i görmek istemez
Canavar, canavarlığından utanır (NK, BS, s. 96)

öyle bir geceydi yine
tesbih tanesi damlacıklarla boğuşurken
yanmış gözlerimin iris ve ağları
yarı ıslak abdestli kollarım
Halepçe'ye uzandı, Mora'ya, *Filistin*'e (ÖÜ, KT, s. 26)

“Gazze”

Terör kol geziyor huzur ne gezer
İsrail *gazzeyi* kurşuna dizer
Batılılar ortak ülkemiz Pazar

Sömürü düzeni sona mı erdi (YA, DYUİ, s. 143)

Beyrut'ta *gazze*'de kabil'de bağdat'ta
 Tedirgin bir düş olan i b r a h i m i sofralarda
 Kurtuluş ilmine yalın düğümler atılmalı derim
 Mermiden arta kalan yudumlarına suların (ÖÜ, HŞBB, s. 29)

“Grozni”

sabır düştü *Grozni* sokaklarına
 dondu pınarlarında gözyaşlarımız
 ‘eyer üstünde savaşı öğrenen’ gençler
 sürdürdüler şehadet şerbetini namlulara (ÖÜ, KT, s. 117)

“Güney Asya”

Vera, bin bir örgülü güzellik, Vera, binyapraklı gül
 Vera, her bir boyutun bütün boyutları saklar
 Sen kuzeyde esen ılı yel, güneyi gezen serinlik
 Vera, Ukrayna ülkesinde *Güney Asyalı* ağaçlar (SKA, Y, s. 25)

“Halepçe”

Annemim yüzüne doğardı
 Önce güneş
 Sonra *Halepçe* ışırdı
 Işırdı yüreğim (GA, BÖG, s. 54)

öyle bir geceydi yine
 tesbih tanesi damlacıklarla boğuşurken
 yanmış gözlerimin iris ve ağları
 yarı ıslak abdestli kollarım
Halepçe'ye uzandı, Mora'ya, Filistin'e (ÖÜ, KT, s. 26)

“Harlem”

bu gece ki sonsuz gibi gözümde

...

aklıma hüseyini şarkılar gelir

bir trençkotlu serseri gelir

karlı kaldırımı *Harlem*'e döner caddenin

elimden çaresizlik gelir ürkerim (ÖÜ, KT, s.55)

“Hartum”⁹³

acının senfonisi

yayıyor filistin dağlarından

kentlere ülkelere

Minye'ye *Hartum*'a Tripoli'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)

“Hicaz”

İkincisi, gurbeti paçavra eden *Hi!cazz*

Ne müzik çalındıysa orda, korosunda dairelerin

Kaynayan demlik olurdu ağzın, içine aldığında o bahsi

Bir hayali hakikat diye anardın, bir güzeli sevda diye somutlardın

Açarken kendini libassız ve dökülürken gürleyen armut ağacıydın (SKA, Y, s.

30)

ey saba git hak-i paye el çekme niyazdan

buselik al rayikasın canımıza gel *hicaz*'dan (AE, İD, s. 12)

“Hind”

İnsanın kısmeti *Hind*'den Yemen'den

Dünya iki günlük üçüncü gün yok (ÜY, PÇ, s. 79)

“Hiroşima”

Little Boy *Hiroşima*'ya inince

İkiyüz elli bin kişi yok oldu (RG, BKAF, s. 60)

---

⁹³Mısır'da bir yerleşim yeri.

“Horasan”

kuzeyden güneye göçen esmer bulutlar
altında *horasan* harcı biten biteviye
taşların gediğinde kaçışan kederli balıkçılar (ŞT, DVY, s. 36)

Türkmenistandan çıkmışız yola
Göç gelmişiz *Horasana*
Erzurumda vermişiz mola
Kumruya gelmiş *Ali Molla* (İE, ZT, s. 62)

“Irak”

Amerika dünyayı kuşattı
Irak’ı birbirine hasım yaptı
Arap, Şii, Suni, Türkmeni ağlattı
Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

Saddam’ı aratır oldu
Iraktaki gelişmeler
Yetmiyor ki barış için
Yapılan tüm çalışmalar (YA, İİ, s. 145)

“İsrail”

Osmanlının torunları bu Türkler
Kükremiş aslandır küklerde kükreler
Hiç acele etmez gerçeği bekler
Yoksa azrailmi gördün *İsrail* (ŞK, GGÖ, s. 113)

Terör kol geziyor huzur ne gezer
İsrail gazzeyi kurşuna dizer
Batılılar ortak ülkemiz Pazar
Sömürü düzeni sona mı erdi (YA, DYUİ, s. 143)

“Japonya”

Gerçek gönüllerde elbet haklısın
 Yekta hoca gönüllerde saklısın
 Döner gelir bir gün dostlar beklesin
Japonya’dan Çin’den divane gönlüm (YA, GSY, s. 38)

Gökyüzüne çıktı cemre
Japonya’ya attın çelme
 Rüştü, Onur, Fatih, Emre (ALM, ÜAK, s. 73)

“Kabil”

Beyrut’ta gazze’de *kabil*’de bağdat’ta
 Tedirgin bir düş olan i b r a h i m i sofralarda
 Kurtuluş ilmine yalın düğümler atılmalı derim
 Mermiden arta kalan yudumlarına suların (ÖÜ, HŞBB, s. 29)

“Kamboçya”

dünde sorhoş oldu bir duble rakıda
 karınca bacaklı Selami
 Bir gün ki geçti dünyadan
 güneşin peşi sıra
Kamboçya’dan, Filipinler’den, Şili’den
 ve benim sessiz üstümden (ŞFK, BT, s. 33)

“Karabağ”

Beni bekler Keşmir’de, *Karabağ*’da bebeler,
 Harca muhtaç Cerbe’de, Estorgan’da kaleler
 İnsanlık kan ağlıyor, alperenler neredeler? (NK, BS, s. 110)

“Karfur”

nil’in bereketli kollarında bedbaht bedestan
 (imiş) *karfur*! (ŞT, AÇK, s. 23)

“Kerbela”

ölüm ıssız bir yazıydı *kerbala*'da
 ali'nin adından nasıl silindin? (VO, GTA, S. 40)

Gel hey gönül dergaha varalım
 Mevlana ne yanda Veli ne yanda
 Hasan ile Hüseyini soralım
Kerbala ne yanda yolu ne yanda (DAA, Hİ, s. 37)

“Keşmir”

Beni bekler *Keşmir*'de, Karabağ'da bebeler,
 Harca muhtaç Cerbe'de, Estorgan'da kaleler
 İnsanlık kan ağlıyor, alperenler neredeler? (NK, BS, s. 110)

Eğir zalim eğir *Keşmir* yünü
 Başıma bir çorap ör istiyorsan (DAA, SG, s. 93)

“Kıbrıs”

Üç yüz yedi yıl kaldı *Kıbrıs*
 Türk'ün adaletinde,
 Kime zulüm yapıldı
 Duyan söylesin? (FY, KAR, s. 61)

Lefkoşa uğruna şehit yatarım
 Olmayacak daha kurşun atarım
 Türkiyedir sana tek güç katanım
 Magosa'm *Kıbrıs* 'ım yavru vatanım (ÜY, PÇ, s. 135)

“Kırım”

Ben hızımı tarihten, akınlardan alırım,
 Söyler sana sorarsan; Viyana, Bosna, *Kırım*... (NK, BS, s. 110)

“Kişinev”⁹⁴

her dalgacığında mavi suların, kulaç
attığımda kımıldanır kıyıcıkları
sivastopol’un, burgaz açıklarında
nazım’ım biraz *kişinev*’e geldim mi
kaçışır balıkçıları karaburun’a
karayelden sinop’a (ŞT, DVY, s. 7)

“Kongo”

Kepaze bir devrin insanıyım biliyorum
Yaşadığım devirde
insanlara sürek avı yapıyor,
Kongo ormanlarında
Vietnamda nepalm bombaları
B 52 uçakları
daha bir sürü rezil vasıta (KA, RBÇM, s. 36)

“Kosova”

Niğbolu’da Yıldırım, *Kosova*’da Murat’la
Belgrat önlerinde doludizgin bin atla (TK, HV, s. 41)

Kosava’dayım
Murat Hüdavendigâr’ın şehadet diyarındayım (TK, HV, s. 130)

“Kostarika”

Brezilya ve *Kostarika*
Çin’e yaptınız bir şaka
Sizlere yakışır bu caka (ALM, ÜAK, s. 73)

“Kudüs”

---

⁹⁴Kişinev, Moldova Cumhuriyeti’nin başkenti ve en büyük şehri.

Kudüs'te

Her gün safari (YD, AY, s. 76)

Bir yıl Mekke dersin bir yıl *kudüste*

Kimin ümmetisin kimin kulusun

Özgür değilsin ki beynin kodeste

Hem hınzır hem munzur hem zır delisin (YA, GSYY, s. 80)

Önceden hazırlanmış kefenler ve ayinler arasında

Elhalil'de ramallah'ta *kudüs*'te

Şerh düşerler ölümle dirim arasına (ÖÜ, HŞBB, s. 30)

Sen ağlama ey *Kudüs*

Çılgın bir zafere hazırla dağlarını (ÖÜ, AG, s. 110)

“Lefkoşa”

Lefkoşa uğruna şehit yatarım

Olmayacak daha kurşun atarım

Türkiyedir sana tek güç katanım

Magosa'm Kıbrıs'ım yavru vatanım (ÜY, PÇ, s. 135)

“Lizbon”

gerçi yolum düşmedi petersburg'a hiç lakin

fark etmez istanbul, *lizbon*; bir çift göz değil mi

şairi peşinden koşturan, kadim kentleri kardeş kılan (ŞT, DVY, s. 11)

“Londra”

En son Fikret Hakan'dı babam

İnci Bahçe sinemasında

Yıkadılar, Fikret'i

Hakan'ı aldı en çok *Londra*'da. (GA, İHS, s. 61)

“Magosa”

Lefkoşa uğruna şehit yatarım
 Olmayacak daha kurşun atarım
 Türkiyedir sana tek güç katanım
Magosa'm Kıbrıs'ım yavru vatanım (ÜY, PÇ, s. 135)

“Medine”

Ne ağana özen ne efendine
 Gitme yakınına Mekke *Medine*
 Kıyametse kopsun kendi kendine
 İki damla suda koparmak niye (DAA, ŞE, s. 13)

“Mekke”

Her *Mekke*'ye giden olmaz ki hacı
 Orada olanlar hep kardeş bacı (ŞK, GG, s. 36)

Bir yıl *Mekke* dersin bir yıl kudüste
 Kimin ümmetisin kimin kulusun
 Özgür değilsin ki beynin kodeste
 Hem hınzır hem munzur hem zır delisin (YA, GSYY, s. 80)

“Mısır”

İlhan Berk
 uzun bir ırmak.

Akar, *Mısır*'dan Pera'ya...
 Yalınayak. (VO, GTA, S. 34)

Vurdu, kırdı, öldürdü; katliam yaptı Sisi
 Demek ki böyle imiş *Mısır* demokrasisi (NKI, BSD, s. 37)

“Minye”⁹⁵

acının senfonisi

yayıyor filistin dağlarından

kentlere ülkelere

Minye'ye Hartum'a Tripoli'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)

“Mora”

öyle bir geceydi yine

tesbih tanesi damlacıklarla boğuşurken

yanmış gözlerimin iris ve ağları

yarı ıslak abdestli kollarım

Halepçe'ye uzandı, *Mora*'ya, Filistin'e (ÖÜ, KT, s. 26)

“Moskova”

Moskova'da gömüt

Ey ulu çınar (YD, AY, s. 29)

Genç Osman'ız Bağdat'ta Akdeniz'de Levend'iz

Bir baktım Giray Han'ız *Moskova* önlerinde (TK, HV, s. 41)

“Musul”

Bir yolun *Musul*'a bir yolun Şam'a

Acımazlar turnam kalma akşama (DAA, SG, s. 120)

“Nepal”

Eyfel'den işeme hayalim,

ne kadar yaşatır beni bilemem

Nepal'de ölmek de... (ŞFK, KYÖ, s. 37)

Paris'e gitmeliyim

Eyfel'den işemeliyim

---

⁹⁵Mısır'da bir il, yerleşim yeri.

Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyılar bana uzak olmalı
 Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
 Afrika'da ağzına kadar insan
 Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

Coşkun bir ırmak akar New York'tan Nepal'e değin
 Taşmak ister yatağından, tek akış yetmeyişinden
 Çocuklar koştukça anlar çocuk olduğunu
 Baba, anlar baba olduğunu umutla eve girişinden
 Ve bir ergen sövdükçe anlar yetmeyişini isyanın
 Kaldırırken kardeşini kurşunlanmış gövdesinden (SKA, Y, s. 44)

“New York”

Siz bakmayın
 Fransız dilberin
 Göbeğinde *New York*'un
 Anıtı sayıldığına
 Özgürlüklerin (YD, AY, s. 20)

Coşkun bir ırmak akar *New York*'tan Nepal'e değin
 Taşmak ister yatağından, tek akış yetmeyişinden
 Çocuklar koştukça anlar çocuk olduğunu
 Baba, anlar baba olduğunu umutla eve girişinden
 Ve bir ergen sövdükçe anlar yetmeyişini isyanın
 Kaldırırken kardeşini kurşunlanmış gövdesinden (SKA, Y, s. 44)

“Ortadoğu”

Bugün doğan bebekler
 Yeni bir *Ortadoğu* haritasına açtı gözlerini
 Toprağa serilmiş kahraman babaları gibi baktılar dünyaya (ÖÜ, AG, s. 107)

“Paris”

Paris'e gitmeliyim
 Eyfel'den işemeliyim
 Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyılar bana uzak olmalı
 Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
 Afrika'da ağzına kadar insan
 Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

Yorgun kanatlarının gölgesinde
 Dudakları yaralı *Paris* var (FH, AS, s. 53)

Yeni görüyor beni
Paris Paris olalı
 Konuşuğum değışti
Paris'ten yar bulalı (ÜY, GBİ, s. 36)

Gittiğın ilk gurbetti *Paris*, sarayların uzağında bir bekâr odası
 Ve senden on altı yaş küçük Terzi Basri
 Davan ana olmağı Basri'ye, *Paris*'e ar olmağı Ağıtana!
 Analık; sancağıydı kalede vurulan Ulubatlı'nın
 Sanki sende başka... (SKA, Y, s. 30)

“Petersburg”

gerçi yolum düşmedi *petersburg*'a hiç lakin
 fark etmez istanbul, lizbon; bir çift göz değıl mi
 şairi peşinden koşturan, kadim kentleri kardeş kılan (ŞT, DVY, s. 11)

“Prizen”

Prizen'deyim
 Fatih Sultan Mehmet'in namazgahında
 Yeni bir kitabe ile süslenmiş bu tarihi mekanda (TK, HV, s. 140)

“Ramallah”

Önceden hazırlanmış kefenler ve ayinler arasında
Elhalil’de *ramallah*’ta kudüs’te
Şerh düşerler ölümle dirim arasına (ÖÜ, HŞBB, s. 30)

“Ramla”⁹⁶

Ben taşlarımı tanklara ayarlıyorum
Kızgın bakışlarımla üflüyorum Celile’ye, *Ramla*’ya
Peygamber kokulu şiirler söylüyorum (ÖÜ, AG, s. 106)

“Roma”

Korkma(!)
Roma, Bağdat,
Sönmez
Fatsa.. (RG, BKAF, s. 115)

“Saraybosna”

Bahçemdeki ağacın
Son yaprakları da döküldü
Saraybosnaya’ya artık
Kış geliyor anne (GA, BDŞ, s. 45)

“Satti”

Bir sabah
Binlerce çiçek açacak
Celebiye’de, *Satti*’de (GA, BDŞ, s. 59)

“Sibirya”

Ali ağır ağır *Sibirya* ’ya giden tren de

---

⁹⁶ Arap ve Yahudi nüfusunun yaşadığı İsrail’in orta bölümünde bulunan bir şehirdir.

Bir daha vatani görme umudu içinde
 Bilmiyordu ki doksan bin asker
 Hedef olmuştu, kırık bir ümidin peşinde (MK, GSI, s. 75)

“Sivastopol”

her dalgacığında mavi suların, kulaç
 attığımda kımıldanır kıyıcıkları
sivastopol'un, burgaz açıklarında
 nazım'ım biraz kişinev'e geldim mi
 kaçışır balıkçıları karaburun'a
 karayelden sinop'a (ŞT, DVY, s. 7)

“Sydney”

Sydney'de bir aşkın dudaklarından
 kayan bir yıldız
 düşüyor avuçlarıma (ŞFK, KYÖ, s. 74)

“Şam”

Yalan söyle açık göz ol, yoksa tren kaçıyor
 Tren kalksın uçak kaçsın, *Şam* şeytanı olamam (YA, İİ, s. 49)

Bir yolun Musul'a bir yolun *Şam*'a
 Acımazlar turnam kalma akşama (DAA, SG, s. 120)

“Şili”

Paris'e gitmeliyim
 Eyfel'den işemeliyim
 Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyılar bana uzak olmalı
 Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
 Afrika'da ağzına kadar insan

Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

dünde sorhoş oldu bir duble rakıda
 karınca bacaklı Selami
 Bir gün ki geçti dünyadan
 güneşin peşi sıra
 Kamboçya'dan, Filipinler'den, *Şili*'den
 ve benim sessiz üstümden (ŞFK, BT, s. 33)

“Tripoli”⁹⁷

acının senfonisi
 yayılıyor filistin dağlarından
 kentlere ülkelere
 Minye'ye Hartum'a *Tripoli*'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)

“Türkistan”

Anlamaz onlar senin eleminden, acından
 Tutup da Biafra'dan, Vietnam'dan söz eder.
 Ya namusu uğruna feryat eden bacından
 Camileri yıkılan *Türkistan*'dan ne haber? (FY, KAR, s. 109)

“Türkmenistan”

Türkmenistandan çıkmışız yola
 Göç gelmişiz Horasana
 Erzurumda vermişiz mola
 Kumruya gelmiş *Ali Molla* (İE, ZT, s. 62)

“Ukrayna”

Vera, bin bir örgülü güzellik, Vera, binyapraklı gül
 Vera, her bir boyutun bütün boyutları saklar

⁹⁷Tripolis, Yunanistan'ın Mora coğrafi bölgesine bağlı Arkadya ilinde bulunan, Mora ve Arkadya'nın merkezi olan şehir.

Sen kuzeyde esen ılı yel, güneyi gezen serinlik
Vera, *Ukrayna* ülkesinde Güney Asyalı ağaçlar (SKA, Y, s. 25)

“Ürdün”

Sevgiye saygıya kafa yorunca
Vicdanın nefesine hesap sorunca
Karınca misali karar verince
Bağdat da *Ürdün* de bulabilirsin (YA, IK, s. 79)

“Üsküp”

Ak *Üsküp*
Arayıp da bulamadığım eski *Üsküp*
Daha yüz yıl öncesinin
Bursa ile eşdeğer *Üsküp*'ü (TK, HV, s. 143)

“Venedik”

Paris'e gitmeliyim
Eyfel'den işemeliyim
Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
ve kıyılar bana uzak olmalı
Brezilya'da karnaval soytarısı
Nepal'de sokak satıcısı
Afrika'da ağzına kadar insan
Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

“Vietnam”

Anlamaz onlar senin eleminden, acından
Tutup da Biafra'dan, *Vietnam* 'dan söz eder.
Ya namusu uğruna feryat eden bacından
Camileri yıkılan Türkistan'dan ne haber? (FY, KAR, s. 109)

Kepaze bir devrin insanıyım biliyorum

Yaşadığım devirde

insanlara sürekle avı yapılıyor,

Kongo ormanlarında

*Vietnam*da nepalm bombaları

B 52 uçakları

daha bir sürü rezil vasıta (KA, RBÇM, s. 36)

En temiz duygularla bağlandık insanlara

İnsanca yaşamak için

Oysaki barut kokuyor *vietnam* semaları (VG, ÇİĞ, s. 58)

“Viyana”

Ben hızımı tarihten, akınlardan alırım,

Söyler sana sorarsan; *Viyana*, Bosna, Kırım... (NK, BS, s. 110)

Kuşatmayı unutmuyor *Viyana*

Kanuni'den Osmanlı'dan bu yana (DAA, ŞE, s. 97)

“Yemen”

Buldum ben saadetimi kahve söyledim *Yemen*'den

Dile benden ne dilersen canımı iste sen benden (ÜY, KG, s. 54)

“Zigetvar”

Zigetvar'da savaşan Kanuni'nin torunu,

Tarihini unuttu, geçmişe hasım oldu (FY, KAR, s. 109)

2.2. Kişi Adları

2.2.1. Künyevi Adlar

2.2.1.1. Asıl Adlar

“Abidin”

Uzun yazıdan geçilir

Emen kayası küçülür
 Yalım ateşi açılır
 Bir kurşun da *Abidin*'e (DAA, ŞE, s. 138)

“Adem”

mezar bekçisi *ademim* ya
 yalnızca *ademdim* daha önce
 ne ne kadar oldu
 artık hiçbir şey anımsamıyorum
 böyle iyi (ET, KK, s. 15)

“Adnan”

Bütün kentlerine harften insan yontuları diktiriyorsun
 sırf ben okuyayım diye
 Bir yaz çıplaklığımı atıyorsun saatlere
Adnan yalıyor yutuyor bana mısın demiyor
 Döndükçe eriyor Yalçın'ın badem çekirdeği
 sol yanından ağzına çıkmıştı o gün, acıydı
 Üstünde yine de yürümüştü ağzına ağır gelen tadın
 gözünü *Adnanların* çıplaklığı yalayışı bürümüştü (SKA, Y, s. 12)

“Ahmet”

tahta basamaklar gıcırdar: hamdi, *ahmet*
 kaya ve/veya sadık gürbüz
 kovalarken, üç kişilik odalarındayken... (ŞT, AÇK, s. 27)

Can yoldaşı
 Canına yoldaş *Ahmet* (YD, AY, s. 39)

Bizim sınıfı görseniz
 Arkadaşlarım benim gibi
 Yanı başımda Ayşe oturuyor

Önümde *Ahmet*, Sevgi (KD, YH, s. 21)

“Ali”

Benim adım *Ali*,
Kimse kalmamış dünyada
Bakınırım utangaç sessiz (GA, BDŞ, s. 57)

Beş çocuğum var üçü kız ikisi erkek
Seksendokuzda Elif, doksanbirde Ayşe
92 *Ali*, 94 Furkan doksan dokuzda Ünzile
Bir ağacın beş dalı gibidir çocuklarım (İE, ZT, s. 38)

“Aslıhan”

Geceler güneşi bağrından vurdu
Günlerim kökünden kanlı, *Aslıhan*
Gözlerim kuşlara hep seni sordu
Bütün özlemlerim senli, *Aslıhan* (CD, KY, s. 57)

“Ayşsa/Ayşe”

yaralarını da hekimo'm yayla saydılar
ayşsa'yı sevdin diye hekimo'm elle boğdular (İY, DUO, s. 52)

Ama genç kız olmadan
Gelinlik vakti
Nice *Ayşsa*
Hatça
Emineler gibi
Belki on beş
Belki on altısında (YD, AY, s. 38)

Beş çocuğum var üçü kız ikisi erkek
Seksendokuzda Elif, doksanbirde *Ayşe*
92 *Ali*, 94 Furkan doksan dokuzda Ünzile

Bir ağacın beş dalı gibidir çocuklarım (İE, ZT, s. 38)

Çime basma nem var *Ayşem*

Senden gayrı nem var *Ayşem* (DAA, ŞE, s. 15)

Yaylaların karı eridi amma

Ayşem niye yazlamaya gelmiyor

Ezelinden meyli var idi amma

Elin kızı nazlamaya gelmiyor (DAA, ŞE, s. 35)

Bizim sınıfı görseniz

Arkadaşlarım benim gibi

Yanı başımda *Ayşe* oturuyor

Önümde Ahmet, Sevgi (KD, YH, s. 21)

“Berfin”

testtüre bürünmüş Bahçekapı

berfin bir kız adı! Kar üstünde mahzun,

kara inat mağrur (televizyondan bilirim

bir de radyo haberlerinden)

tahir’i tanıdım tek. (ŞT, AÇK, s. 25)

“Canan”

bir aşk oyunu oynayalım, karaköy’de, aşağıda

canan, ayakta; ayağında kundura iki buçuk lira (ŞT, DVY, s. 18)

“Cemil”

cemil

kendini savruk intiharlara bıraktı(SK, KÖK, s. 27)

“Cevahir”

Osman kızı *Cevahir*

Arap atı olsa geçemez gölgesini
 Kumdan elbise diksinler ona
 Gözyaşından olsun düğmesi (GA, İHS, s. 43)

“Ceylan”

Bir kez baktın *Ceylan* bakışlım
 Bir kez öptün dudaklarımdan
 Sıcaklığın sardı beni (VG, SA, s. 42)

“Cumali”

Hüzünlü bir ezan sesi
 Bayram günü neyin nesi
 Şu dağların efsanesi
 Bitmez bitmiyor *Cumali* (DAA, Hİ, s. 75)

“Cüneyd”

bugün bahçede *cüneyd*'le konuştum
 gömleğinde kan vardı
 dedim ki bu gece elden gidiyor
 tahtirevan da çiçekler de (İY, EDMA, s. 61)

“Dudu”

Yalnızdık.
 Kardeşlerimiz yok bizim
 Tek kardeşim *Dudu*'ydu. (NN, MB, s. 51)

“Ebru”

Üç Kasım 1975
 Doğuverdi Ailenin *EBRU*'SU...
 Takım oldu böyle beş
 Dallanıp budaklandık (SH, Yİ, s. 18)

“Edin”

Ah sevgili *Edin*,
İsmini hiç unutmayacağım (GA, BDŞ, s. 44)

“Ekrem”

ekrem'i dövenler
şehirleri boğuyor
hangi del'atmış bu taşı
kuyular kuduruyor (AE, Ş, s. 58)

“Eleni”

Kervanım geçer Tuna'dan sarı manolim
Kılavuzum Atina'dan sarıl men ölüm
Sarı manolim Sarı manolim
Sarı manolim *Eleni* sarı manolim (DAA, SG, s. 91)

“Elif”

annem *elif*'ti, al fa be siz
ilk harfini düşürüşü bundandı içime (VO, GTA, s. 43)

Benim adım *Elif*
Dün gece bir rüya gördüm (GA, BDŞ, s. 57)

Beş çocuğum var üçü kız ikisi erkek
Seksendokuzda *Elif*, doksanbirde Ayşe
92 Ali, 94 Furkan doksan dokuzda Ünzile
Bir ağacın beş dalı gibidir çocuklarım (İE, ZT, s. 38)

“Elvan”⁹⁸

Manolyanın rengi göklere vurmuş
Papatyalar çimenlere oturmuş

---

⁹⁸Şairin kızının adıdır. Kaynak: Dursun Ali Akınat.

Zambak gülün yanında bağdaş kurmuş
Nar çiçeğim gonca gülüm Elvanım (DAA, Hİ, s. 17)

“Emel”

Temel in T si ni çıkarınca
Emel oluyor (EÖ, GK, s. 101)

“Emine”

Ama genç kız olmadan
Gelinlik vakti
Nice *Ayşa*
Hatça
Emineler gibi
Belki on beş
Belki on altısında (YD, AY, s. 38)

Düğünü var gelin gider
Komşuların *Emine*’si (ŞK, GG, s. 72)

Çiçekler içinde teksin
Sen bir nadide çiçeksin
Gül kıskansın resmin çeksin
Emine kızım *emine* (ŞK, GGÖ, s. 132)

“Fadime”

Bir küçük *Fadime*
Fadik’tin (YD, AY, s. 36)

“Fatma”

Fatma’yı aldım giderim
Kınasını yakacağım
Gerdana bahşişim olsun

Beşi birlik takacağım (ÜY, GBİ, s. 166)

“Feride”

Feride'nin

Savrulan saçları

Çarpar yüzümüze (GA, ÇÖY, s. 18)

“Furkan”

Beş çocuğum var üçü kız ikisi erkek

Seksendokuzda Elif, doksanbirde Ayşe

92 Ali, 94 *Furkan* doksan dokuzda Ünzile

Bir ağacın beş dalı gibidir çocuklarım (İE, ZT, s. 38)

“Gülçin”

İşçi deyince aklıma nedense Çin gelir

Çin deyince aklıma sen gelmezsin *Gülçin* (FH, AS, s. 45)

“Gülhatun”

Göv kestane üçer beşer

Şahsen ırmağına düşer

Gülhatun'un yolu şaşar

Sürüm sürüm sürünüyor (DAA, SG, s. 59)

“Güngör”

İstanbul'dan Baydere'yle tanıştık

Ankara'dan Bayram Bey'le konuştuk

Güngör, Hatice, Nursel'e alıştık

Dostluk kurmada değdi, güzel kent!.. (CD, KY, s. 77)

“Halil İbrahim”⁹⁹

Kıvırcık saçlarına
 Ak düşmüş uçlarına
 Dağın yamaçlarına
 Yaslan *Halil İbrahim* (DAA, Hİ, s. 104)

“Halil”

Benim adım *Halil*
 Eski bir resmim var
 Saklıyorum cebimde (GA, BDŞ, s. 56)

“Hamide”

On altısında mahalleye gelin geldiğinden beri
 saçına hiç makas vurmaktan ve makas vurarak sırlara
 Büyüğün iktidarına yeltenen dili mahalleye gelin eden *Hamide!*
 İşe koşulduğun gibi ebeliğe
 ay ışığı ile birlikte, ötesine ırmağın ve hayatın
 Suyun ve kadınlığın ta ötesine koşarak kendini
 İnsanlığını, sevgini oğul oğul yoksunluğun üstüne atardın (SKA, Y, s. 29)

“Hatça/Hatice”

Ama genç kız olmadan
 Gelinlik vakti
 Nice Ayşa
Hatça
 Emineler gibi
 Belki on beş
 Belki on altısında (YD, AY, s. 38)

İstanbul'dan Baydere'yle tanıştık

---

⁹⁹Şairin çok sayıdaki portre şiirinden birisidir. Kitaba adını veren bir şiir olmasının nedeni, söz konusu kişinin şairin duyuşunu derinden etkilemesidir. Kaynak: Dursun Ali Akınat.

Ankara'dan Bayram Bey'le konuştuk
 Güngör, *Hatice*, Nursel'e alıştıık
 Dostluk kurmada değdi, güzel kent!.. (CD, KY, s. 77)

“Hidayet”

Hüseyin oldu ilk
 Saniye
 İdris
Hidayet dediniz
 Nihayet oldu derken
 Yılmaz da (YD, AY, s. 39)

“Hikmet”

benim g vdem bir yaprağın tacıydı *hikmet*
 ateşi uyandırdı bak derin uykusundan (VO, GTA, s. 15)

“Husnav”

Göğsünü gere gere
 Gitti *Husnav* gitti elden
  l me g z göre göre
 Gitti *Husnav* gitti elden (DAA, ŞE, s. 14)

“H nk r”

Okşarım daima kumral sağını,
 Bağrıma basarım güzel bağını,
 Yıllar eskitemez bende yağını,
 Sana nice yıllar dilerim *H nk r*. (SY, YNG, s. 27)

“Hüseyin”

Hüseyin oldu ilk
 Saniye
 İdris
 Hidayet dediniz

Nihayet oldu derken
Yılmaz da (YD, AY, s. 39)

sonbahar bitiyor *hüseyin*
nerden nereye geldik
son bahar da bitiyor işte
tenha sonsuz sessiz bir mevsim
kapatıyor gözlerini (ET, D, s. 22)

“İbrahim”

ibram kartal gibi atladı
yolları kanatladı (İY, DUO, s. 51)

“İdris”

Hüseyin oldu ilk
Saniye
İdris
Hidayet dediniz
Nihayet oldu derken
Yılmaz da (YD, AY, s. 39)

Hançer
Yüreğine ciğerine, vurdu
Evlat acısı
İdris’inin (YD, AY, s. 47)

“İlhan”

Dilek ağacına beni bağlama *İlhan!*
Zaten bağlanmamış mı ona tepelerin ıssızlığı
Beni asarsınız, ularsınız da *İlhan!*
Yansıtamam ışığın yaprak kadar aydınlığını (SKA, Y, s. 24)

“İsmet”

Neriman:

- Sorduğun soruya bak. Şaka mı bu *İsmet!* Seni adam sanırlar, çatalında kısmet. Yutamadığımı söylemem, az daha sabret. Bu masaya bağlılığım, kıcımdaki nispet. Çirkinliğim daha güzellerden, güzelliğim daha çirkinlerden; resmiliğim daha sivillerden, sivilliğim daha resmilerden; evliliğim evsizlerle, evsizliğim evlilerden. Beni buraya düşüren, dilimdeki kispet. (SKA, Y, s. 19)

“Kağan”

Oğlum dedikçe kabarıyor bütün benliğim,
Geleceğe taşınacak senin ile kimliğim,
Dilerim; bol bereketli, şen olsun dirliğin,
Oğlum, yavrum, aslanım canım *Kağan*'ım,
Doğuşuyla beni mutluluğa boğanım. (SY, YNG, s. 72)

“Katya”

Uzadıkça saçları
Isınacak yüreği ve elleri
Küçük *Katya*'nın (GA, ÇÖY, s. 23)

Pontus'un tam ortasında
Rutubetli bir otel odasında *Katya!* (SÇ, İK, s. 108)

“Kaya”

tahta basamaklar gıcırdar: hamdi, ahmet
kaya ve/veya sadık gürbüz
koyalarken, üç kişilik odalarında... (ŞT, AÇK, s. 27)

“Levent”

Seni uzaklardan sevmek
Budur benim ülfetim
Tek arzum seni görmek

Oğulcuğum *Levent*'im (Mİ, DAS, s. 66)

“Mehmet”

Künyesi boynunda asılı kaldı

Parmağı tetikte basılı kaldı

Tüfeği elinde küsülü kaldı

Eşkiya hududu geçti *Mehmet*'im (ŞK, GG, s. 17)

Baba *Mehmet* oğul Mustafa

Uğurladık Sarıkamışa

Vatan için savaşmaya (İE, ZT, s. 130)

Musalı'dan çıkar *Memet*

Keyifalan istikamet (DAA, ŞE, s. 142)

“Meral”

Bu dizeler can kızım *Meral*'ime yazıldı

Aşkî Oğulcan'ımın yüreğine yazıldı (CD, IM, s. 111)

“Mihriban”

Sarı gülün şavkı vurmuş yüzüne

Pırıl pırıl parlıyorsun *Mihriban* (ŞK, GGÖ, s. 149)

“Miraçhan”

Sevmek nasıl bir şey?

Diye sordum, *Miraçhan*'a (GA, YİR, s. 50)

“Muhammed”

İşte ölen benim, ölen Filistin

“Ben *Muhammed*'im, *Muhammed* benim”

Ertelenmiş mutluluğun çocuğu (ÖÜ, TES, s. 64)

“Murat”

Babası kokuyormuş satırlarda
 Anacığının elleri değmiş bembeyaz kağıda
 Sevdiğinin elanı varmış
 Küçük *Murat*, mis kokusundan yollamış babasına (HTA, GF, s. 84)

“Murtaza”

Hırsını aklının önüne katmış
 Mantığı, makulü kaldırıp atmış
 Dostluğu vefayı yerde bırakmış
 Bir acayip karakterdir *Murtaza* (TK, HV, s. 62)

“Mustafa”

demir halkalarla açıldı kapılar
 gıcırdayan basamaklar, zembereği boşaldı
 sarkacın, gece yarısı ansızın uykuları
 bölen ses: *mustafa, mustafa*
 demir halkalarla kapandı kapılar (ŞT, DVY, s. 46)

Baba Mehmet oğul *Mustafa*
 Uğurladık Sarıkamışa
 Vatan için savaşmaya (İE, ZT, s. 130)

“Natalya”

O ginali guziyi
Nadalya mi güdiyi
 İndizari uziyi
 Sidemi ürgidiyi (DAA, ŞE, s. 225)

“Necati”

ayrılık için sevgili *necati*
 d e d e e f e n d i tam beş dakika ayırmış

tambur, ney ve her/şeyde mütevellit
tam beş dakika(SK, KÖK, s. 39)

“Nergis”

Çala kırbaç, çala paça, çalgı çağanak dolaşır çalçene
Sanrılar yüklü kibri kudurtur tenini, döner *Nergis* 'e (AKD, KİK, s. 24)

“Neriman”

-Bunları ilk kim davet etti bilmem, sen biliyor musun *Neriman*?

Şu umut kıran taşlara, kendini vuraduran denizden, her gün çevrilen sayfaların
ışıklı gözlerinden anlıyor musun? Kim evetledi bu masayı? Bu düzene inanıyor musun?
(SKA, Y, s. 19)

“Neslihan”

Ne olursun sen ellerin
Olma *Neslihan Neslihan*
Ahını alma güllerin
Yolma *Neslihan Neslihan* (DAA, Hİ, s. 43)

Ne çabuk büyüdü lisede bitti,
Bir anda yuvamdan uçup da gitti,
Ayrılık ilk günde perişan etti,
Sabır sebat diliyorum *Neslihan*
Dayanmak çok zor biliyorum *Neslihan*. (SY, YNG, s. 76)

“Nezaket”

Beş çocuklu *Nezaket*
Geldi başa felaket
Çocukları aksidir
Baş edemez *Nezaket* (İE, ZT, s. 36)

“Neziye”

Al yanakta açan gülden
 Demet demet der *Neziye*
 Aşkından canu gönülden
 Gıdım gıdım ver *Neziye* (DAA, SG, s. 66)

“Nilüfer”

Güzelliğın dile gelsin isterim
 Boyun posun sanki sülün *Nilüfer* (DAA, Hİ, s. 65)

“Nina”

Bir gün, *Nina* öldü anne.
Nina için defterime,
 Bir çiçek vazosunun
 Resmini çizeceğim. (GA, BDS, s. 43)

“Nisa”

Nisa,
 bir acıyı bağışlayan kalbin
 beni de bağışlar mı toprağa? (VO, GTA, S. 23)

“Nuran”

Kayıtlarını okurum hayatın, tuşlarda gezinirken
 Kaldırımlarda koluma giren *Nuran* ya da selam veren bir âdem
 Çalan yalnız bir piyano, her sokakta yayınlanır mı bilmem
 Bu aynı beste, bu aynı özlem (SKA, Y, s. 10)

“Nurçin”

Ne iyi filmler bitince
 SON yazması
 Çünkü uçümüzün ismi

Selma

Orhan

Nurçin. (GA, BDŞ, s. 19)

“Nursel”

İstanbul’dan Baydere’yle tanıştık

Ankara’dan Bayram Bey’le konuştuk

Güngör, Hatice, *Nursel*’e alıştık

Dostluk kurmada değdi, güzel kent!.. (CD, KY, s. 77)

“Oğulcan”

Bu dizeler can kızım *Meral*’ime yazıldı

Aşk *Oğulcan*’ımın yüreğine yazıldı (CD, IM, s. 111)

“Orhan”

Ne iyi filmler bitince

SON yazması

Çünkü üçümüzün ismi

Selma

Orhan

Nurçin. (GA, BDŞ, s. 19)

Beraber bakardık

Orhan’ın fotoğraflarına (YD, AY, s. 65)

“Osman”

Osman kızı Cevahir

Arap atı olsa geçemez gölgesini

Kumdan elbise diksinler ona

Gözyaşından olsun düğmesi (GA, İHS, s. 43)

“Ömer”

Darlığına inat şu evin, uyuyan *Ömer*'den
 Nadir doğrularından hayatın ki o da uyuyor; sevgili
 İçeri diyorsun. Olabilir diyorum hadi! (SKA, Y, s. 34)

“Özlem”

Ve gelip konuyor
 Anılarım
 Özlem dolu (DY, KSM, s. 24)

“Saniye”

Hüseyin oldu ilk
Saniye
 İdris
 Hidayet dediniz
 Nihayet oldu derken
 Yılmaz da (YD, AY, s. 39)

“Seher”

Bu taşlı yolları gel düz edelim
 Kınalı keklüğim alsın yürüsün
 Dağıt bulutları es seher yelim
 Çıkalım yaylaya karlar erisin, *Seherim* (AK, LV, s. 29)

“Selami”

dünde sorhoş oldu bir duble rakıda
 karınca bacaklı *Selami*
 Bir gün ki geçti dünyadan
 güneşin peşi sıra
 Kamboçya'dan, Filipinler'den, Şili'den
 ve benim sessiz üstümden (ŞFK, BT, s. 33)

“Selma”

Ne iyi filmler bitince
 SON yazması
 Çünkü uçümüzün ismi
Selma
 Orhan
 Nurçin. (GA, BDŞ, s. 19)

“Serap”

Ay,
     denizi öptü,
     Deniz aydı...
         Ben deniz, *Serap* ay oldu. (RG, BKAF, s. 73)

“Sevgi”

Bizim sınıfı görerseniz
 Arkadaşlarım benim gibi
 Yanı başımda Ayşe oturuyor
 Önümde Ahmet, *Sevgi* (KD, YH, s. 21)

“Sevil”

yorgun yaralı sensiz gecelerim
Sevil’im bekletme
 bekletme çocuklar ağlamasın (OŞ, HM, s. 59)

“Şahinde”

Kına gelir kına gelir
 Bedestenden kına gelir
Şahinde’nin düğünü var
 Bedesten yakına gelir (DAA, SG, s. 15)

“Şermin”

şermin kim diye soruyor biri

şermin kim diye soruyorum kendime
yağmur büyük harflerle yağıyor
yağmur *şermin*
şermin kim (ET, D, s. 26)

“Tahir”

testtüre bürünmüş Bahçekapı
berfin bir kız adı! Kar üstünde mahzun,
kara inat mağrur (televizyondan bilirim
bir de radyo haberlerinden)
tahir'i tanıdım tek. (ŞT, AÇK, s. 25)

“Temel”

Temel in T si ni çıkarınca
Emel oluyor (EÖ, GK, s. 101)

“Ümmühan”

Benim adım *Ümmühan*
‘Kızıma iyi bakın’ olmuş
Son sözleri annemin (GA, BDS, s. 56)

“Ünzile”

Beş çocuğum var üçü kız ikisi erkek
Seksendokuzda Elif, doksandokuzda Ayşe
92 Ali, 94 Furkan doksandokuzda *Ünzile*
Bir ağacın beş dalı gibidir çocuklarım (İE, ZT, s. 38)

“Vera”

Vera, bin bir örgülü güzellik, *Vera*, binyapraklı gül
Vera, her bir boyutun bütün boyutları saklar
Sen kuzeyde esen ılı yel, güneyi gezen serinlik
Vera, Ukrayna ülkesinde Güney Asyalı ağaçlar (SKA, Y, s. 25)

“Yalçın”

Bütün kentlerine harften insan yontuları diktiriyorsun
 sırf ben okuyayım diye
 Bir yaz çıplaklığını atıyorsun saatlere
 Adnan yalıyor yutuyor bana mısın demiyor
 Döndükçe eriyor *Yalçın*'ın badem çekirdeği
 sol yanından ağzına çıkmıştı o gün, acıydı
 Üstünde yine de yürümüştü ağzına ağır gelen tadın
 gözünü Adnanların çıplaklığı yalayışı bürümüştü (SKA, Y, s. 12)

“Yılmaz”

Hüseyin oldu ilk
 Saniye
 İdris
 Hidayet dediniz
 Nihayet oldu derken
Yılmaz da (YD, AY, s. 39)

2.2.1.2. Soyadları

Ad ve soyadı birlikte verilen kişi adları ile sadece soyadları verilenler bu grupta toplanmıştır.

“Atatürk”

İlk harfiyim alfabenin
 İlk göz ağrısı
 En şanslısı belki de
 Baksanıza,
 Benimle başlıyor:
Atatürk, Anadolu ve Anne... (GA, HHBŞV, s. 9)

Yoktan bir Türkiye var ettin
 Her karışını ölüm vererek aldın

Türk ulusunun istikbali için çalıştın
Şimdi bölünmez bir millet olduk *Atam* (MKT, AD, s. 1)

Uygarlığa çağırır: *Ata*'sının izine,
Selam ederim candan kırkına ellisine (FY, KAR, .s 110)

Bunlara kim dur diyecek
Atatürk gibi lider mi gelecek (İE, ZT, s. 46)

Ondokuz Mayıs yapılr yolum
Havza da şerefe erdi bu durum
Tarihe ışıktır Sivas, Erzurum
Havza *Atatürk*'ün yolu efendim (ÜY, KG, s. 113)

Geldi de düşman oldu bin pişman,
Tarih görmüş mü böyle kahraman,
Allahtan Türk'e, büyük armağan,
Ey! en büyük Türk, Yüce *Atatürk*. (SY, YNG, s. 70)

Aşkın zaman zaman devreder yanar
Her Türk, *Ata*'yı hürmetle anar (SG, AN, s. 30)

“Derviş”¹⁰⁰

Derviş'i keramet sahibi sandık
Yalanlara gına geldi usandık (DAA, SG, s. 173)

Hele *Derviş* Aslan *Derviş*

¹⁰⁰Kemal Derviş(10 Ocak 1949 - İstanbul) Türk iktisatçı ve siyaset adamı.İngiltere'de Londra Ekonomi Okulu'ndan ekonomi alanında lisans ve lisansüstü derecelerini aldıktan sonra ABD'nin Princeton Üniversitesi'nde doktorasını yaptı. 1973-77 yılları arasında ODTÜ ve Princeton Üniversitesi'nde ekonomi alanında ders verdikten sonra, 1977'de Dünya Bankası'na girdi. Bu kurumda 1996 yılında Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan sorumlu başkan yardımcılığına yükseldi.Kasım 2000 ve Şubat 2001'de yaşanan iki mali krizin ardından Türkiye'ye davet edilen Derviş,22 yıllık hizmeti olan Dünya Bankası'ndaki görevinden ayrılarak 3 Mart 2001'de Bülent Ecevit Hükümeti'nin Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı görevini üstlendi. Uluslararası Para Fonu (IMF) ile müzakereleri yürüterek mali krizin asgari hasarla atlatılmasını sağladı.

Söyle bize ne olacak bu iş
Nereye doğrudur gidiş
Kurtar bizi Aslan *Derviş* (TK, HV, s. 99)

“Ecevit”

Ecevit'e verildi hükümet kurmak
Yedi ay sürdü Erbakan'la durmak (Aİ, GÇÜD, s. 125)

“Elif Doğa”

Gözlerimiz aradı seni rüyada
Aramıza hoş geldin *Elif Doğa*
Konuştuk hakkında yoktun aramızda
Aramıza hoş geldin *Elif Doğa* (ÜY, KG, s. 85)

“Erbakan”

Ecevit'e verildi hükümet kurmak
Yedi ay sürdü *Erbakan*'la durmak (Aİ, GÇÜD, s. 125)

“Eyüboğlu”

Köy türküleri
Eyüboğlu'ndan (YD, AY, s. 10)

“Fahri Çelebi”

Zarafetin daima bir başka senin
Açıktır gönlün ve hem de elin
Herkesin kalbinde gönlünde yerin
Ordu'nun Fahrisi ey *Fahri Çelebi* (SY, YNG, s. 100)

“Freud”¹⁰¹

---

¹⁰¹Sigmund Freud [doğ. 6 Mayıs 1856, Příbor, Moravya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu (bugün Çek Cumhuriyeti) - öl. 23 Eylül 1939, Londra, Birleşik Krallık], psikanalizöğretisini geliştirmiş olan Yahudi

kafka'dan önce kaos, *freud*'dan önce bilinçaltı var mıydı?
devlet töreniyle gömülen cevapları katiyen sevmem (SZ, ADHO, s. 91)

“Hamdi Eratalay”

izzet ağa muhbiri, kurbanı *hamdi eratalay* (ŞT, AÇK, s. 27)

“Hekimo”

yaralarını da *hekimo*'m yayla saydılar
ayşa'yı sevdin diye *hekimo*'m elle boğdular (İY, DUO, s. 52)

“Karakoç”

Mihriban türküsü

Karakoç'tan (YD, AY, s. 10)

“Koç”

Sermaye sizinse helali hoş olsun,
Sabacı'ya, *Koç*'a varsın eş olsun
Kapı bir komşuya dağlar kış olsun
İpleri yok yere gerdi çoğunuz (YA, GD, s. 59)

“Mürsel Engin”

Bizim *Mürsel Engin*'se
İnsan aşığıdır
Sanat aşığıdır
O da devamlı taş taşır (DY, YA, s. 90)

“Sabancı”

Sermaye sizinse helali hoş olsun,
Sabancı'ya, *Koç*'a varsın eş olsun

Kapı bir komşuya dağlar kış olsun
İpleri yok yere gerdi çoğunuz (YA, GD, s. 59)

“Salih Akkuş”

Dede lakapımız *Salih Akkuş* 'tu
Hiç hesapta yokken dünyada uçtu
Dostlar kervanında yolu o açtı
Gözümün önünde duruyor yüzü (TK, HV, s. 60)

“Selahattin Kayahan”

Cebir geometri kitap gibiyim
Tebeşirli defter kalem kiriyim
Ünlü *Selahattin Kayahan* hocam
Ben onun dersini seven biriyim (ÜY, VM, s. 90)

“Sevinç Özel”

İsmi *sevinç* soyadı *özel*,
Kendi gibi ismi de güzel.
...
Herkesin omzunda eli,
Sevinç Özel bir sevgi seli. (SY, YNG, s. 114)

“Yener Karakoç”

Bir *Yener Karakoç* vardı yanımda
Dert ortağtıydık fani dünyada
Kalktı gitti umulmadık bir anda (TK, HV, s. 61)

2.2.1.3. Sülale Adları

“Bayramo Ahmet”

Zemheride
Yol eyledin

Bayramo Ahmet'i (YD, AY, s. 41)

“Çobanoğlu”

Kaç evlek arazin vardı
Çoban oğlu Ahmedali
 Köye ne garezin vardı
Çoban oğlu Ahmedali (DAA, Hİ, s. 51)

“Gülferin Hasan”

O dıvdık mı odun kesen
 Yukarıda *Gülferin Hasan* (ŞK, GG, s. 59)

“Hekimoğlu İbrahim”

Narin kız Fadime
Hekimoğlu İbrahime
 Gönlünü kaptırmış
 Ağa kızı Fadime (İE, ZT, s. 24)

“Hekimoğlu İbram”

asma köprülerden, taş yollardan
 geçti *hekimoğlu ibram*
 alanlı memet arkadaşı (İY, MAS, s. 11)

“Kureş”¹⁰²

ey gençliğin soluksuz, ölgün yüzü
 göster kendini, sun putlarına *Kureş*'in
 onlar ki, zulüm üzre yaşayıp
 zulüm üzre öldüler (ÖÜ, KT, s. 65)

2.2.1.4. Unvanlar

¹⁰²İslam dini peygamberi Hz. Muhammed'in kabilesinin adıdır. Burada sülale adına dahil edilmiştir.

“Abuzer Efendi”

Vekil işini unuttu
 Sendika dilini yuttu
 ABD masalı tuttu
 Bittim *Abuzer efendi* (DAA, SG, s. 139)

“Ahmet Usta”

Bugün mevsimlerden neydi Afrikalılar bilemez
 Sen, de: “Ulu orta bir yazdı.” kasımmış, inanmam
 Diyeceğim, ciltli bir defterde yıpranmış aşktı
 Okalıptüse sor söyleyemez, kayın ağaçlarına, duta
 Yarım küresini de tahmin edemez güneyin adamları
Ahmet Usta’nın keser sesi, terli avuçları diyemez
 Denize sorsan, baygın ağzı, uykuda çakıl taşları (SKA, Y, s. 22)

“Ali Molla”

Türkmenistandan çıkmışız yola
 Göç gelmişiz Horasana
 Erzurumda vermişiz mola
 Kumruya gelmiş *Ali Molla* (İE, ZT, s. 62)

“Aşık Kesimi”

yalnız şeyh galip olacak yaya
 kehribar tesbihim
aşık kesimi (İY, DUO, s. 9)

“Aşık Veysel”

cahit külebi gibi seni düşünüp
aşık veysel’ce sitem
 etmedim mi güzellerine (İY, ŞİD, s. 43)

“Ayşe Bacı”

Tarihlerde okudum destanlarınızı
 öykülerde dinledim isimlerinizi
 kitaplarda gördüm resimlerinizi
Ayşe bacılar
 Fatma nineler
 Mehmet onbaşılar
 Hüseyin çavuşlar (KA, RBÇM, s.25)

“Ayşe Nine”

Biz dört kardeş,
 Bayramlıklarımızı giydik mi
 Duramadan yerimizde
 Rahmetli *Ayşe Nine* 'den
 Başlardık el öpmeye (ŞTU, SGI, s. 44)

“Aziz Mahmud Hüdai”¹⁰³

çarpar karşı sahilin sahte kıyılarına
 yorgun yürek
aziz mahmud hüdai 'den
 yahya efendi dergahına
 diz çöker selam getirir (MS, GAY, s. 31)

“Bayram Bey”

İstanbul'dan Baydere'yle tanıştık
 Ankara'dan *Bayram Bey* 'le konuştuk
 Güngör, Hatice, Nursel'e alıştık
 Dostluk kurmada değdi, güzel kent!.. (CD, KY, s. 77)

¹⁰³ Azîz Mahmûd Hüdâyî. Anadolu'da yetişen büyük velilerden olup, Halvet'iyye Sufi İslâm Tarikât'ının bir alt sınıfına ait olan Bayram'iyye Tarikât'ının devamı niteliğinde bulunan Celvet'iyye (Celvetî) Tarikât'ının kurucusudur. 1541 (H.948) yılında Koçhisar'da doğdu. Bursa'da Muhammed Üftâde'den feyz aldı. 1598 (H 1007) de Üsküdar'da câmi ve dergâh yaptırdı. 1628 (H 1038)'de vefât etti. Kabri, İstanbul Üsküdar'da kendi dergâhı yanındaki türbesindedir. Asıl ismi Mahmud'dur. "Hüdâyî" ismi ve "Azîz" sıfatı kendisine sonradan verilmiştir.

“Cavit Bey”

Cavit Bey var idi: Kalpakoğlu

Bir dava adamı heyecan dolu (TK, HV, s. 60)

“Cemal Amca”

Biz hala buradayız

Cemal Amca

Bülbül deresi burada

Çiğdemler, menekşeler

Ve güller burada (GA, BDS, s. 23)

“Cemil Bey”

gece cemil ağbi oluyordu

gündüz *cemil bey* (İY, ŞİD, s. 17)

“Çavuş Dede”

Bir kedi gölgesi kaçıyor, peşine düşmüş köpekten

Cıvıldaşan kuşlar pır diye saçlarımı silkiyor

Ve dünya, yapraklarım altında soluklanan ihtiyar

Nimetlerini çocukları için kasmaya yürekli kuşlar

Çavuş Dede 'nin aklını çalıyor

Ağaçkakanın tak takları sessiz de olsa, gölge de olsa

Bir anı gövdemle konuşuyor (SKA, Y, s. 14)

“Eyüp Sultan”

Devletler tarihi kültür burada

Ne işin var senin şurda orada

Eyüp Sultan var ki yeter murada (ÜY, PÇ, s. 138)

“Eyüp Usta”

Çambaşı'nda *Eyüp Usta*, Çapulcu Musa

Hakiki zanaatlarlardı onlardı usta (ALM, ÜAK, s. 5)

“Fatma Nine”

Tarihlerde okudum destanlarınızı

öykülerde dinledim isimlerinizi

kitaplarda gördüm resimlerinizi

Ayşe bacılar

Fatma nineler

Mehmet onbaşılar

Hüseyin çavuşlar (KA, RBÇM, s.25)

“Gazi Atatürk”

İzindeyiz *Gazi Atatürk*'ümüz

Ölmez sevdasın Çanakkale (ÜY, VM, s. 135)

“Halis Emmi”

Çayır köyün yolları der

Şu Fatsa'nın bağları der

Kurşun çalı ormanı der

Dertli çalar *Halis Emmi* (HG, IS, s. 86)

“Hamuş Gelin”

Ah birkaç kelime söylese dilin,

Çoban yıldızısın ey *hamuş gelin*,

Solmasın elinde son kalan gülün (GÜA, Dİ, s. 74)

“Hamza Pehlivan”

Nam er meydanında yürür

Ha babam *Hamza pehlivan* (DAA, SG, s. 179)

“Hasan Emmi”

Laf söylemez onun dili

Çalışmaktan nasır eli
 Ne cahildir ne de veli
 Deli bizim *Hasan Emmi* (ŞK, GG, s. 27)

“Haydar Ağa”

Gözü açık ayak üstü
 Uyuverir Haydar ağa
 Kara bahtım bana küstü
 Deyiverir *Haydar ağa* (DAA, Hİ, s. 28)

“Hıdır Nebi”

Kırk dolambaç döne döne
 Çıkılır mı *Hıdır Nebi*
 Zindanlar kendi kendine
 Yıkılır mı *Hıdır Nebi* (DAA, ŞE, s. 201)

“Hızır Usta”

Kıyan köylü *Hızır usta*
 Ekmeğini taştan çıkart usta (DAA, SG, s. 26)

“Hoca Necatigil”¹⁰⁴

Hoca Necatigil, sen bin şiirin yurdusun
 gurbette salkım saçak gür dizelerin
 akşamdan sabaha dünyalar gibi, gizli
 büyüyor şimdi söylediğin
 ‘Hilmi’, bencileyin uçurumsun! (VO, GTA, s. 67)

“Hüseyin Çavuş”

Tarihlerde okudum destanlarınızı
 öykülerde dinledim isimlerinizi

---

¹⁰⁴Behçet Necatigil. Türk şair.

kitaplarda gördüm resimlerinizi
 Ayşe bacılar
 Fatma nineler
 Mehmet onbaşılar
Hüseyin çavuşlar (KA, RBÇM, s.25)

“Hüseyin Dede”

Geldik İstanbulla aklımız köyde
Hüseyin dedeyi aşamıyoruz
 Kimimiz güneşte kimimiz ayda
 Sanki hep birlikte yaşamıyoruz (YA, DYUİ, s. 140)

“İzzet Ağa”

izzet ağa muhbiri, kurbanı hamdi eratalay (ŞT, AÇK, s. 27)

“Kamber Ağa”

Eşkıya indi sokağa
 Sığmayınca koca dağa
 Bir yanda beyin uşağı
 Bir yanda da *Kamber ağa* (DAA, Hİ, s. 133)

“Laz İsmet”

Altı oğlu var *Laz İsmet*’in
 Sirtında yük çeker budur kısmetin (İE, ZT, s. 48)

“Leyla Öğretmen”

Ah, *Leyla öğretmen*
 Boş bir tabut nasıl döner Ankara’ya? (GA, İHS, s. 53)

“Mehmet Onbaşı”

Tarihlerde okudum destanlarınızı
 öykülerde dinledim isimlerinizi

kitaplarda gördüm resimlerinizi

Ayşe bacılar

Fatma nineler

Mehmet onbaşular

Hüseyin çavuşlar (KA, RBÇM, s.25)

“Miraçhan Bebek”

cevval yakut azmiyle büyüyecek *miraçhan*

bebek (ŞT, AÇK, s. 25)

“Molla Arif Efendi”

Yıldız ağacında sır kalpte merhamet

Bekler tılsım elinde *Molla Arif Efendi* (ÖÜ, HŞBB, s. 7)

“Murat Baba”

Nerdesin *Murat Baba*, burda kimseler yok

Yani, sözün yoksa ortada

yankı bulan sesin yaşadığım kenti süslemiyorsa

Dirilten İsa'nın izinde yürür olmak uğruna

dile gelen insanlığın kalbi susuyorsa

Murat Baba, geceler kafaya geçirilmiş naylon (SKA, Y, s. 38)

“Murtaza Ağa”

Murtaza Ağa, Zabit Ağa, Osman Ağa

Kimi iyi yaşadı kimi de dün gibi yakın (ALM, ÜAK, s. 107)

“Murtaza Bey”

Kitapsızsın yok okulun

Üçkağıtta elin kolun

Servetin gayrimenkulun

Yetmiyor mu *murtaza bey* (DAA, Hİ, s. 120)

“Mürsel Abi”

iç be *mürsel abim*, rakıdan şaşma
mezeler bedava, camekanlar boş (ŞT, DVY, s. 18)

“Necla Öğretmen”

çerkez vakarı göğsünde şeyh şamil
oluyordum lisede, dizlerim acırken *necla öğretmenimin*
kafkas ekibinde (ŞT, AÇK, s. 29)

“Osman Ağa”

Murtaza Ağa, Zabit Ağa, *Osman Ağa*
Kimi iyi yaşadı kimi de dün gibi yakın (ALM, ÜAK, s. 107)

“Rezvan Bey”

Rezvan Bey'in konağında
Kör kurşun sağanağında
Kan izleri yanağında
Güme giden Kademoğlu (DAA, ŞE, s. 53)

“Selim Paşa”

Selim Paşa Selim Paşa
Elim mahkum elim paşa
Yol ver de gidelim paşa
Gel teskere gel erken gel (DAA, ŞE, s. 120)

“Seyis Ana”

Saraçhane mekan olmaz
Seyis Ana Seyis Ana
Çadırın barakan olmaz
Seyis Ana Seyis Ana (DAA, SG, s. 169)

“Şehzade Cem”

şehzade cem 'e fedai oldum (İY, DUO, s. 16)

“Şehzade Sultan”

Masal anlat ninem bana
Çocukları hep mutlu olsun
Yalvarsın *Şehzade Sultan*'a
Gökyüzü bizim olsun (GA, BÖG, s. 81)

“Yekta Hoca”

Yekta Hoca dirilipte, ölüpte
İnsanların günahını alıpta
Sevdiği gözünden irak olupta
Var mı benim gibi ardından bakan (YA, YY, s. 20)

“Zabit Ağa”

Murtaza Ağa, *Zabit Ağa*, Osman Ağa
Kimi iyi yaşadı kimi de dün gibi yakın (ALM, ÜAK, s. 107)

2.2.1.5. Köken ve İlgili Adlar

2.2.1.5.1. Memleket Adları

2.2.1.5.1.1. Türkiye İçinde Yer Alanlar

“Erzincanlı”

ben hep yüklemi eksik bir tümceydim
erzincanlı şairdim, dersim'i yasaklanmış (ŞT, DVY, s. 15)

“Fatsalı”

Hastanede cerrah
Mavi gözlü
Ulu sözlü
Fatsalı Mehmet
Hakkari'de (YD, AY, s. 74)

Bu fatsa bizim ilçemiz
 Kenarında karadeniz
 Yayladan bugün indiniz
 Neyiniz var *fatsahl*lar (ŞK, GGÖ, s. 73)

“Karadenizli”

çınaraltı’nda ney çalan zamansız derviş
 tesbih satan *karadenizli*’nin zamanıyla
 birlikte yenilmiş akşama (İY, ŞİD, s. 49)

“Kumrulu”

Kumruluyuz, Kumruluyuz
 Adımızla gururluyuz
 Her yerde bir numara
 Bizler *Kumruluyuz* (İE, KN, s. 5)

“Manyaslı”

Aslı gelin Aslı gelin
 Gönül dağın yası gelin
 Gül yüzüme sevdiğimi
 Bileyim *Manyaslı* gelin (DAA, ŞE, s. 83)

“Ordulu”

Ordu’muzu anlatmaya
 Boztepe’den başlayalım
 Sahiline olmaz doyum
Orduluyum, Orduluyum... (HTA, GF, s. 42)

“Şebinkarahisarlı”

Sana bakmalarımı
 Nişanlısına ördüğü kazağı

Yetiştirme telaşı ile doğum gününe
 Gece nöbetinde uyuya kamış
Şebinkarahisar'lı bir hemşirenin
 Üstüne
 Yorgan diye bıraktım (GA, İHS, s. 76)

2.2.1.5.1.2. Türkiye Dışında Yer Alanlar

“Afrikalı”

kaburga kemiğinden yeniden yaratılıyor dünyanın öbür yarısı
afrikalı çocuğun yüzünde gamzeler çiziyor kader bembeyaz
 fırçasıyla (MS, GAY, s. 8)

Bugün mevsimlerden neydi *Afrikalılar* bilemez
 Sen, de: “Ulu orta bir yazdı.” kasımmış, inanmam
 Diyeceğim, ciltli bir defterde yıpranmış aşkı
 Okalıptüse sor söyleyemez, kayın ağaçlarına, duta
 Yarım küresini de tahmin edemez güneyin adamları
 Ahmet Usta'nın keser sesi, terli avuçları diyemez
 Denize sorsan, baygın ağzı, uykuda çakıl taşları (SKA, Y, s. 22)

Ben *Afrikalı* bir çocuk
 Hep ağıtlar var ülkemde
 Yaşamak için biz de
 Sabahtan akşama kadar çalışırız
 Yine de doymaz karnımız (VG, BOA, s. 22)

“Amerikalı”

...

Diğerinden haber
 Alınamıyor hala
 Uydu fotoğraflarında
 Görmüşler *Amerikalılar*, en son

Kamp kurmuş Ağrı dağına. (GA, HHBŞV, s. 94)

“Bosnalı”

Kusurumuza bakma affet bizi *Bosnalı*'m

Küheylan kap hastası, ne dişim var ne malım (NK, BS, s. 99)

“Çinli”

Çilli *Çinli* öğrenciler yürüdüler Tiannenmen'de

Her şey çin için diye bağırarak (FH, AS, s. 46)

“Filistinli”

Anneler ninniler biriktirin

...

Akdenize doğru

Uçan her kuşla

Filistinli çocuklara yollayın (GA, BÖG, s. 51)

düşen civanların yangısıyla dibe vurunca anaların

göz yaşı sığınacak baba kucağı aradığında

serseri mayın gibi gezinen her bebek

tümümüz *gazzeli*, hepimiz *filistinli*'yiz (ŞT, SDR, s. 35)

“Gazzeli”

düşen civanların yangısıyla dibe vurunca anaların

göz yaşı sığınacak baba kucağı aradığında

serseri mayın gibi gezinen her bebek

tümümüz *gazzeli*, hepimiz *filistinli*'yiz (ŞT, SDR, s. 35)

“Halepçeli”

Halepçeli bir bebektim

Yüzüm buğday sarısıydı

Gözlerim gök mavisi (GA, BÖG, s. 55)

“Kıbrıslı”

Portakal çiçekleri bırakmış
 Martılar pencereme
 Anladım, siz göndermişsiniz
Kıbrıslı kardeşlerim (GA, BÖG, s. 57)

“Perulu”

Dünya dönüyor
 Dönüyor üç milyar insan
Perulu
 Çinli
 Ugandalı
 Tüm insanlar kardeş (VG, ÇİĞ, S. 56)

“Romalı”

arafıl boyu'na sevdalı çömlekçi; liman üstü bir
 mahalle
 trazon'da cenevizler'den *romalılar*' kadar (ŞT, AÇK, s. 28)

bin tesbih tanesi, bin çadır
 bekliyordu sessizce
romalılar'ın saldırısıydı bu (İY, MAS, s. 36)

“Somalili”

Biz *Somalili* çocuklar
 Bir kuş gibi uyuruz anne
 Ölü bir kuş gibi sessizce (GA, BDŞ, s. 62)

“Ugandalı”

Dünya dönüyor
 Dönüyor üç milyar insan

Perulu

Çinli

Ugandalı

Tüm insanlar kardeş (VG, ÇİĞ, S. 56)

“Vietnamlı”

Süngünün ucu dayanmış boğazına,

kaşına düşmüş saçların

genç *Vietnamlı* (KA, RBCM, s. 33)

“Yunanlı”

Bu gece aynı masaya demir atmışız *yunanlılarla* (FH, AS, s. 19)

Duymayan kaldı mı bilmem bu cengi

Var mıdır dünyada benzeri, dengi?

Tarihe yazıldı, yenilmez dendi,

Türk şahlandı, *Yunan* hiçti Kıbrıs'ta. (FY, KAR, s. 83)

2.2.1.5.2. Millet Adları

“Acem”

Yemen yolu Habur'dan

Haburdan aha buradan

Acem gızına deyin

Geçmem bir daha buradan (DAA, ŞE, s. 28)

“Arap”

Amerika dünyayı kuşattı

Irak'ı birbirine hasım yaptı

Arap, Şii, Suni, Türkmeni ağlattı

Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

Sanki İslam anlayışı

Arabın yaşam biçimi
 Öbür dünyanın korkusu
 Unutturdu ya geçimi (YA, DYUI, s. 115)

Amerika almış *Arap*'ı çırak
 Saddam'a öfkeli hedefi Irak
 Demiyor ki cihan Irak'ı bırak (ÜY, SK, s. 96)

“Arnavut”

Prizren'deyim
 Ben *Arnavut*'um ama ana dilim Türkçe'dir diyen
 Amcasının cihan harbinde Bakü'de şehit olduğunu söyleyen
 Prizren'li ruh ve mana kardeşimi dinliyorum (TK, HV, s. 141)

“Bizans”

Bizans surlarında
 Bir kızı öptüm gizlice
 Fatih'in toplarıyla
 Yıkılmayan surlar yıkıldı
 Yüreğimin atışlarıyla (FH, AS, s. 24)

“Cenevizler”

arafil boyu'na sevdalı çömlekçi; liman üstü bir
 mahalle
 trazon'da *cenevizler*'den romalılar' kadar (ŞT, AÇK, s. 28)

“Çerkez”

çerkez vakarı göğsünde şeyh şamil
 oluyordum lisede, dizlerim acırken necla öğret
 menimin kafkas ekibinde (ŞT, AÇK, s. 29)

Günahkarsam günahımı

Kadehe sor şişeye sor
 Meyhaneyle nikahımı
 Kıyan *Çerkez Ayşe*'ye sor (AK, LV, s. 62)

Türk, kürt, *çerkez*, gürcü sanki bir insan
 Şu yalan dünyada hepsi bir kısım
 Kız alıp vermişler olmuşlar hısım (YA, İİ, s. 67)

Barın çirkin ışıklarıyla
 alay eden *Çerkez* güzelliğin
 Gülümseyen gözlerinde
 Sisli bir geceyi
 Beyaz yüzlü bir sabaha taşıyordu (ŞT, AÇK, s. 69)

Vatan millet için çaba gösteren
 Nice zorluklara göğsünü geren
 İstiklal Harbi'nde canını veren
 Türk, Kürt'e, *Çerkez*'e, Laz'a bakalım (NKI, BSD, s. 7)

Lazı, Kürdü, *Çerkez*'i hepimiz bir, biriz biz,
 Emperyalizme karşı top yekun bir neferiz.

“Ermeni”

Pencerede *Ermeninin* gelini
 Alamadım dünüya güzelini
 Ömrüm ömrüm dünüya güzelini (DAA, ŞE, s. 228)

“Eskimo”

Bir *Eskimo* çocuğuna
 Karanfilleri, zambakları
 Çiğdemleri göstersem
 Şaşırıp kalır (GA, BÖG, s. 60)

“Fransız”

Siz bakmayın
Fransız dilberin
 Göbeğinde New York'un
 Anıtı sayıldığına
 Özgürlüklerin (YD, AY, s. 20)

“Frenk”¹⁰⁵

Frenk terazisinin göçük kafesinden çekerek zihnini
 Sarmaşıklı kör karanlığa karşı ateşle hava gibi (AK, KİK, s. 21)

“Gürcü”

Türk, kürt, çerkez, *gürcü* sanki bir insan
 Şu yalan dünyada hepsi bir kısım
 Kız alıp vermişler olmuşlar hısım (YA, İİ, s. 67)

“Hitit”

Kışın gelinliğini giyer soyunur
 Bahar ile al yeşile boyanır
Hitit'ten Selçuk'lu Rum'a dayanır
 Aslı asaleti soyu *meletin* (YA, GSY, s. 98)

“İngiliz”

Önderlik yapıyor Amerika bize
 Peşine *İngiliz* giriyor bu ize (ÜY, PÇ, s. 180)

“Kürt”

Ne zaman birbirine düşerse insanoğlu

---

¹⁰⁵Frenk veya Efrenc, Osmanlı'da Avrupalılara, özellikle de Fransızlara verilen ad. Sözcüğün kökeni muhtemelen, 6. yüzyılda Galya'yı fetheden Cermen halkı Franklara dayanır. Galya eyaleti günümüz Fransa'sını ve kısmen Batı Almanya, Belçika ve Kuzey İtalya'yı kapsıyordu. Batılı dillerde Franco -önekli- "Fransa'ya veya Fransızlara dair" anlamına gelmektedir.

Hak ile yeksan olur kalmaz onda hiçbir iz
 Birlikte dünyada kalıcı olmanın yolu
 Türk'ü, *Kürt*'ü, Laz'ıyla biz hepimiz birimiz (Aİ, AV, s. 103)

Asırlardır hep burada
Kürd'ü Türk'ü bir arada
 Diğerleri de sırada
 Ayırdılar bizi sizden (YA, İİ, s. 37)

Türk, *kürt*, çerkez, gürcü sanki bir insan
 Şu yalan dünyada hepsi bir kısım
 Kız alıp vermişler olmuşlar hısım (YA, İİ, s. 67)

Vatan millet için çaba gösteren
 Nice zorluklara göğsünü geren
 İstiklal Harbi'nde canını veren
 Türk, *Kürt*'e, Çerkez'e, Laz'a bakalım (NKI, BSD, s. 7)

Lazı, *Kürdü*, Çerkez'i hepimiz bir, biriz biz,
 Emperyalizme karşı top yekun bir neferiz.

“Laz”

Ne zaman birbirine düşerse insanoğlu
 Hak ile yeksan olur kalmaz onda hiçbir iz
 Birlikte dünyada kalıcı olmanın yolu
 Türk'ü, Kürt'ü, *Laz*'ıyla biz hepimiz birimiz (Aİ, AV, s. 103)

Karadenizli denince akla hemen *laz* gelir
 Peşinden kemeçeler bizim uşaklar gelir (ALM, ÜAK, s. 10)

Vatan millet için çaba gösteren
 Nice zorluklara göğsünü geren
 İstiklal Harbi'nde canını veren

Türk, Kürt'e, Çerkez'e, *Laz*'a bakalım (NKI, BSD, s. 7)

Lazı, Kürdü, Çerkez'i hepimiz bir, biriz biz,
Emperyalizme karşı top yekun bir neferiz.

“Osmanlı”

batı anadolu'da bir kasaba, *osmanlı* eskisi,
tezek kokulu sokaklar, kerpiç duvarlar (ŞT, AÇK, s. 27)

*Osmanlı*nın torunları bu türkler
Kükremiş aslandır küklerde kükreler
Hiç acele etmez gerçeği bekler
Yoksa azrailmi gördün İsrail (ŞK, GGÖ, s. 113)

Söğüt efsanemsin, otağ ferinde
Erenler güreşir harman yerinde
Selçuklu, *Osmanlı*, Oğuzserinde
Altaylardan taşan boyumuzsun sen... (CD, IM, s. 25)

“Pontus”

Pontus'un tam ortasında
Rutubetli bir otel odasındaydık Katya! (SÇ, İK, s. 108)

“Rum”

Kışın gelinliğini giyer soyunur
Bahar ile al yeşile boyanır
Hitit'ten Selçuk'lu *Rum*'a dayanır
Aslı asaleti soyu *meletin* (YA, GSY, s. 98)

“Rus”

biz mavi denizlerin kardeşiyiz
kıpçak dilinden, oğuz

ilinden, *rus* şiirinden geleniz (ŞT, DVY, s. 8)

“Türk”

ya devlet başa

ya kuzgun leşe!

Hedef Turan

bütün *Türkler* bir ordu

katılmayan kaçaktır. (AKD, BDGK, s. 20)

Şafakları selamlayan bayrağımız,

Bu kutsi toprağın üstünde pak,

Elden ele uçurmak,

Türk milletine hak. (GÜA, Dİ, s. 111)

Üç yüz yedi yıl kaldı Kıbrıs

Türk’ün adaletinde,

Kime zulüm yapıldı

Duyan söylesin? (FY, KAR, s. 61)

Yaşam, Türkiye’den yelkenler açar

çocukların sözleri büyür hecelerinde denizler

Türkler göksel suların nabzında taşlanır

yücelenir taşlanır *Türkler*. (AY, GM, s. 75)

ve burada kara toprak be günüşiği *Türk*,

burada hayat *Türk* (AY, GM, s. 103)

Çağdaş *Türk* milleti idi

Neden yozlaştık

Yönetim bozukluğundan

Dünyada aşağılandık (İE, ZT, s. 94)

Yoktan bir Türkiye var ettin

Her karışını ölüm vererek aldın
Türk ulusunun istikbali için çalıştın
 Şimdi bölünmez bir millet olduk Atam (MKT, AD, s. 1)

Osmanlının torunları bu *türkler*
 Kükremiş aslandır küklerde kükreler
 Hiç acele etmez gerçeği bekler
 Yoksa azrailmi gördün İsrail (ŞK, GGÖ, s. 113)

Ne zaman birbirine düşerse insanoğlu
 Hak ile yeksan olur kalmaz onda hiçbir iz
 Birlikte dünyada kalıcı olmanın yolu
Türk'ü, Kürt'ü, Laz'ıyla biz hepimiz birimiz (Aİ, AV, s. 103)

Asırlardır hep burada
 Kürd'ü *Türk*'ü bir arada
 Diğerleri de sırada
 Ayırdılar bizi sizden (YA, İİ, s. 37)

Türk, kürt, çerkez, gürcü sanki bir insan
 Şu yalan dünyada hepsi bir kısım
 Kız alıp vermişler olmuşlar hısım (YA, İİ, s. 67)

Vatan millet için çaba gösteren
 Nice zorluklara göğsünü geren
 İstiklal Harbi'nde canını veren
Türk, Kürt'e, Çerkez'e, Laz'a bakalım (NKI, BSD, s. 7)

Türkiye'den başka dünya *Türk* soyları
 Benliği yitmemiş asırlar boyları
 Nedeni ana dil Türkçe'dir huyları
 Koruyalım benim Türk dilim Türkçe'yi (ÜY, SK, s. 92)

2.2.1.5.3. Boy Adları

“Avşar”

Saplandı kalbime bir ok
 Ne sordum da cevabın yok
 Ben de seni canımdan çok
 Seviyorum *Avşar* kızı (ŞK, GG, s. 78)

“Kıpçak”

biz mavi denizlerin kardeşiyiz
kıpçak dilinden, oğuz
 ilinden, rus şiirinden geleniz (ŞT, DVY, s. 8)

“Oğuz”

biz mavi denizlerin kardeşiyiz
 kıpçak dilinden, *oğuz*
 ilinden, rus şiirinden geleniz (ŞT, DVY, s. 8)

Söğüt efsanemsin, otağ ferinde
 Erenler güreşir harman yerinde
 Selçuklu, Osmanlı, *Oğuz* serinde
 Altaylardan taşan boyumuzsun sen... (CD, IM, s. 25)

Atalarım Orta Asya'dan Türklerin *Oğuz* kolu,
 Nasıl gelmişler Anadolu'ya hey gidi günler (Aİ, GÇÜD, s. 146)

“Tatar”

Destanlar yazıyor sarp kayalara
 Hançerin ucuyla *Tatar* Ramazan (DAA, SG, s. 86)

Tünelde *Tatar* Şinasi
 İki tek atar Şinasi
 Uçkurunun tutar Şinasi

İstanbul'un efendisi (DAA, SG, s. 111)

“Türkmen”

Kimisi varlık içinde
 Kimisi var darlık içinde
 Ayağı terlik içinde
 Geziyor *Türkmen* güzeli (ŞK, GG, s. 77)

Amerika dünyayı kuşattı
 Irak'ı birbirine hasım yaptı
 Arap, Şii, Suni, *Türkmeni* ağlattı
 Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

2.2.1.6. Meslek Adları

“Avukat Yusuf”

Barajın kenarı mangalı yaktık
Avukat Yusuf'la fıkralar sıktık
 Savcıyla birlikte gülmekten bıktık
 Yaban hayatı gel Suşehri'nde gör (ÜY, SK, s. 143)

“Balıkçı Alişan”

Bu görüp gidenler ne sonuncu ne ilki
 Sabri Aras, Emin Gök, Nezir Oral, Enbiya Tilki
 Semerci Ali, Semerci Raif, Hacı Güllüşan
 Terzi Şakir, Terzi Osman, *Balıkçı Alişan* (ALM, ÜAK, s. 105)

“Doktor Esat”

Dediler ki; isteğiyle *Doktor Esat*'in tayini çıktı,
 Sevindik ama bu haber hepimizi nasıl da sarstı, yıktı,
 Koptu dalımızdan hüznü bir yaprak,
 Zor geliyor sizi aramızdan uğurlamak (SY, YNG, s. 108)

“Müzik Öğretmeni Sevinç”

müstafi *müzik öğretmeni sevinç*: sıla'nın annesi (ŞT, AÇK, s. 27)

“Nalbant Ali”

Köylerden atla gelenler ona uğrardı
 Dönüşte hayvanına erzak yük bağlardı.
 Hacı Kazım'ın, Yürürler'in hanları vardı
Nalbant Ali nal çakardı onu bilirim (ALM, ÜAK, s. 2)

“Semerci Ali”

Bu görüp gidenler ne sonuncu ne ilki
 Sabri Aras, Emin Gök, Nezir Oral, Enbiya Tilki
Semerci Ali, Semerci Raif, Hacı Güllüshan
 Terzi Şakir, Terzi Osman, Balıkçı Alişan (ALM, ÜAK, s. 105)

“Semerci Raif”

Bu görüp gidenler ne sonuncu ne ilki
 Sabri Aras, Emin Gök, Nezir Oral, Enbiya Tilki
 Semerci Ali, *Semerci Raif*, Hacı Güllüshan
 Terzi Şakir, Terzi Osman, Balıkçı Alişan (ALM, ÜAK, s. 105)

“Sucu Hasbi”

Ordu Giresun arası çalışırdı
 Cam kırığı, kemik, yumurta alırdı sarı Hafız
 Yumurtaları alırken çürük derdi mahsus
 Uncu Salim, Tavukçu Nuri, *Sucu Hasbi*'yi bilirim (ALM, ÜAK, s. 4)

“Tavukçu Nuri”

Ordu Giresun arası çalışırdı
 Cam kırığı, kemik, yumurta alırdı sarı Hafız
 Yumurtaları alırken çürük derdi mahsus

Uncu Salim, *Tavukçu Nuri*, Topal Hasbi'yi bilirim (ALM, ÜAK, s. 4)

“Terzi Basri”

Gittiğin ilk gurbetti Paris, sarayların uzağında bir bekâr odası
 Ve senden on altı yaş küçük *Terzi Basri*
 Davan ana olmağı Basri'ye, Paris'e ar olmağı Ağıtana!
 Analık; sancağıydı kalede vurulan Ulubatlı'nın
 Sanki sende başka... (SKA, Y, s. 30)

“Terzi Emrullah”

Dünya malına tapıp aldanmayasın gafil!
Terzi Emrullah, Haki Yener, Horoz İsmail
 Komiser Sair Okutan, Kemalettin Marangoz (ALM, ÜAK, s. 106)

“Terzi Osman”

Bu görüp gidenler ne sonuncu ne ilki
 Sabri Aras, Emin Gök, Nezir Oral, Enbiya Tilki
 Semerci Ali, Semerci Raif, Hacı Güllüshan
 Terzi Şakir, *Terzi Osman*, Balıkçı Alişan (ALM, ÜAK, s. 105)

“Terzi Şakir”

Bu görüp gidenler ne sonuncu ne ilki
 Sabri Aras, Emin Gök, Nezir Oral, Enbiya Tilki
 Semerci Ali, Semerci Raif, Hacı Güllüshan
Terzi Şakir, Terzi Osman, Balıkçı Alişan (ALM, ÜAK, s. 105)

“Uncu Salim”

Ordu Giresun arası çalışırdı
 Cam kırığı, kemik, yumurta alırdı sarı Hafız
 Yumurtaları alırken çürük derdi mahsus
Uncu Salim, Tavukçu Nuri, Topal Hasbi'yi bilirim (ALM, ÜAK, s. 4)

2.2.1.7. Sanata, Edebiyata Mal Olmuş Kişi Adları

“Abdullah Yüce”¹⁰⁶

tavandaki deniz
kestanelerini, deniz kabuklarını dolaşıp
aramıza oturuverdi işte döne döne

abdullah yüce (ŞT, DVY, s. 44)

“Ahmet Yesevi”¹⁰⁷

İlmin bayrağında İbn-i Sina var
Nizami, Fuzuli çölde gür pınar
Ahmet Yesevince bir siper duvar
Sarmalı gönlünü huşu diyorum (CD, IM, s. 21)

“Ali Poyrazoğlu”

Atatürk parkından başladık
ÇA-İRA ile Fatsa'yı dolaşmaya
Sağımızda görkemli *Ali Poyrazoğlu* (RG, BKAF, s. 7)

“Aslı”

Maddeyle ölçülür aşk denen afet,
Aslı, Zümre ile Tahir'de kaldı. (NK, BS, s. 72)

Ferhat Şirin için dağları aşar
Kerem *Aslı* için çöllere düşer
Veysel tırnağıyla toprağı deşer
Kazması ne yanda beli yanda (DAA, Hİ, s. 37)

¹⁰⁶ Abdullah Yüce (doğ. 4 Aralık 1920 - Eyüp, İstanbul, öl. 27 Kasım 1995) Türk müziği sanatçısı, şair, oyuncu.

¹⁰⁷ Ahmet Yesevi ya da Ata Yesevi (1093, Sayram - 1166, Türkistan (Yesi)), Türk mutasavvıf ve şair. Tarihte bilinen ilk büyük Türk mutasavvıfı ünvanını taşır. Tam adı: Ahmed bin İbrâhim bin İlyâs Yesevî idi. Yesevîlik adı verilen tasavvufî akımının mimârı olan "*Hazret-i Türkistan*" nâmıyla da meşhur "*Hâce Ahmed Yesevî*" mürşîdi Hâce Yûsuf el-Hemedânî gibi Hanefî bir âlimdir. Ortaya koyduğu öğretî yöntemleriyle Sünnî-Nakşibendî ile Alevî-Bektâşî Tarikâtı'nı da bir hâyli derinden etkilemiş olan bir şahsiyettir.

gönül bahçesinde açarsın diye
 güle baka baka erittin beni
 canımın *aslı* 'sı olursun diye
 yola baka baka erittin beni (AE, İD, s. 61)

“Aşık Garip”¹⁰⁸

Senin mi, elin mi dokunup kırdığım
 Süzülüp *Aşık Garip* bulvarlarından
 Gölgene yapışan bu el, benim mi? (ÖÜ, ABKYB, s. 16)

“Attila İlhan”

Başlar yağışı
 Türkü ile şiirin
Attila İlhan'la
 Ben sana mecburum
 Ben sana mecburum (YD, AY, s. 10)

“Avni Kaysal”¹⁰⁹

Fala bakarım fala
 Gözüm takıldı yola
 Selam gönderiyorum
 Sevgili *Avni Kaysal*'a (ALM, ÜAK, s. 127)

“Azer”¹¹⁰

Ey adı Türkiye gibi güzel *azer*, yağmur
 yağıyor yıkanıyorsun, yapraklar örtüyor

¹⁰⁸ Aşık Garip, hayatı hakkında pek bilgi olmayan halk şairi. 16. yüzyılda yaşadığı ve Tebriz yöresinden olduğu, Erzurum, Kars, Halep gibi kentleri dolaştığı ileri sürülmektedir. Eserlerini yalnız bir Türkçe ile yazmış ve başarılı deyişleri eserlerinde kullanmıştır. En önemli eseri kendi hayatını anlattığı iddia edilen Aşık Garip Hikayesi'dir.

¹⁰⁹ Fatsa doğumlu şair, bestekar, araştırmacı, halk müziği eğitmeni.

¹¹⁰ Azer Yaran. Fatsa doğumlu Türk şair (1949-2005).

üstünü. (ŞT, AÇK, s. 55)

Azer Yaran 'a, Büyük Yalnızlıklar'a
neden? mor pempe olur zaman.
aktıkça sallar
akşam mı, ölüm mü yakın? (İY, EDMA, s. 32)

“Baki”

birini gördüm, bir şey
bir gazel
bir sokaktan öbürüne kaybolan
baki'den düşmüş ezik bir kelime (İY, ŞİD, s. 10)

“Barış Abi”¹¹¹

İsmin her zaman manşetti sayfalarda
Şarkıların destanı gönülden dudaklara
Bir yankı olacaksın sesinle kulaklara
Barış abi olur muydu böyle zamansız elveda (GÜA, YÖ, s. 41)

“Bedrettin”¹¹²

kalveda kardeşim anton
bedrettin'in hemşehrisi, kalveda (ŞT, DVY, s. 10)

sana nazım hikmet okuyup
bedrettin'ce asılmayı sormadım mı (İY, ŞİD, s. 43)

Hacı Bektaş

¹¹¹Mehmet Barış Manço (2 Ocak 1943; Üsküdar, İstanbul - 1 Şubat 1999; Kadıköy, İstanbul), Türk şarkıcı, besteci, söz yazarı ve TVprogramı yapımcısı. Türkiye'de rock müziğin öncülerinden, Anadolu Rock türünün kurucuları arasında sayılır.

¹¹²Şeyh Bedreddin veya Simavnalı Bedreddin. İslâm tasavvufunun Vahdet-i Vücut okuluna mensup Osmanlı mutasavvıfı, filozofu ve kazaskeri. Şeyh Bedreddin İsyanı diye bilinen dini ve siyasi ayaklanmanın lideri. Özellikle 15. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu Fetret Devri sırasında desteklediği Musa Çelebi'ye verdiği destek ve çağdaş sosyalizmuygulamalarını çağrıştıran yönetim yöntemleriyle bilinmektedir.

Bedrettin mi

Dadaloğlu

Köroğlu musun (YD, AY, s. 28)

ölürüz her gün yeniden,

ölmek evine dönmekmiş ki

dozulmaz geziden, serezli *bedreddin* gelir

derken sultan mahmut türbesi'ne gerilerden (ŞT, SDR, s. 48)

“Bedri Rahmi”

Yıldızların altına serdiğin

Bedri Rahmi 'nin

Anadolu kilimleri (RG, BKAF, s. 94)

Türküyü *Bedri Rahmi* gibi

tuvaline ören

Orhan Veli'yi seven (RG, BKAF, s. 108)

“Behçet Aysan”¹¹³

ateşi doğru, yangını yanlış hatırlıyorum

lokman'ı *behçet*, *behçet* 'i lokman hatırlıyorum

sözümü külleyip rüyalandığımda şuara suresi'dir sivas (SZ, ADHO, s. 19)

“Beşir Fuat”¹¹⁴

dilimi eşleyen yengeç

sana da murdar bir cesetten ulanıyorum

konus ve hayıflan az biraz

gövermiş acılar gibi yıkanır belki buhur

şezlonguma uzanıyorum

¹¹³Behçet Safa Aysan, şair ve tıp doktoru (1949-1993). 2 Temmuz 1993 tarihinde Sivas'ta Madımak Oteli'nde yakılarak öldürülen 35 kişiyle birlikte can verdi. Ölümünden sonra Türk Tabipleri Birliği tarafından adına şiir ödülü verilmeye başlandı.

¹¹⁴Türk asker ve yazardır (1852-1877).

bileklerim neden *beşir fuat* (SK, KÖK, s. 23)

“Bukowski”¹¹⁵

Kendini *Bukowski* sanan göt kılları (SÇ, İK, s. 154)

“Cahit Külebi”

cahit külebi gibi seni düşünüp

aşık veysel’ce sitem

etmedim mi güzellerine (İY, ŞİD, s. 43)

dağlar ya aşık veysel’e benziyor

ya *cahit külebi*’ye akşamın profilinde

ve amasya’da çalışıyor hala ferhad

krallar sessiz yatarken mezarlarında (İY, MAS, s. 10)

“Dadaloğlu”

Hacı Bektaş

Bedrettin mi

Dadaloğlu

Köroğlu musun (YD, AY, s. 28)

“Daimi”

Ne bir Mahzuni’yim, ne bir *Daimi*

Ozan Baba Ordulu, sor bak sahi mi (ALM, ÜAK, s. 83)

“Dede Efendi”

ayrılık için sevgili necati

dedeefendi tam beş dakika ayırır mış

---

¹¹⁵Charles Bukowski (16 Ağustos 1920 – 9 Mart 1994), asıl adı Heinrich Karl Bukowski olan Amerikalı yazar ve şair. Yapıtlarında bazen Henry Chinaski ismini de kullanmıştır. Hayatının çoğunu ABD’nin Los Angeles şehrinde geçirmiştir. Eserlerinde genellikle toplum dışı insanları ve depresyonu konu alması ve alkolizme yakın bir hayat tarzını anlatmasıyla ünlüdür.

tambur, ney ve her/şeyde mütevellit
tam beş dakika(SK, KÖK, s. 39)

“Dede Korkut”

koşup otağına dayansak ismini koyar mıydı katlimizin

d e d e k o r k u t

yenilgimizi kutsar mıydı akbudun karabudun önünde (SK, KÖK, s. 14)

“Dumrul”

kimse bizden değil, ben bunu öğrendim

aşına sulardan geçirdim mübalağa ömrümü

netameli kadınlar gibi trahom ve biraz melezlik edindim

ancak o zaman görebildim, her köprüde bir *d u m r u l*

durduğunu (SK, KÖK, s. 16)

Sokak yetmeyişinden meydanlar, yalnız bir yumruk ezilişinden

Söz yetmeyişinden gözde yaşlar, anlam etmeyince yumruklar

Vurulur kanatlanmışken kuşlar, zulme kan yetmeyişinden

Ve bir açlık türküsü çöreklenmiş dünyada, ihtirasla söylenir

Ve *Deli Dumrullar* isyan eder Allah’a kan şöleni bitmeyişinden (SKA, Y, s. 44)

“Dursun Ali Akınet”

Dursun Ali Akınet’ler

Saygılar size (YD, AY, s. 93)

Kimi pasta sever

Kimise kete

Bir sema da sevgili

Dursun Ali Akınet’e (ALM, ÜAK, s. 127)

“Dümbüllü İsmail”¹¹⁶

uzaktan seyrettiğimiz otuz iki kısım tekmili birden filmde
dümbüllü ismail’den, hayali küçük ali’den beri
 boşu boşuna ve boşluğa gülünen orta oyunu biter
 türkçe ile kürtçe arasına asılla çok mecazlı mahya
 barış elçisidir sürç-şair (SZ, ADHO, s. 71)

“Edith Piaf”¹¹⁷

ölümcül koroda
edith piaf tavrı (İY, DOU, s. 66)

konuklar geliyor
 dimdik başlarının üstünde kuşlar
 dün muhyiddin gelmişti
 bugün hüseyin
edith piaf geçmiyor buralardan (MS, C, s. 51)

“Emrah”¹¹⁸

sen *emrah*’ın sazında tel
 yıldız dağı’nda yel (İY, DUO, s. 12)

“Ercüment Uçarı”¹¹⁹

bir kenara yazın
ercüment uçarı gelecek

¹¹⁶İsmail Hakkı Dümbüllü (doğ. 1897 - öl. 5 Kasım 1973) Geleneksel Türk Tiyatrosunun son temsilcisi, Orta oyunu ve Tulûat sanatçısıdır. Trafik kazası sonucu 75 yaşına öldü. Cenazesi Boğaziçi köprüsü üzerinden geçirilen ilk kişi olan Dümbüllü, Karacaahmet Mezarlığı’nda yatmaktadır.

¹¹⁷Edith Piaf (19 Aralık 1915, Paris - 10 Ekim 1963, Grasse) Fransız şarkıcıdır.

¹¹⁸Erzurumlu Emrah (doğ. 1775 Tanbura, Erzurum – öl. 1854, Niksar, Tokat), Türk halk şairi. Sivas ve Kastamonu’da uzun süre kaldığı, Dertli’yi koruyan Alişan Bey’e sığındığı, bir ara Sinop ve İstanbul’a gittiği söylenir. Medrese öğrenimi gördüğü için klasik şiire yönelmiş, Fuzûlî, Baki, Nedim gibi usta bildiklerini örnek almış, Nakşibendiliğin Halidi koluna bağlı olduğu için tasavvuf öğelerini şiirine doldurmuş, koşmalarında Karacaoğlan’ı, kimi zaman da Aşık Ömer ve Gevheri’yi izlemiştir. Aşık geleneğine bağlı kaldığı koşmalarında ustaca bir söyleyişe ulaştığı, yerli zevki dile getirdiği görülür.

¹¹⁹Türk şair (1928 İstanbul-1996 İstanbul).

bütün filmleri alacak (İY, DUO, s. 9)

“Erkin Koray”

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
neşat ertaş, kır çeşmesi,
sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
erkin koray ve sessiz şahturna
ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor
ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

“Erol Taş”

İzlerken beyaz perdede siyah beyaz filmleri
Kadir SAVUN olur
Yılmaz GÜNEY'in yerine koyardık kendimizi
Onun içindir ki sevmezdik *Erol TAŞ*'ı (OŞ, BABAHE, s. 44)

“Ferhat”

Bir kazma da sen vur kendine *Ferhat!*
dağım yok, kayboldum olduğum yerde. (VO, GTA, s. 42)

çıktığım zaman suların burkulduğu yerden
mevla
yaz bir *ferhad* (İY, ÇTG, s.32)

dağlar ya aşık veysel'e benziyor
ya cahit külebi'ye akşamın profilinde
ve amasya'da çalışıyor hala *ferhad*
krallar sessiz yatarken mezarlarında (İY, MAS, s. 10)

sazın yollar gibi
neredesin *ferhad*

öğretmeni anadolu'nun
şimdi hangi dağda bulalım şirin'i (İY, DUO, s. 12)

taşrada şair,
ferhad' a kardeş olur! (İY, DUO, s. 40)

Dağlarını deldiren Şirinler gördüm
Dağları delemeyen *Ferhatlar'* dan usanmış (SÇ, İK, s. 163)

Varam dedim yare yol vermez dağlar
Dağlarda dereler uzaktan çağlar
Düştüm dazkırlara virane bağlar
Aşka divaneyim *Ferhat* gibiyim (ÜY, KG, s. 61)

Yaktın beni narda Kerem misali
Çıktım dağı bayır *Ferhat* misali
Beyhude mi verdim aşka misali
Ben Mecnun sen Leyla, bu nasıl dünya (ÜY, KG, s. 71)

Dünyayı cefa yaşarım
Güzelce dolup taşarım
Şirin'in *Ferhat'* ı gibi
Sevdaya düşer aşarım (ÜY, KG, s. 226)

Ferhat Şirin için dağları aşar
Kerem Aslı için çöllere düşer
Veysel tırnağıyla toprağı deşer
Kazması ne yanda beli yanda (DAA, Hİ, s. 37)

Kerem yanmadı mı?
Dağları delmedi mi *Ferhat'*
Kimdi düşen çöllere? (KD, YH, s. 43)

ayaklarına kapanmış kaya ve beton parçaları

hepimiz birer *ferhat*
kazma vurmaktan nasırlı ellerimiz (MS, GAY, s. 54)

her *Ferhadın* bir dağı var
ve taşan bardağı (MS, GAY, s. 58)

“Fikret Hakan”

En son *Fikret Hakan*'dı babam
İnci Bahçe sinemasında
Yıkadılar, Fikret'i
Hakan'ı aldı en çok Londra'da. (GA, İHS, s. 61)

“Fuzuli”

fuzuli 'yle bağdat arasındaki, derin
boşlukların tesbihinde
taneler dökülüyordu batık gemilerin
ağaçlarından (İY, ŞİD, s. 10)

İlmin bayrağında İbn-i Sina var
Nizami, *Fuzuli* çölde gür pınar
Ahmet Yesevince bir siper duvar
Sarmalı gönlünü huşu diyorum (CD, IM, s. 21)

“Gauguin”¹²⁰

göklerin *gaugin*'i
yitirmiş virgülünü
kuşların som atında (İY, DUO, s. 66)

“Goethe”¹²¹

¹²⁰Eugène Henri Paul Gauguin (7 Haziran 1848 - 9 Mayıs 1903),Fransız ressam.

¹²¹Johann Wolfgang von Goethe (28 Ağustos 1749, Frankfurt – 22 Mart 1832, Weimar), Alman hezarfen, edebiyatçı , politikacı ,ressam ve doğabilimci. Aynı zamanda çeşitli doğa bilimleri alanlarında

Büyük şairin gücü, onun gerçek ve yalandan bizi
büyüleyen bir şey yaratmasıdır derken ne kadar haklıymış
Goethe. (İT, SV, s. 24)

“Hacı Bektaş Veli”

Hacı Bektaş
Bedrettin mi
Dadaloğlu
Köroğlu musun (YD, AY, s. 28)

“Hallac-ı Mansur”¹²²

üç adam dar- *mansur* 'da
enel yok dedi, enel yok (İY, KKEA, s. 40)

fena bağlarından kökün sükülmüş
feleğin çarkında ipin bükülmüş
hallac'ın yanında dengin dökülmüş
dostum sen bu dara ne zaman düştürn (AE, İD, s. 23)

“Haydar Ergülen”¹²³

hay'i dar, *er*'i gülen
kim kaldı şair, - bu kitapta - ey aldaniş! (VO, GTA, s. 46)

“Hayyam”

Bilgin Caferi'ydi o kutlu insan,
Hücreyi keşfetti öğrenci *Hayyam*
Zikrediyor dağ, taş ve en küçük can (CD, IM, s. 20)

---

araştırmalar yapmış ve yayınlar çıkarmıştır. 1776 yılından itibaren, Weimar dukalığının bakanı olarak çeşitli idari ve siyasi görevlerde bulunmuştur.

¹²²Hallâc-ı Mansûr veya Mansûr el-Hallâc (doğ. Ağustos 858, Tûr – öl. 26 Mart 922, Bağdat) (Hicri doğ. 244 – öl. 309) Zındıklıkla suçlanması ve uzun süren bir soruşturma neticesinde Abbâsî Halifesi Muktedir Bi'llâh'ın emriyle idam edilmesiyle meşhûr olan Farsî mistik şâir.

¹²³1956 Eskişehir doğumlu Türk şair.

“Hilmi”¹²⁴

Hoca Necatigil, sen bin şiirin yurdusun
 gurbette salkım saçak gür dizelerin
 akşamdan sabaha dünyalar gibi, gizli
 büyüyor şimdi söylediğin
 ‘Hilmi’, bencileyin uçurumsun! (VO, GTA, s. 67)

“Hüseyin Avni Dede”¹²⁵

hüseyin avni dede de satmaz
 olmuş eski paralarını (İY, ŞİD, s. 49)

hüseyin avni dede
 kesecek sakalını
 sokaklar kopacak (İY, DUO, s. 9)

“Itri”¹²⁶

musikiye kıyıldı Osmanlıca
 bir yalının çöplüğünde yakıldı bahar
 buhuri kömür *Itri* yağmuru
 lale manolya gül erguvan (AY, GM, s. 195)

“İhsan Gürdal”¹²⁷

¹²⁴ 1936 İstanbul doğumlu Türk şair.

¹²⁵ Klâsik Türk Müziği'nin önemli bestekârlarından birisidir.

¹²⁶ Buhurizade Mustafa Itri (doğ. 1640, İstanbul - öl. 1712). Türk bestekârı. 17. yüzyıl büyük Türk bestekârı. Asıl adı Mustafa olup Itri mahlasıdır (takma ad). Çiçekçilik ve meyvecilikle uğraştığı için bu mahlası almış olduğu söylenir. Ustaları arasında Hâfız Post, Nasrullah Vakıf Halhali, Kasımpaşalı Koca Osman Efendi, Derviş Ömer Efendi gibi, 17. yüzyıl bestecileri vardır. Çağının kaynakları mevlevi olduğunu göstermektedir. Mevlevi mukabelesinde okunan bir Segah ayin bestelemiş olduğundan bu rivayetlerde haklılık payı olabileceği düşünülmektedir. Hayatı boyunca birçok padişah ve devlet adamından himaye görmüş olup, bunlardan en önemlileri IV. Mehmet ve Gazi Giray Han'dır. Devlet adamlarına yakınlığı nedeniyle bir dönem esirciler kethüdalığı yapmış, sarayda da musiki dersleri vermiştir.

¹²⁷ Ordu'da el sanatları alanında ünlenmiş bir sanatçı, usta.

ELSAN'a vermiştir sosyal bir emek
 Sanatsız, kültürsüz olmuyor demek
 Sofra'da gayesi haramsız yemek
 Selamım yar olsun, *İhsan GÜRDAL*'a (ÜY, KG, s. 93)

İlimizin kültür sanatına bir dal,
 Karşına çıkacaktır bir *İhsan Gürdal*.
 Sevgili ve saygılı üstün sanatkar,
 İz bırakanlardandır şu *İhsan Gürdal*. (SY, YNG, s.)

“İlhan Berk”

İlhan Berk
 uzun bir ırmak.

Akar, Mısır'dan Pera'ya...
 Yalınayak.(VO, GTA, s. 34)

“Kadir İnanır”

karşımızda *Kadir İnanır* sanat galerisi vardı
 Aradaki cadde Yunus Emre adlıydı. (RG, BKAF, s.8)

“Kadir Savun”¹²⁸

İzlerken beyaz perdede siyah beyaz filmleri
Kadir SAVUN olur
 Yılmaz GÜNEY'in yerine koyardık kendimizi
 Onun içindir ki sevmezdik Erol TAŞ'ı (OŞ, BABAHE, s. 44)

“Kafka”¹²⁹

kafka'dan önce kaos, freud'dan önce bilinçaltı var mıydı?
 devlet töreniyle gömülen cevapları katiiyen sevmem (SZ, ADHO, s. 91)

¹²⁸Türk sinema sanatçısıdır.

¹²⁹Franz Kafka, (3 Temmuz 1883 –3 Haziran 1924) modern dünya edebiyatının ikonik ve özgün yazarlarından biridir.

“Kamil Sönmez”

Neşat Ertaş

Kamil Sönmez

Metin Serezli

Ardı sıra ölürken (YD, AY, s 92)

“Karac’oğlan”

bu yazma, derelerinden akan

bu yaşmak, acılarından derme

bu ağıtlar, çınarlar büyüten

bakıyor, *karac’oğlan* bulutlara (İY, MAS, s. 8)

gülhane’de hattı humayun

karac’oğlan

pir sultan

post’ta kırkların cem’i (İY, DUO, s. 11)

Bir sevgili istiyorum

Karacaoğlan’dan,

Macar’dan,

Neru’dan

Gökoğuz’dan

Fatsa’dan

Türkiye’den

Türküler söyleyen (RG, BKAF, s. 108)

“Kavafis”¹³⁰

iskele ordu kadar güzelken

kavafis’ten sonra senin ve benim

---

¹³⁰Konstantinos Kavafis (29 Nisan 1863- 29 Nisan 1933) Yunan şair. Çağdaş Yunan şiirinin önde gelen isimlerinden biridir.

en güzel şiirlerimi söylemeye geldim (ŞT, DVY, s. 9)

“Kaygusuz Abdal”

cezbemiz gül kokulu esmer bağırlı
harmanlar kayguları açar adımları pervasız
ve hepimiz birer *kaygusuz abdal* (MS, GAY, s. 53)

“Kazancı Bedih”¹³¹

Kazancı Bedih’e göre çölün ve kumun akli karışık
usul makam bilmiyor ama kapıkulu olacağını biliyor (SZ, ADHO, s. 42)

“Keloğlan”

Görmek istemiyorum *Keloğlan*’ı
Yalan söyler bana
Nerde kendi bir, sakalı yedi karış ihtiyar
Üç kıl versin sakalından (KD, YH, s. 12)

“Kerem”

Yaktın beni narda *Kerem* misali
Çıktım dağı bayır Ferhat misali
Beyhude mi verdim aşka misali
Ben Mecnun sen Leyla, bu nasıl dünya (ÜY, KG, s. 71)

Ferhat Şirin için dağları aşar
Kerem Aslı için çöllere düşer
Veysel tırnağıyla toprağı deşer
Kazması ne yanda beli yanda (DAA, Hİ, s. 37)

Kerem yanmadı mı?
Dağları delmedi mi Ferhat?

¹³¹Bedih Yoluk ya da tanınan adıyla Kazancı Bedih (doğ. 1 Ocak 1929, Şanlıurfa - öl. 20 Ocak 2004, Şanlıurfa). Şanlıurfalı gazelhan, sıra gecesi geleneğinin önemli ustalarındandır.

Kimdi düşen çöllere? (KD, YH, s. 43)

“Köroğlu”

Hacı Bektaş

Bedrettin mi

Dadaloğlu

Köroğlu musun (YD, AY, s. 28)

“Ksenaphon”¹³²

ksenaphon nutuk söylerken yedi yaşında çocukmuşum

onbinleri babam doyurmuş: ev şarabı, zeytin, ceviz (ŞT, DVY, s. 13)

“Lermontov”¹³³

yeğeni *lermontov*'un, yesenin'in kuzeniyiz,

hep birlikte kuzey türkülerini

söylemeye geldik (ŞT, DVY, s. 8)

“Leyla”

kalmadı eski değirmenlerden eser

leyla'sız, mecnun'suz robot çağında (İY, MAS, s. 8)

Yanıp tutuşur *Leyla* gibi

Feryat eder bülbül-ü şeyda gibi (Mİ, DAS, s. 56)

Mecnun çöle düştü çölde yanıyor

Leyla Leyla diyen dilde yanıyor (ŞK, GGÖ, s. 143)

Eğdi yüzünü en güzel *Leyla*,

Gümüş saçlarıyla geçti denizi (AY, GM, s. 14)

¹³²“Anabasis Onbinlerin Dönüşü” adlı mitolojik romanın Yunan yazarı.

¹³³Mihail Yuryeviç Lermontov (15 Ekim 1814 - 27 Temmuz 1841), Rus yazar ve şair.

nev-baharların nev-nihallerin ve nev-hayallerin
şirin'in *leyla*'nın hatta suad'ın
ikliminden süt emmiş dudaklarıyla
hayallerin bile ermediği bir yerde
sır olsaydın şüride (AE, Ş, s. 18)

Kimi Mecnun olup düşer çöllere
Kızgın güneşlerde arar *Leyla*'yı
Sevdaları destan olur dillere
Leyla diye diye bulur mevlayı (Mİ, AV, s. 85)

Umudum yok şu dağların ardında
Engelli engelsiz yol neme gerek
Mecnunun sevdası gönül derdinde
Leyla olmayınca çöl neme gerek (YA, DYÜİ, s. 58)

Sevgi pınarında sular durulmaz
İki gönül birse mekan sorulmaz
Leyla'nın yolcusu yürür yorulmaz
Bu aşkı kim tutar haydi var mısın (ÜY, KG, s. 25)

Yaktın beni narda Kerem misali
Çıktım dağı bayır Ferhat misali
Beyhude mi verdim aşka misali
Ben Mecnun sen *Leyla*, bu nasıl dünya (ÜY, KG, s. 71)

devgenç kaşkolum boynumdan che'nin boynuna kadar uzar.
ben kısa sözü ve aşkı çekmişim, *leyla* ile mecnun iyi ki kavuşmamış
mecnun'un tutarsızlığı dillere *leyla* (SZ, ADHO, s. 91)

Sanma, beni bitiren dertlere derman olur
Biliyorum ki her gün, hançer yarası alır
Leyla'dan bu yaradan iz kalır.

Keşke sen de yansaydın, Mecnun'un ateşinde (CD, KY, s. 61)

“Mahzuni”¹³⁴

neşet ertaş olmak isterdim
gönül eri, aziz ve mübarek
mahzuni gibi
engin ve beyaz yürek (İY, ŞİD, s. 37)

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
neşat ertaş, kır çeşmesi,
sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
erkin koray ve sessiz şahturna
ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor
ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

Ne bir *Mahzuni*'yim, ne bir Daimi
Ozan Baba Ordulu, sor bak sahi mi (ALM, ÜAK, s. 83)

“Mecnun”

kalmadı eski değirmenlerden eser
leyla'sız, *mecnun*'suz robot çağında (İY, MAS, s. 8)

Mecnun çöle düştü çölde yanıyor
Leyla Leyla diyen dilde yanıyor (ŞK, GGÖ, s. 143)

Kimi *Mecnun* olup düşer çöllere
Kızgın güneşlerde arar Leyla'yı
Sevdaları destan olur dillere
Leyla diye diye bulur mevlayı (Mİ, AV, s. 85)

¹³⁴Şerif Cırık veya tanınan adıyla Aşık Mahzuni Şerif (17 Kasım 1940, Afşin, Kahramanmaraş - 17 Mayıs 2002, Köln), Türk halk ozanı.

Umudum yok Şu dağların ardında
 Engelli engelsiz yol neme gerek
Mecnunun sevdası gönöl derdinde
 Leyla olmayınca çöl neme gerek (YA, DYUİ, s. 58)

Yaktın beni narda Kerem misali
 Çıktım dağı bayır Ferhat misali
 Beyhude mi verdim aşka misali
 Ben *Mecnun* sen Leyla, bu nasıl dünya (ÜY, KG, s. 71)

Gözüne baktım mecburum
 Gönlüme göre bu durum
 Yanında ben bir *Mecnunum*
 Çok vefasız çıktın Leyla (ÜY, KG, s. 220)

devgenç kaşkolum boynumdan che'nin boynuna kadar uzar.
 ben kısa sözü ve aşkı çekmişim, leyla ile *mecnun* iyi ki kavuşmamış
mecnun'un tutarsızlığı dillere leyla (SZ, ADHO, s. 91)

Sanma, beni bitiren dertlere derman olur
 Biliyorum ki her gün, hançer yarası alır
 Leyla'dan bu yaradan iz kalır.
 Keşke sen de yansaydın, *Mecnun*'un ateşinde (CD, KY, s. 61)

Ahedip aradım seni Leyla
 Çöllerde *Mecnuna* sordum seni,
 Bana *Mecnun* musun dedi Leyla (NN, MB, s. 67)

“Mehmet”¹³⁵

Yüzüncü yılın
 Memleketine

¹³⁵ Şair burada, Nazım Hikmet'in oğlu Mehmet'ten bahsetmektedir.

Mehmet'ine

Hasret (YD, AY, s. 27)

“Mehmet Gümüş”¹³⁶

Dost nefes *Mehmet Gümüş* (YD, AY, s. 92)

“Metin Altıok”¹³⁷

hisseli bir kabahatti siyaset, halk sürç-i insandı
önce ve sonra, adlarında sikke bastırılacak aşıklardı
metin'i ve behçet'i haramşiiir ve haramaşk hatırlıyorum (SZ, ADHO, s. 22)

Eksik tutuyorsa merhabalarını

METİN ALTIOK

Sevdalıysa gülücükler dağıtmıyorsa

Muammer ÇİÇEK (OŞ, SD, s. 47)

“Metin Serezli”¹³⁸

Neşat Ertaş

Kamil Sönmez

Metin Serezli

Ardı sıra ölürken (YD, AY, s 92)

“Mevlana”

Yunus'un sevdası

Deryası *Mevlana*'nın

Darağacında

Her dirilişinde Pir Sultan'ın

Sen vardın (YD, AY, s. 28)

¹³⁶ Çağdaş Fatsalı özgün müzik sanatçısı, besteci ve yorumcu.

¹³⁷ Metin Altıok (doğ. 14 Mart 1940, Bergama, İzmir - öl. 9 Temmuz 1993, Ankara) Türk şair, yazar. Sivas katliamından (2 Temmuz 1993) ağır yaralı olarak kurtuldu ancak komadan çıkamayarak 9 Temmuz 1993'te Ankara'da vefat etti.

¹³⁸ Metin Serezli (doğ. 12 Ocak 1934 - öl. 10 Mart 2013) Türk sinema oyuncusu, tiyatrocu ve seslendirme sanatçısı.

Eski çağlardan geliyorum
 Çıktım çamur deryasından
 bir merdiven dayadım tekerlekten kanada, uzaya
 tales'ten sartre'a kadar bilgilerle konuştuk
mevlana meclisinde bulunduk yunus'la
 insanlığa selam... (KD, YH, s. 66)

İlhamım *Mevlana* Yunus Emre lere
 Hayranım şairler beş hececi lere (ÜY, PÇ, s. 173)

Gel hey gönül dergaha varalım
Mevlana ne yanda Veli ne yanda
 Hasan ile Hüseyini soralım
 Kerbala ne yanda yolu ne yanda (DAA, Hİ, s. 37)

Mevlana'nın bahçesindeki havuzda bulurum seni
 Bal eriyiğinden bilirim seni (ÖÜ, AG, s. 25)

“Muhlis Akarsu”¹³⁹

Şairsiz kalacaksa hastaları
 Hasretsiz söylenecekse
 Hasretle güzelleşen türkülerimiz
 Kahrolacaksa dostları her gün
 NESİMİ ÇİMEN'siz, *MUHLİS AKARSU*'suz (OŞ, SD, s. 48)

“Musa Eroğlu”

Uslanmaz Yörük *Musa Eroğlu* (YD, AY, s. 92)

“Nazım”

¹³⁹Muhlis Akarsu, (doğ. 1948 - öl. 2 Temmuz 1993), Türk halk ozanı. 2 Temmuz 1993'te Sivas Katliamı'nda öldürülmüştür. Yaşamı boyunca 100'den fazla kırkbeşlik plak, 4 uzunçalar, 20 kaset ve yüzlerce deyiş bırakmıştır.

her dalgacığında mavi suların, kulaç
attığımda kımıldanır kıyıcıkları
sivastopol'un, burgaz açıklarında
nazım'ım biraz kişinev'e geldim mi
kaçışır balıkçıları karaburun'a
karayelden sinop'a (ŞT, DVY, s. 7)

nazım'ın yüreğikadar
içten oğlu içten duyargalar (İY, ŞİD, s. 36)

sana *nazım* hikmet okuyup
bedrettin'ce asılmayı sormadım mı (İY, ŞİD, s. 43)

Ve damar damara

Tahir ile Zümre

Nazım'ın (YD, AY, s. 11)

hazır yüreğim sevdalanmalara
deryaların gözleri
Nazım usta'nın gözleri gibi
çakmak çakmak
bıraksalar
tüm çirkinliklerin üstüne
balyoz gibi patlayacak (OŞ, HM, s. 14)

Bir sevgili istiyorum
İnsanları yüreğine işleyen
Nazım'ı çoook seven. (RG, BKAF, s. 108)

Ben aslında bugün annemi yazacaktım
Çatlak ellerini sevdiğim, telaşında bazlama ekmek
Beni ve kardeşlerimi büyüttü mavi dumanlı bir ocaktan
Ve eğitti içimde çınar gibi bir şiiri, eğitti *Nazım Hikmet* (AY, GM, s. 25)

bu gece afrika'da iki zenci birden
 hangi ormanı oynatsa hayali küçük ali
 gülhane'de *nazım* açan ceviz ağacı (SZ, ADHO, s. 31)

“Nedim”¹⁴⁰

Divan şairi *Nedim*'in dediği gibi,
 “Gülelim, eğlenelim, kam alalım dünyadan.”
 Çünkü:
 Dünya baki, ömür fanidir arkadaşlar. (SY, YNG, s. 80)

“Neruda”¹⁴¹

Bir sevgili istiyorum
 Karacaoğlan'dan,
 Macar'dan,
Neru'dan
 Gökoğuz'dan
 Fatsa'dan
 Türkiye'den
 Türküler söyleyen (RG, BKAF, s. 108)

“Nesimi Çimen”¹⁴²

Şairsiz kalacaksa hastaları
 Hasretsiz söylenecekse
 Hasretle güzelleşen türkülerimiz
 Kahrolacaksa dostları her gün
 NESİMİ ÇİMEN'siz, MUHLİS AKARSU'suz (OŞ, SD, s. 48)

¹⁴⁰Nedim (doğ. 1681 – öl. 1730, İstanbul), Osmanlı'nın en meşhur diban edebiyatı şairlerinden birinin mahlası. Şöhretini Osmanlı Devleti'nin 1718–1730 yılları arasındaki Lâle Devri'nde kazanmıştır. Yaşamı ve eserleri ile o devrin ruhunun temsilcisi olarak kabul görmektedir.

¹⁴¹Pablo Neruda(12 Temmuz 1904 Parral, Şili - 23 Eylül 1973 Santiago), Şililiyazar ve şair.

¹⁴²Nesimi Çimen (doğ. 1931 - öl. 2 Temmuz 1993), Türk halk ozanı. 2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta, Madımak Oteli'nin yakıldığı ve 35 kişinin öldürüldüğü Sivas Katliamı'nda hayatını kaybetti. Cenazesi İstanbul Karacaahmet Mezarlığı'na defnedildi. Balet ve müzisyen Mazlum Çimen'in babasıdır.

“Nesimi”¹⁴³

sokaktan geçtim ama bakmadım
yüzlendim ol *Nesimi* ben aşktuza (VO, GTA, s. 45)

Hu çekip de deme dönen
Bir semahtın gülün ceminde
El verdin dile, pir oldu aşkın
Nesimi 'yem dünya yüzer derimde (VO, GTA, s. 58)

Nesimi'yim Yunus'um ahaliyim
Gökyüzünde ayın yeni haliyim
Gani düşünürüm Dursun Ali'yim
Ağa benim paşa benim bey benim (DAA, ŞE, s. 236)

Tarih, trajik yazgılarla dolu; korkuyorum. Kendi çarmihını taşıyan İsa'dan dersler çıkardım *Nesimi* de değilim, tenimi tersinden giyemem (İT, SV, s. 40)

“Neşet Ertaş”

neşet ertaş olmak isterdim
gönül eri, aziz ve mübarek
mahzuni gibi
engin ve beyaz yürek (İY, ŞİD, s. 37)

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
neşat ertaş, kır çeşmesi,
sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
erkin koray ve sessiz şahturna
ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor

¹⁴³İmadeddin Nesimî (1369, Şamahı - 1417, Halep), daha çok Seyid Nesimî mahlası ile tanınan, 14.-y.y. Hurûfî Türkşairi. Azerbaycan Türkçesinde ve Farsçadivanların yanı sıra Arapça şiirlerde yazmıştır. Alevi-Bektaşî inancında yedi ulu ozandan biri kabul edilir.

ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

Neşat Ertaş

Kamil Sönmez

Metin Serezli

Ardı sıra ölürken (YD, AY, s 92)

“Nietzsche”¹⁴⁴

Bu gece dudaklarına *Nietzsche* sür bebeğim, kaburgama
çiviler çak felsefenle... (SÇ, İK, s. 146)

“Nizami”¹⁴⁵

İlmin bayrağında İbn-i Sina var

Nizami, Fuzuli çölde gür pınar

Ahmet Yesevince bir siper duvar

Sarmalı gönlünü huşu diyorum (CD, IM, s. 21)

“Orhan Veli”

dün, gitmeden önce, yine sana baktım

orhan veli ağlıyor

tevfik fikret susuyordu

yahya kemal yerinde yoktu (İY, ŞİD, s. 44)

yine garipçeydi

Orhan Veli (YD, AY, s. 11)

Bir sevgili istiyorum

Türküyü Bedri Rahmi gibi

tuvaline ören

¹⁴⁴Friedrich Wilhelm Nietzsche (15 Ekim 1844 – 25 Ağustos 1900) Alman filolog, filozof, kültür eleştirmeni, şair ve besteci. Din, ahlak, modern kültür, felsefe ve bilim üzerine metafor, ironi ve aforizma dolu bir üslupla eleştirel yazılar yazmıştır.

¹⁴⁵Genceli Nizami / Nizami Gencevi (1141 – 1209), bugünkü Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğmuş şair ve düşünürdür. Eserlerini Farsçayazmıştır.

Orhan Veli 'yi seven (RG, BKAF, s. 108)

Orhan Veli 'yi düşünüyorum

Takır tukur,

Patır kütür

Cyırt! (NN, MB, s. 40)

“Pir Sultan Abdal”

sussun ağzım, çağım satılsın

pir sultan 'ın insan pazarında (VO, GTA, S. 32)

sen, yalnızlığın en büyük anıtı

gökçe yurdu *pir sultan* 'ın

yere yatmış buğday başağı (İY, MAS, s. 9)

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında

neşat ertaş, kır çeşmesi,

sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz

erkin koray ve sessiz şahturna

ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı

ağlatır yıldız dağı 'nı *pir sultan*

veysel olmadan gam öğrenilmiyor

ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

gülhane'de hattı humayun

karac'oğlan

pir sultan

post'ta kırkların cem'i (İY, DUO, s. 11)

pir sultan 'a ibrik tuttum

yunus'a mendil oldum (İY, DUO, s. 16)

Yunus'un sevdası

Deryası Mevlana'nın
Darağacında
Her dirilişinde *Pir Sultan*'ın
Sen vardın (YD, AY, s. 28)

Semahı zakirle söyle ezberden
Kırkların aşkına Ali Ekberden
Pir Sultan Abdala seslen makberden
Dört kapının kenarına gel turnam (DAA, Hİ, s. 21)

“Puşkin”¹⁴⁶

turkuaz buhurlar serilir adların
üstüne. derken puşkin'i vururlar kuş
luk vakti yeniden; yeniden bu eskil
kentte. (ŞT, AÇK, s. 18)

“Raskolnikov”¹⁴⁷

Raskolnikov'un baltasını bir çocuk tutmak isteseydi
Anneyi mi keserdi önce çocuk babayı mı? (SÇ, İK, s. 72)

“Riitta”¹⁴⁸

ordu'nun şiir yüzü sevgili *riitta*, yüzün kadar
güzel ve yolumuz nazım'ın yolu (ŞT, DVY, s. 10)

“Robenson”

Korkum yok deniz canavarlarından
İşte orda *Robenson*'un adası
Yaşayanlar vardır belki havyalardan

¹⁴⁶Aleksandr Sergeyeviç Puşkin (6 Haziran, 1799 - 10 Şubat, 1837), Rus şair ve yazar. Birçok kişi tarafından en büyük Rus şairi ve Rus Edebiyatı'nın kurucusu kabul edilir.

¹⁴⁷Raskolnikov, Dostoyevski'nin en ünlü eserlerinden biri olan "Suç ve Ceza" romanının başkarakteridir. Tam adı Rodion Romanovich Raskolnikov'dur.

¹⁴⁸Riitta Cankoçak. Finlandiya kökenli Türkçe şiir yazar kadın şair.

Yıkılmamıştır daha kulubecik (KD, YH, s. 51)

“Ruhi Su”¹⁴⁹

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
neşat ertaş, kır çeşmesi,
sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
erkin koray ve sessiz şahturna
ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor
ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

“Sabahat Akkiraz”¹⁵⁰

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
neşat ertaş, kır çeşmesi,
sarı çiğdemlerde, *sabahat akkiraz*
erkin koray ve sessiz şahturna
ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor
ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

“Sabahattin Ali”¹⁵¹

ya sinop'ta yatıyorsun
sabahattin ali'yle
ya su taşıyorsun
ırmağa inen gizli yoldan
ünye kalesi'nde (İY, MAS, s. 10)

¹⁴⁹Mehmet Ruhi Su (1912 - 1985), Türk halk müziği sanatçısıdır.

¹⁵⁰Sabahat Akkiray (doğ. 6 Şubat 1955), bilinen adıyla Sabahat Akkiraz, Türk halk müziği sanatçısı, siyasetçi, milletvekili. XXIV. dönem TBMM seçimlerinde İstanbul 3. bölgeden CHP milletvekili seçilmiştir.

¹⁵¹Sabahattin Ali (25 Şubat 1907 - 2 Nisan 1948) Türk öykücü, şair, öğretmen, yazar ve gazeteci.

Gönül istemez mi
 Bu hapisanede oynayacak
 İlk oyunun galasında
Sabahattin Ali ve arkadaşları da olsunlar (FH, AS, s. 50)

“Sadık Gürbüz”¹⁵²

tahta basamaklar gıcırdar: hamdi, ahmet
 kaya ve/veya *sadık Gürbüz*
 kovalarken, üç kişilik odalarındayken... (ŞT, AÇK, s. 27)

“Sartre”¹⁵³

Eski çağlardan geliyorum
 Çıktım çamur deryasından
 bir merdiven dayadım tekerlekten kanada, uzaya
 tales'ten *sartre*'a kadar bilgilerle konuştuk
 mevlana meclisinde bulunduk yunus'la
 insanlığa selam... (KD, YH, s. 66)

“Selçuk”¹⁵⁴

Bardağı tutan elimiz
 Soğuyor ansızın
 Bunları söylemeye
 Cesaret edemiyoruz
Selçuk'la birbirimize. (GA, İHS, s. 56)

¹⁵²Sadık Gürbüz (Doğumu: 1950, Amasya). Türk halk müziği sanatçısı, besteci, tiyatrocusu, sinema oyuncusu.

¹⁵³Jean-Paul Sartre (tam adı: Jean-Paul Charles Aymard Sartre) (21 Haziran 1905, Paris - 15 Nisan 1980, Paris), ünlü Fransız yazar ve düşünür. Felsefi içerikli romanlarının yanı sıra her yönüyle kendine özgü olarak geliştirdiği Varoluşçu felsefesiyle de yer etmiş; bunların yanında varoluşçu Marksizmşekillendirmesi ve siyasetteki etkinlikleriyle 20. yüzyıl'a damgasını vuran düşünürlerden biri olmuştur. O, her şeyden önce bir anlatıcı, denemeci, romancı, filozof ve eylemci olarak yalnızca Fransız aydınlarının temsilcisi olmakla kalmamış, özgün bir entelektüel tanımlamasının da temsilcisi olmuştur.

¹⁵⁴Akçiçek burada, Ordulu şair Selçuk Küpçük'ü anlatmaktadır.

“Selim Işık”¹⁵⁵

belki kötücül bir ağızdan konuşuyoruzdur
belki müntehir defterine yazmıştır bizi *selim ışık* (SK, KÖK, s. 16)

“Sokrat”

Zamanını *Sokrat*'ın idama gittiği
Zindanın parmaklıklarını boyamakla geçiren
Bir varoluşçunun ifadesine başvurmak (SÇ, İK, s. 51)

“Şems”

Seni haber veren kampanasından akşam saatlerinin
Tren seslerinin titreşiminden
Kafese tıklımış *şems*'in mai yenilgisinden
Ve haykıran dilinden yalnızlığın (ÖÜ, HŞBB, s. 28)

“Şeyh Galip”

yalnız *şeyh galip* olacak yaya
kehribar tesbihim
aşık kesimi (İY, DUO, s. 9)

“Şirin”

taşlar...ferhad yarattı *şirini*
bilmiyordu aşkın uzaklığını çiçekler
sular duruldu, sular duruldu, ne korkunç tanrım (İY, ÇTG, s. 33)

sazın yollar gibi
neredesin ferhad
öğretmeni anadolu'nun
şimdi hangi dağda bulalım *şirin*'i (İY, DUO, s. 12)

Dağlarını deldiren *Şirinler* gördüm

---

¹⁵⁵Oğuz Atay'ın *Tutunamayanlar* adlı romanının başkahramanıdır.

Dağları delemeyen Ferhatlar'dan usanmış (SÇ, İK, s. 163)

nev-baharların nev-nihallerin ve nev-hayallerin
şirin'in leyla'nın hatta suad'ın
 ikliminden süt emmiş dudaklarıyla
 hayallerin bile ermediği bir yerde
 sır olsaydın şüride (AE, Ş, s. 18)

Ferhat *Şirin* için dağları aşar
 Kerem Aslı için çöllere düşer
 Veysel tırnağıyla toprağı deşer
 Kazması ne yanda beli yanda (DAA, Hİ, s. 37)

“Şükriye Tutkun”¹⁵⁶

Şükriye Tutkun çıtı pıtı kız (YD, AY, s. 92)

“Tahir”

Maddeyle ölçülür aşk denen afet,
 Aslı, Zümre ile *Tahir*'de kaldı. (NK, BS, s. 72)

“Tales”¹⁵⁷

Eski çağlardan geliyorum
 Çıktım çamur deryasından
 bir merdiven dayadım tekerlekten kanada, uzaya
tales'ten sartre'a kadar bilgilerle konuştuk
 mevlana meclisinde bulunduk yunus'la
 insanlığa selam... (KD, YH, s. 66)

¹⁵⁶Türk halk ve özgün müzik sanatçısıdır.

¹⁵⁷Miletli Thales(doğ. MÖ 624 – öl. MÖ 546), Sokrates öncesi dönemde yaşamış olan Anadolu bir filozoftur. İlk filozoflardan olduğu için felsefenin ve bilimin öncüsü olarak adlandırılır. Eski Yunan'ın Yedi Bilge'sinden ilkidir. Ticaretle uğraşmış ve bu nedenle Mısır'da bulunmuştur. Elimize ulaşmış hiçbir metni yoktur. Yaşadığı döneme ait kaynaklarda da adına rastlanamaz ancak hakkındaki bilgiler Herodot ve Diogenes Laertios gibi antik yazarlardan edinilir. Bertrand Russell'e göre felsefe Thales'le başlamıştır.

“Tarzan”¹⁵⁸

Fındık çubuğundan at yapıyorum
 Deh deyip koşuyor
 Duş deyip duruyorum
 Daldan dala atlayıp *Tarzan* oluyorum (İE, ZT, s. 10)

“Tevfik Fikret”

dün, gitmeden önce, yine sana baktım
 orhan veli ağlıyor
tevfik fikret susuyordu
 yahya kemal yerinde yoktu (İY, ŞİD, s. 44)

“Veysel”

menzil uzar *Veysel* der o minnetsiz
 söylendim dilden dile ve türküsüz çok utandım (VO, GTA, S. 39)

cahit külebi gibi seni düşünüp
aşık veysel'ce sitem
 etmedim mi güzellerine (İY, ŞİD, s. 43)

dağlar ya *aşık veysel*'e benziyor
 ya cahit külebi'ye akşamın profilinde
 ve amasya'da çalışıyor hala ferhad
 krallar sessiz yatarken mezarlarında (İY, MAS, s. 10)

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
 neşat ertaş, kır çeşmesi,
 sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
 erkin koray ve sessiz şahturna

---

¹⁵⁸Tarzan Edgar Rice Burroughs tarafından yaratılmış bir öykü karakteridir. İlk olarak 1912'de Maymunların Tarzanı adlı romanla ortaya çıkmış ve daha sonra 23 devamı daha yazılmıştır.

ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
 ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor
 ruhi su'suz acımıyor çeşme (İY, MAS, s. 19)

Ferhat Şirin için dağları aşar
 Kerem Aslı için çöllere düşer
Veysel tırnağıyla toprağı deşer
 Kazması ne yanda beli yanda (DAA, Hİ, s. 37)

“Yahya Kemal”

dün, gitmeden önce, yine sana baktım
 orhan veli ağlıyor
 tevfik fikret susuyordu
yahya kemal yerinde yoktu (İY, ŞİD, s. 44)

Gemiler dolusu şahmaran geçer sokaklardan
Yahya Kemal'den şiirler dökerek kaldırımlara (ÖÜ, HŞBB, s. 41)

“Yesenin”¹⁵⁹

yeğeni lermontov'un, *yesenin* 'in kuzeniyiz,
 hep birlikte kuzey türkülerini
 söylemeye geldik (ŞT, DVY, s. 8)

“Yılmaz Güney”

İzlerken beyaz perdede siyah beyaz filmleri
 Kadir SAVUN olur
Yılmaz GÜNEY'in yerine koyardık kendimizi
 Onun içindir ki sevmezdik Erol TAŞ'ı (OŞ, BABAHE, s. 44)

“Yunus”

¹⁵⁹Sergey Aleksandrovich Yesenin (doğ. 3 Ekim 1895 – öl. 28 Kasım 1925). Rus şair.

koca *yunus*'un sakladığı şiir
 üç deniz'in oğlu (İY, MAS, s. 9)

pir sultan'a ibrik tuttum
yunus'a mendil oldum (İY, DUO, s. 16)

Yunus'un sevdası
 Deryası Mevlana'nın
 Darağacında
 Her dirilişinde Pir Sultan'ın
 Sen vardın (YD, AY, s. 28)

karşımızda Kadir İnanır sanat galerisi vardı
 Aradaki cadde *Yunus Emre* adlıydı. (RG, BKAF, s.8)

Biz de aşkın yollarına
 Düşmeliyiz *Yunus* gibi,
 Cümle kötü duyguları
 Aşmalıyız *Yunus* gibi (NK, BS, s. 38)

Nesimi'yim *Yunus*'um ahaliyim
 Gökyüzünde ayın yeni haliyim
 Gani düşünürüm Dursun Ali'yim
 Ağa benim paşa benim bey benim (DAA, ŞE, s. 236)

Eski çağlardan geliyorum
 Çıktım çamur deryasından
 bir merdiven dayadım tekerlekten kanada, uzaya
 tales'ten sartre'a kadar bilgilerle konuştuk
 mevlana meclisinde bulunduk *yunus*'la
 insanlığa selam... (KD, YH, s. 66),

Geçmesin saatler, durdur zamanı
 Hisset, mutluluğu bulduğun anı

Gençlik ateşinin yaktığı anı
Söndür de *Yunus*'un eri ol gönül (MST, SH, s. 36)

Ben insan aşığıyım Ferhat misali
Ben gönül aşığıyım *Yunus* misali (Aİ, GÇÜD, s. 119)

“Zagor”¹⁶⁰

zaman yetmiyor artık *zagor*'un baltasına
kara bir at geçiyor kayan yıldızın önünden (İY, ÇTG, s. 37)

“Zümre”

Maddeyle ölçülür aşk denen afet,
Aslı, *Zümre* ile Tahir'de kaldı. (NK, BS, s. 72)

2.2.1.8. Tarihi Kişi Adları

Bu başlık altında ele alınan kişi adlarında *tarihi* ifadesiyle, zaman kavramına gönderme yapılmamakta, toplum yaşamında bir misyon üstlenmiş kişiler anlatılmaktadır.

2.2.1.8.1. Türk Kökenli Tarihi Kişi Adları

“Ahi Evran”

Canım cehennem narında
Bugün de yarın da
Ahi Evran diyarında
Dilek tuttum senin için (DAA, SG, s. 8)

“Alparslan”

Kapıyı açmış ki *Alparslan* eli,
Kabına sığmamış yiğitler seli

¹⁶⁰Zagor, bir çizgi roman kahramanı. 1961 yılında Mister No'nun da senarist ve çizerleri olan Sergio Bonelli ve Gallieno Ferri tarafından yaratıldı.

Piri Reis esen hey bahar yeli
Tulü yakamozlu koyumuzsun sen (CD, IM, s. 24)

“Çingiz”¹⁶¹

sazım Türk gönlümün özge pusatı
 sazım yağı eline geçmeyeceksin
 arzın gömüsünü sökse *Çingiz*
 yağ yargısına düşmeyeceksin (AY, GM, s. 203)

“Deniz”¹⁶²

kalmasın gözlerin yollarda
 gözlerin perdelemesin masmavi gökyüzünü
 Hüseyin’leri, Yusuf’ları, Erdal’ları
 Deniz’leri çağırır yüreğine (OŞ, HM, s. 37)

kızıldere’nin har olduğu mart hüznünde, nar oldu
 kar yolcuları; mahir’i tanıdım sepyalardan ve
 diğerlerini. yazgısını *deniz* ve dağ çizen on binlerin (ŞT, SDR, s. 54)

“Evliya Çelebi”

evliya çelebi
 olmak isterdim kara toprağa (İY, ŞİD, s. 38)

“Fatih”

Bizans surlarında
 Bir kızı öptüm gizlice
 Fatih’in toplarıyla
 Yıkılmayan surlar yıkıldı
 Yüreğimin atışlarıyla (FH, AS, s. 24)

¹⁶¹Moğol Börçigin ailesinden siyasetçi, asker ve han. Moğol kabilelerini buyruğu altında birleştirerek Moğol İmparatorluğu’nu (1206-1294) kurmuştur.

¹⁶²Deniz Gezmiş. Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu’nun kurucusu, 25 yaşında iki dava arkadaşı ile birlikte 6 Mayıs 1972’de idam edilen Sosyalist devrimci.

“Fikri”¹⁶³

daşçı *fikri* dediler. findık dalı eğildi
gözü gözüme değdi, kartal kanatları çayırı silecekti (ŞT, SDR, s. 55)

“Hüseyin”¹⁶⁴

kalmasın gözlerin yollarda
gözlerin perdelemesin masmavi gökyüzünü
Hüseyin’leri, Yusuf’ları, Erdal’ları
Deniz’leri çağırır yüreğine (OŞ, HM, s. 37)

“Hrant”¹⁶⁵

kaç gül derdim gülü
gül üstüne, kaç faili meçhul, kaç istanbul
bankası, kaç ay dolu gece denize düştü,
kaç *hrant*’ın defteri dürüldü dehlizlerde (ŞT, DVY, s. 44)

aldığım yaşları geri verdim
korsanın tam ortasında
devrimden bir gün daha aldım
hrant’ın ahparik papuçlarını
resmi mülkün temeline fırlattım (SZ, ADHO, s. 45)

“Kanuni”

Zigetvar’da savaşan *Kanuni*’nin torunu,
Tarihini unuttu, geçmişe hasım oldu (FY, KAR, s. 109)

¹⁶³Fikri Sönmez (doğ. Ordu, 1938 - öl. 4 Mayıs 1985), Ordu'nun Fatsa ilçesinin belediye başkanlarından. Fatsa'da sosyalist bir yönetim kurduğu gerekçesiyle askeri operasyon ile görevinden alınmıştır. “Terzi Fikri” olarak da ünlenmiştir.

¹⁶⁴Hüseyin İnan. 6 Mayıs 1972’de idam edilen Sosyalist devrimci.

¹⁶⁵Hrant Dink (15 Eylül 1954, Malatya - 19 Ocak 2007, İstanbul), Ermeni kökenli Türk gazeteci. 19 Ocak 2007 tarihinde saat 15:00 sıralarında, genel yayın yönetmeni olduğu *Agos* gazetesinin Şişli Halaskârgazi Caddesi üzerindeki binası önünde uğradığı silahlı saldırı neticesinde hayatını kaybetti.

Yavuz'la Çaldıran'da, *Kanuni*'yle Mohaç'ta
Bir baktım Estorgan'da bir baktım Budin'deyiz (TK, HV, s. 41)

“Mahir”¹⁶⁶

kızıldere'nin har olduğu mart hüznünde, nar oldu
kar yolcuları; *mahir*'i tanıdım sepyalardan ve
diğerlerini. yazgısını deniz ve dağ çizen on binlerin (ŞT, SDR, s. 54)

“Mimar Sinan”

Cihanın nüfusu sanki ferdimiz
Camilerde *Mimar Sinan* merdimiz
Kültürde turizmde yoktur derdimiz (ÜY, VM, s. 114)

“Murat”¹⁶⁷

Niğbolu'da Yıldırım, Kosova'da *Murat*'la
Belgrat önlerinde doludizgin bin atla
Tuna'yı kardeş yaptık Dicle ile Fırat'la (TK, HV, s. 41)

“Mustafa Kemal”

Bir iz bulmuşsun Anadolu düzünde
Mustafa Kemal yolu
Bir türküdür dilinde
“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir” (KD, YH, s. 22)

Şafaktan bir güneş doğdu zafere
Padişahın artık yoktur önemi
Samsun'a çıkmakla *Mustafa Kemal*

¹⁶⁶Mahir Çayan (15 Mart 1946, Samsun - 30 Mart 1972; Kızıldere, Niksar, Tokat), Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C) lideri. Marksist-Leninist devrimci önder. 30 Mart 1972 tarihinde, Tokat'ın Niksar ilçesine bağlı Kızıldere Köyü'nde askerle girdiği çatışmada dokuz arkadaşıyla birlikte öldürüldü.

¹⁶⁷I. Murad, Murad Hüdavendigâr veya Gazi Hünkar (29 Haziran 1326, Bursa – 28 Haziran 1389, Kosova), Osmanlı Devleti'nin üçüncü padişahı. Babası Orhan Gazi, annesi Nilüfer Hatun'dur. Babası Orhan Gazi döneminde 95.000 km² olan devlet toprakları onun döneminde yaklaşık 500.000 km² kadar genişlemiştir.

Osmanlı tarihi bitti dönemi (ÜY, SK, s. 179)

“Piri Reis”

büyük kulağı gibisin denizin
sesi gibi.

piri reis uyuyor pari
anahtar onda (İY, RFY, s. 26)

Kapıyı açmış ki Alparslan eli,
Kabına sığmamış yiğitler seli
Piri Reis esen hey bahar yeli
Tülü yakamozlu koyumuzsun sen (CD, IM, s. 24)

“Sultan Süleyman”

Dünya *Sultan Süleyman* 'a mı kaldı
Bilen kim kaç kere doldu boşaldı
Mezarda kim kimin yerini aldı (DAA, Hİ, s. 130)

Süleyman misali saltanat kursan
Karun'un emsali hazine bulsan (TK, HV, s. 44)

getirin o beyaz kuşun
Tufan sonrası muştusunu
kara göründü
kara göründü
güvercin dizeler
sizi *Süleyman* okusun diyemem
Süleyman biziz artık (İT, KBA, s. 44)

“Şeyh Edebali”¹⁶⁸

¹⁶⁸Şeyh Edebali [Şeyh Adabalı veya Şeyh Atası, (1206 - 1326)], Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında yaşamış bir İslam ilahiyatçısı-din bilgini, Ahi şeyhi, Osman Gazi'nin kayınbabası ve hocası. Bir anlamda da sonradan imparatorluk olacak Osmanlı Devleti'nin fikir babasıdır.

Edebalı'm Şeyh 'den yüce vasiyet
 “Gönlü bürümeli önce haysiyet” (CD, IM, s. 25)

“Şeyh Şamil”¹⁶⁹

çerkez vakarı göğsünde *şeyh şamil*
 oluyordum lisede, dizlerim acırken necla öğret
 benim kafkas ekibinde (ŞT, AÇK, s. 29)

“Ulubatlı (Hasan)”

Gittiğin ilk gurbetti Paris, sarayların uzağında bir bekâr odası
 Ve senden on altı yaş küçük Terzi Basri
 Davan ana olma Basri'ye, Paris'e ar olma Ağıtana!
 Analık; sancağıydı kalede vurulan *Ulubatlı*'nın
 Sanki sende başka... (SKA, Y, s. 30)

“Yakup Cemil”¹⁷⁰

hiçbir şair güneşin doğuşunu dağlar kadar bilemez
 diyorsam, şaire değil dağa, şiire değil gazele sayın beni
 -keşke dağları *yakup cemil* 'e öptürmeseydik... (SZ, ADHO, s. 60)

“Yavuz”

Yavuz'la Çaldıran'da, Kanuni'yle Mohaç'ta
 Bir baktım Estorgan'da bir baktım Budin'deyiz (TK, HV, s. 41)

“Yıldırım”

Niğbolu'da *Yıldırım*, Kosova'da Murat'la
 Belgrat önlerinde doludizgin bin atla (TK, HV, s. 41)

¹⁶⁹İmam Şamil (1797, Gimri - Şubat 1871, Cennet'ul Baki), Kuzey Kafkasya halklarının, Avar kökenli politik ve dini önderi. Kafkas Savaşı'nda Rus karşıtı direnişin lideri ve Dağıstan'laÇeçenya'nın 3. imamıdır. Şeyh Şamil olarak da anılır.

¹⁷⁰Yakup Cemil (1883 - 11 Eylül 1916, İstanbul), İttihat ve Terakki'nin fedailerindendir. Yakub Cemil Çerkes ve Lezgi kökenli bir Osmanlı subayıdır.

“Yusuf”¹⁷¹

kalmasın gözlerin yollarda
 gözlerin perdelemesin masmavi gökyüzünü
 Hüseyin’leri, *Yusuf*’ları, Erdal’ları
 Deniz’leri çağırır yüreğine (OŞ, HM, s. 37)

2.2.1.8.2. Yabancı Kökenli Tarihi Kişi Adları**“Büyük İskender”**

büyük iskender’in parasından
 kan zıplıyor kaleye (İY, DUO, s. 15)

kimi tahta kılınçlarla sürmüş izini
 destanlarla, geyikle
 kimi *iskender* olup
 eskidi bu sevdanın yolunda (İY, MAS, s. 11)

“Che”¹⁷²

devgenç kaşkolum boynumdan *che* ’nin boynuna kadar uzar.
 ben kısa sözü ve aşkı çekmişim, leyla ile mecnun iyi ki kavuşmamış
 mecnun’un tutarsızlığı dillere leyla (SZ, ADHO, s. 91)

“Diyojen”

Ellerinde fenerleriyle
 Sinop sokaklarında
 Gezen ateşböceklerini
 Birer *Diyojen* sanan savaş gemileri
 Top atışlarıyla müjdeler

¹⁷¹Yusuf Aslan. 6 Mayıs 1972’de idam edilen Sosyalist devrimci.

¹⁷²Ernesto "Che" Guevara, kısaca Che Guevara ya da el Che, (14 Haziran 1928- 9 Ekim 1967), Arjantinli doktor, marksistpolitikacı ve dönemin Küba gerillaları ile Enternasyonalist gerillalarının lideri.

Limana döneceklerini (FH, AS, s. 50)

Diyojen gitmiş, fiçısızım, fenerim ölgün. Gölgeler siz kalsın,
güzellikler de. (İT, SV, s. 70)

“Erasmus”¹⁷³

“Ey ulu tanrılar! Kendilerine deli, akılsız, avanak gibi
güzel adlar yakıştırılan kişilerden daha mutlu kişiler var mıdır
yeryüzünde?” diyordu *Erasmus*.

Tanrım beni de onlardan eyle! (İT, SV, s. 66)

“Galileo”¹⁷⁴

“Ölçülmeyeni ölçülebilir yap” dese de *Galileo*, aynı boyda,
aynı ağırlıkta iki adamın tepkileri aynı olmuyor nedense (İT, SV, s 46)

“Hitler”

Kanımız emdi bitler

Ülkemi soydu itler

Engin, Civan, Cavitler

Bize de lazım bir *Hitler* (ALM, ÜAK, s. 100)

“Hüsameddin Ladin”

Amerikan kaç bucakmış

Hüsameddin Ladin’e sor

Kıyamet mi kopacakmış

Hüsameddin Ladin’e sor (DAA, SG, s. 119)

“İbn-i Sina”¹⁷⁵

¹⁷³Desiderius Erasmus, 1469 -1536 yılları arasında yaşamış olan, Hollandalı, Kuzey Avrupa Rönesans'ının önemli ustası ve klasik edebiyatarastırmacısı, hümanist bilgin ve ilahiyatçı.

¹⁷⁴Galileo Galilei(doğ. 15 Şubat 1564 – öl. 8 Ocak 1642) İtalyan fizikçi, matematikçi, gökbilimci, filozof.

İlmin bayrağında *İbn-i Sina* var
 Nizami,Fuzuli çölde gür pınar
 Ahmet Yesevince bir siper duvar
 Sarmalı gönlünü huşu diyorum (CD, IM, s. 21)

“Karl Marks”

karl marks sokağı'nda dedesi, inanmıyorsan taşı ufala
 deniz kabukları ve balık kılçıklarını göreceksin (ŞT, DVY, s. 10)

“Klopatra”¹⁷⁶

Güzel helana, *klopatra* birer simge
 Oysa hiç sesi çıkmadı gerçek aşıkların
 tanıktır karanlık gece (KD, YH, s. 66)

Çölde bir avuç suyu *Kleopatra*'ya taşıdığımı düşün
 En zor olan sevgiyi keşfettiğin o kıtaya
 Sensiz iklim süremeyeceğini, sen onsuz edemeyeceğini
 Tanımsız kokularını düşün ışığı filizlerini
 Sabahları yüzüne vuran çocuğun minik ellerini
 O kıtanın hiç görülmemiş ırmaklarını, ilk sözlerini
 Düşün seni eriten bir ısının nazik esintilerini (SKA, Y, s. 16)

“Makaryos”¹⁷⁷

¹⁷⁵İbn-i Sina, Buhara yakınlarındaki Afşana köyünde (Özbekistan) 340 Hicri (Miladi 980) yılında dünyaya gelmiş ve Hamedan şehrinde (İran) 427 Hicri (Miladi 1037) tarihinde vefat etmiştir. Tıp ve Felsefe alanına ağırlık verdiği değişik alanlarda 200 kitap yazmıştır. Batılılarca, Orta Çağ Modern Biliminin kurucusu ve hekimlerin önderi olarak bilinir ve "Büyük Üstad" ismi ile tanınır. Tıp alanında 7 asır boyunca temel kaynak eser olarak süre gelen El-Kanun Fi't-Tıb (Tıbbın Kanunu) adlı kitabı ile ünlenmiş ve bu kitap Avrupa üniversitelerinde 17. asrın ortalarına kadar tıp biliminde temel eser olarak okutulmuştur.

¹⁷⁶VII. Kleopatra (doğ. Ocak MÖ 69 - öl. 12 Ağustos MÖ 30), Antik Mısır'ın son Hellenistik kraliçesidir. Asıl ünvanı VII. Kleopatra olmasına rağmen kendisinden önce gelenler unutulduğu için, kısaca Kleopatra olarak bilinir.

¹⁷⁷Kıbrıs Ortodoks Kilisesi başpiskoposu ve bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleşmesi amacıyla başlatılan Enosis Hareketi'nin önderleri arasında yer almıştır.

Kanlı papaz ve katil *Makaryos* da
Hak ile batılı seçti Kıbrıs'ta. (FY, KAR, s. 83)

“Mao”¹⁷⁸

Kur'an'a çöl kanunu diyen çoğaldı
Mao, itlerini yurduma saldı (FY, KAR, s. 78)

“Neron”¹⁷⁹

nice hükümdarlar gördüm *neron*'dan beter
nice köleler ayaklar altında
eski çağlardan geliyorum (KD, YH, s. 66)

“Pavlov”¹⁸⁰

Kalıntı kemiği tutkuyla yalayabilirim
Pavlov'un uyuşuk köpeği gibi (SÇ, İK, s. 50)

“Platon”

“Denivimin en yetkini daireseldir” diyen ulu bilge, ey
Platon! (İT, SV, s. 54)

“Saddam”

Saddam'ı aratır oldu
Iraktaki gelişmeler
Yetmiyor ki barış için
Yapılan tüm çalışmalar (YA, İİ, s. 145)

¹⁷⁸Çin Komünist Partisi'nin ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucu ve önderlerinden. Çin'in Hunan eyaletinde doğdu. 1943'ten itibaren ÇKP Politbüro Başkanı, 1945'ten itibaren ÇKP Merkez Komitesi Başkanı.

¹⁷⁹Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus (15 Aralık 37 – 9 Haziran 68), esas adı Lucius Domitius Ahenobarbus olan ve aynı zamanda Nero Claudius Caesar Drusus Germanicus olarak da bilinen, Julio-Claudian Hanedanı'nın beşinci ve son Roma İmparatoru.

¹⁸⁰İvan Petroviç Pavlov (doğ. 14 Eylül 1849 Ryazan – öl. 27 Şubat 1936 Leningrad) Rus fizyolog, psikolog ve hekim.

Amerika almış Arap'ı çırak
Saddam'a öfkeli hedefi Irak
 Demiyor ki cihan Irak'ı bırak (ÜY, SK, s. 96)

“Selahaddin Eyyubi”¹⁸¹

Sayfalar dönüp duruyor, gözümün önünde hep,
Selahaddin Eyyubi'nin narası mı bu şimşek? (NK, BS, s. 101)

Sevgililer sevgilisi Muhammed'in ümmetinin
Selahaddin-i Eyyubi 'lerin, Kılıç Arslan'ların
 Fatih'lerin, Yavuz'ların, Kanuni'lerin, Şah İsmail'lerin
 ...
 Daha nicelerinin torunlarının bu günkü hallerini
 Görüyor ve kahroluyorum (TK, HV, s. 115)

2.2.1.9. Siyasetçi Adları

“Bush”

Irakı vurdular körü körüne
 Acılar yaşanır işler derine
 Obamaseçildi *buş*hun yerine
 Belki de görünür kırımın ardı (YA, DYUI, s. 143)

“Fatihan Ünal”¹⁸²

Son verilsin artık
 Yalana ve talana
 Koskoca bir selam da
Fatih Ünal'a (ALM, ÜAK, s. 126)

“Hasan Ali Şentürk”

¹⁸¹ Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu olan hükümdar. Hittin Muharebesi ile 2 Ekim 1187'de Kudüs'ü Haçlı kuvvetlerinden alarak kentte 88 yıl süren Hıristiyan egemenliğine son vermiş, akabinde Hıristiyanların düzenledikleri III. Haçlı Seferi'ni etkisiz hale getirmiştir.

¹⁸² AKP Ordu milletvekili.

Gezip dolaşır dünyayı
 Nerde var böyle ülke
 Selam Güzelyurt Belediye Başkanı
Hasan Ali Şentürk'e (ALM, ÜAK, s. 122)

“İdris Yıldız”¹⁸³

Sakın fırsat vermeyin
 Arsızlara, hırsızlara
 Bu selamım da sizindir
 Gidiversin *İdris Yıldız'a* (ALM, ÜAK, s. 126)

“İhsan Şener”¹⁸⁴

Uzak kalma bizlere
 Arada sırada gel hele
 Bu selamım da size
 Sayın *İhsan Şener'e* (ALM, ÜAK, s. 126)

“Mustafa Hamarat”¹⁸⁵

Söz dinlemezse evlat
 Rahvan gitmezse at
 İkisini de kaldır at diyor
 Sayın *Mustafa Hamarat* (ALM, ÜAK, s. 126)

“Obama”

Irakı vurdular körü körüne
 Acılar yaşanır işler derine
Obama seçildi buşhun yerine
 Belki de görünür krizin ardı (YA, DYUI, s. 143)

---

¹⁸³CHP Ordu milletvekili.

¹⁸⁴AKP Ordu milletvekili.

¹⁸⁵AKP Ordu milletvekili.

“Putin”

Sam amca su koyverdi potine
 Meramını söylesene *Putin*'e
 Musul'u Kerkük' koy sepetune
 Atma Recep atma dingardaşına (DAA, ŞE, s. 97)

“Recep”¹⁸⁶

Sam amca su koyverdi potine
 Meramını söylesene *Putin*'e
 Musul'u Kerkük' koy sepetune
 Atma *Recep* atma dingardaşına (DAA, ŞE, s. 97)

“Seyit Torun”

Teleferiğe binersiniz
 Boztepe'de inersiniz
 ...
 Başkan *Seyit Torun*'a
 Teşekkürler dersiniz (ALM, ÜAK, s. 117)

“Sisi”¹⁸⁷

Vurdu, kırdı, öldürdü; katliam yaptı *Sisi*
 Demek ki böyle imiş Mısır demokrasisi (NKI, BSD, s. 37)

2.2.1.10. Önemli Din Büyüklerini Gösteren Adlar**“Adem”**

buğdayın nesi var yalnızlıktan
 beni siz *Adem*'in anasından (VO, GTA, s. 69)

---

¹⁸⁶Başbakan Recep Tayyip Erdoğan kastedilmektedir.

¹⁸⁷Orgeneral Abdülfettah Said Hüseyin Halil el Sisi, daha yaygın bilinen adıyla General Sisi (doğ. 19 Kasım 1954), Mısırlı Orgeneral. 12 Ağustos 2012'den beri Mısır Silahlı Kuvvetleri'nin Genelkurmay Başkanı'dır. Ayrıca Mısır Silahlı Kuvvetleri Yüksek Konseyi'nin başkanlık görevini ve Mısır Savunma Bakanlığı'nı yürütmektedir.

Ah hayat öyle sadık bir rüyadır ki hakikat onu anlayacak
Çıkacak bir er kişi *Adem* yükü omzunda çiçekler açan (AKD, KİK, s. 28)

sırf havva istedi diye elmayı koparmamıştı adem
Adem de bilirdi bilinmeyenin tadı bilinende daha bir
başka (SÇ, İK, s. 112)

Dünya tuzak sen aldanma
El malını sakın alma
Adem'le Havva'dan kalma
Torunları var dünyanın (ŞK, GG, s. 13)

Havvanı bulsan
Ne olur ki *Adem*
Bu dünya fanidir
Gelir geçer *Adem* (İE, ZT, s. 104)

Yaradan bir iman da bir din de bir
Mahluk sürüyünen insan binde bir
Ademse Zeynel de Abidin de bir
İsa'yı göklere çıkarmak niye (DAA, ŞE, s. 13)

“Allah”

derenin akış kemanı, leş
allahım zar atıyordu! (İY, ÇTG, s. 12)

Allahım ne olur
Bizimle sessiz sessiz
Kur'an dinleyen güvercinler de
Girsin cennete (GA, BDS, s. 24)

Hani münif tepelerinden seslenen müniplerin

ulu ınarlar altında *Allah* kerim evlerin (AKD, KİK, s. 21)

Şeytan değil *Allah*'tır bizi koruyan
Dünya nimetlerini haram yoldan saptıran
Merhametini Müslümanlardan esirgemeyen (MKT, AD, s. 105)

Gül dalında bülbüller
Uçar *Allah* aşkına
Dağlardaki sümbüller
Açar *Allah* aşkına (Mİ, DAS, s.16)

Fakat bir gün
Sap döner keser döner
Gün gelir hesap döner
Düşmez kalkmaz bir *Allah* (Mİ, DAS, s.95)

İnsan kaybetmiş ruhu, nefsani fikirdedir,
Cansız denilen taşlar, *Allah*'ı zikirdedir (NK, BS, s. 21)

Bu bahçeyi insan için yarattın
Dört mevsimle gelin gibi donattın
Ayları da mevsimlere kattın
Mevsimlerin rabbı sensin *Allahım* (ŞK, GGÖ, s. 196)

Bu dünya imtihandır
İyi kötü ayırandır
Cennet cehennem ondandır
Her şeye kadir *Allah*'dır (İE, ZT, s. 140)

Fazla çıkmasa da garibin sesi
Bil ki *Allah*; kimsesizler kimsesizi
Bırakalım dünyada artık ye'si
İnsan yalnız değil *Allah* bizimle (NKI, BSD, s. 29)

Babasını arayan yanık sesli bir gencin
 Sesine kurşun sıkar düşmanın her gecesi
 Ayağına dikendir her *Allah*'ın gecesi
 Neşeli hüznün olur hak edilen sevincin. (ÖÜ, AO, s. 19)

Yıldızlara ulaşır gülüşlerim
 Ağlamalarımı *Allah* duyar (ÖÜ, T, s. 61)

İslamın şartıdır namaza durmak,
 Secdede *Allaha* en yakın olma,
 Doğrudan yaratana konuşmak,
 İbadet yaparak huzuru bulmak. (SY, YNG, s. 30)

Ne mutlu, bunu bilip
Allah'ı tanıyana
 Kalbinde pırıl pırıl
 Duygular taşıyana (NK, ÜÇ, s. 11)

“Ali”

ölüm ıssız bir yazıydı kербala'da
ali'nin adından nasıl silindin? (VO, GTA, S. 40)

Damadı Muhammed Hazreti Haydar
 Sahibi Zülfikar Kahraman *Ali* (MAS, GM, s. 17)

Düldülün yelesini
 Bilmez işin hilesini
 Azat etti kölesini
 Allahın Arslanı *Ali* (ŞK, GGÖ, s. 15)

Semahı zakirle söyle ezberden
 Kırkların aşkına *Ali Ekberden*
 Pir Sultan Abdala seslen makberden

Dört kapının kenarına gel turnam (DAA, Hİ, s. 21)

Okumak milletçe en kutsal dilek
Sultanlar, köleniz olsalar gerek
Hazreti Ali 'ce yüceltilerek
Ulular katına eriyorsun sen (AÇ, BÇ, s. 16)

“Azrail”

Yetsin benden çaldığın bahar
Ondan sonra sen benim cebe yalvar
Uğra bana akşama kadar
Azrail sana hediyem var (GÜA, YÖ, s. 108)

Azrail sana gelmedi,
Feleğe ben can böldüm,
Canımı böldüm, (GÜA, Dİ, s. 102)

Dağlar dağlar dal mı verdin
Dallarından sal mı verdin
Kıran girsin bellerine
Azraile yol mu verdin (AK, LV, s. 113)

Çoğu insanlar var mal hevesinde
Bilmez ki *Azrail* var tepesinde (ŞK, GG, s. 20)

Ne söz yarar ne de kelam
Tükenir de yazmaz kalem
Azrail de bir gün selam
Verir beni bulamazsın (YA, GSY, s. 60)

Aleme yaptığın kötülükleri
Yanında barınan satılıkları
Hoş görüsz bunca katılıkları

Azrail kapımı çalar anlarsın (YA, DYUI, s. 14)

Azrailin gelir kendi
Ne ağa der efendi
Sayılı günler tükendi
Yolun sonu görünüyor (DAA, Hİ, 100)

“Eyüp Sultan”

Ankara’da Hacı Bayram Veli var
İstanbul’da eren *Eyüp Sultan* var
Nevşehir’de Hacı Bektaş Veli var
Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 125)

“Habil”

Bir gün oğlum *Habil*’i gömdüreceğimden emin Kabil’e (SÇ, İK, s.119)

“Hacı Bayram Veli”

Ankara’da *Hacı Bayram Veli* var
İstanbul’da eren Eyüp Sultan var
Nevşehir’de Hacı Bektaş Veli var
Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 125)

“Hacı Bektaş Veli”

Ankara’da Hacı Bayram Veli var
İstanbul’da eren Eyüp Sultan var
Nevşehir’de *Hacı Bektaş Veli* var
Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 125)

“Hasan”

Gel hey gönül dergaha varalım
Mevlana ne yanda Veli ne yanda
Hasan ile Hüseyini soralım

Kerbala ne yanda yolu ne yanda (DAA, Hİ, s. 37)

“Havva”

sırf *havva* istedi diye elmayı koparmamıştı adem
Adem de bilirdi bilinmeyenin tadı bilinende daha bir
başka (SÇ, İK, s. 112)

Dünya tuzak sen aldanma
El malını sakın alma
Adem’le *Havva*’dan kalma
Torunları var dünyanın (ŞK, GG, s. 13)

Havvanı bulsan
Ne olur ki Adem
Bu dünya fanidir
Gelir geçer Adem (İE, ZT, s. 104)

“Hızır”¹⁸⁸

kahverengi gün
utanç duvarı yıkıldı
çıktı ortaya nar tanesi
Musa ve *Hızır* kıssası (MS, GAY, s. 15)

Mutsuzluğa mutluluk katmalı
İlyas ile *Hızır* gibi olmalı (Aİ, GÇÜD, s. 117)

“Hüseyin”

teni cana sun ey *hüseyin*!
can olmak için sudan da geçtin (VO, GTA, S. 40)

Gel hey gönül dergaha varalım

¹⁸⁸Hızır veya Hızır . Türk ve Ortadoğu mitolojisinde saygı gören, Kur’anın Kehf suresinde de Allah katından kendisine bilgi ve hikmet verildiği ifade edilen bir karakterdir. Kur’anda Musa ile arkadaşlığı anlatılır.

Mevlana ne yanda Veli ne yanda
 Hasan ile *Hüseyini* soralım
 Kerbala ne yanda yolu ne yanda (DAA, Hİ, s. 37)

“İblis”

kösnül acılar!
 kem bilir hangi *iblis*
 itivermişti sizi
 o kuytu torbaya (İT, FG, s. 32)

“İbrahim”

Ey Kudüs,
 Ey gökte yapıp yere indirilen şehir
 Ey semasında burak uçan
 Ey Tevrat, ey İncil, ey Kur’an
 Ve *İbrahim* ve Yakup ve Musa şehri (ÖÜ, AG, s. 106)

“İlyas”

Mutsuzluğa mutluluk katmalı
İlyas ile Hızır gibi olmalı (Aİ, GÇÜD, s. 117)

“İsa”

yeşerirken dünyanın yeşil tohumları ayrık otları gibi
 yeşerirken ne *isa*’ya ne *musa*’ya yaranabilen (ŞT, AÇK, s. 28)

isa’nın gözleri ne renk
 bu soru yordu beni kapadokya’da (İY, DUO, s. 7)

Ey şair, canındaki *İsa*
 usuldur öç güdücü değil! (AY, GM, s. 258)

Yaradan bir iman da bir din de bir

Mahluk sürüyünen insan binde bir
 Ademse Zeynel de Abidin de bir
İsa'yı göklere çıkarmak niye (DAA, ŞE, s. 13)

Tarih, trajik yazgılarla dolu; korkuyorum. Kendi çarmihını taşıyan *İsa*'dan dersler çıkardım Nesimi de değilim, tenimi tersinden giyemem (İT, SV, s. 40)

Nerdesin Murat Baba, burda kimseler yok
 Yani, sözün yoksa ortada
 yankı bulan sesin yaşadığım kenti süslemiyorsa
 Dirilten *İsa*'nın izinde yürür olmak uğruna
 dile gelen insanlığın kalbi susuyorsa
 Murat Baba, geceler kafaya geçirilmiş naylon (SKA, Y, s. 38)

“Kabil”

Kabil'e ölüsünü gömmeyi öğütledim (SÇ, İK, s. 50)

“Kırklar”¹⁸⁹

gülhane'de hattı humayun
 karac' oğlan
 pir sultan
 post'ta *kırkların* cem'i (İY, DUO, s. 11)

“Meryem”

Buyurgan bir derviş eğilir önünde manastırın
 Sorar Lidas:
 - İnsan kimin tanrısıdır ey *Meryem*?(VO, GTA, S. 17)

“Muhammed”

---

¹⁸⁹Kırklar, Türk halk inancında Kırk Evliya. Kırkavlan da denilir. Bilinmeyen biryerlerde yaşayan kırk kutlu kişidir.

Sevgililer sevgilisi *Muhammed*'in ümmetinin
 Selahaddin-i Eyyubi'lerin, Kılıç Arslan'ların
 Fatih'lerin, Yavuz'ların, Kanuni'lerin, Şah İsmail'lerin

...

Daha nicelerinin torunlarının bu günkü hallerini
 Görüyor ve kahroluyorum (TK, HV, s. 115)

Alemlerin tek incisi *Muhammed*
 İnsanların birincisi *Muhammed*
 Nebilerin sonuncusu *Muhammed*
 Ona ümmet olmak ne güzel kader (TK, HV, s. 147)

“Musa”

söz söyleyiciler ve ilenç kayırcılar bilmeli
 korkusu yoktur şehri yakılmışların
 dehlizlerin ve cellatların kavli yoktur
 herkes sadakat arar bu yüzden kendi *m u s a* sına (SK, KÖK, s. 15)

yeşerirken dünyanın yeşil tohumları ayrık otları gibi
 yeşerirken ne isa'ya ne *musa*'ya yaranabilen (ŞT, AÇK, . 28)

kahverengi gün
 utanç duvarı yıkıldı
 çıktı ortaya nar tanesi
Musa ve Hızır kıssası (MS, GAY, s. 15)

Ey Kudüs,
 Ey gökte yapıp yere indirilen şehir
 Ey semasında burak uçan
 Ey Tevrat, ey İncil, ey Kur'an
 Ve İbrahim ve Yakup ve *Musa* şehri (ÖÜ, AG, s. 106)

Firavun *Hazreti Musa*'nın peşine düşmüştü

Öldürmek için,
Ama o büyütmüşü yine O'nu. (NN, MB, s. 81)

“Münker”

İki kazma iki kürek çalışır
Dokuz tahta üstü toprak doluşur
Eşin dostun birer birer savuşur
İlk hesabı *Münker* ile *Nekir* getirir (TK, HV, s. 44)

“Nekir”

İki kazma iki kürek çalışır
Dokuz tahta üstü toprak doluşur
Eşin dostun birer birer savuşur
İlk hesabı *Münker* ile *Nekir* getirir (TK, HV, s. 44)

“Nuh”

on ceylan, on bir karaca, on iki geyik
bir *nuh*'un gemisi bir atmaca
gezeriz güz denizlerinde (İY, DUO, s. 17)

İstikamet belli, sonsuz mutluluk
Çocuk sevinciyle sekelim diye,
Nuh Nebi misali Hak gemisini
Sahil-i selamete çekelim diye (NH, BS, s. 35)

Büyük tufan *Nuh* tufanı
Su kapladı dört bir yanı (ŞK, GG, s. 31)

“Tanrı”

çünkü o, *tanrı*'nın şehri!
kendine ait o deniz kızı, düşlerden kaçan (İY, ŞİD, s. 32)

inandım
anneler *tanrı*'dan bir parçadır (İY, MAS, s. 21)

hiç kimse yok ışksız gece
ama hiç kimse yok düş
algı ötesi *Tanrı* (AY, GM, s. 65)

“Yakup”

Ey Kudüs,
Ey gökte yapıp yere indirilen şehir
Ey semasında burak uçan
Ey Tevrat, ey İncil, ey Kur'an
Ve İbrahim ve *Yakup* ve Musa şehri (ÖÜ, AG, s. 106)

“Yezid”

yolu da yitermiş kumun
varın *yezid*'e sorun (VO, GTA, S. 40)

“Yusuf”

Rüyayı gerçek eden beni *Yusuf* eyledi
Karanlığı delen yıldız sende efendim (ÖÜ, T, s. 53)

aynaları çırılçıplak bırak *Yusuf*
çık gayyalarından ve haykır! (ÖÜ, KT, s. 103)

“Zeynel Abidin”¹⁹⁰

Yaradan bir iman da bir din de bir
Mahluk sürüyünen insan binde bir
Ademse *Zeynel de Abidin* de bir
İsa'yı göklere çıkarmak niye (DAA, ŞE, s. 13)

¹⁹⁰ İslam peygamberi Ebû'l-Kâsım Muhammed ibn ' Abd Allâh ibn ' Abd'ül-Muttâlib'in torunu olan Hüseyin Seyyid'üs-Şuhedâ'nın oğullarından biridir.

2.2.1.11. Mitolojik Adlar

“Afrodit”¹⁹¹

içine baktım; köpüklenmeye heveskar *afrodit*
kendine baktım; taşıma suyla aşkı eleyen değirmen
aşka baktım; çok gizli defter (SZ, ADHO, s. 12)

“Apollon”¹⁹²

Affet. Ateşlere bırak Amon-ra.

Öyle haşmetli güzel ki başın
Apollon değil,
Venüs değil,
Hera değil,
Zevs değil. (SG, AN, s. 8)

“Artemis”¹⁹³

ve Salmakis’in tatlı sularında
çırılçıplak oynarken dalgalarla
en masum perisi Salmakis
Artemis’in en masum perisi (ÖÜ, KT, s. 13)

“Atlas”¹⁹⁴

ey Hesperos
yıldız olmadan önce neydin ki
Atlas’ın kızkardeşi (ÖÜ, KT, s. 13)

¹⁹¹Yunan mitolojisinde aşk ve güzellik tanrıçası. Roma mitolojisindeki ismi Venüs’tür.

¹⁹²Apollon (Latince:*Apollo*), mitolojide müziğin, sanatların, güneşin, ateşin ve şiirin tanrısıdır. Ayrıca kehanet yapan, bilici tanrıdır.

¹⁹³Artemis, Roma’daki adı Diana, Zeus ile Leto’nun kızı. Phoebе olarak da bilinir.Apollon’un ikiz kız kardeşi, vahşi doğa, avcılık ve ay tanrıçası. Ares’in dostu ve en büyük Yunan tanrıçalarından biridir.

¹⁹⁴Atlas, Yunan mitolojisinde Iapetos ile Klymene’nin on üç çocuğundan en güçlü olanıdır. Olympos’a saldırdığı için Zeus tarafından gök kubbeyi omuzlarında taşımakla cezalandırılmıştır.

“Euphtares”

Euphrates gülümserken denize düştü firat
ve çatladı toprak
yiğit savaşçı nasıl ölmesin sana
bir dalında firat, bir dalında dicle (ŞT, AÇK, s. 43)

“Hades”¹⁹⁵

Ve güdümlü bir uzay köpeğinin kozmik bir paçavrayı
sürükleyebileceği gibi, ışık yorganında dinlenen yeryüzünü
Hadesin yokluğunda çekiyorlardı (AY, GM, s. 119)

“Hera”¹⁹⁶

Affet. Ateşlere bırak Amon-ra.
Öyle haşmetli güzel ki başın
Apollon değil,
Venüs değil,
Hera değil,
Zevs değil. (SG, AN, s. 8)

“Hesperos”¹⁹⁷

ey Hesperos
yıldız olmadan önce neydin ki
Atlas'ın kızkardeşi (ÖÜ, KT, s. 13)

“İkaros”¹⁹⁸

¹⁹⁵Hades, Yunan mitolojisinde ölümlere hükmeden yeraltı tanrısıdır.

¹⁹⁶Hera, Yunan mitolojisinde Zeus'un eşi ve ablası olan tanrıçadır. Babası Titanlardan Kronos, annesi Rheia'dır. Olympos tanrıları arasında kraliçe vasfına sahiptir ve Evlilik Kraliçesi olarak anılır.

¹⁹⁷Yunan mitolojisinde geceyi getiren akşam yıldızı, peri.

¹⁹⁸Yunan mitolojisinde Daidalos (Dedalus)'un oğlu. Baba oğul kapatıldıkları labirentten çıkmak isterler ve Daidalos iki çift kanat yaparak balmumuyla İkaros'a ve kendine tutturur. İkaros'u uyararak alçaktan uçarsa denize kapılıp boğulabileceğini ve çok yükseğe çıkarsa güneşin balmumunu eritebileceğini söyler. İkaros kendine verilen bu güçle güneşe ulaşabileceğini düşünür yükseldikçe yükselir ve kanatları

Ve yalnız sana *İkaros*
 ve yalnız sana
 inadım bir
 başıyla
 yan(VO, GTA, S. 30)

“İyonya”¹⁹⁹

bir orman büyütürken bizi
 aşağı *İyonya* 'da (VO, GTA, S. 29)

“Lidas”

Sesin göğünden bir oğul ver bana
Lidas, bu uzun yol benim değil! (VO, GTA, s. 17)

“Likya”

Tanrılar gök ekin biçerken tahtlarından
 Çocuk düşürür fahişe huylu *Likya* (VO, GTA, s. 17)

“Midas”²⁰⁰

Daha ne kadar, daha ne kadar, bu kutsal işkence, bu dost kazığı!...Döksün
 kumunu kamyon:

Midas'ın kulakları eşek kulakları!

Midas'ın kulakları eşek kulakları! (İT, SV, s. 11)

“Pan”²⁰¹

---

dökülmeye başlar, düşer ve ölür. Böylece mitoloji tarihine "gözün yükseklerde olursa sonun budur!" şeklinde bir öğütle kazanır.

¹⁹⁹Mitolojik bir yer adıdır, kişi adı değildir. Ancak bu bölüme dahil edilmiştir.

²⁰⁰Kral Midas ya da Asur kaynaklarındaki adıyla Muşkili Mita, MÖ 738 - MÖ 696 yılları arasında, Frigya'nın Ankara civarında kurulmuş olan başkenti Gordion'da, yaşamış olan efsanevi Frigya kralıdır. Krallığı gibi yaşamı ve ölümü üzerine de mitolojiler yazılmıştır. Yaşamı boyunca acılar çekmiş olan Midas, "eşek kulak"larıyla ya da "dokunduğu herşeyi altına çevirmesiyle" ünlenmiştir.

Bebek *Pan*, ezgisinden tanyeri dökülür
bilge, gökkuşağında ateşler kurar (AY, GM, s. 57)

“Sysiphos”²⁰²

Bir türlü sonu gelmeyen işkence:
Sisyphos'un yuvarlandıkça tepeye taşıdığı kocaman
kaya gibi!... (İT, SV, s. 37)

Sisifos

Ey bilgileri kaygılandırılan umutsuz (SÇ, İK, s. 52)

“Troya”²⁰³

yitirdik hangi savaşı
hangi *troya*'da (İY, DUO, S. 34)

Kafdağından *Troya* 'dan getirdim
isli kandillerle, yağla,
masalda dağlanan yüreğim
uç canları. (AY, GM, s. 184)

“Zeugma”²⁰⁴

Zeugma batık bahtlı kenti yazgımızın
üç boyutlu görüntüleriydik mavi bahtımızın (ŞT, AÇK, s. 43)

---

²⁰¹Pan, Yunan mitolojisinde kırım,satirlerin ve çobanların tanrısıdır. Bu tanım, Pan'ı doğa ile doğrudan ilişkili kıldığı için pastoral bir nitelik arzetsede Pan'ın bütün mitoslarda yarı keçi yarı insan suretinde tasvir edilmesi onu korkutucu bir figür haline getirmiştir.

²⁰²Sisifos (Yunanca Σίσυφος; İngilizce: *Sisyphus*), Yunan Mitolojisinde, sonsuza kadar büyük bir kayayı bir tepenin en yüksek noktasına dek yuvarlamaya mahkûm edilmiş bir kraldır.

²⁰³Mitolojik bir yer adıdır, kişi adı değildir. Ancak bu bölüme dahil edilmiştir.

²⁰⁴Zeugma, MÖ 300 civarında Büyük İskender'in generallerinden Selevkos I Nikator tarafından kurulmuş bir antik şehirdir.Bugün, Gaziantep ilinin Nizip ilçesine 10 km uzaklıktakiBelkıs köyü eteklerindedir. İlk olarak kurucusu adına Fırat'da Selevkosya anlamına gelen "Selevkaya Euphrates" olarak anılan şehir Roma İmparatorluğu tarafından ele geçtikten sonra köprü anlamına gelen "Zeugma" ismiyle anılmaya başlandı. Antioch (Antakya) Çin arasında Fırat yoluyla oluşan geçitte liman olarak büyük bir ticari değer kazandı.Mitolojik bir yer adıdır, kişi adı değildir. Ancak bu bölüme dahil edilmiştir.

“Zeus”

kara akşamlarda doğardı
 bir dağın ardında yaşayıp
 altın bir köpeği kapısına bırakıp *Zeus*'un (ÖÜ, KT, s. 14)

2.2.2. Yakıştırma Adlar**2.2.2.1. Lakaplar****“Alanlı Memet”**

asma köprülerden, taş yollardan
 geçti hekimoğlu ibram
alanlı memet arkadaşı (İY, MAS, s. 11)

“Badigard Emin”

Kaşları kalın
 Apaçık alın
 Kaba sakalın
Badigard Emin (DAA, SG, s. 131)

“Çiçek Hatun”

bilmem kaç akçe eder
 benim yüzgörümlüğüm
 şehri kaç büyücü çalar
 geçer rahlesinden acının bir suhte
 geçer *çiçek hatun*'dan şebnemile bin kelime(SK, KÖK, s. 45)

“Çoban Ali”

Çoban Ali kavalını öttürür
 Sürü ile bize sessizlik tutturur (ŞK, GG, s. 46)

“Çolağın Hasan”

Emin'den işittim seni bu bahar

Çolağın Hasan 'la everecekler
 Bir çiftlik değirmen, bir baş da davar
 Tarlayı sürmeye mal verecekler (ALM, ÜAK, s. 83)

“Çuvalcı Ahmet”

Onun gibi amale
 Onun gibi fidan
Çuvalcı Ahmet (YD, AY, s. 59)

“Dana Ömer”

Alim Usta, Yahya Akçiçek, Domuz Ali
Dana Ömer, Baba Sait, Pasoğlu Ahmet
 Corci Mehmet, Sıtkı Reis (ALM, ÜAK, s. 107)

“Deli Emine”

Kavaklardibini'nde adam asarlardı
Deli Emine'nin evini gündüz basarlardı (ALM, ÜAK, s. 3)

“Deli Emir Dayı”

Deli emir dayı öldü
 Delilik mevlüde kaldı
 Mevlütte mirası aldı
 Zaten deli mevlüt dayı (ŞK, GGÖ, s. 145)

“Deli Hikmet”

Çoğumuza ayna
Deli Hikmet (YD, AY, s. 48)

“Deli Hüseyin”

Ne iş yaparsan yap, kazancın olsun helal
 Nerede Küçük Hasan, *Deli Hüseyin*, Demokrat Celal?
 Çambaşı'nda Dik Hasan diye biri vardı (ALM, ÜAK, s.105)

“Demokrat Celal”

Ne iş yaparsan yap, kazancın olsun helal
 Nerede Küçük Hasan, Deli Hüseyin, *Demokrat Celal?*
 Çambaşı’nda Dik Hasan diye biri vardı (ALM, ÜAK, s.105)

“Dik Hasan”

Ne iş yaparsan yap, kazancın olsun helal
 Nerede Küçük Hasan, Deli Hüseyin, Demokrat Celal?
 Çambaşı’nda *Dik Hasan* diye biri vardı (ALM, ÜAK, s.105)

“Domuz Ali”

Alim Usta, Yahya Akçiçek, *Domuz Ali*
 Dana Ömer, Baba Sait, Pasoğlu Ahmet
 Corci Mehmet, Sıtkı Reis (ALM, ÜAK, s. 107)

“Garip Hasan”

Bir *garip hasan* var çullu köyünde
 Ana yok baba yok yalnız evinde
 Kel kayayı okur köyde düğünde
 Kendini sanatçı sanır garibim (ŞK, GGÖ, s. 79)

“Genç Osman”

Evi yukarıda köyün başında
 Yaşın sorma seksen altı yaşında
 Nice külhanbeyler vardı peşinde
 Hiç birine boyun eğmez *genç osman* (ŞK, GGÖ, s. 89)

“Gönül Dostu”

Bir kelimeyle yazın bei defterinizin bir satırına
GÖNÜL DOSTU benim lakabım
 İnsan ve yaşamdır doğrudan ahbabım (YÖ, ÇŞA, s. 79)

“Hasbiye Hayriye’si”

Ahiretliğin

Hasbiye Hayriye’si

Taa eskilerden yenilere (YD, AY, s. 46)

“Haylaz Hayri”

Haylaz Hayri diyorlar bana

Oysa yaptığım nedir ki

Bıyığını çekiyorum kedilerin

Ara sıra, halbuki. (GA, HHBŞV, s. 78)

“Horoz İsmail”

Dünya malına tapıp aldanmayasın gafil!

Terzi Emrullah, Haki Yener, *Horoz İsmail*

Komiser Sair Okutan, Kemalettin Marangoz (ALM, ÜAK, s. 106)

“İnce Mehmet”

Fırtına pusuya yatar sinsice

İnsafı yok aman vermez esince

Donarak can vermek kolay mı sence

Melekler şahidindir *İnce Mehmet* (DAA, ŞE, s. 50)

“Kara Hasan”

Karizmatik *Kara Hasan*

Derbeder fukara Hasan

İmajın derdine düşmüş

Koşar açık ara Hasan (DAA, SG, s. 18)

“Kepelek Mustafa”

Millet Sineması’nda dört film birden

Kepelek Mustafa’nın sesi gelir derinden (ALM, ÜAK, s. 3)

“Kör Osman”

Kör Osman tahılda gayda okurdu

Şişeler içinde kan emen sülükler olurdu (ALM, ÜAK, s. 4)

“Kuşçu İhsan”

terk edilmiş evlerin hüznü

sokak aralarında, *kuşçu ihsan*’ın

çocukları da devretmiş dükkanı (ŞT, DVY, s. 47)

“Laz Emine”

Laz Emine Laz Emine

Yüzüme gül az Emine

Sana fistan alamadım

Bu yıl mahsul az Emine (DAA, Hİ, s. 83)

“Pire Nuri”

Kardeşlerim ben *Pire Nuri*

Köpeklerin bile cesaret edemediği sokaklarda

Korkusuzca gezerim ekmeğim için

Korkusuzca gezerim umudumu hiç yitirmediğim

Gelecek güzel günler için (OŞ, SD, s. 54)

“Sübyan Emine”

Yanağı al al

Kolu bacağı

İnce dal

Sübyan Emine (YD, AY, s. 57)

“Süslü Ali”

Sazcılardan aşağı gelince

Süslü Ali'nin evine gelince
 Bir dere akıyor bak ince ince
 Sen Hasano deresinde bul beni (ŞK, GG, s. 34)

“Tatar Ramazan”

Destanlar yazıyor sarp kayalara
 Hançerin ucuyla *Tatar Ramazan* (DAA, SG, s. 86)

“Tatar Şinasi”

Tünelde *Tatar Şinasi*
 İki tek atar Şinasi
 Uçkurunun tutar Şinasi
 İstanbul'un efendisi (DAA, SG, s. 111)

“Topal Hulusi”

Kimi fındık yerdi, kimi severdi bademi
 Mehmet Rüzgar, Muammer Çakmak
 Kemal Akata, *Topal Hulusi* yattı makata (ALM, ÜAK, s. 107)

“Topal Osman”

Bak Giresun'un başına gelenlere
 Nataşalar çıkmış *Topal Osman* tepesine (MKT, AD, s. 35)

“Totura”²⁰⁵

Enge gökçebeli yeşil tepenin
 Dibinde kurulur Kabaktepe'nin
 Dursun duy oturur önünde evin
 Kalemi elinde yazar *Totura* (ŞK, GG, s.23)

---

²⁰⁵ Şevki Kaysal'dan öğrendiğime göre Asıl adı Ramadan Duy olan, Fatsa Sazcılar'da ikamet eden bir kişi.

“Vonalı Tahsin”

kurtlanmış masada; ocaklık: 932 10 teşrin, ustası *vonalı tahsin* (ŞT, DVY, s. 46)

“Vonalı Yunus”

Yıldız döner Yason’un zerinden
 Figan sesi yankılanır derinden
 Can pazarı yer sallanır yerinden
 Kıyamet mi kopar *Vonalı Yunus* (DAA, ŞE, s. 55)

“Yan Ahmet”

Yan ahmetin yolu yandır
 Ne sağdadır ne soldadır
 Yolun tam ortasındadır
 Yan giderde doğru varır (ŞK, GGÖ, s. 230)

2.2.2.2. Mahlaslar, Müstearlar, Tapşırmalar, Rumuzlar**“Avni İşbakan”**

Ayrıldım ilim Ordu’dan
 Perşembe kazasından
 Adım *Avni İŞBAKAN*
 Yalnız bir insanım ben (Aİ, GÇÜD, s. 69)

“Azer”

bitmeyen ölümünü soyunan
 -ilksel mavinin oğlunu-
 sözsüz *Azer*’in kanlı postunda
 canlardan canlara bildirilerle
 tenin ülkesine yaz geldi (AY, GM, s. 199)

göksel damda sesini kasırğa basar
 soluğunun humusunda *Azer* ölür

şair! ölümün üzre bir filiz sürmüş
Azer'in türküsüne gömün onu (AY, GM, s. 211)

“Cemocan”

Mahlasım *Cemocan*, adım cemile
 Alemler dünyada damla gibiyim
 Pürü pak gönülde, yanak ben ile
 Dostluk sürgününe tarla gibiyim (CD, IM, s. 105)

“Dursun Ali”

Narda durur narda duru
 Yürürüm kenarda durur
 Dost elinde *Dursun Alim*
 Gonca güller var kırmızı (DAA, Hİ, s. 10)

Nesimi'yim Yunus'um ahaliyim
 Gökyüzünde ayın yeni haliyim
 Gani düşünürüm *Dursun Ali*'yim
 Ağa benim paşa benim bey benim (DAA, ŞE, s. 236)

Dursun Aliyim ben yine yazarım
 Sermayem yadeller sıla pazarım
 Mihneme ummanda mezar kazarım
 Bilsem düşlerime dadanmayacak (DAA, ŞE, s. 105)

“Kani İrfan”²⁰⁶

takvim yapraklarında doğdun
 ol *kani irfan*
 takvim yapraklarıyla yaşadın (İY, KKEA, s. 62)

“Musa”

²⁰⁶İrfan Yıldız gazete yazılarında “İrfani ” mahlasını da kullanmaktadır.

Naciz bir hatıradır bu resmim
 Bakıldıkça hatırlana cismim
 Dokuz yüz elli beşte
 Nüfus kaydında *Musa* 'dır ismim (Mİ, DAS, s. 12)

“Nuri Kahraman”

Belki de son demler, tükendi zaman
 Acele et, uyan aman, vay aman
 Şimdiden tezi yok *Nuri Kahraman*
 Aymazlar çıkılmaz yerlerde kaldı (NK, BS, s. 73)

“Ozan Baba”²⁰⁷

Ne trafik olsun ne de radar
 Mecburi istikamet mezara kadar
Ozan Baba 'dan sizlere bu kadar (ALM, ÜAK, s. 15)

“Sa'di”

söyle yine *sa'di* sözünü divane gibi
 gitme yoktur sende bilirim zamane gibi (AE, İD, s. 16)

“Şair Mithat”

Ordu Fatsa arası sahil yolu
 Çarşı pazar nataşa dolu
 Taksiciler gider gece dere boyu
Şair Mithat 'ın söylediklerin hepsi doğru (MKT, AD, s. 35)

“Şevki Kaysal”

Adım *Şevki Kaysal* köyüm Sazcılar
 Benden önce sana gene yazdılar (ŞK, GG, s. 50)

---

²⁰⁷Ali Malkoç'un kendisine uygun gördüğü mahlastır.

“Ünal Yıldırım”

Ünal Yıldırım 'ım ahi
 Tek başım olsam dahi
 Mevla şahit sözüm sahi
 Başımı dinlesem şöyle (ÜY, GBİ, s. 184)

Ünal Yıldırım 'ım adım soyadım
 Saçım ak düştü ben mi boyadım (ÜY, KG, s. 161)

“Yekta”²⁰⁸

Yekta boşuna konuşur
 Bin bilirse bir danışır
 Dostu düşmana dönüşür
 Hayattan da bir ders almaz (YA, YY, s. 9)

Yekta Hoca dirilipte, ölüpte
 İnsanların günahını alıpta
 Sevdiği gözünden irak olupta
 Var mı benim gibi ardından bakan (YA, YY, s. 20)

Yekta hoca gönlüm yara
 Kimseler olmadı çare
 Kervanım saplanmış kara
 Engelli yola vermişler (YA, GSY, s. 164)

“Yılmaz”

Yaşadık
 Adımıza yakışır
Yılmaz
 Devrim

²⁰⁸Şair Yekta Aydın, hemen hemen her şiirinde mahlas kullanmıştır. Öyle ki *Yayla Yeli* adlı kitabındaki kırk bir şiirin yalnızca birinde mahlas yoktur, diğer kırk şiirde vardır. Genellikle *Yekta Hoca* mahlasını tercih eden şair, zaman zaman da *Yekta* mahlasını kullanmıştır.

Çok şükür (YD, AY, s. 8)

2.3. Çeşitli Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları

2.3.1. Yerli Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları

“Altaşlar”

Almak istersen araba
Hiç düşünme kara kara
Koy cebine biraz para
Gidip danış Ford *Altaşlara* (ALM, ÜAK, s. 125)

“Ayışığı”

İskelebahçe’ni, Mıdı’nı, Balıktaşı’nı
Turist Otel, Belde Otel, *Ayışığını*,
Sahilinde gezinen her aşığını
Seviyorum Ordu’m. (ALM, ÜAK, s. 51)

“Balıktaşı”²⁰⁹

İskelebahçe’ni, Mıdı’nı, *Balıktaşı’nı*
Turist Otel, Belde Otel, *Ayışığını*,
Sahilinde gezinen her aşığını
Seviyorum Ordu’m. (ALM, ÜAK, s. 51)

“Belde Otel”

İskelebahçe’ni, Mıdı’nı, Balıktaşı’nı
Turist Otel, *Belde Otel*, *Ayışığını*,
Sahilinde gezinen her aşığını
Seviyorum Ordu’m. (ALM, ÜAK, s. 51)

“Bilgi Üniversitesi”

Bir uçta Santral Binası, *Bilgi Üniversitesi*,

²⁰⁹Ordu’da bulunan bir otel işletmesi.

Diğer uçta, Kağıthane Kültür Mekezi,
Sağ yamaçta; Arya ve Sadabat Sitesi,
Lale Devrine hazırlanıyor Kağıthane Deresi. (SY, YNG, s. 140)

“Buket Pastanesi”

Her insanın yaptığı
Yazılır kendi hanesine
Gelin birlikte gidelim
Buket Pastanesi’ne (ALM, ÜAK, s. 126)

“Çağlayan Lisesi”

Doksan üçün mart ayında
Kışta *çağlayan lisesi*
Yarasaların köyünde
Düşte *Çağlayan lisesi* (YA, İI, s. 3)

“Çamsan Fabrikası”

Yeşillik önü arkası,
Sanki doğa harikası,
Bir de *Çamsan fabrikası*
Gel de seyreyle Ordu’yu (FY, KAR, s. 73)

ÇAMSAN fabrikası, Poyraz, Karlıbel
SOYA olsun, SAĞRA olsun hangisi el
Karışmayın onları da sürsün denize sel (ALM, ÜAK, s. 59)

“Emperyal Gazinosu”

hüznün gonku vuruldu
kırıldı cam, *emperyal gazinosu*
dökülüp nilüferler
yeni yaşamları sürür gibi (ŞT, DVY, s. 21)

“Erdaş Balık Üretim Çiftliği”

Koyunun yününden olur
 Çorabın, kazağın ipliği
 Göreni sanki büyülüyor
Erdaş Balık Üretim çiftliği (ALM, ÜAK, s. 63)

“Ferah Pastanesi”

Gece, bir cumartesi gecesi
 Maraş'ın gözü yaşlı bulvarlarında
 Bir ben, bir sen ve yağmur sesi
 Kulaklarımı çınlatan sitemler, gülüm.
 Hüzne bulanmış *Ferah Pastanesi* (ÖÜ, ABKYB, s. 40)

“Gazi Eğitim”

Gazi eğitim bitti
 Fakültede sonradan
 Kimi şeytandan korkar
 Kimisi de tanrıdan (YA, İİ, s. 97)

“İmar Bankası”

İmar Bankasına koydum birikmişimi,
 Zaman geçtikçe beğenmedim gidişimi,
 Aradım kuramadım ikinci işimi,
 Emekliyim arkadaş ben emekliyim. (SY, YNG, s. 115)

“İnci Bahçe Sineması”

En son Fikret Hakan'dı babam
İnci Bahçe sinemasında
 Yıkadılar, Fikret'i
 Hakan'ı aldı en çok Londra'da. (GA, İHS, s. 61)

“İskele Bahçesi”

İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
 Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı'nı,
 Sahilinde gezinen her aşığı'nı
 Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)

“Kanal 52”

Ozan baba
 Bakmaz bire ikiye
 Her Pazar akşamı
 Bekliyor sizi *kanal 52*'ye (ALM, ÜAK, s. 128)

“Karadeniz Tiyatrosu”²¹⁰

Ordumuzda bıraktınız
 Biliyoruz en derin iz
 Türkiye de duyulmuştu
TIYATRONUZ KARADENİZ (SH, Yİ, s. 123)

“Köy Hizmetleri”

İl *köy hizmetleri* tüm köy yoluna
 Belediye kendi şehir yoluna (ÜY, PÇ, s. 36)

“Kredi Yurtlar Kurumu”

hovarık dağının yamaçlarında kayak kaydım
 karlı bir kış günü. *kredi yurtlar kurumu*'nun
 şanslı öğrencisiydim. (ŞT, AÇK, s. 29)

“Lüks Karadeniz”

Yılbaşında Batum'a,
 Gitmeye karar verdik,
Lüks Karadeniz'den,

²¹⁰Ordu Belediyesi Karadeniz Tiyatrosu, kısa adıyla OBKT. 1965'ten beri perdelerini hiç kapatmayan ve her sezonda oyunlarını kapalı gişe oynayan Orduluların da desteklediği belediye tiyatro topluluğudur.

Biletleri kestirdik. (SY, YNG, s. 120)

“Marmara Üniversitesi”

Mezuniyeti *Marmara Üniversitesi*

O yıllarda başladı işte mukadderat (Aİ, GÇÜD, s. 163)

“Mıdı”²¹¹

İskelebahçe’ni, *Mıdı*’nı, Balıktaşı’nı

Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı’nı,

Sahilinde gezinen her aşığı’nı

Seviyorum Ordu’m. (ALM, ÜAK, s. 51)

“Millet Sineması”

Millet Sineması ’nda dört film birden

Kepek Mustafa’nın sesi gelir derinden (ALM, ÜAK, s.3)

“Ordu Lisesi”

Siler beyinlerden dumanı, pası

İlim meş’alesi *ORDU LİSESİ*

Kaç tane yavrunun uçuş tahtası

Kapısı, eşiği *ORDU LİSESİ* (FY, KAR, s. 88)

“Orduspor”

Bir zamanlar *ORDUSPOR*

Havalardan uçuyordu

Gül misali kokusunu,

Etrafına saçıyordu (SH, Yİ, s. 103)

“Ordu Yetiştirme Yurdu”

Burası *Ordu*

²¹¹Ordu sahilinde bulunan meşhur bir balık lokantası.

Yetiştirme Yurdu

Hepimiz can parçası

Ana kuzusu (GA, BDŞ, s. 55)

“Öğretmen Okulu”²¹²

Öğretmen okulunu

Perşembede okudum

Bilgileri beynime

İlmek ilmek dokudum (YA, IK, s. 104)

“Sağra”

Hem *Sağra*'sı, *Soya*'sı var,

Türlü renkte boyası var,

Sahil denen oyası var,

Gel de seyreyle Ordu'yu (FY, KAR, s. 73)

“Silivri Mahkemeleri”

Yargının terazisi biraz adil olabilse

Ne yazık ki denk değil terazinin kefeleri

Yassıada mahkemeleri ne kadar adil ise

O kadar adil şu *Silivri mahkemeleri* (Mİ, AV, s. 47)

“Soya”

Hem *Sağra*'sı, *Soya*'sı var,

Türlü renkte boyası var,

Sahil denen oyası var,

Gel de seyreyle Ordu'yu (FY, KAR, s. 73)

“Topkapı Müzesi”

Osmanlı tarihi bu büyük ilde

Topkapı müzesi dünyada dilde (ÜY, VM, s. 113)

²¹²Şair burada, Ordu Perşembe'de bulunan Perşembe İlköğretmen Okulunu anlatmaktadır.

“Turist Otel”

İskelebahçe’ni, Mıdı’nı, Balıktaşı’nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı’nı,
 Sahilinde gezinen her aşığı’nı
 Seviyorum Ordu’m. (ALM, ÜAK, s. 51)

“Yolçatı”

83 şubatıydı, *yolçatı*’da.
 yolçatı bir kayak merkezi kığı yol
 ayrımında; bingöl bir kar kenti doğu anadolu’da
 güneydoğu’nun kırılma noktasında (ŞT, AÇK, s. 29)

2.3.2. Yabancı Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları**“Avrupa Birliği”**

Avrupa birliği
 Ülkemiz için gerekli
 Bilimsel gelişmelerde
 Dünden bu güne sürekli (YA, İİ, s. 145)

Avrupa Birliği bize yakışır
 Yasalar değişir üste çakışır
 Kimiler istemez karşı bakışır (ÜY, PÇ, s. 156)

“Birleşmiş Milletler”

Dünyada beş millet yaşamıyor efendiler
 Sorunları beş devlet çözecek ise eğer
Birleşmiş Milletler demeyin adına bunun
 Birleşmiş Musibetler deyiverelim yeter (Mİ, AV, s. 50)

“Hamburg Hava Alanı”

Son anonsu da kaçırdı
Hamburg hava alanında
 O da tuttu
 Anasonu bol bir Ordu'ya
 Tehirsiz terhis ustası oldu (GA, İHS, s. 61)

“Hilton”²¹³

Burda saray yalı han
 Burda *Hilton* Çırağan
 Burda alemi cihan
 Atla gel İstanbul'a (DAA, SG, s. 105)

2.4. Gök Cismi Adları

“Ay”

soyunmuş *ay*, bir damla gök gibi indi gökten
 ip cambazı menekşe, indirdi perdeyi (İY, RFY, s. 30)

ay, ağzındaki halkaları üflüyordu
 beyazın yedi renk olduğunu unutmamıştı (İY, RFY, s. 44)
 Ay geceye yürürken
 Suyu düşmüş titrerken
 Seni gördüm gülerken
 Bulutların içinden... (MY, KKY, s. 30)

Ay,

denizi öptü,

Deniz aydı...

Ben deniz, Serap ay oldu. (RG, BKAF, s. 73)

---

²¹³Hilton Hotels & Resorts daha sık kullanılan ismiyle Hilton Hotels (Türkçe: Hilton Otelleri) Hilton Worldwide şirketi bünyesinde yer alan dünyaca ünlü Turizm şirketi. Dünya çapında 3897 otel, 642.000 oda ve 91 ülkede faaliyet gösteren uluslararası şirkettir Dünyada turizm sektörünün en büyük şirketi olarak bilinir.

Ay doğar yeni yeni
 Mehtap dediler seni
 Ne çirkin ne güzelsin
 Nazın öldürür beni (ÜY, GBİ, s. 104)

Samanyolu'nu kolaçan ederken
 Dokunsam diyorum Ay'ın yüzüne
 Kayan yıldızın ardından giderken
 Dokunsam diyorum Ay'ın yüzüne (DAA, SG, s. 58)

hoş geldin ey
 güneşe ve ay'a uzanan uykularımın bebeği
 gece vardiyasına asılı duran çiçeğim
 kanadım kolum
 hoşgeldin (ÖÜ, KT, s. 39)

Masal anlattı ninem bana,
 Şehzadesi mor perçemli
 Oturup Aydede'yle dinledim
 Aydede'yi sırdaş bildim (GA, BÖG, s. 28)

“Çoban Yıldızı”

kan kaybeden benim, kanı çok olan da!
 şehla bakışlarına aldanan akşamın
 unuttum bildiğim bütün duruluğu
 ah, kaseden fırlayan kuzey yıldızı
 ah, bahtımdan fırlayan çoban yıldızı (İY, ÇTG, s.29)

Ah birkaç kelime söylese dilin,
 Çoban yıldızısın ey hamuş gelin,
 Solmasın elinde son kalan gülün (GÜA, Dİ, s. 74)

“Dünya”

üstüne düşerken venüs!
tam çıkma zamanırken *dünya*'dan (İY, DUO, s. 12)

“Güneş”

hoş geldin ey
güneşe ve ay'a uzanan uykularımın bebeği
gece vardiyasına asılı duran çiçeğim
kanadım kolum
hoşgeldin (ÖÜ, KT, s. 39)

“Kutup Yıldızı”

çılınca durulaşan bir sabahım,
tanığım *kutup yıldızına* (İY, ÇTG, s. 27)

“Samanyolu”

yokuluğun *saman yolunda*
dağıldı tüm yıldızlar
sessiz ve içten gülümserken evren
nallar düştü yürekten (İY, MAS, s. 55)

insan, evren
yüz, savran
tapınak, insan
samanyolu, ayna
insan yoksa, ne var? (İY, DUO, s. 39)

ben gözeyim zamanı gördüm
...
alnında *Samanyolu* yaldızlı sarı
Samanyolu yedi yola boyuyor
türküyü yedi Evrene (AY, GM, s. 274)

Samanyolu 'nu kolaçan ederken

Dokunsam diyorum Ay'ın yüzüne
 Kayan yıldızın ardından giderken
 Dokunsam diyorum Ay'ın yüzüne (DAA, SG, s. 58)

“Venüs”

üstüne düşerken *venüs!*
 tam çıkma zamanırken dünya'dan (İY, DUO, s. 12)

ay hayat! ne hüznü bir sungu bu!
 denizden kurtarır seni ölü aşıklarımı
 onlar, kayan bir yıldızı, *venüs*'ü ve
 çobanı izlemişlerdi... (İY, EDMA, s. 32)

2.5. Sözlükte Yeri Olmayan Unsurlardan Yapılmış Özel Adlar

2.5.1. Kısaltmalar

“AB”²¹⁴

A, B ile antlaşmış : AB
 AB de D ile antlaşmış : ABD
 ABD'den hiç hoşlanmayan C, T'yi seçmiş
 Ve
 “C”
 Mavi gözlü “T” e aşık olmuş: T.C. (RG, BKAF, s.65)

Otuz bin can aldı
 Bütün dünya seyirci kaldı
 Liderleri asılsın derken
 A.B'ye takıldı (İE, ZT, 74)

Ülkeyi A.B. den yana döndürdük
 Trafikte hayatı şansa döndürdük (ÜY, VM, s. 148)

---

²¹⁴Avrupa Birliği.

AB'e masalını havlasam almaz
 Olanak kalmadı dertler azalmaz
 Onlar vekilimiz olmazsa olmaz
 Küskünlerin sabrı taşıyor ATAM (DAA, SG, s. 173)

AB öğretir sana bilek öpmeyi
 Sen öpmek istersin atar tekmeği
 Kolay yedirir mi helal ekmeği
 Dünya zalime mi ait efendim (ÜY, SK, s. 96)

“**ABD**”²¹⁵

A, B ile antlaşmış : *AB*
AB de D ile antlaşmış : *ABD*
ABD'den hiç hoşlanmayan C, T'yi seçmiş

Ve

“C”

Mavi gözlü “T” e aşık olmuş: T.C. (RG, BKAF, s.65)

Orta sınıf aradan
 Ha çıktı ha çıkacak
ABD yakamıza
 Nazarlık mı takacak (YA, GSY, s. 176)

Vekil işini unuttu
 Sendika dilini yuttu
ABD masalı tuttu
 Bittim Abuzer efendi (DAA, SG, s. 139)

“**A.Ş.**”²¹⁶

Bizde asnaf olduk
 Aile şirketi kurduk

²¹⁵Amerika Birleşik Devletleri.

²¹⁶Anonim Şirket.

Çoluk çocuk büyüdük
Erçal A.Ş'yi kurduk (İE, ZT, s. 42)

“DEV-GENÇ”²¹⁷

devgenç kaşkolum boynumdan che'nin boynuna kadar uzar.
ben kısa sözü ve aşkı çekmişim, leyla ile *mecnun* iyi ki kavuşmamış
mecnun'un tutarsızlığı dillere leyla (SZ, ADHO, s. 91)

“ELSAN”²¹⁸

ELSAN'a vermiştir sosyal bir emek
Sanatsız, kültürsüz olmuyor demek
Sofrada gayesi haramsız yemek
Selamım yar olsun, İhsan GÜRDAL'a (ÜY, KG, s. 93)

“İMF”²¹⁹

İMF kredi verdi verecek
Hükümetin başı göğe erecek
Fırsatçılar yine vurgun vuracak
Satın mı aldılar bu güzel yurdu (YA, DYUI, s. 143)

Bütçemiz faizli borca gidiyor
Cari açığımız sürüp gidiyor
İ.M.F. verse de alıp gidiyor
Neyin peşindeyiz bilelim beyler (ÜY, VM, s. 148)

Şu *İMF* tutmuş suyun gözünü
Hem içer hem de yıkar yüzünü (ÜY, SK, s. 96)

²¹⁷Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu (TDGF) ya da daha yaygın ismiyle Devrimci Gençlik (DEV-GENÇ), 1965'in sonlarında kurulan FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu) içerisinde yer alan öğrenciler tarafından dönemin özgünlüğünde kimi fikrîsel ve mücadele pratiğine dair ayrıntılar üzerine kurulan, üniversiteli sosyalist gençlik örgütlenmesidir.

²¹⁸İhsan Gürdal'ın kurucu başkanlığını yaptığı El Sanatları Derneği.

²¹⁹Uluslararası Para Fonu.

“KDV”²²⁰

Devlet bir kazandır verirken şişe
Telefonda çıktı *KDV* yirmi beşe (ÜY, PÇ, s. 146)

“ORGİ”²²¹

Kalkınırdı Ordumuz olsaydı liman
Desene boşa geçirdik bunca zamanı
Ah birde yapılışaydı şu *ORGİ* havaalanı (ALM, ÜAK, s. 44)

Boztepe’den görünür,
Or - Gi Havaalanı,
Bundan sonra kolaydır,
Artık geri kalanı. (SY, YNG, s. 137)

“ORİŞAD”²²²

Düşenin dostu olmaz
Altının rengi solmaz
Sana da selam olsun
ORİŞAD Başkanı Yılmaz (ALM, ÜAK, s. 126)

“ORSAN”²²³

ORSAN fabrikamızı düşünün bir hele
Söküp götürmediler mi bir başka yere
SOYA’yı da bir ara almışlar ele (ALM, ÜAK, s. 59)

“ORSEV”²²⁴

Yıllardır *ORSEV*’in Başkan’ı,

---

²²⁰Katma Değere Vergisi.

²²¹Açılımı: Ordu-Giresun’dur.

²²²Ordu İşadamları Derneği.

²²³Ordu Sanayisi.

²²⁴Ordu Sanat Evi.

Sever onu genç, akranı.

Seviyor, sayıyoruz onu,
Mutluyuz Sevinç Özelse konu. (SY, YNG, s. 114)

“PETKİM”²²⁵

Tırçeyle örülür şeleler el işi
Bir devri kapattı *Petkim*'in gelişi
Petroldeki kimya yaptılar her işi
Plastik kaplar yoktu maziyi bilirim (ÜY, SK, s. 178)

“PKK”²²⁶

PKK'yı lanetleyen ve şehitler veren
Bunca acılara hep göğüs geren
Yine de biziz Allah'a hep şükreden (ALM, ÜAK, s. 47)

“TASİŞ”²²⁷

Taş üstüne taş koymadık söndü ocağımız
TASİŞ'i alıp nere götürdüler haberin var mı (ALM, ÜAK, s. 59)

“T.C.”²²⁸

A, B ile antlaşmış : AB
AB de D ile antlaşmış : ABD
ABD'den hiç hoşlanmayan C, T'yi seçmiş
Ve
“C”
Mavi gözlü “T”e aşık olmuş : *T.C.*(RG, BKAF, s.65)

²²⁵Petrokimya Endüstrisi Genel Müdürlüğü.

²²⁶Kürdistan İşçi Partisi. Kürtçe: Partiya Karkerên Kurdistan.

²²⁷T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

²²⁸Türkiye Cumhuriyeti.

“TEK”²²⁹

Türkiye Elektrik Kurumu bu *TEK*’tir
Vergisine zamma vatandaş ürkektir (ÜY, PÇ, s. 167)

“TEMA”²³⁰

Erozyon konusu kutlarım *TEMA*’yı
Bu çevre bu turizm böyle mi olmalı (ÜY, PÇ, s. 165)

“TRT”²³¹

Oralara ancak *TRT* ulaşır diye inandım,
Kapın çalınacak san Ankara’nın türkülerini aldım (GÜA, Dİ, s. 84)

“WC”²³²

Yayla yollarında çeşme yıkanlar
Piknik tesisine yan gözle bakanlar
WC. leri harap edip can sıkıanlar
Bunlar bir insan mı bilmem (ÜY, VM, s. 157)

2.5.2. Kodlar**“Beş Hececiler”²³³**

İlhamım Mevlana Yunus Emre lere
Hayranım şairler *beş hececi* lere (ÜY, PÇ, s. 173)

---

²²⁹Türkiye Elektrik Kurumu.

²³⁰Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı.

²³¹Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.

²³²Tuvalet.

²³³Beş Hececiler veya Şiirin Beş Hecesi, Şiire I. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında başlayan, mütareke yıllarında şöhret kazanan hececiler, Anadolu’yu ve vasat insan tipini şiire soktular. Memleket sevgisi, yurt güzellikleri, kahramanlık ve yiğitlik, işledikleri başlıca konulardır. Hecenin bu beş şairi(*Faruk Nafiz Çamlıbel, Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Orhan Seyfi Orhon*) millî edebiyat akımından etkilenmiş ve aruzu bırakarak şiirlerinde heceyi kullanmaya başlamışlardır.

“ÇA-İRA”²³⁴

Atatürk parkından başladık
 ÇA-İRA ile Fatsa'yı dolaşmaya
 Sağımızda görkemli Ali Poyrazoğlu (RG, BKAF, s. 7)

“E 5”

Yarısı peşin yarısı borç kredi de alıyor
 E 5 Karayolu'na Bismillahsız dalıyor (ALM, ÜAK, s. 104)

“NH₄NO₃”²³⁵

jammer bozan kervanlar geçer hayber'den NH₄NO₃
 formülüyle değişen halı desenleri keşmir'de. (ŞT, SDR, s. 37)

“Tabula Rasa”²³⁶

Nesnelerin sonsuz ormanında yolumu şaşırıyorum. geçtiğim
 ağaçlara bir çentik atıp, aynı ağaçları bulabiliyorum yeniden.
 Ey bellek! Ey *tabula rasa!*
 Çentiklediğim ağaçlardan yapıldı masa. (İT, SV, s. 16)

2.5.3. Önemli Gün ve Tarihler

“12 Eylül”

takvim yaprakları da utarıyor
 12 EYLÜL'ü göstermekten (OŞ, HM, s. 46)

²³⁴Rüstem Gürler'den edindiğim bilgilere göre ÇA-İRA, Fransız Devrimi ile bütünleşen bir kadın tipidir. Aslında bu ad, devrimde çatışan grupların kendi aralarında anlaşmalarını sağlamak için kullandıkları bir tür gizli koddur. Fakat şair, devrimin yaratacağı ideal insan/kadın tipini bu adla somutlaştırmıştır.

²³⁵Amonyum ve Nitrat.

²³⁶Tabula rasa veya tabula rosa John Locke'un ortaya attığı "boş levha" önermesine işaret eder. Bir empirist olan Hume'a göre, zihnimizde doğuştan gelen bir fikir yoktur. Bununla birlikte, Hume, nedenselliğe de karşı çıkar. Şeyler arasında kurduğumuz zamansal ve uzamsal ilişkiler, onların kendilerinde özellikleri değil, bizim deneyimsel alışkanlıklarımızla ilgilidir. (Buradaki "deneyimsel" kavramı bilinçli yürütülmüş bir aşama değil, salt tanıklıktır.) Olgular arasındaki bağıntıları, kendi yöntemlerimizle bilemez, sadece onlara atıflarda bulunuruz. Doğa kurallarla işlemez, formülizasyon sahibi değildir. İnsanlar, doğayı ya da olguları algılayabilmek için, sistemler, formüller, öncelik-sonralık ilişkileri kurarlar.

“19 Mayıs”

19 Mayıs çıkartmasını unutmadık

Samsun’dan dünyaya gücümüzü gösterdik (MKT, AD, s. 1)

*Ondokuz Mayıs*a yapılır yorum

Havza da şerefe erdi bu durum

Tarihe ışıktır Sivas, Erzurum

Havza Atatürk’ü yolu efendim (ÜY, KG, s. 113)

“23 Nisan”

Bugün *23 Nisan*,

Çocuk bayramı

Kutlanıyor ülkemizde (GA, BÖG, s. 74)

23 Nisan bir Atamızı

Bir de seni hatırlatır öğretmenim. (GÜA, YÖ, s. 12)

“27 Mayıs”

En son kaptandı babam

Brövesiz öpmek için annemi

O tezgahlamış meğer

27 Mayıs ihtilalini... (GA, İHS, s. 62)

Bir bayram sevinci sardı bizleri,

İlahi sevgiyle kul aşık oldu

Bir neşe kapladı, bu gün yüzleri

Yirmi yedi mayıs bir ışık oldu (SG, AN, s. 26)

“29 Ekim”

30 Ağustos da Türk ulusunun zaferini ilan ettik

29 Ekim de cumhuriyet bayramını kutladık (MKT, AD, s. 1)

Dokuz yüz yirmi üç zafer yıldır
 Yirmi dokuz Ekim bir büyük bayram
 Türk'e Cumhuriyet ilan edildi
 Milletçe mutluyuz oluruz hayran (ÜY, SK, s. 180)

“30 Ağustos”

30 Ağustos da Türk ulusunun zaferini ilan ettik
 29 Ekim de cumhuriyet bayramını kutladık (MKT, AD, s. 1)

İşgalcinin emeli her an çıkacaktır fos;
 Herkese kutlu oldun büyük Otuz Ağustos (NKI, BSD, s. 75)

2.5.4. Sayılar

“83”

83 şubatıydı, yolçatı'da.
 yolçatı bir kayak merkezi kığı yol
 ayırımında; bingöl bir kar kenti doğu anadolu'da
 güneydoğu'nun kırılma noktasında (ŞT, AÇK, s. 29)

“932 10”

kurtlanmış masada; ocaklık: 932 10 teşrin, ustası vonalı tahsin (ŞT, DVY, s. 46)

2.6. Eser Adları

2.6.1. Yerli Kültüre Ait Eser Adları

A) Destan Türündeki Eser Adları

“Ergenekon”²³⁷

Atalarım çıktılar *Ergenekon*'dan,
 Biliriz mitolojik Türk destanından

²³⁷Bu dördlükte şair Ergenekon'u yer anlamıyla kullanmıştır ancak; ikinci dize dikkate alınırsa bir destan adı olarak buraya alınabilir.

Önemi çok tarih, kültür açısından
Her Türk'ün kalbine girdiği dağlar (SY, YNG, s. 149)

B) Şiir Türündeki Eser Adları

“Hasretinden Prangalar Eskittim”²³⁸

Yorgunum hancı
Hasretinden prangalar eskittim (YD, AY, s. 11)

“Y'ol”²³⁹

Olmamış çiçek dedi y'ol
Yılan zehrini kutsal bilip
Ağaç kabuğuna
Yosun tutmayı öğretiyor (VO, GTA, s. 22)

C) Roman Türündeki Eser Adları

“Mai ve Siyah”

senin bildiğin gibi değil üstad
“*mai ve siyah*”
şimdilerde ikisi de “kızıl ve kara” (MS, GA, s. 15)

D) Tiyatro Türündeki Eser Adları

“Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe”²⁴⁰

'ya devlet başa
ya kuzgun leşe!
Hedef turan
bütün Türkler bir ordu
katılmayan kaçaktır. (AKD, BDGK, s. 20)

²³⁸Şair Ahmet Arif'in toplu şiirlerinin yer aldığı kitaptır.

²³⁹Şair Birhan Keskin'in bir şiir kitabı.

²⁴⁰Orhan Asena'nın yazdığı bir tiyatro oyunudur.

2.6.2. Yabancı Kültüre Ait Eser Adları

A) Roman Türündeki Eserler

“Böyle Buyurdu Zerdüşt”

‘Kimileri kendi zincirlerini kırmaktan acizdirler de
dostlarının azatçısıdırılar’

Böyle buyurdu *Zerdüşt* (SÇ, İK, s. 38)

“Donkişot”

Emsalsiz savaştın

Emsalsiz

Donkişot yüreğin

Panço ben (YD, AY, s. 18)

“Onbinler”²⁴¹

ksenaphon nutuk söylerken yedi yaşında çocukmuşum

onbinleri babam doyurmuş: ev şarabı, zeytin, ceviz (ŞT, DVY, s. 13)

“Tamama”²⁴²

Lanet yağdı doğduğun gün

Sümela ağlıyor üzgün

Musibetler dolu dizgin

Nasıl gelir gör *Tamama* (DAA, Hİ, s. 149)

B) Masal Türündeki Eserler

“Alaaddin’in Lambası”

alaaddin’in lambası

²⁴¹Yunan yazar, filozof Ksenophon’un bir romanı.

²⁴²Tamama Pontus’un Yitik Kızı adlı kitap, Yunan yazar Yorgo Andreadis tarafından yazılmış bir romandır. Bk:Andreadis Yorgo, Tamama Pontus’un Yitik Kızı, çev. Rakıp Zarakolu, Belge Yay., İstanbul, 2011.

sinbad'ın gemisiz serüveni (İY, MAS, s. 51)

“Simbat”

yazın kuma düşmüştü *simbat*'ın lambası
duraklarda bekliyordu herkes onu
sanki her yer bağdat (İY, MAS, s. 48)

“Sinderella”

Biz hep seni sevmek istedik
Sinderalla
Hep seni (GA, BDŞ, s. 28)

C) Tiyatro Türündeki Eserler

“Godot’yu Beklerken”²⁴³

Estargon'nun *Godot’yu Beklerken* söylediği edilgenliğin kutsandığı doruk noktasıdır. Edilgenlik hareketi kapsar; ama değişimi kapsamaz. (İT, SV, s. 33)

D) Kutsal Kitaplar

“İncil”

Ey Kudüs,
Ey gökte yapıp yere indirilen şehir
Ey semasında burak uçan
Ey Tevrat, ey *İncil*, ey Kur'an
Ve İbrahim ve Yakup ve Musa şehri (ÖÜ, AG, s. 106)

“Kur'an”

Allahın ne olur

²⁴³Godot'yu Beklerken (Fransızca: En attendant Godot, İngilizce: Waiting for Godot), 1949 yılında Fransızca olarak yazılan ve ilk kez 1953'te Paris'te sahnelenen, Samuel Beckett'in ünlü eseridir. Zamanla ülke çapında bir ün kazandı. 1954 yılında Beckett tarafından bazı değişikliklerle İngilizceye çevrildi ve başka ülkelerde de sahnelenmeye başladı.

Bizimle sessiz sessiz
Kur'an dinleyen güvercinler de
 Girsin cennete (GA, BDŞ, s. 24)

Saldırıp mescide *Kur'an* yırtıyor,
 Bir de mü'minlere kafa tutuyor (FY, KAR, s. 77)

Hak divanında durmaz isen
 Namaz abdest almaz isen
Kuran 'daki olmaz isen
 Arş-ı ala gezsene ne olur? (HG, IS, s. 14)

Ey Kudüs,
 Ey gökte yapıp yere indirilen şehir
 Ey semasında burak uçan
 Ey Tevrat, ey İncil, ey *Kur'an*
 Ve İbrahim ve Yakup ve Musa şehri (ÖÜ, AG, s. 106)

“Tevrat”

Ey Kudüs,
 Ey gökte yapıp yere indirilen şehir
 Ey semasında burak uçan
 Ey *Tevrat*, ey İncil, ey *Kur'an*
 Ve İbrahim ve Yakup ve Musa şehri (ÖÜ, AG, s. 106)

2.6.3. Türkü Adları

“Adiyuh Yi Ğibze”

Yamçılara sarılmış
 Dünyanın bütün dağlarına meydan okuyan
 Sensin..
 Senin esrik ruhundaki Çerkes türküsü:
 “*Adiyuh Yi Ğibze*” (ÖÜ, AG, s. 18)

“Ağrı Dağının Eteğinde”

Söylesek

Mihriban

Adiloş bebe

Ağrı dağının eteğinde

Sarı zeybek

Bre deryalar

Cemalim cemalim (YD, AY, s. 75)

“Aldırma Gönül”²⁴⁴

Uzun havalar

Kısa havalar

Aldırma gönül

Baş koymuşum yoluna

Tabi ki istekler

İsteklerle

Hekimoğlu türküsü (YD, AY, s. 12)

“Baş Koymuşum (Türkiye’min) Yoluna”

Uzun havalar

Kısa havalar

Aldırma gönül

Baş koymuşum yoluna

Tabi ki istekler

İsteklerle

Hekimoğlu türküsü (YD, AY, s. 12)

“Bitlis’te Beş Minare”

---

²⁴⁴ Sabahattin Ali’nin bir şiirinden bestelenen bu eseri, halkın daha çok türkü, şarkı, türkü formunda beste olarak tanınması nedeniyle “Türkü Adları” bölümüne almayı uygun gördük. Aynı şekilde ilk önce şiir olarak yazılan, daha sonraları bestelenen tüm şiir adları bu bölümde gösterilecektir.

Çalmam demez

Dile gelir

İsteyince bağlama

Bir semah

Bir çökertme

Maçka yolları

Bitlis'te beş minare (YD, AY, s. 11)

“Bre Deryalar”

Söylesek

Mihriban

Adiloş bebe

Ağrı dağının eteğinde

Sarı zeybek

Bre deryalar

Cemalim cemalim (YD, AY, s. 75)

“Cemalim”

Söylesek

Mihriban

Adiloş bebe

Ağrı dağının eteğinde

Sarı zeybek

Bre deryalar

Cemalim cemalim (YD, AY, s. 75)

“Çarşambayı Sel Aldı”

Birdenbire

Çarşamba'yı sel aldı (YD, AY, s. 10)

“Çökertme”

Çalmam demez

Dile gelir
 İsteyince bağlama
 Bir semah
 Bir *çökertme*
 Maçka yolları
 Bitlis'te beş minare (YD, AY, s. 11)

“Elif Dedim Be Dedim”²⁴⁵

Ah güzel sesine tar olaydım ustam, *elif*
desen be deseysin...(ŞT, AÇK, s. 54)

“Halil İbrahim”

Kıvırcık saçlarına
 Ak düşmüş uçlarına
 Dağın yamaçlarına
 Yaslan be *Halil İbrahim* (YD, AY, s. 92)

“Hastane Önünde İncir Ağacı”

sarıkıamış'tan sonra hastaneleri tanıdım babamla
 astım bronşiti, yoksulluğu, av takibini
 ‘*hastane önünde incir ağacı*’nı (İY, MAS, s. 20)

“Hekimoğlu”

Uzun havalar
 Kısa havalar
 Aldırma gönül
 Baş koymuşum yoluna
 Tabi ki istekler
 İsteklerle
Hekimoğlu türküsü (YD, AY, s. 12)

²⁴⁵Yücel Paşmakçı'nın Kütahya yöresinden derlediği halk türküsü.

Suya vurmuş solgun ışıklarıyla
Hekimoğlu dinlemededir Gölstan'dan (ŞT, AÇK, s. 46)

“İki Keklik Bir Kayada Ötüyor”

Bir türkü ısıtıyordu içini
 Buz tutmuş dipdiri bedenini
 Beyninde dönen
 “*İki keklik bir kayada ötüyor*” (ŞT, AÇK, s. 72)

“Kel Kaya”

Bir garip hasan var çullu köyünde
 Ana yok baba yok yalnız evinde
Kel kayayı okur köyde düğünde
 Kendini sanatçı sanır garibim (ŞK, GGÖ, s. 79)

“Kışlalar Doldu Boşaldı Bugün”

“*Kışlalar doldu boşaldı bugün*” diye
 Trükü Karadeniz'e taşınmaktadır
 Silvan'ın çoban yıldızıyla
 Mavi mavi (ŞT, AÇK, s. 46)

“Maçka Yolları”

Çalmam demez
 Dile gelir
 İsteyince bağlama
     Bir semah
     Bir çökertme
     Maçka yolları
     Bitlis'te beş minare (YD, AY, s. 11)

“Mihriban”

Mihriban türküsü

Karakoç'tan (YD, AY, s. 10)

“Sarı Zeybek”

Söylesek

Mihriban

Adiloş bebe

Ağrı dağının eteğinde

Sarı zeybek

Bre deryalar

Cemalim cemalim (YD, AY, s. 75)

“Şu Dağlar Olmasaydı”

o, çizgi taşıyla çizdiği düşün yolcusuydu. “*şu karlı dağlar olmasaydı, lalelerim solmasaydı / ölüm allah'ın emri, şu ayrılık olmasaydı*” dedi kadın. (ŞT, SDR, s. 55)

2.6.4. Şiir Adları

“Adiloş Bebe”²⁴⁶

Söylesek

Mihriban

Adiloş bebe

Ağrı dağının eteğinde

Sarı zeybek

Bre deryalar

Cemalim cemalim (YD, AY, s. 75)

“Hancı”

Yorgunum *hancı*

---

²⁴⁶Şair Ahmet Arif'in bir şiiri. Daha sonraları bestelenmiş ve Cem Karaca, Edip Akbayram, Grup Kızılırmak tarafından da okunmuştur.

Hasretinden prangalar eskittim (YD, AY, s. 11)

“Haziranda Ölmek Zor”²⁴⁷

bu öykü orda başladı ve sürececek
kim demiş
haziranda ölmek zor
tay gibi binip ölüme
sürdü süvari atını (MS, C, s. 52)

“İstiklal Marşı”

İstiklal Marşına hazır olalım
Bayrağım çekilir hazır duralım (ÜY, PÇ, s. 111)

Tarihtir kültürdür varsa bir çarşı
Bayrağa selamım *İstiklal Marşı* (ÜY, VM, s. 91)

“Tahir ile Zümre”

Ve damar damara

Tahir ile Zümre

Nazım'ın (YD, AY, s. 11)

2.6.5. Gazete ve Dergi Adları

“Günaydın”

Gazetede
Günaydın'da
Manşetin (YD, AY, s. 50)

“Olay”²⁴⁸

²⁴⁷Şair Hasan Hüseyin Kormazgil'in bir şiiri.

²⁴⁸Ordu Olay, Ordu'da yayınlanan yerel bir gazetedir. Yayın danışmanı O. Rüştü Baş'tır.

RÜŞTÜ BAŞ'ta bizden biri
OLAY oldu onun yeri.
 Arıyoruz o günleri
 Eski dostlar, eski dostlar (SH, Yİ, s. 118)

2.6.6. Sure, Ayet, Dua Adları

“Fatiha Suresi”²⁴⁹

Fatihalar gönderiyorum
 O şanlı ecdadın aziz ruhlarına
 Bitişikte bulunan eski Cuma Camii'ninkiliseye çevrilişini
 Ve hala kapalı oluşunu görüyor,
 Ak çekiyorum derin derin (TK, HV, s. 140)

2.7. Dil, Lehçe, Şive Adları

“Kürtçe”

uzaktan seyrettiğimiz otuz iki kısım tekmili birden filmde
 dümbüllü ismail'den, hayali küçük ali'den beri
 boşu boşuna ve boşluğa gülünen orta oyunu biter
 türkçe ile *kürtçe* arasına asınla çok mecazlı mahya
 barış elçisidir sürç-şair (SZ, ADHO, s. 71)

“Osmanlıca”

musikiye kıyıldı *Osmanlıca*
 bir yalının çöplüğünde yakıldı bahar
 buhuri kömür Itri yağmuru
 lale manolya gül erguvan (AY, GM, s. 195)

“Türkçe”

²⁴⁹Fatiha Suresi, Müddesir suresinden sonra Mekke'de inmiştir. 7 ayetten oluşmaktadır. Tam olarak inen ilk suredir. Kur'an'ın ilk sûresi olduğu için açış yapan, açan manasına "Fâtiha" denilmiştir. Halk arasında yaygın olarak "El-Hamdülillah" suresi olarak da bilinir.

çocuklarına isim seçerken
 en son hecesine kadar
 özen gösteren
 bir babanın oğluyum ben

...

Türkçeye aşinalığım
 galiba bu yüzden (GA, YİR, s. 24)

Şiirler okudum bugün *Türkçenin* ormanlarında,
 Adım adım dizelerle içimde direncim, sevincim, acım (AY, GM, s. 25)

Karlı yollarda
 kıyısız *Türkçe* konuşuyor dolunay (AY, GM, s. 230)

Bir büyük ülke seksen bir iliyle
 İlim irfanla tutulmaz eliyle
 Onaltı devletli *Türkçe* diliyle
 Anadolu ya her sabah merhaba (ÜY, KG, s. 110)

uzaktan seyrettiğimiz otuz iki kısım tekmili birden filmde
 dümbüllü ismail'den, hayali küçük ali'den beri
 boşu boşuna ve boşluğa gülünen orta oyunu biter
türkçe ile kürtçe arasına asınla çok mecazlı mahya
 barış elçisidir sürç-şair (SZ, ADHO, s. 71)

Prizren'deyim
 Ben Arnavut'um ama ana dilim *Türkçe*'dir diyen
 Amcasının cihan harbinde Bakü'de şehit olduğunu söyleyen
 Prizren'li ruh ve mana kardeşimi dinliyorum (TK, HV, s. 141)

Türkiye'den başka dünya Türk soyları
 Benliği yitmemiş asırlar boyları
 Nedeni ana dil *Türkçe*'dir huyları
 Koruyalım benim Türk dilim *Türkçe*'yi (ÜY, SK, s. 92)

“Zazaca”

ezlo toyan (seni seviyorum) demeyi öğrendim
zazaca dört dağ içinde; bir demet (ŞT, AÇK, s.29)

2.8. Din, Mezhep, İnanç ve Tarikat Adları**“Alevi”**

İşi yoluna koyarak
İnsanın canına kıyarak
Alevi Sunni diyerek
Ayırdılar bizi sizden (YA, İİ, s. 37)

“Deist”²⁵⁰

deistim, dedimse dinim zerdüşt dini, ırmaklar akar
denizlerime, hem ahisiyim memleketin, hem hanefisi (ŞT, DVY, s. 14)

“Dört Kapı”²⁵¹

Semahı zakirle söyle ezberden
Kırkların aşkına Ali Ekberden
Pir Sultan Abdala seslen makberden
Dört kapının kenarına gel turnam (DAA, Hİ, s. 21)

“Hanefi”

deistim, dedimse dinim zerdüşt dini, ırmaklar akar
denizlerime, hem ahisiyim memleketin, hem *hanefisi* (ŞT, DVY, s. 14)

“İslam”

²⁵⁰Deizm veya Yaradancılık, mantık ve doğal dünyaya dair gözlemlerin kaynağını oluşturduğu; dini bilgiye dolaysız biçimde sadece akıyoluyla ulaşılabileceği ilkesini esas alan, bu sebeple vahiy ve esine dayalı tüm dinleri reddeden tek Tanrı inancıdır. Bu inanca sahip kişiye de “Deist” denir.

²⁵¹Dört Kapı Kırk Makam, Aleviliğin temel öğretisi, genel kurallar bütünü, Allah'a giden yolda geçirilmesi gereken aşamalar bütünüdür. Öğretisi Muhammed döneminde İslam diniyle birlikte doğmuştur. Her kapı ve her makam Kur'an ayetlerine dayanmaktadır. Ali ve Ehl-i Beyt ile devam etmiş, Hoca Ahmed Yesevî ile somutlaştırılmış ve bir sistematığe büründürülmüştür.

İslamın şartı beş birini bilmez
Zekat desen binde birini vermez (ŞK, GGÖ, s. 183)

Sanki *İslam* anlayışı
Arabın yaşam biçimi
Öbür dünyanın korkusu
Unutturdu ya geçimi (YA, DYUI, s. 115)

“Müslüman”

Şeytan değil Allah'tır bizi koruyan
Dünya nimetlerini haram yoldan saptıran
Merhametini *Müslüman*lardan esirgemeyen (MKT, AD, s. 105)

Kimdir Şii kimdir Sünni
Hepsi *Müslüman* değil mi?
Mü'minler kardeşler emri
Kur'anda fermen değil mi?

“Sünni”

Amerika dünyayı kuşattı
Irak'ı birbirine hasım yaptı
Arap, Şii, *Sünni*, Türkmeni ağlattı
Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

İşi yoluna koyarak
İnsanın canına kıyarak
Alevi *Sünni* diyerek
Ayırdılar bizi sizden (YA, İİ, s. 37)

Kimdir Şii kimdir *Sünni*
Hepsi Müslüman değil mi?
Mü'minler kardeşler emri
Kur'anda fermen değil mi?

“Şii”

Amerika dünyayı kuşattı
 Irak’ı birbirine hasım yaptı
 Arap, *Şii*, Sunni, Türkmeni ağlattı
 Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

Kimdir *Şii* kimdir Sünni
 Hepsi Müslüman değil mi?
 Mü’minler kardeşler emri
 Kur’anda fermen değil mi?

“Zerdüşt”

deistim, dedimse dinim *zerdüşt* dini, ırmaklar akar
 denizlerime, hem ahisiyim memleketin, hem hanefisi (ŞT, DVY, s. 14)

2.9. Marka, Ürün Adları**“Buzbağ”**

Pempe Rozalar olduk
 Hüzünlerimizden
 Oysa
 Birimiz *Buzbağ* idik
 Ateşin renginden (ŞT, AÇK, s. 38)

“Çankaya”

villa doluca, yoksa *çankaya* olsun kıvırcık
 ufağından beyaz; yoo ben lüferi mundar
 edemem rakı, yağmur bitene kadar (ŞT, DVY, s. 43)

“Hacı Şakir”

Ne emekliyi düşündünüz

Ne bir yoksulu, fakiri
 Aylardır yıkanamıyor
 Yok ki *Hacı Şakir* 'i (ALM, ÜAK, s. 100)

“Lux”

Değişim ve yanılma!
 Varlığımdan önce gelen tasarı:
 Güzellik *Lux* 'le başlar. Özel formülü sayesinde pürüzsüz,
 hoş kokulu bir cilde sahip olabilirsiniz. (İT, SV, s. 64)

“Rize Çayı”

sen irem ve ecesin ey pencere
 sen karanlıkta ayışığı
 ve demli bir *rize çayı* 'sın (İY, DUO, s. 58)

“Villa Doluca”

villa doluca, yoksa çankaya olsun kıvırcık
 ufağından beyaz; yoo ben lüferi mundar
 edemem rakı, yağmur bitene kadar (ŞT, DVY, s. 43)

**2.10. Siyasi Görüş, Akım, Felsefe, İdeoloji Kavram Alanlarını Kapsayan
 Özel Adlar**

“Cumhuriyet”

30 Ağustos da Türk ulusunun zaferini ilan ettik
 29 Ekim de *cumhuriyet* bayramını kutladık (MKT, AD, s. 1)

Haberiniz olsun hayatta sizin de
Cumhuriyet geldi gideriz izinde
 Ölçüler kanunu var şimdi bizim de
 Ben ülkede yeni yasayı bilirim (ÜY, PÇ, s. 177)

“Garip”

yine *garipçeydi*

Orhan Veli (YD, AY, s. 11)

“Turan”

ya devlet başa

ya kuzgun leşe!

Hedef *turan*

bütün Türkler bir ordu

katılmayan kaçaktır. (AKD, BDGK, s. 20)

2.11. Yapı Adları

2.11.1. Türkiye Sınırları İçinde Yer Alanlar

A) Bina, Apartman, Site Adları

“Emek Apartmanı”

Arabesk kokan şarkıların arasında

Şişli’de buluyorum kendimi

Şişli dostluk, Şişli paylaşım

Dolapdere *Emek Apartmanı*

Babamın içten merhabası (OŞ, SD, s. 21)

“Osmanlı Arşiv Binası”

Belediye yol aldı imar ihyasında,

“*Osmanlı Arşiv Binası*” sol yakasında,

Seçkin bir semt olacaktır şu İstanbul’da

Lale Devrine hazırlanıyor Kağıthane Deresi. (SY, YNG, s. 141)

“Sadabat Sitesi”

Bir uçta Santral Binası, Bilgi Üniversitesi,

Diğer uçta, Kağıthane Kültür Mekezi,

Sağ yamaçta; Arya ve *Sadabat Sitesi*,

Lale Devrine hazırlanıyor Kağıthane Deresi. (SY, YNG, s. 140)

“Santral Binası”

Bir uçta *Santral Binası*, Bilgi Üniversitesi,
 Diğer uçta, Kağıthane Kültür Mekezi,
 Sağ yamaçta; Arya ve Sadabat Sitesi,
 Lale Devrine hazırlanıyor Kağıthane Deresi. (SY, YNG, s. 140)

B) Cami Adları**“Hacı Hülusi Camisi”²⁵²**

Herkes herkesin Müslüman kardeşi
 Vardır Orta büyük *Hacı Hulusi camisi* (MKT, AD, s. 90)

“Selimiye Cami”

Edirne’de cami *Selimiye* var
 Konya’da Mevlana Celalettin var (ÜY, KG, s. 127)

şu kuş
 şu dizelerimi iğdiş eden küçük kuş
 uç *Selimiye* semalarına
 türküler götür çocukluğuma
 mutluluk getir (ÖÜ, TES, s. 81)

“Yeni Cami”

yeni cami önünde
 gözlerden ibaret kaleler (İY, ŞİD, s. 9)

“Yeşil Cami”

Sallan *yeşil cami* sallan
 Sallan yıkılsın musallan
 Cumali’yi başukarı
 Alıp gittiler salınan (DAA, ŞE, s. 191)

²⁵²Fatsa şehir merkezinde bulunan tarihi cami.

C) Çeşme Adları

“Çeküçoğlu Çeşmesi”²⁵³

Hoştur vadi manzaradan geçmesi
Sebil akar *Çekiçoğlu Çeşmesi*
Şifadır bu mağdenden su içmesi (ÜY, VM, s. 125)

Besmele diyerek, bende yudumladım suyunu,
Kim yaptırdıysa, Allah şad eylesin ruhunu,
Bu hayır ölümsüzleştirir insanoğlunu,
Buna sen bir örneksin, *Çekiçoğlu Çeşmesi*. (SY, YNG, s. 54)

“Paşa Çeşme”²⁵⁴

Zevkimi alamam *Paşa Çeşmeden*
Suyu taştan yudum yudum içmeden
Bölgenin nimeti boşa mı gitsin (ÜY, VM, s. 93)

“Söğütlü Çeşme”

Söğütlü çeşmede yüzünü yuma
Uyan gün çavmadan uyan uyuma
Yaradanın emri boyun boyuna
İstanbul biyana sen biyanasın (DAA, ŞE, s. 212)

Ç) Dergâh Adları

“Yahya Efendi Dergahı”

çarpar karşı sahilin sahte kıyılarına
yorgun yürek
aziz mahmud hüdai'den

²⁵³Bu çeşme Ordu Kabadüz ile Bakacak Beldesi arasında bulunmaktadır. Kaynak: Şair Ünal Yıldırım.

²⁵⁴Ordu Çambaşı Yaylası'nın kuzey doğusunda bulunan ve Seyit Tepe'ye yaklaşık 5 km mesafesi olan meşhur bir çeşmedir. Kaynak: Şair Ünal Yıldırım.

yahya efendi dergahına
diz çöker selam getirir (MS, GAY, s. 31)

D) Hamam Adları

“Haseki Hamamı”

tarihsel yapıların onarıldığı kentler iyidir
haseki hamamı’nda göbek sefası
piyerloti’de kahve molası (ŞT, DVY, s. 17)

E) Hisar Adları

“Anadoluhisarı”

o bizans sarayından bakan dilbere
gönül kuşatmasında kaç kez yenildim
anadolu hisarı bir, *urumelihisarı* iki (İY, ŞİD, s. 25)

“Urumelihisarı”

o bizans sarayından bakan dilbere
gönül kuşatmasında kaç kez yenildim
anadolu hisarı bir, *urumelihisarı* iki (İY, ŞİD, s. 25)

F) Kale Adları

“Giresun Kalesi”

giresun kalesi poyrazlı
gözlerini seğirtiyor denizde (İY, MAS, s. 11)

“Hoynat Kalesi”

Heybetli *Hoynat Kalesi*,
Tuz gemisi imiş hikayesi (Aİ, GÇÜD, s. 45)

“Şebinkarahisar Kalesi”

Uçurtmalar uçururum
Şebinkarahisar kalesine (GA, BÖG, s. 67)

“Ünye Kalesi”

ya sinop'ta yatıyorsun
 sabahattin ali'yle
 ya su taşıyorsun
 ırmağa inen gizli yoldan
*ünye kalesi'*nde (İY, MAS, s. 10)

G) Kilise Adları

“Ayasofya”

kınalı sırtlarından *ayasofya'*ya
 gerinen toy güneşi içen balıkçılar (ŞT, DVY, s. 51)

H) Köprü Adları

“Asma Köprü”²⁵⁵

Asma köprü cinli beşik
 Kemerini belinden düşük
 Deli gönül delik deşik
 Sen nerede ne yandasın (DAA, Hİ, s. 78)

“Galata Köprüsü”

eski *galata köprüsü* tanıdığım
 haliç'ten bira akıyordu (İY, DUO, s. 9)

“Keis Köprü”²⁵⁶

²⁵⁵Yapının diğer adı Zanata Köprüsü'dür. Fatsa sınırları içinde yer alan bu köprü, önceleri Samsun-Ordu karayolunun geçiş güzergahında olması nedeniyle herkes tarafından kullanılmaktaydı. Şimdilerde ise yalnızca yöre halkına hizmet vermektedir.

²⁵⁶Ordu Çambaşı Yaylası'nın Karagöl güzergahında bulunan bir köprü. Kaynak: Şair Ünal Yıldırım.

Çambaşı'ndan öteye
Keis Köprü, himmetli
 Ele güne karşı yar
 Kıymetlidir kıymetli (ÜY, GBİ, s. 58)

“Kemer Köprü”

Arkadaşlarla buluşurduk bakınız nerde
 Büyük iskele yanında ya da *Kemer Köprü*'de
 Ya Milletdüzü'nde ya da Heykelönü'nde (ALM, ÜAK, s. 4)

I) Köşk Adları

“Valilik Köşkü”

Deniz azgındı eskiden, şimdi duruldu
Valilik Köşkü'ne, Cezaevi'ne dalgalar vururdu (ALM, ÜAK, s. 2)

İ) Kule Adları

“Atakule”

Buz tutmuş ışıklarını
 Hayal gibi dikmiş gözlerine
 Seni sorguluyordu *Atakule*'de
 Ankara (ŞT, AÇK, s. 69)

“Beyazıt Kulesi”

Elimizdeki kovalarla
 Koşarken yangına
 Çoktan sönmüş olurdu
Beyazıt kulesi
 Güneşin önüne durunca (FH, AS, s. 27)

“Galata Kulesi”

Onca kalabalığın arasında
 Ayaklarının üstüne kalkıp
 Martıların oyununu
 Seyretmeye çalışan çocuktur
Galata kulesi (FH, AS, s. 27)

“Kız Kulesi”

Kız kulesinin aşkı
 Günün ömrüyle orantılıdır (FH, AS, s. 9)

Bir başkadır İstanbul’da *Kız Kulesi*’ne karşı kadeh tokuşturmak
 Sarhoş ve aşık olmak
 Bir başkadır aşkları sokaklarda aramak (FUH, GSK, s. 7)

Üsküdar’dan hangi denize bakılır
 çaresiz genç kız gözlerinin şavkı vurur
kız kulesinden (MS, GAY, s. 31)

J) Kültür Merkezi Adları

“Kâğıthane Kültür Merkezi”

Bir uçta Santral Binası, Bilgi Üniversitesi,
 Diğer uçta, *Kâğıthane Kültür Mekezi*,
 Sağ yamaçta; Arya ve Sadabat Sitesi,
 Lale Devrine hazırlanıyor Kâğıthane Deresi. (SY, YNG, s. 140)

K) Manastır Adları

“Sümela Manastırı”

akıyordu niyagara şelalesi
 engininde derinliğin, *sümela manastırı* (İY, MAS, s. 29)

Lanet yağdı doğduğun gün

Sümela ağlıyor üzgün
Musibetler dolu dizgin
Nasıl gelir gör Tamama (DAA, Hİ, s. 149)

L) Otel Adları

“Madımak (Otel)”

Kara alev *Madımak*’sın
Kara leke dürgün (YD, AY, s. 28)

Yangın yeridir SİVAS’ta *MADIMAK*
Madımak’ta SEHERGÜL gelin tutuşur
Tutuşur dostların ölüm gülüşleri (OŞ, SD, s. 49)

M) Saray Adları

“Bizans Sarayı”

o bizans sarayından bakan dilbere
gönül kuşatmasında kaç kez yenildim
anadolu hisarı bir, urumelihisarı iki (İY, ŞİD, s. 25)

“Çırağan”²⁵⁷

Burda saray yalın han
Burda Hilton *Çırağan*
Burda alemler cihan
Atla gel İstanbul’a (DAA, SG, s. 105)

N) Türbe, Kabir Adları

“Anıtkabir”

Gönlümüzde yaşıyor buyurun ziyarete
Ankara Anıttepe de *Anıtkabirimize* (ÜY, PÇ, s. 188)

²⁵⁷Çırağan Sarayı. İstanbul, Beşiktaş ilçesi, Çırağan Caddesi üzerinde bulunan tarihi saray.

“Sultan Mahmut Türbesi”

ölürüz her gün yeniden,
ölmek evine dönmekmiş ki
doyulmaz geziden, serezli bedreddin gelir
derken *sultan mahmut türbesi* 'ne gerilerden (ŞT, SDR, s. 48)

2.11.2. Türkiye Sınırları Dışında Yer Alanlar

“Cuma Camii”²⁵⁸

Fatihalar gönderiyorum
O şanlı ecdadın aziz ruhlarına
Bitişikte bulunan eski *Cuma Camii* 'ninkiliseye çevrilişini
Ve hala kapalı oluşunu görüyor,
Ak çekiyorum derin derin (TK, HV, s. 140)

“Kabe”

ve puttan koparılmak için
Kabe 'ye dönüştürülmüştünüz
o boş puthaneye (AY, GM, s. 253)

Avni içmekle kanmadı mı
Kabe 'ye düşmedi mi yolun
Zemzemden almadın mı
İç yudum yudum (Aİ, GÇÜD, s. 87)

“Mescid-i Aksa”

İşte *Mescid-i Aksa* anne,
İşte güller, işte güvercinler... (GA, BDŞ, s. 60)

Bugün doğan Filistinli bebekler

²⁵⁸Kosova Prizren'de bulunan tarihi bir Osmanlı camisi.

...

Nisan yüzleriyle dinlediler sessizce okunan ezanları
Mescid-i Aksa çizildi aşk dolu yüreklerine
 Dağları aşan bulutlar gibi ağladılar (ÖÜ, AG, s. 107)

2.12. Hayvan Adları

“Aysel”

Martı sesleri geliyor sahilden
 Bir de bekçinin köpeği *Aysel*'den (HTA, GF, s. 31)

“Düldül”²⁵⁹

Düldülün yelesini
 Bilmez işin hilesini
 Azat etti kölesini
 Allahın Arslanı Ali (ŞK, GGÖ, s. 15)

2.13. Toplum Yaşamında Gündem Yaratan Olayları, Durumları, Konuları Anlatan Özel Adlar

“Ergenekon”²⁶⁰

Derin devlet *Ergenekon* susurluk
 İktidara varmak için pazarlık
 Yekta hoca ne üstüne yazarlık
 Şu yalan dünyanın biter mi derdi (YA, DYUI, s. 143)

“İki Bin Bir”²⁶¹

Sıkıntımız yıllar yılı katladı
İki bin bir geldi kabak patladı

²⁵⁹ Hz. Ali'nin adına verilen ad. Alevi-Bektaşî geleneği bağlamında dile getirilen mersiye, methiye, nefes ve duaz-ı imam türü şiirlerde geçmektedir.

²⁶⁰ Ergenekon, 2000'li yıllarda Türkiye'de faaliyet gösterdiği ileri sürülen gizli silahlı örgüttür. Türkiye yargısı tarafından terörizm ile suçlanmaktadır. Ergenekon'un devletin güvenlik güçleri içerisinde örgütlendiği bünyesinde asker, polis, gazeteci, akademisyen üyeleri olduğu iddia edilmektedir.

²⁶¹ Türkiye'nin ekonomik ve siyasi krizlerle boğuştuğu buhranlı dönemi, 2001 yılı anlatılmaktadır.

Umarım deriz ki bu da atladı
Allah yardımcımız olsun efendim (ÜY, PÇ, s. 144)

“On İki Eylül”²⁶²

on iki eylül süren elma kıtlığını
dalın yaprağına, dilin harflere yasını
bilmek için toplar balta girmiş kavramları (SZ, ADHO, s. 11)

“Sivas Kongresi”

İnsanı ile ne güzel Erzurum
Sivas kongresine yapılır yorum
Ülkeyi sonsuza yaşatmak zorum
Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 124)

“Sivas”²⁶³

ateşi doğru, yangını yanlış hatırlıyorum
lokman’ı behçet, behçet’i lokman hatırlıyorum
sözümü külleyip rüyalandığımda şuara suresi’dir *sivas* (SZ, ADHO, s. 19)

“Susurluk”²⁶⁴

Derin devlet Ergenekon *susurluk*

²⁶²12 Eylül Darbesi veya 1980 İhtilali, Türk Silahlı Kuvvetlerinin 12 Eylül 1980 günü emir-komuta zinciri içinde gerçekleştirdiği askerî müdahale. 27 Mayıs 1960 Darbesi ve 12 Mart 1971 Muhtırası’nın ardından Türkiye Cumhuriyeti tarihinde silahlı kuvvetlerin yönetime üçüncü müdahalesidir.

²⁶³Sivas Katliamı, Madımak Katliamı ya da Madımak Olayı, 2 Temmuz 1993 tarihinde Sivas'ta Pir Sultan Abdal Kültür Derneği tarafından organize edilmiş olan Pir Sultan Abdal Şenlikleri sırasında Madımak Otelinin yakılması ve çoğunluğu Alevi 33 yazar, ozan, düşünür ile 2 otel çalışanının yanarak ya da dumandan boğularak hayatlarını kaybetmesi ile sonuçlanan olaylardır. Ayrıca dışarıda toplanan göstericilerden de 2 kişi hayatını kaybetmiştir.

²⁶⁴Susurluk skandalı ya da Susurluk kazası, 3 Kasım 1996'da saat 19.25 sularında Balıkesir-Bursa karayolunda Susurluk ilçesi Çatalceviz mevkiinde meydana gelen trafik kazası sonucu, yasadışı polis-mafya-aşiret ilişkilerinin ortaya çıkması ile patlak veren skandal. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli skandallarındandır. Kazanın ardından kamuoyu, "devlet, siyaset, mafya" üçgeninde yasadışı ilişkilerin ortaya çıkartılmasını talep etti. "Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" ismi verilen sivil toplum eylemleriyle ve medyanın desteği ile üstü örtülen ilişkilerin ve faaliyetlerin açıklanmasını talep etti.

İktidara varmak için pazarlık
 Yekta hoca ne üstüne yazarlık
 Şu yalan dünyanın biter mi derdi (YA, DYUI, s. 143)

Arap saçına döndü,
 Her şeyleri püsürlü.
 Azrail Balıkesirlik,
 Olay yeri *Susurluk*. (ALM, ÜAK, s. 86)

2.14. Savaş Adları

“Cihan Harbi”²⁶⁵

Prizren’deyim
 Ben Arnavut’um ama ana dilim Türkçe’dir diyen
 Amcasının *cihan harbinde* Bakü’de şehit olduğunu söyleyen
 Prizren’li ruh ve mana kardeşimi dinliyorum (TK, HV, s. 141)

“İstiklal Harbi”

Vatan millet için çaba gösteren
 Nice zorluklara göğsünü geren
İstiklal Harbi’nde canını veren
 Türk, Kürt’e, Çerkez’e, Laz’a bakalım (NKI, BSD, s. 7)

²⁶⁵Birinci Dünya Savaşı, 28 Temmuz 1914’te başlayan ve 11 Kasım 1918’de sona eren Avrupa merkezli küresel savaştır. İkinci Dünya Savaşı’nın çıkmasına kadar Dünya Savaşı veya Büyük Savaş olarak adlandırılmıştır. A.B.D savaşa girinceye kadar, savaş A.B.D’de Avrupa Savaşı olarak anılmıştır. Zamanın Büyük Güçler’i iki tarafa ayrılarak savaşta yer almışlardır: İtilaf Devletleri (Birleşik Krallık, Fransa Cumhuriyeti ve Rusya İmparatorluğu’nun Üçlü İtilaf’ı merkezlidir) ve İttifak Devletleri (asıl olarak Alman İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve İtalya Krallığı’nın Üçlü İttifak’ı merkezlidir; fakat Avusturya-Macaristan anlaşmaya karşı saldırıya geçtiği için İtalya savaşa girmemiştir). Bu ittifaklar yeniden yapılanmış (İtalya İtilaf Devletleri’nin tarafına geçmiştir) ve yeni devletlerin savaşa girmesiyle genişlemiştir. Nihayetinde 60 milyon Avrupalı dâhil olmak üzere 70 milyon askeri personel tarihin en büyük savaşlarından biri için seferber edilmiştir. Yeni teknolojiler sayesinde silahların öldürücülüğünde görülen muazzam ilerlemeye karşılık savunma ve hareketlilikte aynı miktarda gelişme olmaması sonucu yaklaşık 9 milyon muharip hayatını kaybetmiştir. Böylece bu savaş dünya tarihindeki en çok zayıf verilen beşinci savaş olmuş ve savaşa katılan devletlerde birçok politik değişikliğe ve devrimlere yol açmıştır.

BÖLÜM III

ORDULU ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNDE GEÇEN ÖZEL ADLARIN KULLANILIŞ ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, Ordulu şairlerin şiirlerinde tespit edilen ve ikinci bölümde belirli başlıklar altında sınıflandırılan özel adların şiirlerdeki kullanılış özellikleri belirtilecektir. “*Kullanılış*” ifadesiyle şairin düşünce, duygu, ruh dünyasında doğmuş kendine özgü imgelerin/imağların, tasarımların dilin şiirsel işlevi dikkate alınarak okura, dinleyiciye “*sunuluşu*” anlatılmak istenmektedir. Şiirin bir söyleyiş sanatı olduğunun bilincinde olarak, Ordulu şairlerin eserlerindeki özel ad birliklerinin dile getirilişi bu bölümde ortaya konulacaktır. Özel adların şiir dili içerisindeki üstlendikleri görevler, kurdukları bağıntılar, şairin yaratmak istediği duygu ve tasarım değerine hizmet eden her türlü anlamsal zenginlik, tespit edilen örnek kullanımlar üzerinden açıklanmaya çalışılacaktır. Yine burada, şiir dili açısından bize bir veri sunabilecek ilgili özel adlar yoluyla yeni tartışma alanları açılması düşünülmektedir. Amacımız şiiri incelemek, açıklamak, olmadığı için belirlediğimiz ilgili kullanılış özelliklerini yansıtmayan özel adlar konumuz dışında tutulacaktır. Çünkü bu tez çalışması içerik, öz açısından şiire bakmak yerine; özün ve içeriğin yansıtılmasında, dile getirilmesinde, sunulmasında özel adların ne gibi işlevler üstlendiklerine eğilmeyi hedeflemektedir.

Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen özel adların şiir dilindeki kullanılış özellikleri, sekiz grupta değerlendirilmiştir. Her başlıkla birlikte, şiir dili açısından kısa bir açıklama yapıldıktan sonra ilgili kullanımı örnekleyen bölümler, dizeler abecesel sıralamayla, italik ve altı çizili olarak gösterilecektir.

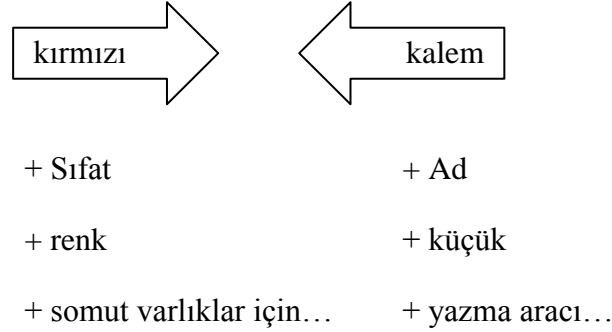
3.1. Özel Adların Alışılmamış Bağdaştırmalarda Kullanımı

“Dil biliminde bağdaşma, tümcede bir arada bulunabilen anlambirimler arasındaki ilişki olarak tanımlanmıştır. Buna göre anlambirimler bağdaşma özellikleriyle nitelenirler.”²⁶⁶ Birden çok birimin bir araya gelmesiyle de bağdaştırma yapılmış olur.

“Dildeki göstergeler genel olarak tek başlarına kullanılmazlar; tamlamalar oluşturarak, birleşmeler kurarak, tümceler içinde yer alarak belli düşünce ve duyguları açıklarlar. (...) Bu tamlamalarda bir araya getirilen öğelerin anlamsal belirleyicileri ve anlamsal ayırıcıları, birbirleriyle uyum halinde oldukları ve dinleyen/okuyanca rahatlıkla algılanabildikleri görülür.”²⁶⁷

Göstergelerin taşıdıkları, yansıttıkları bu anlambirimcikler, insan zihninde belirli imgeler, tasarılar oluşturur. Bunlar *alışılmış bağdaştırmalardır*. *Uzan ağaç, sakin çocuk, sisli akşam* vb. gibi.

Anlam bilim açısından “*kırmızı kalem*” yapısının bağdaştırma görünümünü analiz edecek olursak, tanım daha net anlaşılacaktır kanısındayız. Buna göre;

Kırmızı'nin anlamsal ayırıcısı “somut nesnelere için” renk bildirmesi, *kalem*'in ise bir “yazma aracı” olmasıdır.

Bazı bağdaştırmalı birimler ise sözdizimde algılanabilirlik düzeyini zorlar niteliktedir. Bir araya gelmesi mümkün olmayan göstergeler bizde şaşkınlık yaratabilir, yadırganabilir. Bunun nedeni göstergenin anlambirimciklerinin belirleyici yönleri ile bağdaşma gösteren diğer göstergenin anlambirimcikleri arasındaki uyumsuzluktur. Bu tür bağdaştırmalarda göstergelerin anlamsal özellikleri arasında bir bağdaşma olanağı bulunmadığı halde bir arada kullanıldıklarını görürüz. Mantığa, gündelik dilin genel

²⁶⁶Vardar, (2007), age., s. 29.

²⁶⁷Doğan Aksan, Şiir Dili ve Türk Şiir Dili/Dilbilim Açısından Bakış, (Bilgi Yayınevi, Ankara, 2013), s.150.

işleyişine ters düştüğü için bunlar *alışılmamış bağdaştırmalar* olarak adlandırılır. *Türkçemin ormanları, sözcüklerin yası, ömür gülü, Itri yağmuru*, vb. gibi.

Fakat zamanla kullanılagelen bu tür bazı bağdaştırmalar artık alışılmış söz kalıpları olarak karşızia çıkmaktadır. Böylelikle oluşturulduğu ilk anda alışılmamışlık gösteren bir dil birliği, söz öbeği zamanla toplumun dil yaşamında kabullenilir hale gelebilmektedir. *Akıllı tahta* tamlaması buna örnektir. *Tahta* sözcüğünün anlam birimciğinde yer almayan *akıllı* sıfatı zamanla birçok değişik nesneyi (*akıllı telefon, akıllı televizyon*) niteler biçimde kullanılmıştır. En başta alışılmamış bir bağdaştırma biçiminde kurulan bu dil birliği, zamanla çok sık kullanıldığı ve ortak dile aktarıldığı için artık özgünlüğünü kaybetmiştir.

Buradaki temel ayırıcı kavram bağdaştırmanın bize yeni bir imge, tasarım sunması olarak görünmektedir. Oluşturulan bu yeni bağdaştırma o ana kadar daha önce hiç kullanılmamışsa; bağdaştırmayla, imgeli bir söyleyiş yakalanmışsa; dilin içinde çok farklı bir yapı kurulmuşsa buna artık alışılmamış bağdaştırma gözüyle bakılabilir kanısındayız.

Ordulu şairler şiirlerindeki özel adların bazılarını, alışılmamış bağdaştırma yapısı içinde kullanmışlardır. Ustaca söylenmiş şiirlerde şairler, dilin bu yönünden yararlanarak güçlü imgeler, canlı tasarımlar, görüntüler yaratmak suretiyle kendi şiir maceralarına zenginlik katmak istemişlerdir. 5 yer, 5 kişi, 2 gök cismi, 1 kısaltma ve 1 de dil adında tespit ettiğimiz, özel adın anlam ekseninde kurulmuş 14 alışılmamış bağdaştırma şunlardır:

A- YER ADLARI

1. Yorgun ve yalnızım *sensizliğin Bermuda'sında*
Köşelerimde hasret, ızdıraplar ve umutlar
Bense kaldım üçgenin tam ortasında (YÖ, ÇŞA, s. 29)
2. benim annem *Filistin* askılarında o
muzlarında bir yetmişlik gülün ağırlığı. (ŞT, AÇK, s.49)
3. Acılarımız artıyor anne
Anne İstanbul

Anne Bursa

Anne Aydın

Anne Ankara

Anne İzmir

Anne Çanakkale (OŞ, BABAHE, s. 44)

4. tam çığlık karadeniz'in kitabı yırtık sayfa
bölük cümle bozuk yazı (İY, KKEA, s. 60)

ince danteller düştü

karadeniz'in gözlerine (İY, DUO, s. 49)

sinop bir vatan şehri, uzar giderler

karadeniz'in efkarına karışıp (ŞT, AÇK, s. 30)

benkaradeniz'in öz oğlunu, özgür oğlunu

vermeye geldim, tabulara eğilmeden (ŞT, DVY, s. 7)

5. Nemrud'un havadan bakışı ne ki
Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
Süphan'a yığma kar bildir seneki
Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)

B- KISALTMA AD

1. devgenç kaşkolum boynumdan che'nin boynuna kadar uzar.
ben kısa sözü ve aşkı çekmişim, leyla ile *mecnun* iyi ki kavuşmamış
mecnun'un tutarsızlığı dillere leyla (SZ, ADHO, s. 91)

C- KİŞİ ADLARI

1. musikiye kıyıldı Osmanlıca
bir yalının çöplüğünde yakıldı bahar
buhuri kömür Itri yağmuru
lale manolya gül erguvan (AY, GM, s. 195)

2. karl marks sokağı'nda dedesi, inanmıyorsan taşı ufala
deniz kabukları ve balık kılçıklarını göreceksin (ŞT, DVY, s. 10)
3. bu gece afrika'da iki zenci birden
hangi ormanı oynatsa hayali küçük ali
gülhane'denazım açan ceviz ağacı (SZ, ADHO, s. 31)
4. Kapıyı açmış ki Alparslan eli,
Kabına sığmamış yiğitler seli
Piri Reis esen hey bahar yeli
Tülü yakamozlu koyumuzsun sen (CD, IM, s. 24)
5. çünkü o, tanrı'nın şehri!
kendine ait o deniz kızı, düşlerden kaçan (İY, ŞİD, s. 32)

D- GÖK CİSMİ ADLARI

1. ah, kaseden fırlayan kuzey yıldızı
ah, bahtımdan fırlayan çoban yıldızı (İY, ÇTG, s.29)
2. yokuluğun saman yolunda
dağıldı tüm yıldızlar
sessiz ve içten gülümserken evren
nallar düştü yürekten (İY, MAS, s. 55)

E- DİL ADI

1. Şiirler okudum bugün Türkçenin ormanlarında.
Adım adım dizelerle içimde direncim, sevincim, acım (AY, GM, s. 25)

3.2. Özel Adların Duygu ve Tasarım Değeri Yaratma Amaçlı Kullanımı

Aksan'a²⁶⁸ göre “özel adların insanlar için kişisel, özel ve genel olmak üzere iki türden tasarım ve duygu değeri taşıyan” yanları vardır. Birtakım özel adlar, bazı insanlar için farklı duygu ve tasarımların yaşanmasına, duyulmasına neden olur. *Çanakkale* adı Türkler için yalnızca bir yer adı değildir. Bu adın bu topraklarda yaşayan, Türk tarihiyle bağı olan her insanda çeşitli duygular yaratacağı muhakkaktır. *Vatikan* Katolikler için, *Mekke* Müslümanlar için kutsal şehirlerdir. *Hitler* adı, Yahudiler için olumsuz duyguların, çağrışımların nedenidir bir bakıma. İşte şairler özel adların bu yönünden, sözcüğün anlam çerçevesi ekseninde;

1- *Temel anlamlar,*

2- *Yan anlamlar,*

3- *Tasarımlar*

- *Genel tasarımlar*

- *Özel tasarımlar*

4- *Duygu değeri* yaratacak, düşündürecek, duyumsatacak şekilde yararlanmışlardır.

Ordulu şairlerin şiirlerinde tespit edilen 142 özel ad, işaret ettikleri, gösterdikleri varlıklarla şiir dili içinde bir duygu ve tasarım değeri oluşturacak biçimde verilmiştir. Bunlardan 60'ı kişi, 58'i yer, 7'si yapı, 6'sı kısaltma, 2'si kurum, 2'si eser, 2'si siyasi akım, 1'i dil, 1'i din, 2'si savaş, 1'i de toplum yaşamını etkileyen olayların adıdır.

Tezin hacim itibariyle, bu tür kullanımların çokluğu göz önüne alınarak, burada yalnızca 47 kullanım örneklenecek; diğer kullanımları bağlam içinde vermek yerine özel adlar doğrudan aktarma yoluna gidilecektir.

A- YER ADLARI

Afganistan, Afrika, Amerika, Asya, Bağdat, Belgrat, Beyrut, Bosna, Cebre, Celebiye, Celile, Cezayir, Çaldıran, Çanakkale, Çanakkale Boğazı, Dicle, Elhalil, Erciş, Estergon, Filistin, Gazze, Gölcük, Halepçe, Hartum, Hiroşima, Irak, İsrail, İstanbul, Karabağ, Kerbela, Kıbrıs, Kırım, Kosova, Kudüs, Lefkoşa, Magosa, Malazgirt, Medine, Mekke, Ortadoğu, Prizen, Ramallah, Ramla, Sakarya, Samsun,

²⁶⁸Aksan, (2013), age., s. 105.

Saraybosna, Sarıkamış, Satti, Tripoli, Tuna(Nehri), Tuna, Türkistan, Türkmenistan, Üsküp, Van, Vietnam, Viyana, Zigetvar.

A.1. Ordulu şairler, sözvarlıklarında yer alan özel adların hem genel hem de özel tasarım değerlerini şiirlerinde işlemişlerdir. Yer adlarında daha çok Türk insanı için önem arz eden, tarihiyle kahramanlık duygularının pekiştirilmesine katkı sağlayan *Çanakkale, Sarıkamış, Samsun, Sakarya, Dumlupınar, İstanbul* vb. adlar kullanılmıştır.

1. Niğbolu'da Yıldırım, Kosova'da Murat'la
Belgrat önlerinde doludizgin bin atla
Tuna'yı kardeş yaptık *Dicle* ile Fırat'la (TK, HV, s. 41)
2. Ben hızımı tarihten, akınlardan alırım,
Söyler sana sorarsan; *Viyana, Bosna*, Kırım... (NK, BS, s. 110)
3. Sizler de Malazgirt'te, Çaldıran'da
Çanakkale'de, Sakarya'da
Destanlaşan dedelerimizden
Geri kalmayacaksınız elbet (MK, GSİ, s. 46)
4. Özyurdunda özgür yaşasın insanlarım
Sakaryada *dumlupınar*da can verenler
Canlarıyla bu yurda kan verenler
Evlatları sürünsün
bir karış toprak için yasa bürünsün
diye ölmediler (KA, RBÇM, s. 11)
5. Sizler de *Malazgirt*'te, Çaldıran'da
Çanakkale'de, Sakarya'da
Destanlaşan dedelerimizden
Geri kalmayacaksınız elbet (MK, GSİ, s. 46)
6. Ben hızımı tarihten, akınlardan alırım,
Söyler sana sorarsan; *Viyana*, Bosna, Kırım... (NK, BS, s. 110)

Kuşatmayı unutmuyor *Viyana*

Kanuni'den Osmanlı'dan bu yana (DAA, ŞE, s. 97)

A.2. Türkiye dışındaki yer adları Ordulu şairlerin şiirlerinde, yine geçmişte ilişki kurduğumuz toplumların, devletlerin hatırlanmasına; Türk halkının, Türk yönetiminin insani yanlarının gösterilmesi amacıyla şiire aktarılmıştır. Ayrıca devletlerin dünya siyasetindeki olumlu veya olumsuz tutumları bu tür özel adlarla yansıtılmıştır.

1. Asya'da, *Afrika*'da, Avrupa'da
Avustralya'da ve Amerika'da
Cehaletin kararttığı dünyada
Karanlıkları delen nur olmuşuz (Mİ, DAS, s. 74)
2. öldürmek, öksüzleştirmek, kol bacak
Amerika demek! (ŞT, AÇK, s. 25)
3. Kepaze bir devrin insanıyım biliyorum
Yaşadığım devirde
insanlara süre avı yapıyor,
Kongo ormanlarında
*Vietnam*da nepalm bombaları
B 52 uçakları
daha bir sürü rezil vasıta (KA, RBÇM, s. 36)

En temiz duygularla bağlandık insanlara

İnsanca yaşamak için

Oysaki barut kokuyor *vietnam*semaları (VG, ÇİĞ, s. 58)

B- KİŞİ ADLARI

Afrikalı, Ahi Evran, Ahmet Yesevi, Ali, Alparslan, Aslı, Atatürk, Ayşe Bacı, Behçet Aysan, Bosnalı, Bush, Che, Çingiz, Daimi, Dede Korkut, Deniz, Erkin Koray, Erol Taş, Eyüp Sultan, Eyüp Usta, Fatma Nine, Fikri, Filistinli, Fuzuli, Gazi Atatürk,

Gazzeli, Halepçeli, Hitler, Hrant, Hüsamedin Ladin, Hüseyin(İnan), Hüseyin, İbn-i Sina, İbrahim, Kamil Sönmez, Kanuni, Kerem, Mahir, Makaryos, Mao, Mehmet, Mimar Sinan, Muhammed(Hz.), Muhammed, Murat, Mustafa Kemal, Osmanlı, Perulu, Selahaddin Eyyubi, Somalili, Sultan Süleyman, Türk, Türkmen, Vietnamlı, Yavuz, Yezid, Yılmaz Güney, Yunanlı, Yunus, Yusuf.

Ordulu şairler şiirlerinde kullandıkları kişi adlarını duygu ve tasarım değeri olarak; tarih, sanat-edebiyat, din, siyaset alanlarında öne çıkan kişilerden seçmişlerdir.

1. Kapıyı açmış ki *Alparslan* eli,
Kabına sığmamış yiğitler seli
Piri Reis esen hey bahar yeli
Tülü yakamozlu koyumuzsun sen (CD, IM, s. 24)
2. Geldi de düşman oldu bin pişman,
Tarih görmüş mü böyle kahraman,
Allahtan Türk'e, büyük armağan,
Ey! en büyük Türk, Yüce *Atatürk*. (SY, YNG, s. 70)
3. Cihanın nüfusu sanki ferdimiz
Camilerde *Mimar Sinan* merdimiz
Kültürde turizmde yoktur derdimiz (ÜY, VM, s. 114)
4. *Yavuz*'la Çaldıran'da, Kanuni'yle Mohaç'ta
Bir baktım Estorgan'da bir baktım Budin'deyiz (TK, HV, s. 41)
5. Geçmesin saatler, durdur zamanı
Hisset, mutluluğu bulduğun anı
Gençlik ateşinin yaktığı anı
Söndür de *Yunus*'un eri ol gönül (MST, SH, s. 36)

C- YAPI ADLARI

Anıtkabir, Cuma Cami, Madımak Oteli, Mescid-i Aksa, Selimiye Cami, Sultan Mahmut Türbesi, Yahya Efendi Dergahi.

Yukarıdaki yer adlarının dini, tarihi, sosyal-kültürel özellikleri şiirlerde birtakım duyguların (yücelik, minnettarlık, acıma, kutsallık) oluşturulmasına hizmet etmiştir.

1. Gönlümüzde yaşıyor buyurun ziyarete
Ankara Anıttepe de Anıtkabirimize (ÜY, PÇ, s. 188)

2. Kara alev Madımak'sın
Kara leke dürgün (YD, AY, s. 28)

Yangın yeridir SİVAS'ta MADIMAK
Madımak'ta SEHERGÜL gelin tutuşur
Tutuşur dostların ölüm gülüşleri (OŞ, SD, s. 49)

3. İşte Mescid-i Aksa anne,
İşte güller, işte güvercinler... (GA, BDŞ, s. 60)

Bugün doğan Filistinli bebekler

...

Nisan yüzleriyle dinlediler sessizce okunan ezanları

Mescid-i Aksa çizildi aşk dolu yüreklerine

Dağları aşan bulutlar gibi ağladılar (ÖÜ, AG, s. 107)

D- KISALTMA ADLAR

12 Eylül, 19 Mayıs, 23 Nisan, 27 Mayıs, 29 Ekim, 30 Ağustos.

Türk toplumu için önem arz eden belirli günler, haftalar, tarihler Ordulu şairlerin şiirlerinde bir duygu ve tasarım değeri yaratacak (sevinç, öfke, gurur, kahramanlık) amaçlı kullanılmıştır.

1. takvim yaprakları da utanıyor
12 EYLÜL'ü göstermekten (OŞ, HM, s. 46)
2. 19 Mayıs çıkartmasını unutmadık
Samsun'dan dünyaya gücümüzü gösterdik (MKT, AD, s. 1)

3. Bugün 23 Nisan,
Çocuk bayramı
Kutlanıyor ülkemizde (GA, BÖG, s. 74)
  4. Dokuz yüz yirmi üç zafer yıldır
Yirmi dokuz Ekim bir büyük bayram
Türk'e Cumhuriyet ilan edildi
Milletçe mutluyuz oluruz hayran (ÜY, SK, s. 180)
  5. 30 Ağustosda Türk ulusunun zaferini ilan ettik
29 Ekim de cumhuriyet bayramını kutladık (MKT, AD, s. 1)
- İşgalcinin emeli her an çıkacaktır fos;
Herkes kutlu oldun büyük Otuz Ağustos (NKI, BSD, s. 75)

Ordulu şairlerin eserlerinde farklı görevlerde kullanılan birçok özel ad, duygu ve tasarım değeri yaratma amacıyla şiir diline alınmıştır.

E- ÇEŞİTLİ KURUM, KURULUŞ VE İŞLETME ADLARI

1. Dünyada beş millet yaşamıyor efendiler
Sorunları beş devlet çözecek ise eğer
Birleşmiş Milletler demeyin adına bunun
Birleşmiş Musibetler deyiverelim yeter (Mİ, AV, s. 50)
2. Yargının terazisi biraz adil olabilse
Ne yazık ki denk değil terazinin kefelere
Yassıada mahkemeleri ne kadar adil ise
O kadar adil şu Silivri mahkemeleri (Mİ, AV, s. 47)

F-ESER ADLARI

1. Atalarım çıktılar Ergenekon'dan,
Biliriz mitolojik Türk destanından
Önemi çok tarih, kültür açısından

Her Türk'ün kalbine girdiği dağlar (SY, YNG, s. 149)

2. İstiklal Marşı hazır olalım
Bayrağım çekilir hazır duralım (ÜY, PÇ, s. 111)

Tarihtir kültürdür varsa bir çarşı
Bayrağa selamım İstiklal Marşı (ÜY, VM, s. 91)

G- DİL, LEHÇE, ŞİVE ADLARI

1. Bir büyük ülke seksen bir iliyle
İlim irfanla tutulmaz eliyle
Onaltı devletli Türkçe diliyle
Anadolu ya her sabah merhaba (ÜY, KG, s. 110)

Türkiye'den başka dünya Türk soyları
Benliği yitmemiş asırlar boyları
Nedeni ana dil Türkçe'dir huyları
Koruyalım benim Türk dilim Türkçe'yi (ÜY, SK, s. 92)

H- DİN, MEZHEP, İNANÇ VE TARİKAT ADLARI

1. Şeytan değil Allah'tır bizi koruyan
Dünya nimetlerini haram yoldan saptıran
Merhametini Müslümanlardan esirgemeyen (MKT, AD, s. 105)

Kimdir Şii kimdir Sünni
Hepsi Müslüman değil mi?
Mü'minler kardeştir emri
Kur'anda fermen değil mi?

I- SİYASİ GÖRÜŞ, AKIM, FELSEFE, İDEOLOJİ KAVRAM ALANLARINI KAPSAYAN ÖZEL ADLAR

1. Haberiniz olsun hayatta sizin de

Cumhuriyet geldi gideriz izinde
 Ölçüler kanunu var şimdi bizim de
 Ben ülkede yeni yasayı bilirim (ÜY, PÇ, s. 177)

2. ya devlet başa
 ya kuzgun leşe!
 Hedef turan
 bütün Türkler bir ordu
 katılmayan kaçaktır. (AKD, BDGK, s. 20)

İ- TOPLUM YAŞAMINDA GÜNDEM YARATAN OLAYLARI, DURUMLARI, KONULARI ANLATAN ÖZEL ADLAR

1. ateşi doğru, yangını yanlış hatırlıyorum
 lokman'ı behçet, behçet'i lokman hatırlıyorum
 sözümü külleyip rüyalandığımda şuara suresi'dir sivas (SZ, ADHO, s. 19)

J- SAVAŞ ADLARI

1. Vatan millet için çaba gösteren
 Nice zorluklara göğsünü geren
İstiklal Harbi'nde canını veren
 Türk, Kürt'e, Çerkez'e, Laz'a bakalım (NKI, BSD, s. 7)

3.3. Özel Adların Aktarmalı Yapılarda Kullanımı

“Her dilde, gerek günlük kullanımda, gerekse yazın, şiir dilinde çok rastlanan ve söz sanatı sayılan anlam olaylarından biri de aktarmalardan yararlanılmasıdır. Çeşitli türleriyle deyim ve ad aktarması terimleriyle anılan bu söz sanatı üzerinde eski retorik çalışmalarından, Eski Yunan'dan beri durulmaktadır.”²⁶⁹

Şiir dilinde etkileme ögesi olarak başvurulan; yan anlamların oluşmasına yol açan; anlatıma güç katan; benzetmelerde olduğu gibi anlatılacak nesneyi onunla bir

²⁶⁹Doğan Aksan, Halk Şiirimizin Gücü, (Bilgi Yayınevi, Ankara, 1999), s. 145.

yönden ilişki, benzerliği, yakınlığı olan bir başka kavramın yardımıyla dile getirmek, anlatmak olan aktarmalar dil biliminde üç grupta incelenmektedir: *Ad Aktarması*, *Deyim Aktarması*, *Sinekdoki*.

Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen bazı özel adlar, aktarmalı kullanımları yönüyle dikkat çekicidir. Özel adlar, şiir diline aktarmalı olarak üç farklı yolla taşınmıştır.

3.3.1. Ad Aktarmalı (Metonimik) Kullanım

“Metonimi yaygınlıkla kullandığımız bir anlatım yoludur. İsmi Yunancadan alan ve “*adını değiştirmek*” anlamına gelen *metonimi*, bir kavramın (ya da bir ismin) benzerlik dışında ilgili olduğu diğer bir kavramı gösteren kelimeyle anlatılmasıdır. Metonimi mecazın bir çeşidi olarak iki kavram ya da kavramlar grubunun birbirinin yerine temsil edildiği durumlarda kullanılır. Metonimide iki yapı arasında değiştirim söz konusudur.”²⁷⁰

“Çok anlamlılığın oluşmasında etkin olan bu anlam olgusu temelde benzerliklerden kaynaklanır.”²⁷¹

“Anlatımı güçlendiren bir öge olarak günlük dilde ve deyimlerde başvurulan, yazın dilinde, özellikle şiir dilinde karşımıza çıkan bir aktarım türü ad aktarmasıdır (*Yun. metonümia, Fr. metonymie*). Bu olayda bir kavramın doğrudan doğruya onu gösteren göstergeyle değil, ilgili, bağlantılı olduğu bir başka göstergeyle dile getirilmesi söz konusudur. Böylece, çoğu kez daha canlı bir anlatım sağlanmış olur. Örneğin Türkçede *ağlamak* eylemi varken, bunun yerine *gözyaşı dökmek* de kullanılabilir.”²⁷²

Erdem’e²⁷³ göre *metonimi*, “bir kavramın ilgili veya bağlantılı olduğu başka bir kavram vasıtasıyla anlatılması” şeklinde tanımlanabilir. Metonimi konusu üzerinde, eski retorik incelemelerinden beri durulmuştur. Bir kavramın, zihnî bir benzetme yoluyla, başka bir kavram üzerine şemalanması veya âdeta haritasının çıkarılması durumu olan metafor ile metonimi açısından pragmatik gerçekten önem kazanmakta ve gerçek dünya şartlarına uygunluk oranı metafor ve metoniminin ayrılmasında önemli bir etken olmaktadır. Metoniminin de metafor gibi çok anlamlılığın meydana gelmesine yol açtığı

²⁷⁰Abdullah Kök, “*XI. Yüzyılda Türk Dünyasında Haberleşme Metonimleri*”, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/1 (Winter 2010), s. 1195.

²⁷¹Veysel Kılıç, *Anlambilime Giriş*, (Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2009), s. 55.

²⁷²Aksan, (2013), age., s. 145-146.

²⁷³Melek Erdem, “*Mağrupi'nin Şiirlerinde Metonimi*”, Modern Türklük Araştırmalar Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, (Ankara, 2004), s. 57.

bir gerçektir. Metonimi, söz varlığını geliştiren, genişleten bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlgili makalesinde Erdem, metonimi ve metafor için şunları yazar:

“Metoniminin metaforun meydana gelmesindeki rolü açısından ayrıca önemi vardır. Sözler bazen metonimik kullanımları ile başka bir kavram üzerine şemalanabilirler. Bu şekilde metonimi, metaforun gerçekleşmesinde kullanılan bir araç olabilmektedir. Lakoff ve Johnson’ın idrak semantiği açısından metaforlar, metonimik özelliklere göre de şekillenebilmektedir. Özellikle *parça-bütün ilişkileri* başta olmak suretiyle metonimik özellikler kullanılarak, bir kavram başka bir kavram üzerine şemalanabilmekte ve bu şekilde metonimik özelliklerle metafor oluşturulabilmektedir.”

Bu bağlamda Ordulu şairlerin eserlerinde; yer, kurum-kuruluş ve işletme, millet, kişi, kısaltma, eser, marka, yapı adları olmak üzere 73 farklı özel adın metonimik kullanımını tespit ettik. Bu kullanımlar, metonimik yapıların nasıl oluşturdukları hakkında bize bir fikir de sunmuş oldu. Buna göre şairler özel adlarla;

- Ürün Yerine Üretici
- Sorumlu İnsanlar Yerine Kurum
- Sorumlu İnsanlar Yerine Mekan
- Kurum Yerine Mekan
- Olay Yerine Zaman
- Olay Yerine Mekan
- Ürün Yerine Mekan
- İç Yerine Dış, olmak üzere 8 farklı metonimik yapı kurmuşlardır. Aşağıda, tespit edilen metonimik yapılar, aktarmalar altı çizili olarak belirtilmiştir.

ÜRÜN YERİNE ÜRETİCİ

1. Ne mutlu, bunu bilip
Allah’ı tanıyana
Kalbinde pırıl pırıl
Duygular taşıyana (NK, ÜÇ, s. 11)
2. Azrailin gelir kendi

Ne ağa der ne efendi
 Sayılı günler tükendi
 Yolun sonu görünüyor (DAA, Hİ, 100)

3. Pempe Rozalar olduk
 Hüzünlerimizden
 Oysa
 Birimiz *Buzbağ*idik
 Ateşin renginden (ŞT, AÇK, s. 38)
4. villa doluca, yoksa *çankaya* olsun kıvrıcık
 ufağından beyaz; yoo ben lüferi mundar
 edemem rakı, yağmur bitene kadar (ŞT, DVY, s. 43)
5. Ne emekliyi düşündünüz
 Ne bir yoksulu, fakiri
 Aylardır yıkanamıyor
 Yok ki *Hacı Şakir*'i (ALM, AK, s. 100)
6. Değişim ve yanılma!
 Varlığımdan önce gelen tasarı:
 Güzellik *Lux* 'le başlar. Özel formülü sayesinde pürüzsüz,
 hoş kokulu bir cilde sahip olabilirsiniz. (İT, SV, s. 64)
7. Şairsiz kalacaksa hastaları
 Hasretsiz söylenecekse
 Hasretle güzelleşen türkülerimiz
 Kahrolacaksa dostları her gün
 NESİMİ ÇİMEN'siz, *MUHLİS AKARSU*'suz (OŞ, SD, s. 48)
8. sananazım hikmet okuyup
 bedrettin'ce asılmayı sormadım mı (İY, ŞİD, s. 43)

9. Şairsiz kalacaksa hastaları
Hasretsiz söylenecekse
Hasretle güzelleşen türkülerimiz
Kahrolacaksa dostları her gün
NESİMİ ÇİMEN'siz, MUHLİS AKARSU'suz (OŞ, SD, s. 48)
10. Bir sevgili istiyorum
Türküyü Bedri Rahmi gibi
tuvaline ören
Orhan Veli'yi seven (RG, BKAF, s. 108)
11. Saddam'ı aratır oldu
Iraktaki gelişmeler
Yetmiyor ki barış için
Yapılan tüm çalışmalar (YA, İİ, s. 145)
12. villa doluca, yoksa çankaya olsun kıvırcık
ufağından beyaz; yoo ben lüferi mundar
edemem rakı, yağmur bitene kadar (ŞT, DVY, s. 43)

SORUMLU İNSANLAR YERİNE KURUM

1. AB öğretir sana bilek öpmeyi
Sen öpmek istersin atar tekmeği
Kolay yedirir mi helal ekmeği
Dünya zalime mi ait efendim (ÜY, SK, s. 96)
2. Orta sınıf aradan
Ha çıktı ha çıkacak
ABDyakamıza
Nazarlık mı takacak (YA, GSYY, s. 176)

3. Almak istersen araba
Hiç düşünme kara kara
Koy cebine biraz para
Gidip danış Ford Altaşlara (ALM, ÜAK, s. 125)
4. Doksan üçün mart ayında
Kışta çağlayan lisesi
Yarasaların köyünde
Düşte Çağlayan lisesi (YA, İİ, s. 3)
5. Koyunun yününden olur
Çorabın, kazağın ipliği
Göreni sanki büyülüyor
Erdaş Balık Üretim çiftliği (ALM, ÜAK, s. 63)
6. İMF kredi verdi verecek
Hükümetin başı göğe erecek
Fırsatçılar yine vurgun vuracak
Satın mı aldılar bu güzel yurdu (YA, DYUI, s. 143)
7. Ozan baba
Bakmaz bire ikiye
Her Pazar akşamı
Bekliyor sizi kanal 52'ye (ALM, ÜAK, s. 128)
8. Bir zamanlar ORDUSPOR
Havalardan uçuyordu
Gül misali kokusunu,
Etrafına saçıyordu (SH, Yİ, s. 103)
9. Yılbaşında Batum'a,
Gitmeye karar verdik,
Lüks Karadeniz'den,

Biletleri kestirdik. (SY, YNG, s. 120)

10. Tırçeyle örülür şeşeler el işi
Bir devri kapattı Petkim'in gelişi
Petroldeki kimya yaptılar her işi
Plastik kaplar yoktu maziyi bilirim (ÜY, SK, s. 178)
11. PKK'yı lanetleyen ve şehitler veren
Bunca acılara hep göğüs geren
Yine de biziz Allah'a hep şükreden (ALM, ÜAK, s. 47)
12. Taş üstüne taş koymadık söndü ocağımız
TASİŞ'i alıp nere götürdüler haberin var mı (ALM, ÜAK, s. 59)
13. Erozyon konusu kutlarım TEMA'yı
Bu çevre bu turizm böyle mi olmalı (ÜY, PÇ, s. 165)
14. Ordumuzda bıraktınız
Biliyoruz en derin iz
Türkiye de duyulmuştu
TİYATRONUZ KARADENİZ (SH, Yİ, s. 123)
15. Osmanlı tarihi bu büyük ilde
Topkapı müzesi dünyada dilde (ÜY, VM, s. 113)
16. Oralara ancak TR Tulaşır diye inandım,
Kapın çalınacak san Ankara'nın türkülerini aldım (GÜA, Dİ, s. 84)

SORUMLU İNSANLAR YERİNE MEKAN

1. Amerikadünyayı kuşattı
Irak'ı birbirine hasım yaptı
Arap, Şii, Suni, Türkmeni ağlattı

Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)

Şu dünyanın tapusunu

Üstüne alAmerika

Sakın açma kapusunu

İçinde kal Amerika (DAA, SG, s. 176)

2. Kucak dolusu selam getirdim sana Anadolu'dan

Merhaba İstanbul

Merhaba Fatihli kız. (EE, UF, s. 9)

3. Haber gelmez olmuştu Ankara'dan

Türk halkı seferber oldu Sakarya'dan

O milletin sana ulaşmayı başardık Atam (MKT, AD, s. 1)

Gizli hazineler yer altındayken

Olanca gerçekler sır altındayken

AnkaraErzurum kar altındayken

Nispeten ılıktır kışın İstanbul (YA, İİ, s. 114)

Sorunların tespiti

Ankaradan olursa

Planlar tutmayacak

Elbet sıra gelirse (YA, GSY, s. 108)

4. Dereler, ırmaklar nasıl da ağlıyor

Akkuş'um, Aybastı'm karalar bağlıyor (ALM, ÜAK, s. 56)

5. bir yaz günü

dersaadet'te

babıali'de

bir atlı koçacak (İY, DUO, s. 11)

6. Brezilyave Kostarika
Çin'e yaptınız bir şaka
Sizlere yakışır bu caka (ALM, ÜAK, s. 73)
7. Cezayir, ey Cezayirne oldu bize,
Dağlarımızdan kuşlar vizeli şimdi (NK, BS, s. 104)
- acının senfonisi
yayıyor filistin dağlarından
kentlere ülkelere
Minye'ye Hartum'a Tripoli'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)
8. Brezilyave Kostarika
Çin'e yaptınız bir şaka
Sizlere yakışır bu caka (ALM, ÜAK, s. 73)
9. bir yaz günü
dersaadet'te
babıali'de
bir atlı koçacak (İY, DUO, s. 11)
10. Eğribel Geçidi'nde
Bir gece sabahladım
Yar senin yüreğinde
Bu gece yaraladım (YÖ, ÇŞA, s. 57)
11. Gizli hazineler yer altındayken
Olanca gerçekler sır altındayken
Ankara Erzurum kar altındayken
Nispeten ılıktır kışın İstanbul (YA, İİ, s. 114)
12. Terör kol geziyor huzur ne gezer

İsrail *gazzeyi* kurşuna dizer
 Batılılar ortak ülkemiz Pazar
 Sömürü düzeni sona mı erdi (YA, DYUİ, s. 143)

13. acının senfonisi
 yayılıyor filistin dağlarından
 kentlere ülkelere
 Minye'ye *Hartum*'a Tripoli'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)
14. Amerika dünyayı kuşattı
Irak'ı birbirine hasım yaptı
 Arap, Şii, Suni, Türkmeni ağılattı
 Amerika ganimeti beleşe sattı (İE, ZT, s. 44)
15. Terör kol geziyor huzur ne gezer
İsrail gazzeyi kurşuna dizer
 Batılılar ortak ülkemiz Pazar
 Sömürü düzeni sona mı erdi (YA, DYUİ, s. 143)
16. Kucak dolusu selam getirdim sana Anadolu'dan
 Merhaba *İstanbul*
 Merhaba Fatihli kız. (EE, UF, s. 9)
17. Gökyüzüne çıktı cemre
Japonya'ya attın çelme
 Rüştü, Onur, Fatih, Emre (ALM, ÜAK, s. 73)
18. nil'in bereketli kollarında bedbaht bedestan
 (imiş) *karfur!* (ŞT, AÇK, s. 23)
19. Üç yüz yedi yıl kaldı *Kıbrıs*
 Türk'ün adaletinde,

Kime zulüm yapıldı
Duyan söylesin? (FY, KAR, s. 61)

20. Brezilya ve Kostarika
Çin'e yaptınız bir şaka
Sizlere yakışır bu caka (ALM, ÜAK, s. 73)
21. Sen ağlama ey Kudüs
Çılgın bir zafere hazırla dağlarını (ÖÜ, AG, s. 110)
22. acının senfonisi
yayıyor filistin dağlarından
kentlere ülkelere
Minye'ye Hartum'a Tripoli'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)
23. Anlamaz onlar senin eleminden, acından
Tutup da Biafra'dan, Vietnam'dan söz eder.
Ya namusu uğruna feryat eden bacından
Camileri yıkılan Türkistan'dan ne haber? (FY, KAR, s. 109)
24. acının senfonisi
yayıyor filistin dağlarından
kentlere ülkelere
Minye'ye Hartum'a Tripoli'ye Cezayir'e (MS, GAY, s. 46)
25. Kuşatmayı unutmuyor Viyana
Kanuni'den Osmanlı'dan bu yana (DAA, ŞE, s. 97)

KURUM YERİNE MEKAN

1. Ülkemizi koruyalım
Demokrasi ile yaşayalım
İnsan haklarına uyup
Avrupa ile bağdaşalım (İE, ZT, s. 128)

2. Eğribel Geçidi 'nde
 Bir gece sabahladım
 Yar senin yüreğinde
 Bu gece yaraladım (YÖ, ÇŞA, s. 57)
3. Ankara'da Hacı Bayram Veli var
 İstanbul'da eren Eyüp Sultan var
 Nevşehir'de Hacı Bektaş Veli var
 Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 125)
4. Ankara'da Hacı Bayram Veli var
 İstanbul'da eren Eyüp Sultan var
 Nevşehir'de Hacı Bektaş Veli var
 Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 125)
5. Ankara'da Hacı Bayram Veli var
 İstanbul'da eren Eyüp Sultan var
 Nevşehir'de Hacı Bektaş Veli var
 Memleket illere selamım olsun (ÜY, KG, s. 125)
6. ya sinop'ta yatıyorsun
 sabahattin ali'yle
 ya su taşıyorsun
 ırmağa inen gizli yoldan
 ünye kalesi'nde (İY, MAS, s. 10)

OLAY YERİNE ZAMAN

1. Sıkıntımız yıllar yılı katladı
İki bin bir geldi kabak patladı
 Umarım deriz ki bu da atladı
 Allah yardımcımız olsun efendim (ÜY, PÇ, s. 144)

OLAY YERİNE MEKAN

1. Anlamaz onlar senin eleminden, acından
Tutup da Biafra'dan, Vietnam'dan söz eder.
Ya namusu uğruna feryat eden bacından
Camileri yıkılan Türkistan'dan ne haber? (FY, KAR, s. 109)
2. Gülümseme, boğuluyorum
Sivas'ta canlar yanıyor
Utaniyor kendiden ırmaklar
Bakanlar ve yakanlar utanmıyor (OŞ, SD, s. 25)
3. Anlamaz onlar senin eleminden, acından
Tutup da Biafra'dan, Vietnam'dan söz eder.
Ya namusu uğruna feryat eden bacından
Camileri yıkılan Türkistan'dan ne haber? (FY, KAR, s. 109)

ÜRÜN YERİNE MEKAN

1. İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı'nı,
Sahilinde gezinen her aşığı'nı
Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)
2. İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı'nı,
Sahilinde gezinen her aşığı'nı
Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)
3. İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı'nı,
Sahilinde gezinen her aşığı'nı
Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)

4. Gazetede
Günaydın'da
Manşetin (YD, AY, s. 50)
5. İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı,
Sahilinde gezinen her aşığı
Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)
6. İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı,
Sahilinde gezinen her aşığı
Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)
7. İskelebahçe'ni, Mıdı'nı, Balıktaşı'nı
Turist Otel, Belde Otel, Ayışığı,
Sahilinde gezinen her aşığı
Seviyorum Ordu'm. (ALM, ÜAK, s. 51)
8. Zevkimi alamam Paşa Çeşmeden
Suyu taştan yudum yudum içmeden
Bölgenin nimeti boşa mı gitsin (ÜY, VM, s. 93)

İÇ YERİNE DIŞ

1. Suya vurmuş solgun ışıklarıyla
Hekimoğlu dinlemededir Gülistan'dan (ŞT, AÇK, s. 46)
2. Bir garip hasan var çullu köyünde
Ana yok baba yok yalnız evinde
Kel kayayı okur köyde düğünde
Kendini sanatçı sanır garibim (ŞK, GGÖ, s. 79)

3.3.2. Deyim Aktarmalı (Metaforik) Kullanım

“Yunancada *metophora*, Türkçede eskiden *istiare* terimleriyle karşılanan, bugün de kimi kaynaklarda *eğretileme* adıyla anılandeyim aktarması, sözcüğün dile getirdiği kavramla, onun göstereniyle bir başka kavram arasında çoğu kez benzetme yoluyla bir ilişki kurarak sözcüğü o kavrama aktarma olayıdır.”²⁷⁴ Deyim aktarmalarının şiir dilindeki birçok örneği, doğrudan doğruya yazın diline özgü, kişisel kullanımlar olarak dilde alışılmamış bağdaştırmalar adını verdiğimiz öğelerin de örneklerini oluşturmaktadır.

Deyim aktarmaları genellikle dört yolla yapılmaktadır:

1. Doğadan İnsana Aktarım: Doğadaki nesnelere adlarının ve bu nesnelere ilgili sıfatların insanlar ve onların nitelikleri için kullanılması söz konusudur. *Aslan, domuz, eşek vb.* hayvan; *fidan vb.* bitki adlarından yararlanılarak insanların belirli durumları anlatılmak istenmiştir.

2. İnsandan Doğaya Aktarım: “İnsan organlarının, vücut bölümlerinin, insanla ilgili nesnelere adlarının ve insanla ilgili niteliklerin doğada benzedikleri, işlev açısından yakın oldukları nesnelere aktarılmasıdır.”²⁷⁵ *Dağın başı, dağın sırtı, kapının kolu, masanın gözü vb.* tamlamalar bu şekilde kurulan yapılardır. Deyim aktarmaları oluşturulurken bu yola sıklıkla başvurulmuştur.

3. Somutlaştırma: Bu tür aktarmalarda soyut kavramların daha canlı ve somut bir biçimde aktarılması söz konusudur. Böylelikle anlatılmak istenen daha somut, daha kalıcı olarak belirtilmiş olacaktır. Deyimlerin söz varlığında somutlaştırma ögesi oldukça etkili kullanılmıştır. *Kabına sığmamak, ipin ucunu kaçırmak, kendi yağında kavrulmak vb.* deyimlerin oluşturulmasında, somutlaştırma kullanılmıştır. Alışılmamış bağdaştırmaların bazıları da yine bu tür aktarmayla yapılmaktadır.

4. Duyular Arası Aktarım: Bu tür aktarmalarda, farklı duyu organlarına ait duyu alanları aynı anda kullanılarak etkili anlatım sağlanmış olur. *Tatlı söz, acı söz, keskin koku vb.* aktarmalar bu kullanıma örnektir.

²⁷⁴Aksan, (2009), age., III. Cilt, s. 183.

²⁷⁵Aksan, (2013), age., s. 133.

Yazarlar ve özellikle şairler somutlaştırma, canlılaştırma, anlatıma güç verme eğilimiyle değişik duyu alanlarından olduğu gibi, değişik kavram alanlarından göstergeleri de bağdaştırmaktadırlar. *Altın deniz, çiğ çağ vb.*

Aksan' a göre²⁷⁶ deyim aktarmalı yapılardaki göstergeler, dört yolla yeni anlamlar kazanır:

- a) Somuta yeni somut anlam eklenmesi: Örneğin; *kilidin dili*.
- b) Somuta yeni soyut anlam eklenmesi: Örneğin; *burun>kibirlemek, büyükmek*.
- c) Soyuta yeni soyut anlam eklenmesi: Örneğin; *kıtlık>yoksulluk*.
- d) Soyuta yeni somut anlam eklenmesi: Örneğin; *eğri>doğru olmayan çizgi*."

Ordulu şairlerin şiirlerinde tespit ettiğimiz 21 deyim aktarmasına bakıldığında; 18'inin yer adı, 1'inin gök cismi adı, 1'inin boy adı, 1'inin de yapı adı ve tamamının da *insandan doğaya aktarım* şeklinde olduğu görülür. İnsan organlarından ve vücut bölümlerinden *ağız, ayak, bağır, baş, bel, burun, sine, yüz*'ün şiirlerde deyim aktarmasına hizmet ettikleri saptanmıştır.

1. Sen Alageriş'in sinesindesin
Nerden gelir be adın Kızılkaya
Dinlenme taşının ensesindesin
Gene başın duman be Kızılkaya(ŞK, GG, s. 50)
2. Samanyolu'nu kolaçan ederken
Dokunsam diyorum Ay'ın yüzüne
Kayan yıldızın ardından giderken
Dokunsam diyorum Ay'ın yüzüne (DAA, SG, s. 58)
3. Boztepe'nin başı bir dağ başı
Güneşe yakındır toprağı taşı (ÜY, PÇ, s. 25)
4. Canıkların koynundan
Ayaklarına Torosların (YD, AY, s. 16)

²⁷⁶Aksan, (2009), age., III. Cilt, s. 186.

5. Nemrud'un havadan bakışı ne ki
Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
Süphan'a yağma kar bildir seneki
Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)
6. Toprağı ısıtan iki kız kardeşin ortanca abisi
Gelincik kızılı bir Erzincan şakaklarında
Yedi bahara tutmuş yüzünü güneşe birisi
Savurduğu taşlara hala döner boşlukta (GA, İHS, s. 59)
7. Gelindağı yol dolanır beline
Koynunda uyumanın bedeli ne (DAA, SG, s. 60)
8. Bak Giresun'un başına gelenlere
Nataşalar çıkmış Topal Osman tepesine (MKT, AD, s. 35)
9. güller düşüyor ağzında beyazlığın
k a n l ı - beyaz- g ü l l e r
zaman düşüyor...gül açılıyor...
bitmiş rüzgar!...ağzı açılmış haliçin... (İY, RFY, s. 38)
10. bir sevdalı çiçek uzatacak incecik boynunu
hamravat suyu ayağında, gülümseyecek karacadağ
ışıyacak her yan, yeşerecek dünya (ŞT, DVY, s. 16)
11. Heybetli Hoynat Kalesi,
Tuz gemisi imiş hikayesi (Aİ, GÇÜD, s. 45)
12. Masmavi bir güneş yarar yırtar da
Dağları,
Siper eder ışıklı gözlerine yemyeşil dalları
Veryansın eder bağrına Karadeniz'in... (MÖ, YZ, s. 49)
13. Uzaktan görünür yücedir başın

Yazda kışta kardır toprağın
İnsana şifadır ekmeğin aşın
Yolun yok geleyim Karagöl Dağı (ÜY, PÇ, s. 128)

14. Sen Alageriş'in sinesindesin
Nerden gelir be adın Kızılkaya
Dinlenme taşının ensesindesin
Gene başın duman be Kızılkaya (ŞK, GG, s. 50)
15. görmek: sararmış fotoğraflarda
moda burnu'nda
eski konakların çatısına tünemek (ŞT, DVY, s. 56)
16. Nemrud'un havadan bakışı ne ki
Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
Süphan'a yağma kar bildir seneki
Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)
17. nil'in bereketli kollarında bedbaht bedestan
(imiş) karfur! (ŞT, AÇK, s. 23)
18. Atalarım Orta Asya'dan Türklerin Oğuz kolu,
Nasıl gelmişler Anadolu'ya hey gidi günler (Aİ, GÇÜD, s. 146)
19. Nemrud'un havadan bakışı ne ki
Boyu Emirdağ'ın beline gelmez
Süphan'a yağma kar bildir seneki
Uzansa Tendürek eline gelmez (DAA, ŞE, s. 168)
20. Canıkların koynundan
Ayaklarına Torosların (YD, AY, s. 16)
21. Gemilere Vona burnunda fener
Gecesi gündüz bir yanar bir söner (ÜY, PÇ, s.11)

3.3.3. Sinekdoki Ögesi Olarak Kullanım

Yun. *sünekdokhe*, Fr. *synecdoque* adı verilen bu tür aktarmalarda, bir bütünün, onun bir bölümü, bir parçasıyla anlatılması ya da bir bölümün, parçanın yerine bütünden söz edilmesi yoluna gidilir. Genellikle metonomi ilişkisi içinde ele alınan bu anlam olayında, *mecaz-ı mürsel* (düz değişmece)'in özellikleri görülür. Edebiyat biliminde *mecaz-ı mürsel* veya *mürsel mecaz* adı verilen bu söz sanatı, metonimi ve sinekdokayı da içine alan, onlarla aynı nitelikleri taşıyan bir anlam olayıdır. Bu olayda aktarma, aralarında benzerlik ilişkisi bulunmayan nesnelere arasında gerçekleşir. Genellikle; *bütün-parça*, *parça-bütün*, *neden-sonuç*, *özel-genel*, *sanatçı-eser*, *iç-dış*, *yer-yönelim*, *soyut-somut* vb. ilgiler kurularak aktarım sağlanır. Örneğin; “*Sınıfta çok iyi kafalar var*” dediğimizde aslında tek bir zeki öğrenciyi değil, birden çok öğrenciyi anlatmış oluruz. *Ocağına incir dikmek* deyiminde evin bir parçası olan ocak'tan söz edilerek evin, evde oturan ailenin anlatıldığı görülür. Parça için bütün belirtilerek oluşturulan düz değişmecelerin en çok rastlanılan tipi, yapıtı yerine sanatçının adını kullanmaktır. Kişi, “*Bugün İlhan Berk'i okudu*” derken aslında şairin tüm eserlerini değil, bir veya birkaç eserini okuduğunu anlatmak istemiştir.

Lakoff ve Johnson²⁷⁷ sinekdokiyi, metaforlarla birlikte ele almıştır. Buna göre;

“Metonominin geleneksel retorisyenlerin *sinekdok* - parçanın bütününe yerine geçtiği durum- diye adlandırdığı bu özel durumda, bir şey başkasına atıfta bulunmak için kullanılır. ‘Times basın toplantısına henüz gelmedi’ dediğimizde, ‘Times’ yalnızca şu veya bu muhabire atıfta bulunmakla kalmaz, aynı zamanda muhabirin temsil ettiği kurumun önemini de ortaya koyar. Bu yüzden Steve Roberts sözü edilen Times’ın muhabiri olsa bile; ‘Times basın toplantısına henüz gelmedi’, ‘Steve Roberts basın toplantısı için henüz gelmedi’den bir parça daha farklı anlama gelir.”

Ordulu şairlerin şiirlerine sinekdokik aktarım bağlamında bakıldığında 3 yer, 3 yapı, 1 millet, 1 eser ve 1 de kurum adında *bütün-parça ilişkisinin* kurulduğu görülür. Tespit edilen 9 kullanım şunlardır:

PARÇA YERİNE BÜTÜN

1. Deniz otobüsleri kalkıyordu Bostancı'dan (Bostancı iskelesi)

²⁷⁷ George Lakoff-Mark Johnson, *Metaforlar/Hayat, Anlam ve Dil*, (Paradigma Yayıncılık, İstanbul, 2010), s. 60-61-62-63-64-65.

Çınarcık'a Mudanya'ya ya da bilmem nereye
Düdük çalmıyordu deniz otobüsleri (ŞT, AÇK, s. 23)

2. Deniz azgındı eskiden, şimdi duruldu
Valilik Köşkü'ne, Cezaevi'ne dalgalar vururdu (ALM, ÜAK, s. 2)
(Cezaevi'nin duvarı)
3. tarihsel yapıların onarıldığı kentler iyidir
haseki hamami'nda göbek sefası (Kişilerin yıkandıkları yer, bölüm)
piyerloti'de kahve molası (ŞT, DVY, s. 17)
4. Mezuniyeti Marmara Üniversitesi (İlgili bölüm fakülte)
O yıllarda başladı işte mukadderat (Aİ, GÇÜD, s. 163)
5. tarihsel yapıların onarıldığı kentler iyidir
haseki hamamı'nda göbek sefası
piyerloti'de kahve molası (ŞT, DVY, s. 17) (Bir mekanda, kahvehanede)
6. Arap saçına döndü,
Her şeyleri püsürlü.
Azrail Balıkesirlik,
Olay yeri Susurluk. (ALM, ÜAK, s. 86) (Kazanın yaşandığı yer)
7. Deniz azgındı eskiden, şimdi duruldu
Valilik Köşkü'ne, Cezaevi'ne dalgalar vururdu (ALM, ÜAK, s. 2)
(Köşkün duvarları)

BÜTÜN YERİNE PARÇA

1. Amerika almış Arap'ı çırak (Tüm Araplar)
Saddam'a öfkeli hedefi Irak
Demiyor ki cihan Irak'ı bırak (ÜY, SK, s. 96)
2. Fatihalar gönderiyorum (İlgili tüm dualar)
O şanlı ecdadın aziz ruhlarına

Bitişikte bulunan eski Cuma Camii'nin kiliseye çevrilişini
 Ve hâlen kapalı oluşunu görüyor,
 Ak çekiyorum derin derin (TK, HV, s. 140)

Görüldüğü gibi aktarımların ilk yedisinde özel adın bütünü verilmiş, ancak yalnızca bir parçasından söz edilmiştir; son ikisinde ise özel adın bir parçası verilmiş ancak bütünü kastedilmiştir.

3.4. Özel Adların Benzetmelerde Kullanımı

“Her dilde bir nesneyi, bir durumu daha iyi anlatabilmek, dinleyenin ve okuyanın gözünde daha iyi canlandırabilmek için benzetmelerden (*teşbih*, *İng. simile*) yararlanılır. Benzetmelerde anlatılacak nesne ya da durum, belirgin bir niteliği olan bir şeyin adı anılarak ona yaklaştırılır; böylece daha canlı, daha somut bir biçimde göz önüne getirilir. *Buz gibi (soğuk)*, *hamam gibi (sıcak)* vb.(...) Dilde yerleşik benzetmelerin yanında şairlerin, yazarların yapıtlarında kullandıkları değişik, kendine özgü ve özgün benzetmeler vardır ki, bunlar o sanat yapıtının anlatım ve canlandırma gücünü artırır; aynı zamanda da bir anlam olayına ve bir söz sanatına örnek oluşturur.”²⁷⁸

İncelediğimiz Ordulu şairlerin yapıtlarındaki özel adlar da benzetmelerin birer ögesi olarak kullanılmıştır. Kimi zaman bizzat *benzeyen*, kimi zaman da *kendisine benzetilen* şeklinde şiir diline dahil edilen benzetmelerde şairler, imge dünyalarında alışılmışın dışında tasarımlar düşlemişlerdir.

Şairler sorun edindikleri, işaret ettikleri bu özel adları *yere*, *nesnelere*, *doğa olaylarına*, *insanların birtakım özelliklerine*, *bitkilere*, *hayvanlara* benzeterek anlatma yoluna gitmişlerdir. Tespit edilen 27 benzetme ögesi, Ordulu şairlerin özel adları, benzerlik ilişkisine göre şiirlerinde işlediklerini göstermektedir. İmge dünyalarındaki benzetmelerin oluşmasında, bu bağlamda özel adların önemli bir işlevi olduğu görülmüştür. Benzetmelerin oluşturulmasında özgün tasarımlar üretilmiştir. Benzetmelerin 9'u yer, 15'i kişi, 1'i gök cismi, 1'i marka, 1'i de yapı adıdır.

1. divan açılacak
 dikilitaş kalem
adalar kağıt

²⁷⁸Aksan, (1999), age., s. 137.

marmara bostan (İY, DUO, s. 10)

2. kıvrılıp yükselir elmadağ
göğsün yamacında
yakamıza dikilen bozkır: *ankara*(ŞT, DVY, s. 22)
3. gönül bahçesinde açarsın diye
güle baka baka erittin beni
canımın aslı'sı olursun diye
yola baka baka erittin beni (AE, İD, s. 61)
4. Ey adı Türkiye gibi güzel *azer*, yağmur
yağıyor yıkaniyorsun, yapraklar örtüyor
üstünü. (ŞT, AÇK, s. 55)
5. Her zamanki gibi asil,
Gururlu, biraz da mahzun
Bulutlar gamlı yine başında
Kucaklamış Ordu'yu bir anne gibi *Boztepe* (HTA, GF, s. 31)
6. Pempe Rozalar olduk
Hüzünlerimizden
Oysa
Birimiz Buzbağ idik
Ateşin renginden (ŞT, AÇK, s. 38)
7. Bir kez baktın *Ceylan bakışlım*
Bir kez öptün dudaklarımdan
Sıcaklığın sardı beni (VG, SA, s. 42)
8. Ah birkaç kelime söylese dilin,
Çoban yıldızısın ey hamuş gelin.
Solmasın elinde son kalan gülün (GÜA, Dİ, s. 74)

9. Çoğumuza ayna
Deli Hikmet (YD, AY, s. 48)
10. Manolyanın rengi göklere vurmuş
Papatyalar çimenlere oturmuş
Zambak gülün yanında bağdaş kurmuş
Nar çiçeğim gonca gülüm Elvanım (DAA, Hİ, s. 17)
11. Varam dedim yare yol vermez dağlar
Dağlarda dereler uzaktan çağlar
Düştüm dazkırlara virane bağlar
Aşka divaneyim Ferhat gibiyim (ÜY, KG, s. 61)
12. Ben insan aşığıyım Ferhat misali
Ben gönül aşığıyım Yunus misali (Aİ, GÇÜD, s. 119)
13. galata yasaklar meyvesi
ömrümüzün hercai gülüşlerinde yikan
dığımız yaz akşamları (ŞT, AÇK, s. 18)
14. Onca kalabalığın arasında
Ayaklarının üstüne kalkıp
Martıların oyununu
Seyretmeye çalışan çocuktur
Galata kulesi (FH, AS, s. 27)
15. Cennet gibi Ordu, Giresun, Trabzon
Üç ilin findığı on üstünden on (ÜY, KG, s. 125)
16. Mutsuzluğa mutluluk katmalı
İlyas ile Hızır gibi olmalı (Aİ, GÇÜD, s. 117)
17. İlhan Berk

uzun bir ırmak.

Akar, Mısır'dan Pera'ya...

Yalınayak.(VO, GTA, s. 34)

18. Mutsuzluğa mutluluk katmalı
İlyasileHızır gibi olmalı (Aİ, GÇÜD, s. 117)
19. Yaktın beni narda Kerem misali
Çıktım dağı bayır Ferhat misali
Beyhude mi verdim aşka misali
Ben Mecnun sen Leyla, bu nasıl dünya (ÜY, KG, s. 71)
20. gözlerin kızılırmak gibi uzun
derin ve eski bakar bu filmde
gözlerin yeşilirmak gibi anadolu
bu sessiz şehirde (İY, MAS, s. 14)
- gülcelerin gelmiş ağlama deniz
kanayan yüreğine yanarsın, akşam kızıl kapılarına
kızılırmak gibi ağlarsın zamanın çamuru ve aklıyla (İY, KKEA, s. 57)
21. Yanıp tutuşur Leyla gibi
Feryat eder bülbül-ü şeyda gibi (Mİ, DAS, s. 56)
22. Alemlerin tek incisi Muhammed
İnsanların birincisi *Muhammed*
Nebilerin sonuncusu *Muhammed*
Ona ümmet olmak ne güzel kader (TK, HV, s. 147)
23. Güzelliğin dile gelsin isterim
Boyun posun sanki sülün Nilüfer (DAA, Hİ, s. 65)

24. Cennet gibi Ordu, Giresun, Trabzon
Üç ilin fındığı on üstünden on (ÜY, KG, s. 125)
25. Cennet gibi Ordu, Giresun, Trabzon
Üç ilin fındığı on üstünden on (ÜY, KG, s. 125)
26. gözlerin kızılırmak gibi uzun
derin ve eski bakar bu filmde
gözlerin yeşilirmek gibi anadolu
bu sessiz şehirde (İY, MAS, s. 14)
27. Ben insan aşığıyım Ferhat misali
Ben gönül aşığıyım Yunus misali (Aİ, GÇÜD, s. 119)

3.5. Özel Adların Kişileştirmelerde Kullanımı

Kişileştirme (personification), bir deyim aktarması türü olarak tanımlanmaktadır. Kişileştirme, insana özgü özelliklerin doğadaki varlıklara aktarılmasıyla gerçekleşen eğretilemedir. İnsanın davranışlarını, niteliklerini, eylemlerini doğadaki varlıkların birer özelliği gibi yansıtmakla oluşturulan bu tür aktarmalarda şairler, yazarlar ve genelde dil kullanıcıları anlatım olanaklarını genişletirler. Böylelikle nesnelere aktarılan, yüklenen birtakım insani özelliklerle konunun çarpıcı, somutlaştırıcı yönü vurgulanmış olur.

Geçmişten bugüne Türk şairleri bu söz sanatını şiirlerinde etkin olarak kullanmışlardır. Ordulu şairlerin şiir dünyalarında kişileştirmenin önemini tartışırken, özel adların bu bağlamda şiirlerde kullanıldıklarını söyleyebiliriz. Eserlerde 18 yer adı, 1 de gök cismi adı olmak üzere toplam 19 kişileştirme örneğini, insanların gündelik yaşamındaki eylemlerinin, niteliklerin bu varlıklara aktarılması suretiyle oluşturulduğunu görmekteyiz.

1. Akdeniz'den selam var sana ey Karadeniz! (NK, BS, s. 95)
2. Dereler, ırmaklar nasıl da ağlıyor
Akkuş'um, Aybastı'ım karalar bağlıyor (ALM, ÜAK, s. 56)

3. Buz tutmuş ışıklarını
Hayal gibi dikmiş gözlerine
Seni sorguluyordu Atakule'de
Ankara (ŞT, AÇK, s. 69)
4. Boynu bükük oturursun
Bir nağmedir tutturursun
Yönümü unutturursun
Sır edersin Asarkaya(DAA, Hİ, s. 131)
5. Ay,
denizi öptü,
Deniz aydı...
Ben deniz, Serap ay oldu (RG, BKAF, s. 73)
6. Dereler, ırmaklar nasıl da ağlıyor
Akkuş'um, Aybastı'ım karalar bağlıyor (ALM, ÜAK, s. 56)
7. Kalamam gurbette gitme deseler
İstanbuldan çıktım hava çiseler
Kışın başa gelir bu hadiseler
Yapma Bolu Dağı yapma gideyim (ÜY, VM, s. 102)
8. ayrılık
ayrılıktır doğaya
Erciyesher sabah
bakıp ovaya dalgın
bunu da söyler (MS, EP, s. 55)
9. Turnam Harran Ovası'ndan gideli
Nasıl da yanıyor güney illerin
Fırat kan ağlıyor perişan deli
Nasıl da yanıyor güney illerin (DAA, SG, s. 120)

10. bir sevdalı çiçek uzatacak incecik boynunu
hamravat suyu ayağında, gülümseyecek karacadağ
ışıyacak her yan, yeşerecek dünya (ŞT, DVY, s. 16)
11. Ve
Karadeniz kaydıkça
Bulanacaktı Akdeniz (YD, AY, s. 17)
- Akdeniz'den selam var sana Karadeniz! (NK, BS, s. 95)
12. Felek ne usanır ne de yorulur
Kaderimiz yumak yumak sarılır
Kızılmak uyur Fırat durulur
Gözümüzden çağlar tunamız bizim (AK, LV, s. 133)
13. Kızıl kaya yare benim
Varıp gittiğim söyle
Ceketimi omzuma
Vurup gittiğimi söyle (DAA, Hİ, s. 26)
14. sana rüzgar verenle olmak isterdim
akşamların turuncu bakışmalarında
ve ortaköy'le üsküdar'ın
serin konuşmalarında (İY, ŞİD, s. 39)
15. Fındık vatanıdır Ordu-Giresun
Batmayan güneşi doğurdu Samsun
Fıkrasıyla ünlü Temel'le Dursun
Bin türlü yorum Karadeniz'de (YÖ, ÇŞA, s. 32)
16. köklerinde sızı duyusuyla Türkiye
uyuyor puslu kundağında (AY, GM, s. 71)

17. Dağın yamaçları kestane erik
Çıkışı kolaylar şu teleferik
Buyur et Ulu Dağ buyur et beni (ÜY, PÇ, s. 121)
18. sana rüzgar verenle olmak isterdim
akşamların turuncu bakışmalarında
ve ortaköy'le üsküdar'ın
serin konuşmalarında (İY, ŞİD, s. 39)
19. Gılgılı karlı kıştı geçemem
Yol ver Yokuşbaşı yol ver geçeyim (ÜY, PÇ, s. 20)

3.6. Özel Adların Yinelemeli Kullanımı

“Tarih boyunca her ulusun dilinde şiir; içeriği, anlatımındaki özgünlüğü ve başarısının yanı sıra, ses açısından dinleyen/okuyanda uyandırdığı izlenimlerle bir tür ezgi yaratarak dili müziğe yaklaştırmış, müzik ögesinden de büyük ölçüde yararlanmışır.”²⁷⁹ Şiirin sözcüklerle yazıldığı düşünülürse şairler, imge dünyalarındaki birtakım hayalleri, imajları göstergenin hem ses hem de anlam düzeyindeki bileşenlerinden yararlanarak anlatma yoluna gitmişlerdir. Her şiirin belli bir ritmi, armonisi, ahengi olduğu söylenegelmiştir. Bu bakımdan, şiir dili incelemelerinde yinelemeli kullanımların şifresini çözmek, şairin dil tutumunun özelliklerini açıklamak araştırmacıların çalışma konularından biri sayılmıştır. Bir dilin söz varlığında yer alan öğelerin yanı sıra şiir türündeki eserlerin de uyak, cinas, yineleme, ölçü yönlerinden tartışmaya açılması gerekli görülmüştür.

Tez çalışmasında, Ordulu şairlerin şiirlerinde yer alan özel adların yinelemeli kullanımlarını tespit etmiş bulunmaktayız. Uyak, ikizleme ve cinas başlıkları altında incelediğimiz bu öğelerin; şairlerin anlatım gücünü arttırdığını ve söyleyiş olanaklarının sınırlarını genişlettiğini düşünmekteyiz.

²⁷⁹Aksan, (1999), age., s. 171.

3.6.1. Uyaklı Yapılarda Kullanım

Uyak sesin yinelenmesi olayıdır. İki veya daha çok dizede, son sesletilen ünlüyle birlikte iki ya da daha çok ses grubunun yinelenmesidir. Şiir dili için vazgeçilmez bir öge olan uyak, gerek klasik gerekse çağdaş şiirde oldukça önemli bir yere sahiptir. Her dönemde şairler, uyağın şiire kattığı ses ve anlam zenginliğinden faydalanmışlardır. Özellikle klasik şiirde ve halk şiiri formundaki eserlerde (türkülerde, manilerde vb.) uyak sıklıkla kullanılmıştır.

Ordulu şairlerin şiirlerinde geçen 10 özel ad uyak düzeni içinde kullanılmıştır. Bunlardan 8'i yer, 2'si de kişi adı olarak belirlenmiştir. Dize içinde ve sonunda iki, üç, dört ses yinelemesi şeklinde veya ses birimlerin sözcüğün içine yerleştirilmesiyle (Abidin<din, Gülçin<Çin, Şirvan<Van) uyaklı yapılar oluşturulmuştur.

1. Yaradan bir iman da bir din de bir
Mahluk sürüyünen insan binde bir
Ademse *Zeynel de Abidin* de bir
İsa'yı göklere çıkarmak niye (DAA, ŞE, s. 13)
2. Tuz gölü, Van gölü, Beyşehir gölü
Fethiye'miz var ki denizi ölü (ÜY, SK, s. 120)
3. İşçi deyince aklıma nedense Çingelir
Çin deyince aklıma sen gelmezsin Gülçin(FH, AS, s. 45)
4. Gidelim manzaraya
Hacı Osman Bayıra
Gelir diye bekleme
Her sevdiğin hayıra(ÜY, GBİ, s. 79)
5. Haydarpaşa Garına
Gideceğim yarına
Ciğerimden yanarım
Gönlümün efkarına (ÜY, GBİ, s. 33)

6. Bu fatsa bizim ilçemiz
Kenarındakaradeniz
Yayladan bugün indiniz
Neyiniz var Fatsalılar (ŞK, GGÖ, s. 73)
7. Ben hızımı tarihten, akınlardan alırım.
Söyler sana sorarsan; Viyana, Bosna, Kırım... (NK, BS, s. 110)
8. Atın beni gömün Ren'e
Kim ne der Ren'e girene
Merhem var mı gangirene
Hekimlere sor annem sor (DAA, SG, s. 88)
9. Tünelde Tatar Şinasi
İki tek atar Şinasi
Uçkurunun tutar Şinasi
İstanbul'un efendisi (DAA, SG, s. 111)
10. Gümüşdere Vaniçinde
Yol döner Şirvaniçinde
Nemrut'ta kıyamet kopar
Devirir yıkar dağları (DAA, SG, s. 102)

3.6.2. İkizleme Biçiminde Kullanım

İkizleme bir sözcüğün aynı satırda, dizede bağlaçlı veya bağlaçsız biçimde kullanılarak yinelenmesidir. Aynı sözcüğün tekrarıyla oluşturulan ikileme grubu bir ikizleme örneğidir: *yavaş yavaş, az az, son son vb.*

Ordulu şairlerin dize kuruluşlarında bu tür kullanımlar, özel adlarla birlikte görülmektedir. 10'u kişi, 4'ü yer, 1'i de eser adı olmak üzere, 15 ikizlemeli yineleme şunlardır:

1. Söylesek

Mihriban

Adiloş bebe

Ağrı dağının eteğinde

Sarı zeybek

Bre deryalar

Cemalim cemalim (YD, AY, s. 75)

2. Hele DervişAslan Derviş
Söyle bize ne olacak bu iş
Nereye doğrudur gidiş
Kurtar bizi Aslan Derviş (TK, HV, s. 99)
3. Karadeniz Karadeniz
Mangal gibi yürekliyiz (İE, ZT, s. 16)
4. Kumruluyuz, Kumruluyuz
Adımızla gururluyuz
Her yerde bir numara
Bizler Kumruluyuz (İE, KN, s. 5)
5. Laz Emine Laz Emine
Yüzüme gül az Emine
Sana fistan alamadım
Bu yıl mahsul az Emine (DAA, Hİ, s. 83)
6. Mecnun çöle düştü çölde yanıyor
Leyla Leyla diyen dilde yanıyor (ŞK, GGÖ, s. 143)
7. demir halkalarla açıldı kapılar
gıcırdayan basamaklar, zembereği boşaldı
sarkacın, gece yarısı ansızın uykuları
bölen ses: mustafa, mustafa
demir halkalarla kapandı kapılar (ŞT, DVY, s. 46)

8. Ne olursun sen ellerin
Olma Neslihan Neslihan
Ahını alma güllerin
Yolma Neslihan Neslihan (DAA, Hİ, s. 43)
9. Ordu'muzu anlatmaya
Boztepe'den başlayalım
Sahiline olmaz doyum
Orduluyum, Orduluyum... (HTA, GF, s. 42)
10. Yeni görüyor beni
Paris Paris olalı
Konuşuğum değişti
Paris'ten yar bulalı (ÜY, GBİ, s. 36)
11. pera, pera, İstanbul demek! tanık cadde-i kebir
den istiklal'e taşınan (ŞT, AÇK, s. 30)
12. Selim Paşa Selim Paşa
Elim mahkum elim paşa
Yol ver de gidelim paşa
Gel teskere gel erken gel (DAA, ŞE, s. 120)
13. Saraçhane mekan olmaz
Seyis Ana Seyis Ana
Çadırın barakan olmaz
Seyis Ana Seyis Ana (DAA, SG, s. 169)
14. Vera, bin bir örgülü güzellik, Vera, binyapraklı gül
Vera, her bir boyutun bütün boyutları saklar (SKA, YB, s. 25)
15. Yeşilirmak Yeşilirmak

Soyun ışıl ışıl ırmak
Gönül yatağına düştü
Uyu mışıl mışıl ırmak (DAA, SG, Ss. 167)

3.6.3. Cinashlı Kullanım

“Ses izlenimine dayanan bir söz sanatı olarak cinas, şiir dilinde değişik bir etkileme yolu sağlamakta, sesçe birbirine eş olan öğeleri kullanmaya yönelirken, değişik kavram alanlarından sözcükleri beklenmedik bir anda bir araya getirerek, aynı zamanda anlam açısından etkiyi güçlendirmektedir.”²⁸⁰ Klasik Türk şiirinde *Tevriye*²⁸¹ sanatıyla eş değer olan bu yineleme türü, özel adların *eşsesli* ve *eşyazımlı* olan örneklerine Ordulu şairlerin eserlerinde de rastlanmaktadır. şiirlerde birden çok anlamlı sözcüğün kullanımıyla şairler, çağrışım alanlarını genişletmek istemişlerdir. Çok anlamlı bir sözcüğün kullanılması dizede diğer sözcüklerin seçiminde de etkili olmuştur.

Adem, Ebru, Fahri, Hicaz, Tek adlarıyla şairler; çok anlamlılığı hedeflemişler, dizelerdeki diğer sözcüklerle bu adların çağrışımları arasında bağ kurarak anlam katmanları yaratmayı istemişlerdir.

1. Havvanı bulsan
Ne olur ki *Adem*
Bu dünya fanidir
Gelir geçer *Adem*(İE, ZT, s. 104)
2. Üç Kasım 1975
Doğuverdi Ailenin *EBRU*'SU...
Takım oldu böyle beş
Dallanıp budaklandık (SH, Yİ, s. 18)
3. Zarafetin daima bir başka senin
Açıktır gönlün ve hem de elin

²⁸⁰Aksan, (2013), age., s. 227.

²⁸¹İsmail Arıkoğlu, “*Divan şiirinde şehir Adlarının Tevriyeli Kullanımı Aydın-Tire Örneği*”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (Konya, ?), s. 137-144.

Herkesin kalbinde gönlünde yerin
Ordu'nun *Fahrîsi* ey *Fahrî Çelebi* (SY, YNG, s. 100)

4. İkincisi, gurbeti paçavra eden *Hi!cazz*
Ne müzik çalındıysa orda, korosunda dairelerin
Kaynayan demlik olurdu ağzın, içine aldığında o bahsi
Bir hayali hakikat diye anardın, bir güzeli sevda diye somutlardın
Açarken kendini libassız ve dökülürken gürleyen armut ağacıydın (SKA,
YB, s. 30)

ey saba git hak-i paye el çekme niyazdan
buselik al rayikasın canımıza gel *hicaz'dan* (AE, İD, s. 12)

5. Türkiye Elektrik Kurumu bu *TEK*'tir
Vergisine zamma vatandaş ürkektir (ÜY, PÇ, s. 167)

3.7. Özel Adların Sapmalar Yoluyla Kullanımı

Sapma, bir dili konuşan bireylerin uydurdıkları ve standart dilin dışına çıkan her türlü kullanımdır.

“İng. *deviation* adı altında ele alınan bu konu, gerek sözcüklerin ses ve biçim özelliklerinde, gerek dilin sözdizimi açısından bilinçli olarak değişikliklere gitmeyi, dilde bulunmayan yeni sözcük ve anlatım biçimlerini kullanma eğilimlerini içerir. Sanatçı bu eğilimle dile yeni bir güç kazandırmayı, göstergeleri ses ve anlam açısından daha etkili kılmayı, okuyan/dinleyenin zihninde değişik tasarımlar ve duygu değerleri oluşturmayı amaçlar.”²⁸²

Harmancı sapmaların 1950'den sonra Türk şiirine girdiğini söyler:

“Gündelik, ortalama dili kurmaca dil seviyesine yükseltmek, edebi metinlerin/şiirin imkanlarını genişletmek amacıyla şair ve yazarlar tarafından sıkça başvurulan yöntemlerden birinin de ‘dil sapmaları’ olduğu bir gerçektir. Dilin alışılmış kurallarını; yazım, ses, kelime, ifade, dilbilgisi, anlam düzeylerinde değiştirme, bozma şeklinde

²⁸²Aksan, (2013), age., s. 165.

tanımlanabilen dil sapmalarından şiirimizde özellikle 1950'li yıllardan sonra yararlanılmaya başlanmıştır.²⁸³

Ordulu şairlerin eserlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Özel adların dil sapmalarıyla birlikte kullanılmasını örnekleyen birçok yerde şairler, gündelik dil kullanımının dışına çıkmışlardır. Beş başlık altında ele aldığımız sapmalar şunlardır:

3.7.1. Sözcüksel Sapmalar Yoluyla Kullanım

Bu tür sapmalar genel olarak en çok görülen sapma türü olarak gösterilmiştir. Ancak Ordulu şairler özel adları bu bağlamda çok kullanmamışlardır. Tespiti yapılan tek kullanım, bir yer adında karşımıza çıkmaktadır.

“Dilin bireylerarası günlük iletişimi sağladığını ifade etmek, onu tek boyutuyla ele almak olur. Çok yönlü bir dizge özelliği taşıyan dilin yazınsallık işlevi de göz ardı edilmemelidir. Yazınsal dil, sözcük seçimi ve anlatımdaki öznellik açısından sözlü dile göre daha özenli olup, söz varlığını geliştirme yolundadır. Yazınsal metinler, sözlü dilden hareketle üretilse de çoğu zaman standart anlamların ve yukarıda sözünü ettiğimiz “üzerinde uzlaşmış” imgelerin dışına çıkar. Özellikle şiir, yeni kavram ve sözcüklerin kullanımı açısından yaratıcılığa en yatkın yazınsal türdür. Şair, istediği anlamsal ve anlatımsal düzeye ulaşmak için var olan dilsel verileri kullanmak yerine, bağlam içerisinde kendi ürettiği yapıları da kullanabilir. Dildeki bu özgün kullanımlar “sözcüksel sapma” olarak adlandırılmaktadır.”²⁸⁴

Kök ve ek biçimbirimlerin yeni birleşimler içinde, yeni öğelerin türetilmesinde kullanılmasını kapsayan sözcüksel sapmalarla dilde yeni yeni göstergeler, daha önce dilde bulunmayan yeni yeni sözcükler yapılmış olur.

Ağrı'yan bir dağla kaldın

uzandı içinin deri değiştiren yılanı(VO, GTA, s. 60)

“Ağrı” yer adına gelen “-an” eylemsi (sıfat eylem/ortaç) ekiyle şair, daha önce hiç karşılaşılmayan bir sözcük türetmiştir. Böylelikle şair, ses ve anlam açısından okuyucuya değişik tasarımlar sunmuş olmaktadır.

²⁸³ Abdullah Harmancı, “Cemal Süreya Şiirinde Dil Sapmaları”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/4 Spring, (Ankara-Turkey,2003), s. 909.

²⁸⁴ A. Eda Gündoğdu, “Cemal Süreya'nın Şiirinde Sapmalar”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, (Adana, 2010), s. 268.

3.7.2. Dilbilgisel Sapmalar Yoluyla Kullanım

Bu tür sapmalarda dilin kendi iç düzenine uymayan, bu sistemi bozan yapılar görülmektedir. Ortak dildeki birtakım özellikler dışına çıkılarak yeni, beklenmedik kullanımlar yaratılan bu tür sapmalara yalnızca *Aşık Veysel* adında rastlanmıştır. Addan ad yapım eki olan “- ce”, özel ada eklenerek farklı bir kullanım denenmiştir. Bu ekin işlevi dışında bir başka yerde kullanılması dilbilgisel sapma olarak alınabilir:

cahit külebi gibi seni düşünüp
*aşık veysel'*ce sitem
 etmedim mi güzellerine (İY, ŞİD, s. 43)

3.7.3. Sessel Sapmalar Yoluyla Kullanım

Değişik amaçlarla dildeki sözcüklerin/göstergelerin ses özelliklerinin değiştirilmesi olarak ifade edilen ses sapmaları, değişik bir sesbirimin kullanılmakta olan bir sesbirimin yerine konulmasıyla oluşturulur. *Hece kaynaşması, tonlulaşma, kalınlaşma, ses düşmesi, ünlü yuvarlaklaşması, ünlü uzatmaları* vb. kullanımlar bu türdendir.

Ordulu şairlerin şiirleri bu bağlamda incelendiğinde; 7'si kişi adı, 1'i de yer adı olmak üzere 8 özel adda sessel sapma oluşturulduğu görülür. Tamamı *ağız özellikleri* kapsamında kullanılan bu özel adlarla şairler, konuşulan dilin doğallığını ve şiir kişilerinin bölgesel ağızlara olan bağlılığını vurgulamışlardır. Bu özel adlarda görülen ses özellikleri şunlardır:

A) DÜZ ÜNLÜLERİN YUVARLAKLAŞMASI

Düz ünlülerin yuvarlak ünlülere dönüşmesini kapsayan bu ses olayı *Arapuar* yer adında görülmektedir. Arapuar<Arapunar<Arapınar.

Bu yer adında iç seste ünsüz düşmesi - n- olayı da görülmektedir.

Suyu kıt *Arapuar'*ın
 Kuyusu var köyde karın
 Alageriş Sazcılar'ın
 Bakar yüzüne yüzüne (DAA, SG, s. 47)

B) İNCE ÜNLÜLERİN KALINLAŞMASI VE TONSUZLAŞMA

İnce ünlülerin yerlerini kalın ünlülere bırakmasını kapsayan bu ses olayı iki kişi adında görülmektedir: Ayşa<Ayşe, Hatça<Hatice.

Ama genç kız olmadan
Gelinlik vakti
Nice Ayşa
Hatça
Emineler gibi
Belki on beş
Belki on altısında (YD, AY, s. 38)

Hatça adında aynı zamanda orta hece ünlüsünün de düştüğü ve iç seste tonsuzlaşmanın - tç<tc - meydana geldiği görülmektedir: Hatça<Hatce<Hatice.

Ama genç kız olmadan
Gelinlik vakti
Nice Ayşa
Hatça
Emineler gibi
Belki on beş
Belki on altısında (YD, AY, s. 38)

C) HECE KAYNAŞMASI

Sızıcı 'h' ünsüzün yanındaki 'i' dar ünlüsüyle birlikte düştüğü ses olayı yalnızca *İbram* kişi adında tespit edilmiştir: İbram<İbrahim.

ibram kartal gibi atladı
yolları kanatladı (İY, DUO, s. 51)

“*Oğlu*” sözcüğüyle kurulan ad öbeğinde de son seslerdeki ünlü ve ünsüzün düştüğü görülür. Aynı iki sözcüğün birleştirilerek tek sözcük haline getirilmesi nedeniyle oluşan bu ses olayı yalnızca bir kişi adında tespit edilmiştir: Bayramo Ahmet<Bayram oğluAhmet.

Zemheride
Yol eyledin

Bayramo Ahmet'i (YD, AY, s. 41)

“Özel adlar dışında diğer tür adlarında da bu eğilim görülür: aşağı>aşa.”²⁸⁵

D) TONLULAŞMA

Tonsuz ünsüzlerin (f, s, ş, ç, t, k, p, h) yerini tonlu ünsüzlere (b, c, d, g, z, j, v) bırakması olayıdır. İki kişi adında görülen bu ses olayı, hem son seste hem de iç seste gerçekleşmiştir.

Son seste tonlulaşma: Cüneyd<Cüneyt.

bugün bahçede cüneyd'le konuştum
gömleğinde kan vardı
dedim ki bu gece elden gidiyor
tahtirevan da çiçekler de (İY, EDMA, s. 61)

İç seste tonlulaşma: Nadalya<Natalya.

O ginali guziyi
Nadalyami güdiyi
İndizari uziyi
Sidemi ürgidiyi (DAA, ŞE, s. 225)

E) AĞIZ ÖZELLİKLERİ

Çeşitli yöre, bölge ağızlarında görülen standart Türkçenin dışındaki kullanımlardır. Kişi adlarında oldukça sık görülür: Fadik<Fadime gibi.

Bir küçük Fadime
Fadik'tin (YD, AY, s. 36)

3.7.4. Yazımsal Sapmalar Yoluyla Kullanım

²⁸⁵Jean Deny, Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları, (TDK Yay., Ankara, 2013), s. 125.

Şiir dili içi ayrı bir yazı dili olmasa da şairler/yazarlar eserlerinde; yazım kurallarını değiştirerek, bozarak kendilerine has birtakım yazım özellikleri geliştirmektedirler. Ordulu şairler de şiirlerinde standart dilin yazım kurallarını yok saymışlar, kabul görmüş kuralları yıkma yoluna gitmişlerdir.

Tespit edilen 277 ayrı özel adda şairler, sözcüğü genel kuralın aksine küçük harfle başlatmışlardır. Ordulu şairlerin şiirlerinde en çok görülen dil sapması budur.

tahta basamaklar gıcırdar: hamdi, ahmet
kaya ve/veya sadık gürbüz
koyalarken, üç kişilik odalarındayken... (ŞT, AÇK, s. 27)

Tutsak yedikule'de zındana iki sevgili
Bu iki sevgili ki istanbulkadar tarumar (ÖÜ, HŞBB, s. 41)

ezlo toyan (seni seviyorum) demeyi öğrendim
zazacaddört dağ içinde; bir demet (ŞT, AÇK, s.29) ...(vb. kullanımlar)

Şairler bazı özel adların tamamını büyük harfle yazmak suretiyle, yazımsal sapmayı örnekleyen kullanımlar denemişlerdir.

RÜŞTÜ BAŞ'ta bizden biri
OLAY oldu onun yeri.
Arıyoruz o günleri
Eski dostlar, eski dostlar (SH, Yİ, s. 118)

Bazen, özel adı oluşturan sözcüğün harflerinin arası ayrılmıştır, harfler arasında olması gerekenden fazla boşluk bırakılmıştır.

bilmem kaç akçe eder
benim yüzgörümlüğüm
şehri kaç büyücü çalar
geçer rahlesinden acımın bir suhte
geçerçiçek hatun'dan şebnemile bin kelime(SK, KÖK, s. 45)

ayrılık için sevgili necati
d e d e e f e n d i tam beş dakika ayırmış
 tambur, ney ve her/şeyde mütevellit
 tam beş dakika(SK, KÖK, s. 39)

koşup otağına dayansak ismini koyar mıydı katlimizin
d e d e k o r k u t
 yenilgimizi kutsar mıydı akbudun karabudun önünde (SK, KÖK, s. 14)

Sözcüğün harflerinden bazıları tekrar edilerek, arasına noktalama işareti konularak yazılmıştır.

İkincisi, gurbeti paçavra eden H i ! c a z z
 Ne müzik çalındıysa orda, korosunda dairelerin
 Kaynayan demlik olurdu ağzın, içine aldığında o bahsi
 Bir hayali hakikat diye anardın, bir güzeli sevda diye somutlardın
 Açarken kendini libassız ve dökülürken gürleyen armut ağacıydın (SKA, YB, s. 30)

Sözcüğün bölünerek, eklerine ayrılarak yazılması da yazımsal sapma olarak Ordulu şairler tarafından kullanılmıştır.

h a y ' i d a r , e r ' i g ü l e n (*haydar ergülen*)
 kim kaldı şair, - bu kitapta - ey aldandı! (VO, GTA, s. 46)

Olmamış çiçek dedi y ' o l
 Yılan zehrini kutsal bilip
 Ağaç kabuğuna
 Yosun tutmayı öğretiyor (VO, GTA, s. 22)

Rakamla yazılması gereken tarihlerin yazıyla şiire aktarılması da yazımsal sapma olarak görülmektedir.

Sıkıntımız yıllar yılı katladı
İ k i b i n b i r geldi kabak patladı

Umarım deriz ki bu da atladı
Allah yardımcımız olsun efendim (ÜY, PÇ, s. 144)

Ondokuz Mayısa yapılır yorum
Havza da şerefe erdi bu durum
Tarihe ışıktır Sivas, Erzurum
Havza Atatürk'ü yolu efendim (ÜY, KG, s. 113)

İşgalcinin emeli her an çıkacaktır fos;
Herkes kutlu oldun büyük Otuz Ağustos (NKI, BSD, s. 75)

Bir bayram sevinci sardı bizleri,
İlahi sevgiyle kul aşık oldu
Bir neşe kapladı, bu gün yüzleri
Yirmi yedi mayıs bir ışık oldu (SG, AN, s. 26)

3.7.5. Sözdizimsel Sapmalar Yoluyla Kullanım

“Sözdizimsel sapmalar daha çok tümcenin dizim eksenini ile bağlantılıdır. Türkiye Türkçesinin dizimsel görünümünün ‘özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf ve yüklem’ şeklinde olup ana unsurun yüklem olduğu, dilbilgisel açıdan kurallı bir cümlede yüklem her zaman cümlenin sonunda yer aldığı, yüklem işlevinin, adı verilen unsurlarla tamamlandığı bilinmektedir. Fakat bu dizimsel düzenlilik tüm yapılarda kendini göstermemektedir. Özellikle dildeki tüm kullanım alanlarını zorlayan şiir türünde, gerek biçimsel formu gerekse anlatımındaki devingen olma özelliği, sözdizimsel sapmaları olağan hale getirmektedir.”²⁸⁶

Ordulu şairlerin şiirlerinde tespit edilen sözdizimsel sapmalarda, özel adların yer aldığı görülür. Özel adın dize sonunda kırılarak, sözdiziminin bozularak verildiği kullanımlar şunlardır:

1. Ah güzel sesine tar olaydım ustam, elif
desen be deseydin...(ŞT, AÇK, s. 54)
2. cevval yakut azmiyle büyüyecek miraçhan

²⁸⁶Gündoğdu, (2010), agm., s. 269.

bebek (ŞT, AÇK, s. 25)

3. biz mavi denizlerin kardeşiyiz
kıpçak dilinden,oğuz
ilinden, rus şiirinden geleniz (ŞT, DVY, s. 8)
4. o, çizgi taşıyla çizdiği düşün yolcusuydu. “şu karlı
dağlar olmasaydı, lalelerim solmasaydı / ölüm allah’ın
emri, şu ayrılık olmasaydı”dedi kadın. (ŞT, SDR, s. 55)
5. Dünya dönüyor
Dönüyor üç milyar insan
Perulu
Çinli
Ugandalı
Tüm insanlar kardeş (VG, ÇİĞ, S. 56)

3.8. Özel Adların İşaret Ettiği Varlıkların Meşhur Özelliklerini Gösterme Amaçlı Kullanımı

Ordulu şairlerin şiirlerinden geçen bazı özel adlar, birtakım özellikleriyle şiire alınmıştır. Özellikle yer adlarında görülen bu eğilim; şairlerin ticari, kültürel, ekonomik yönlerden o yerle kurduğu bağı göstermesi açısından dikkat çekicidir. Şiirde, betimlenen o yerle ilgili, o yerin meşhur olan ürünüyle ilgili bir tasarım yaratma yolu seçilmiştir. Şairler duygu, düşünce ve hayallerini ifade ederken bu yerlerin öne çıkan özelliklerinden azami ölçüde faydalanmışlardır.

Bu bağlamda incelen 3 kişi adı; *Badigard Emin* dış görünüşüyle, *Freud* bilim dünyasına armağan ettiği bilinçaltı kuramıyla, *Hamza Pehlivan* da güreşçi oluşuyla, şiirde birlikte anılmıştır.

1. Kaşları kalın
Apaçık alın
Kaba sakalın
Badigard Emin (DAA, SG, s. 131)

2. kafka'dan önce kaos, freud'dan önce bilinçaltı var mıydı?
devlet töreniyle gömülen cevapları katiyen sevmem (SZ, ADHO, s. 91)
3. Nam er meydanında yürür
Ha babam Hamza pehlivan (DAA, SG, s. 179)

Yerleşim yeri, göl, ova, dağ gibi 35 farklı coğrafi mekân, Ordulu şairlerin şiirlerinde meşhur özellikleriyle birlikte dile getirilmiştir. Türkiye'de ve dünyada bir yönüyle öne çıkan şehirler dışında bölgesel, yöresel bazı yerleşimler de şiirlerde bu yönüyle sunulmuştur.

1. Ağrı Dağı'mız en yüksek doğamız
Çukurova Konya buğday ovamız(ÜY, PÇ, s. 125)
2. Şehzade iller haydi bismillah
Amasya, Kütahya, Manisa Allah (ÜY, KG, s. 126)
3. Turizm göz bebeği Antalya, Muğla
Niğde'de patates Çorum'da tuğla (ÜY, KG, s. 130)
4. Aydın'ın üzüm bağı
Salkım salkım asması
Güzeller fistan giymiş
Nazilli'nin basması (ÜY, GBİ, s. 100)
5. Paris'e gitmeliyim
Eyfel'den işemeliyim
Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
ve kıyılar bana uzak olmalı
Brezilya'da karnaval soytarısı
Nepal'de sokak satıcısı
Afrika'da ağızına kadar insan

Şili’de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)

6. Çaltımara gittik biz kil almaya
İşin yoksa yalvar Çaltımarlıya (ŞK, GG, s. 22)
7. Kurşunçalı karı mısın?
Çambaşı ’nın balı mısın?
Her gelen seni soruyor
Sen Ordu’nun gülü müsün? (HG, IS, s. 18)
8. Turizm göz bebeği Antalya, Muğla
Niğde’de patates Çorum’da tuğla (ÜY, KG, s. 130)
9. Ağrı Dağı’ımız en yüksek doğamız
ÇukurovaKonya buğday ovamız (ÜY, PÇ, s. 125)
10. Seyyah oldum bağlara
Devrez’in kirazına
Yüreğim feryad eder
Yar çare birazına (ÜY, GBİ, s. 42)
11. Diyarbakır bandıralı karpuz gemileri
Geçmekte birer birer boğazımdan (FH, AS, s. 18)
12. Kah bir mozaik çini İznik’te
Kah buruşmuş yeşil bir zeytin
Erdek’te (ŞT, AÇK, s. 11)
13. Yunus Emreli diyar Eskişehir
Sakarya, Karaman, Bartın, Kırşehir (ÜY, KG, s. 129)
14. Gaga gölü derinsin sen
Sıcaklarda serinsin sen

Gelin gibi narinsin sen
Canım gölüm Gaga gölü(ŞK, GG, s. 61)

15. Fındık vatanıdır Ordu-Giresun
Batmayan güneşi doğurdu Samsun
Fıkrasıyla ünlü Temel'le Dursun
Bin türlü yorum Karadeniz'de (YÖ, ÇŞA, s. 32)
16. Kah bir mozaik çini İznik'te
Kah buruşmuş yeşil bir zeytin
Erdek'te (ŞT, AÇK, s. 11)
17. tora bora kaf'tan uzakta bir dağ(ŞT, AÇK, s. 30)
18. Erzincan, Denizli, Muş iki gözüm
Karabükle demir gibidir sözüm (ÜY, KG, s. 126)
19. Fındık vatanıdır Ordu-Giresun
Batmayan güneşi doğurdu Samsun
Fıkrasıyla ünlü Temel'le Dursun
Bin türlü yorum Karadeniz 'de (YÖ, ÇŞA, s. 32)
20. Ağrı Dağı'mız en yüksek doğamız
Çukurova Konya buğday ovamız(ÜY, PÇ, s. 125)
21. Kurşunçalı karı mısın?
Çambaşı'nın balı mısın?
Her gelen seni soruyor
Sen Ordu'nun gülü müsün? (HG, IS, s. 18)
22. Pırıl pırıl eder taze yenisi
Pulları Kütahya ili çinisi
Sevdadır pirinçli içli sinisi
Sofrada nimettir şu bizim hamsi (ÜY, SK, s.50)

23. Şehzade iller haydi bismillah
Amasya, Kütahya, Manisa Allah (ÜY, KG, s. 126)
24. Şehzade iller haydi bismillah
Amasya, Kütahya, Manisa Allah (ÜY, KG, s. 126)
25. Turizm göz bebeği Antalya, Muğla
Niğde'de patates Çorum'da tuğla (ÜY, KG, s. 130)
26. Aydın'ın üzüm bağı
Salkım salkım asması
Güzeller fistan giymiş
Nazilli'nin basması(ÜY, GBİ, s. 100)
27. Peri bacalı bir şehir Nevşehir
Memleket illere selam olsun (ÜY, KG, s. 129)
28. Turizm göz bebeği Antalya, Muğla
Niğde'de patates Çorum'da tuğla (ÜY, KG, s. 130)
29. Fındık vatanıdır Ordu-Giresun
Batmayan güneşi doğurdu Samsun
Fıkrasıyla ünlü Temel'le Dursun
Bin türlü yorum Karadeniz'de (YÖ, ÇŞA, s. 32)
30. Saygılar sunarız Hakkari'ye ye
Pamuk diyarı Osmaniye'ye (ÜY, KG, s. 130)
31. Erzurum'a vardım hava boranlar
Üşüdüm çoğaldı halim soranlar
Ne candan insanlar burda duranlar
Palandöken Dağı karsız olur mu (ÜY, VM, s. 127)

32. Paris'e gitmeliyim
Eyfel'den işemeliyim
 Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyılar bana uzak olmalı
 Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
 Afrika'da ağzına kadar insan
 Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)
33. Paris'e gitmeliyim
 Eyfel'den işemeliyim
Venedik'te gondol sefası sürmeliyim
 ve kıyılar bana uzak olmalı
 Brezilya'da karnaval soytarısı
 Nepal'de sokak satıcısı
 Afrika'da ağzına kadar insan
 Şili'de bir kayıkçı (ŞFK, KYÖ, s. 50)
34. Buldum ben saadetimi kahve söyledim Yemen'den
 Dile benden ne dilersen canımı iste sen benden (ÜY, KG, s. 54)
35. Sivas'ta yol kesiyor başıbozuklar
Yozgat'ınsa türküleri yağmurlu
 ayakları, elleri çamur içinde (AY, GM, s. 70)

BÖLÜM IV

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tez çalışması kapsamında incelenen Ordu şairlerin eserlerinde geçen özel adlarla ilgili veriler; 115 kitabın, toplamda da 11428 sayfanın taranmasıyla ortaya çıkmıştır. Taranan 115 kitapta, 1105 özel ad görevli sözcük ve sözcük grubu tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonunda 1105 özel ad görevli malzemenin ve bu malzemenin işleniş/sunuluş şekliyle hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Şairlerin toplam söz varlığında yer alan özel adların görevlerine göre dağılımına bakıldığında;

463 Kişi Adı; 451 Yer Adı; 44 Eser Adı; 39 Yapı Adı; 37 Çeşitli Kurum, Kuruluş ve İşletme Adı; 32 Sözlükte Yeri Olmayan Unsurlardan Yapılmış Özel Ad; 9 Din, Mezhep, İnanç ve Tarikat Adı; 7 Gök Cismi Adı; 6 Marka, Ürün Adı; 6 Toplum Yaşamında Gündem Yaratan Olayları, Durumları, Konuları Anlatan Özel Ad; 4 Dil, Lehçe, Şive Adı; 3 Siyasi Görüş, Akım, Felsefe, İdeoloji Kavram Alanlarını Kapsayan Özel Ad; 2 Hayvan Adı; 2 Savaş Adı'nı tespit edilmiştir.²⁸⁷

2.451 yer adının genel görünümü şu şekildedir:

2.a. Bu adların işaret ettiği nesnelere göre bakıldığında yer adlarının; 5'i Orun Adı, 39'u Su Adı, 38'i Yükselti Adı, 9'u Düzlük Adı olarak belirlenmiştir.²⁸⁸ Şairlerin eserlerinde ilk sırayı su ve yükselti adının alması, bize şairlerin yaşadıkları coğrafya ile sıkı bağlar kurduklarını göstermektedir. Ordu ve yöresinin florası, arazi yapısı, yer şekilleri şairlerin şiirlerinde seçtikleri özel adları belirlemede etkili olmuştur. Karadeniz'in yağışlı bir bölge olması, arazi yapısının dağlık ve eğimli oluşu yer

²⁸⁷İlgili tablo için bk. Tablo 1., s. 391.

²⁸⁸İlgili tablo için bk. Tablo 2., s. 392.

adlarının belirlenmesinde, dolayısıyla şairlerin özel ad söz varlığının da buna göre biçimlenmesine neden olmuştur. Düzlük adlarıyla kurulan yer adlarının şiirlerde az yer tutması, Ordu bölgesinin coğrafi özelliğinin şiirlerdeki söz varlığının şekillenmesinde etkili olduğunu bizlere kanıtlamıştır.

2.b. Kökenlerine göre yer adlarına bakıldığında²⁸⁹ şairlerin eserlerinde ilk sırada, *Bitki Adı Kökenli Yer Adları*'ni görmekteyiz. 23 Yer Adı, bitki kökenli sözcükle oluşturulmuştur. Bitki adları ile oluşturulan yer adlarının Ordulu şairlerin şiirlerinde sıklıkla görülmesi, *insan-yer-dil kullanımı* ilişkisi açısından önemlidir. Buna göre diyebiliriz ki şairler, Ordu ve yöresinde öne çıkan *çay, meşe, çınar, kiraz, töngel, gürgen* gibi bitki ve ağaç adlarıyla oluşturulan yer adlarına şiirlerinde yer vermişlerdir. *Bayır, tepe, kaya, ulu, yokuş* gibi yükselti bildiren sözcüklerle kurulan 10 yer adı (*Anıttepe, Bayırköy, Boztepe, Çaybaşı, Kayabaşı, Taşbaşı, Tepe Başı, Tepeköy, Uludağ, Yokuşbaşı*) yine bu açıdan dikkat çekicidir.

2.c. Yapılarına göre yer adları incelendiğinde; Ordulu şairler şiirlerinde *Kesik Yer Adları*'ni daha çok kullanmışlardır. 155 yer adı kesik yapıda yer alırken, 23 yer adı tam yer adı olarak ifade edilmiştir. Şiir dilinin bir tür kısa anlatım, öz söz niteliği taşıması, kesik yer adlarının Ordulu şairler tarafından daha çok tercih edilmesine neden olmuştur.

2.d. Tespit edilen 451 yer adının; 340'nın Türkiye sınırları içinde, 108'inin de Türkiye sınırları dışında yer aldığı görülmüştür. Şairler uluslararası ölçekte birçok yeri, bölgeyi, kıtayı şiirlerine taşımışlardır. Ordulu şairler küresel birtakım sorunların tespiti ve dile getirilmesinde, şiirin evrensel anlatım gücünden böylelikle yararlanmışlardır.

3. 463 kişi adı incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

3.a. 412 künye ad²⁹⁰, 51 de yakıştırma kişi adı Ordulu şairlerin şiirlerinde tespit edilmiştir.

3.b. 47 kişi adının unvanıyla birlikte verilmesi, kişilerin toplumda tanınan yönleriyle şiire aktarıldıklarını göstermiştir. Bir kişi adının, bir unvan veya akrabalık bildiren adla bir arada kullanılmasıyla oluşan unvan grupları Ordulu şairlerin şiirlerinde

²⁸⁹İlgili tablo için bk. Tablo 3., s. 393.

²⁹⁰İlgili tablo için bk. Tablo 4., s. 394.

yer almıştır. Kişi adı ve unvan grubunun oluşturulmasında iki farklı sözdizim yapısının kullanıldığı yine tarafımızdan tespit edilmiştir. Bazen *kişi adı + unvan grubu* şeklinde, bazen de *unvan grubu + kişi adı* şeklinde verilmiştir.

Kişi Adı + Unvan veya Akrabalık Adı İle Kurulanlar:

Abuzer Efendi, Ahmet Usta, Ali Molla, Ayşe Bacı, Ayşe Nine, Bayram Bey, Cavit Bey, Cemal Amca, Cemil Bey, Eyüp Sultan, Eyüp Usta, Fatma Nine, Halis Emmi, Hamuş Gelin, Hamza Pehlivan, Hasan Emmi, Haydar Ağa, Hıdır Nebi, Hızır Usta, Hüseyin Çavuş, Hüseyin Dede, İzzet Ağa, Kamber Ağa, Leyla Öğretmen, Mehmet Onbaşı, Miraçhan Bebek, Murat Baba, Murtaza Ağa, Murtaza Bey, Mürsel Abi, Necla Öğretmen, Osman Ağa, Rezvan Bey, Selim Paşa, Seyis Ana, Yekta Hoca, Zabit Ağa.

Unvan veya Akrabalık Adı + Kişi Adı İle Kurulanlar:

Aşık Kesimi, Aşık Veysel, Aziz Mahmud Hüddai, Gazi Atatürk, Hoca Necatigil, Laz İsmet, Molla Arif Efendi, Şehzade Cem, Şehzade Sultan.

Bu unvan grupları ile kurulan kişi adlarından; *Aşık Veysel, Gazi Atatürk, Hoca Necatigil, Şehzade Cem* ulusal ve uluslararası ölçekte bilinmekte, tanınmakta diğerleri ise yerel ölçekteki kişi adları olarak şiirlerde kullanılmıştır.

3.c. Ordulu şairler memleket, millet ve boy adlarına bağlı 46 farklı kişi adını şiirlerine taşıyarak, kültürlerarası öğrenmeye hizmet etmişlerdir. Bunlardan 14'ü ülke dışı memleket (*Afrikalı, Amerikalı, Bosnalı, Çinli, Filistinli, Gazzeli, Halepçeli, Kıbrıslı, Perulu, Romalı, Somalili, Ugandalı, Vietnamlı, Yunanlı*), 7'si ülke içi memleket (*Erzincanlı, Fatsalı, Karadenizli, Kumrulu, Manyaslı, Ordulu, Şebinkarahisarlı*), 20'si millet (*Acem, Arap, Arnavut, Bizans, Cenevizli, Çerkez, Ermeni, Eskimo, Fransız, Frenk, Gürcü, Hitit, İngiliz, Kürt, Laz, Osmanlı, Pontus, Rum, Rus, Türk*), 5'i de boy adı (*Avşar, Kıpçak, Oğuz, Tatar, Türkmen*) kökenli kişi adıdır.

Etnik, mezhepsel temelde farklı kültürlerin edebiyat duyarlılığıyla ele alınması, evrensel izleklerin yansımaları olarak değerlendirilebilir. Bu adların kullanılma sıklıklarına bakıldığında *Çerkez, Osmanlı* ve *Türk* adları öne çıkmaktadır. Şairlerin, kendi aidiyetlerini pekiştiren bir bakış açısı geliştirdikleri buradan hareketle söylenebilir.

3.d. Meslek adıyla birlikte ele alınan kişi adlarında; 4 kişi terzi (*Terzi Basri, Terzi Emrullah, Terzi Osman, Terzi Şakir*), 2 kişi semerci (*Semerci Ali, Semerci Raif*), 1'er kişi de uncu (*Uncu Salim*), sucu (*Sucu Hasbi*), tavukçu (*Tavukçu Nuri*), nalbant (*Nalbant Ali*), öğretmen (*Müzik Öğretmeni Sevinç*), doktor (*Doktor Esat*), balıkçı (*Balıkçı Alişan*), avukat (*Avukat Yusuf*) meslekleri dile getirilmiştir. Hem yerel meslekler hem de genel meslekler şairlerin şiirlerinde kişi adlarıyla birlikte verilmiştir.

3.e. Ordulu şairlerşiirlerinde sanata, edebiyata mal olmuş kişi adlarını sıkça kullanmışlardır. Toplam kişi adı içerisinde 102 kişi bu yönüyle şiire taşınmıştır. Şairler kendileri gibi sanata, edebiyata, yazına hizmet etmiş çoğu yaşayan ve yaşamayan, farklı milletten, kültürden adları şiirlerinde değişik bağlamlarda işlemişlerdir. 38 kişi adının şair kimliğiyle şiirlerde yer alması, Ordulu şairlerin şiire/edebiyata hizmet etmiş adlarla paralellik kurduklarını ve metinlerarası gönderneyle bu şairlerin şiirlerinden beslendiklerini bize göstermektedir. Bu kişilerin üretim alanlarına göre dağılımı şu şekilde görülmüştür²⁹¹:

Bestekar	: 3 kişi
Filozof	: 1 kişi
Mutasavvuf	: 6 kişi
Müzişyen	: 16 kişi
Nakkaş	: 1 kişi
Oyuncu	: 6 kişi
Ressam	: 1 kişi
Şair	: 38 kişi
Tiyatrocu	: 2 kişi
Yazar	: 10 kişi

3.f. Ordulu şairlerin şiirlerindeki tarihi kişi adlarının görünümüne bakıldığında, 40 adın varlığı tespit edilmiştir. Bunlardan 23'ünün Türk kökenli, 17'sinin de yabancı kökenli olduğu görülmüştür. Bu kişilerin tarihselliklerinin nedenleri veya insanlık tarihine geçmelerindeki ilgili alan dikkate alındığında dağılım şöyle belirlenmiştir:

²⁹¹İlgili tablo için bk. Tablo 5., s. 395.

3 kişi (*Ahi Evran, Şeyh Edebali, Şeyh Şamil*) dini önder oluşuyla; 12 kişi (*Alparslan, Büyük İskender, Çingiz, Fatih, Kanuni, Murat, Mustafa Kemal, Neron, Selahaddin Eyyubi, Sultan Süleyman, Yıldırım, Yavuz*) hükümdar, komutan, yönetici oluşuyla; 9 kişi (*Diyojen, Erasmus, Galileo, İbn-İ Sina, Mimar Sinan, Pavlov, Piri Reis, Platon, Şeyh Edebali*) bilgin, âlim oluşuyla; 1 kişi (*Evliya Çelebi*) seyyah kimliğiyle; 1 kişi (*Hrant*) yazar, gazeteci kimliğiyle; 2 kişi (*Ulubatlı Hasan, Yakup Cemil*) subay, asker kimliğiyle; 12 kişi (*Che, Deniz, Fikri, Hitler, Hüsameddin Ladin, Hüseyin, Karl Marks, Mahir, Makaryos, Mao, Saddam, Yusuf*) de bir dünya görüşüne mensup olarak toplulukları yönlendirmesi, etkilemesi, hareke geçirmesi nedeniyle şiirlere alınmıştır.

3.g. Şairlerin siyasetçi adlarını diğerlerine göre az oranda kullanmaları dikkat çekicidir. Bu yönüyle şairler politik olmayan bir duruş sergilemişler, sanatçı duyarlığın siyasi bir söyleme dönüşmemesine özen göstermişlerdir.

3.h. Dini kişi adlarına bakıldığında, şiirlerde büyük oranda İslami düşüncenin yaşam alanına giren kişi adlarının seçildiği görülmüştür. *Allah, Muhammed* adlarını şairlerin çoğu şiirlerinde kullanmıştır. Ordu şairlerin bu bağlamda, dini duyarlıklarının oldukça yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Başka bir dinden yalnızca *Hıristiyanlık*'a ait kutsal kişi adları kullanılmıştır. Bu adlar da *İsa ve Meryem*'dir.

3.i. Ordu şairler 15 mitolojik kişi adını (*Afrodite, Apollon, Artemis, Atlas, Euphtares, Hades, Hera, Hesperos, İkaros, Lidas, Likya, Midas, Pan, Sysiphos, Zeus*) şiirlerine taşımışlardır. Bunun yanında, 3 de mitolojik yer adı tespit edilmiştir: *İyonya, Troya ve Zeugma*.

3.i. Yakıştırma adlardan olan lakapların ve mahlasların, çoğunlukla folklorik formda şiir yazar Ordu şairlerde kullanıldığı anlaşılmıştır. Modern, imgeci anlatımla şiir üreten şairlerin mahlasları kullanmadıkları tespit edilmiştir.

4. Şairler kısaltma adlar hariç 37 kurum, kuruluş ve işletme adını şiirlerinde kullanmışlardır. Bu kurum ve işletmelerin 23'ü Ordu'da (*Altaşlar, Ayışığı, Balıktaş, Belde Otel, Buket Pastanesi, Çamsan Fabrikası, Erdaş Balık Üretim Çifliği, Ferah Pastanesi, İnci Bahçe Sineması, İskele Bahçesi, Kanal 52, Karadeniz Tiyatrosu, Köy Hizmetleri, Lüks Karadeniz, Mıdı, Millet Sineması, Ordu Lisesi, Orduspor, Ordu Yetiştirme Yurdu, Öğretmen Okulu, Sağra, Soya, Turist Otel*), 10'u da (*Bilgi Üniversitesi, Çağlayan Lisesi, Emperyal Gazinosu, Gazi Eğitim, İmar Bankası, Kredi*

Yurtlar Kurumu, Marmara Üniversitesi, Silivri Mahkemeleri, Topkapı Müzesi, Yolçatı) Türkiye'nin diğer bölgelerinde yer almaktadır. 4'ü de (*Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Hamburg Hava Alanı, Hilton*) yurt dışı kaynaklıdır. Buradan, Ordulu şairlerin kendi memleketlerine karşı duyarlı oldukları sonucunu çıkarabiliriz.

5. Kısaltmalar sıkça kullanılan kurum, kuruluş, unvan gibi genellikle birkaç sözcükten bazen de tek sözcükten oluşan yapılardır. Ordulu şairler şiirlerinde 19 kısaltma ada yer vermiştir. Bunlardan 5'i (*ELSAN, ORGİ, ORİŞAD, ORSAN, ORSEV*) yine Ordu'da bulunan yerel işletme ve kuruluşlardır. 5 kısaltma adı (*PETKİM, TASİŞ, TEK, TEMA, TRT*) ulusal kurum ve kuruluşları, 2 kısaltma adı (*AB, IMF*) uluslararası kurum ve kuruluşları, 2 kısaltma adı (*ABD, TC*) da devlet adını karşılamaktadır.

Şairler Türk halkı için önem arzeden, kutsal değeri olan bazı gün, hafta adlarını da (*12 Eylül, 23 Nisan, 29 Ekim, 30 Ağustos*) sayısal ifade biçimiyle şiirlerine aktarmışlardır.

6. Eser adlarının dağılımına bakıldığında²⁹², 44 eser adının 20'si Türkü Adı olarak karşımıza çıkmaktadır. 1 Çerkez türküsü (*Adiyuh Yi Ğibze*) dışında diğer türküler, Anadolu kaynaklıdır ve değişik yörelerdendir. Buradan hareketle, Ordulu şairlerin halk türkülerinden sanat amaçlı beslendiklerini, esinlendiklerini söyleyebiliriz.

Yerli kültüre ait eser adlarında; 2 şiir kitabı (*Hasretinden Prangalar Eskittim, Y'ol*), 1'er tane de destan (*Ergenekon*), roman (*Mai ve Siyah*), tiyatro (*Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe*) kitabına yer verilmiştir.

Yabancı kültüre ait eser adlarında ise; 4 roman (*Böyle Buyurdu Zerdüşt, Donkişot, Onbinler, Tamama*), 3 kutsal kitap (*İncil, Kur'an, Tevrat*), 3 masal (*Alaaddin'in Lambası, Simbat, Sinderella*), 1 de tiyatro (*Godot'yu Beklerken*) adı şiirlerde işlenmiştir.

Sürelî yayın olarak bakıldığında eserlerde 2 yayın tespit edilmiştir. Bunlar ulusal ölçekte bir gazete olan *Günaydın* ve Ordu'da yayınlanan *Ordu Olay* gazetesidir.

7. *Türkçeeana* dil adını şairler, kimliklerinin bir parçası olarak görmüşler ve şiirlerinde bu bağlamda duygu/tasarım değeri yaratmaya dikkat etmişlerdir.

Bunun dışında; *Kürtçe, Osmanlıca, Zazaca* dil adlarına da yer vermişlerdir.

²⁹²İlgili tablo için bk. Tablo 6., s. 396.

8. Din ve mezhep adlarında şairler, bütün insanların kardeş olduklarını vurgularcasına ortak bir söylem kullanmışlardır. Başka inançların, mezheplerin ötekileştirici değil de birleştirici yönlerinden söz etmişlerdir. *Alevi, Deist, Hanefi, İslam, Müslüman, Sunni, Şii, Zerdüşt* gibi adlar da bu bağlamda şiirlerde yer almıştır.

9. 3 şarap (*Buzbağ, Çankaya, Villa Doluca*), 1'er de sabun (*Hacı Şakir*), şampuan (*Lux*), çay markası (*Rize Çayı*) olmak üzere toplam 6 marka, ürün adı Ordulu şairlerin şiirlerinde yer almıştır.

10. Tespit edilen 39 yapı adından 36'sının Türkiye'de, 3'ünün de yurt dışında olduğu görülmüştür. Türkiye'de bulunan yapı adlarının tür adına veya kullanım amacına göre dağılımına bakıldığında, en çok dini yapıların (cami, kilise, dergah, manastır, türbe, kabir) şiirlerde geçtiğini görmekteyiz²⁹³:

Bina, Apartman, Site : *Emek Apartmanı, Osmanlı Arşiv Binası, Sadabat Sitesi, Santral Binası*

Cami : *Hacı Hulusi Cami, Selimiye Cami, Yeni Cami, Yeşil Cami.*

Çeşme : *Çeküçoğlu Çeşmesi, Paşa Çeşme, Söğütlü Çeşme.*

Dergah : *Yahya Efendi Dergahı.*

Hamam : *Haseki Hamamı.*

Hisar : *Anadoluhisarı, Urumelihisarı.*

Kale : *Giresun Kalesi, Hoynat Kalesi, Şebinkarahisar Kalesi, Ünye Kalesi.*

Kilise : *Ayasofya.*

Köprü : *Asma Köprü, Galata Köprüsü, Keis Köprü, Kemer Köprü.*

Köşk : *Valilik Köşkü.*

Kule : *Atakule, Beyazıt Kulesi, Galata Kulesi, Kız Kulesi.*

Kültür Merkezi : *Kağuthane Kültür Merkezi.*

²⁹³ Ayrıca tablo olarak da gösterilmiştir. Bk. Tablo 7., s. 397.

Manastır	: <i>Sümela Manastırı.</i>
Otel	: <i>Madımak Oteli.</i>
Saray	: <i>Bizans Sarayı, Çırağan.</i>
Türbe, Kabir	: <i>Anıtkabir, Sultan Mahmut Türbesi.</i>

Yurt dışında bulunan yapılar da ibadet mekânlarıdır. *Cuma Cami, Mescid-i Aksa ve Kabe.*

11. Ordulu şairler yaşadıkları toplumun tarihsel, güncel, kronik bazı sorunlarına, aksaklıklarına, hadiselerine şiirlerinde değinmişlerdir. Yaşanan ekonomik krizler, askeri darbeler, insanlık dışı kıyımlar, acılar şair duyarlılığıyla şiire taşınmıştır.

İki Bin Bir ekonomik buhranı ve *On İki Eylül* askeri darbesi duygu ve tasarım değeri yaratmak amacıyla şiire taşınmıştır.

Ergenekon, Sivas ve Susurluk gibi toplumun hafızasına yer etmiş belirli olaylar yine şairlerin konu, izlek olarak ele aldıkları diğer adları yansıtmaktadır.

12. 115 şiir kitabında yalnızca 2 savaş adına (*Cihan Harbi, İstiklal Harbi*) rastlanmıştır. Bu da Ordulu şairlerin hayal dünyalarında, barış temalı bir şiir evreni yaratmak istediklerini kanıtlamaktadır.

13. Ordulu şairler, şiirlerine taşıdıkları özel adları şiir retoriği bağlamında şu yapılarda kullanmışlardır²⁹⁴:

- Aktarmalı yapılarda²⁹⁵,
- Alışılmamış bağdaştırmalarda,
- Duygu ve tasarım değeri yaratmada,
- Sapmalarda²⁹⁶,
- Yinelemelerde²⁹⁷,
- Söz sanatlarında,
- Varlıkların meşhur özelliklerini göstermede.

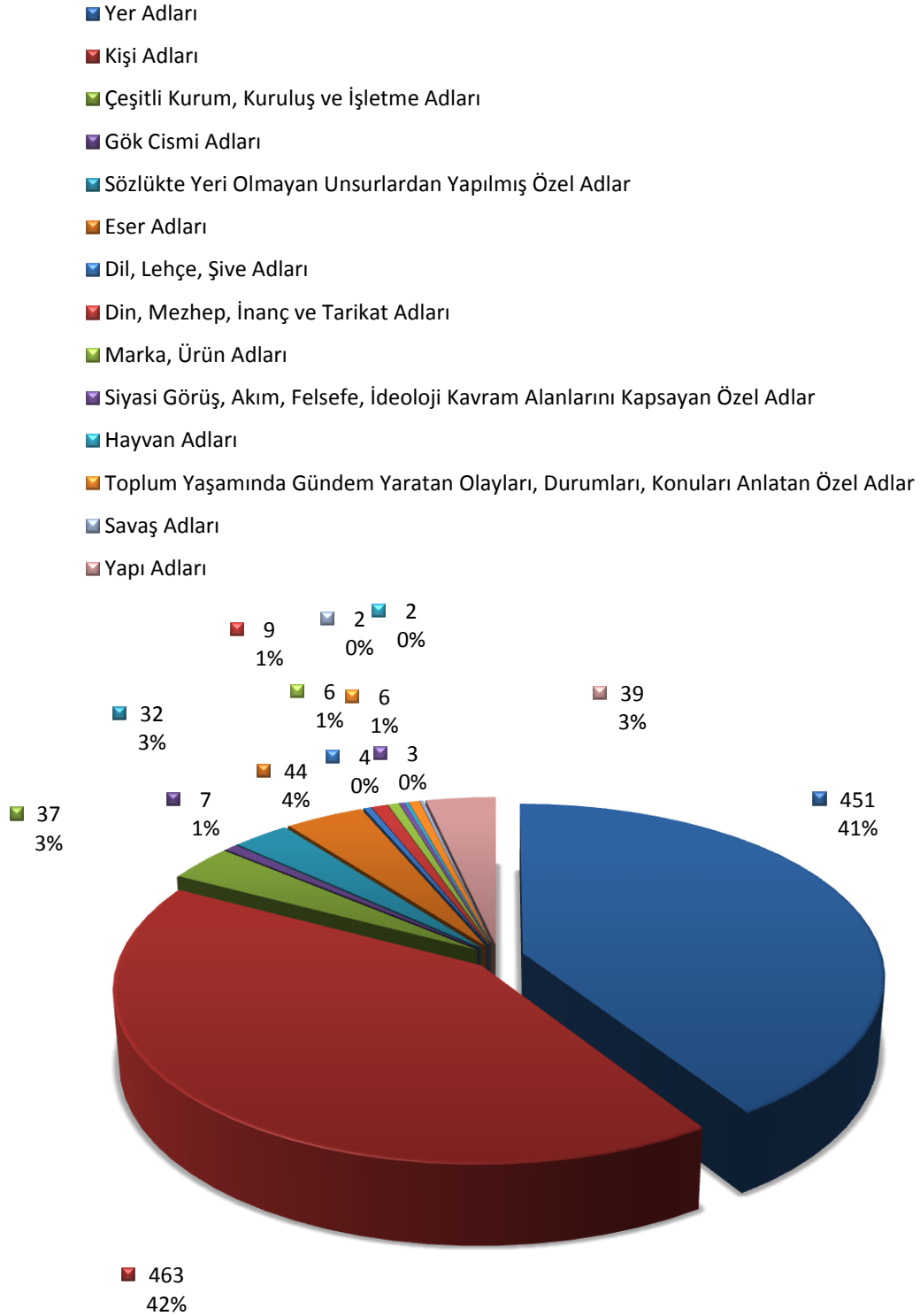
²⁹⁴İlgili tablo için bk. Tablo 8., s. 398.

²⁹⁵İlgili tablo için bk. Tablo 9., s. 399.

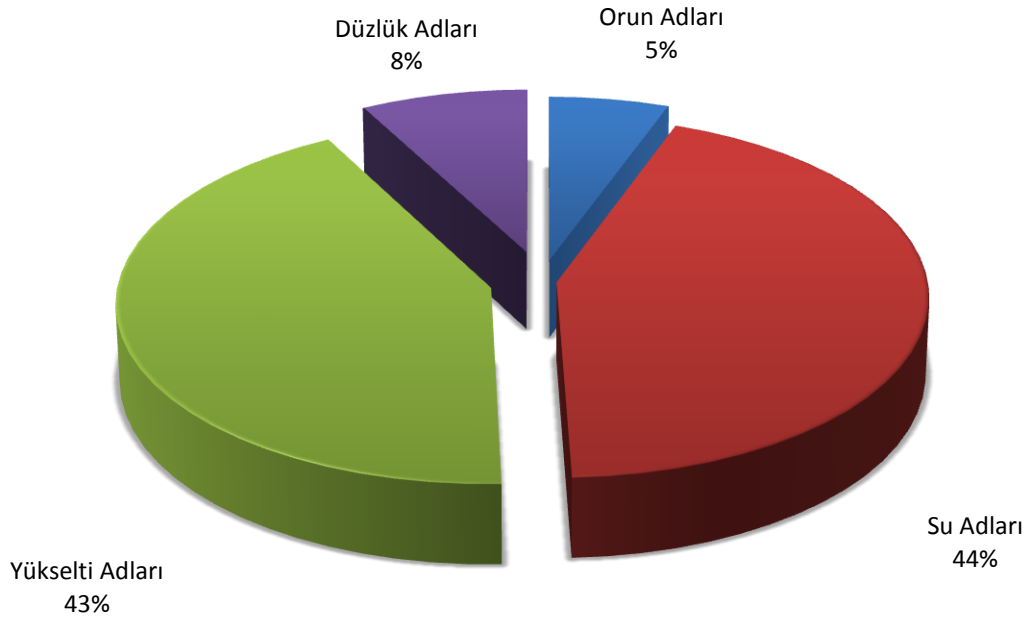
²⁹⁶İlgili tablo için bk. Tablo 10., s. 400.

²⁹⁷İlgili tablo için bk. Tablo 11., s. 401.

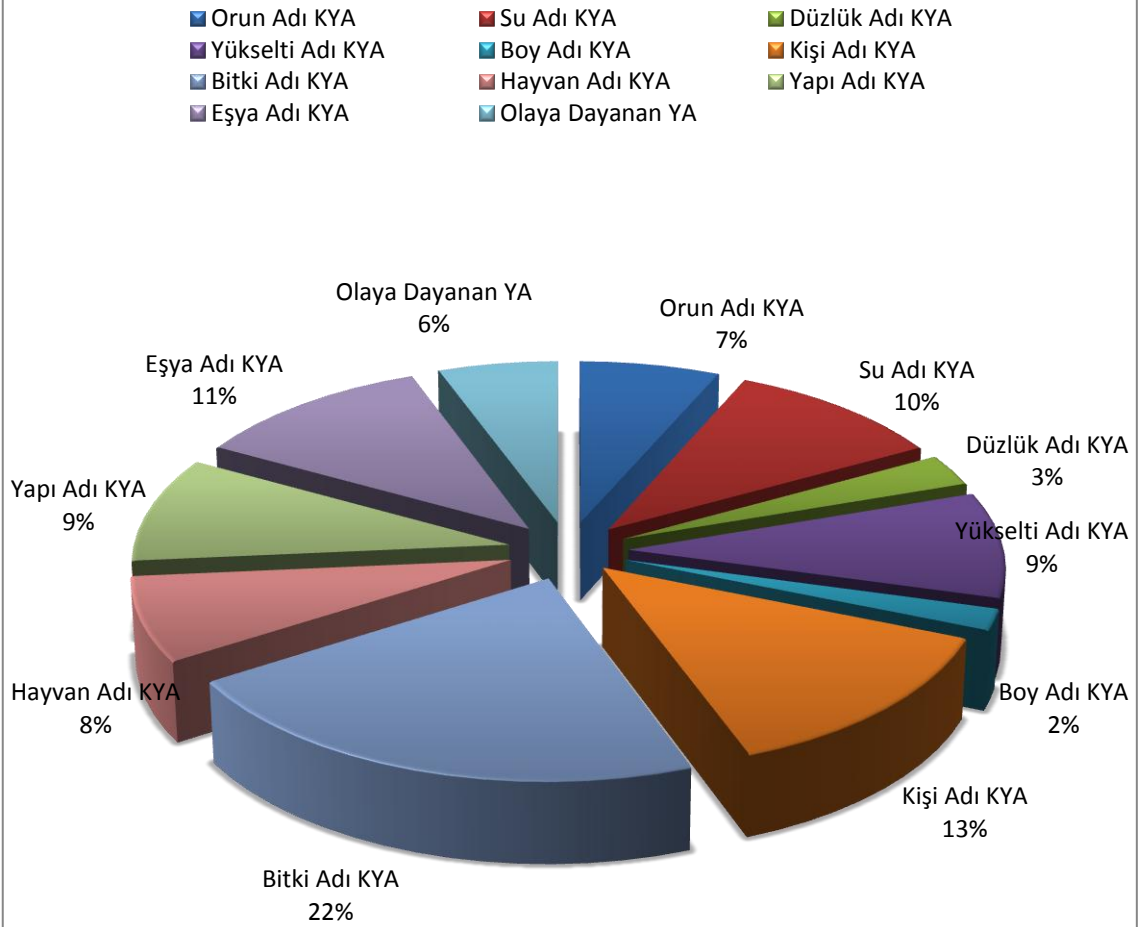
Tablo 1. Özel Adların Görevlerine Göre Dağılımı

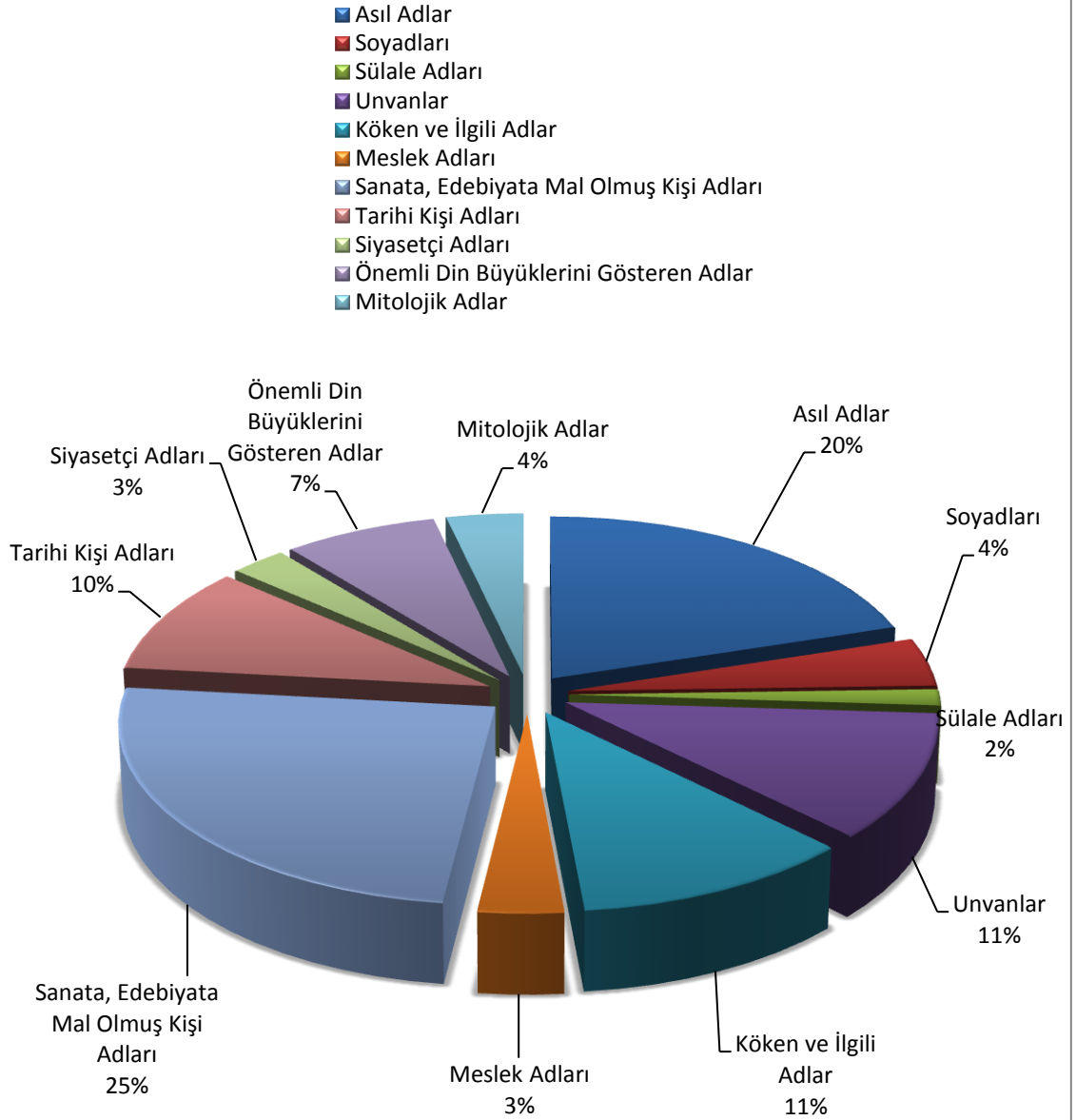
Tablo 2. Nesnelere Göre Yer Adlarının Dağılımı

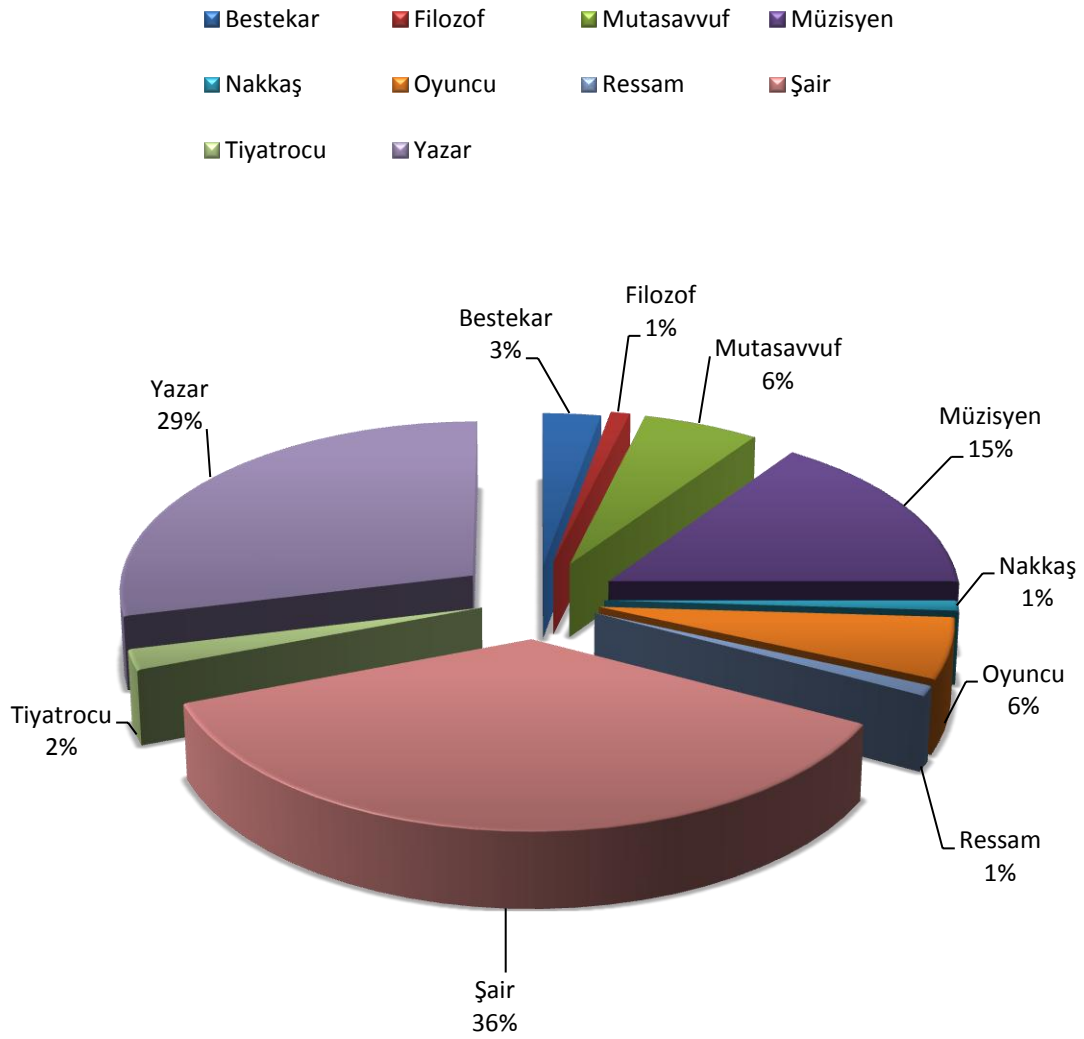
Tablo 3. Kökenlerine Göre Yer Adlarının Dağılımı

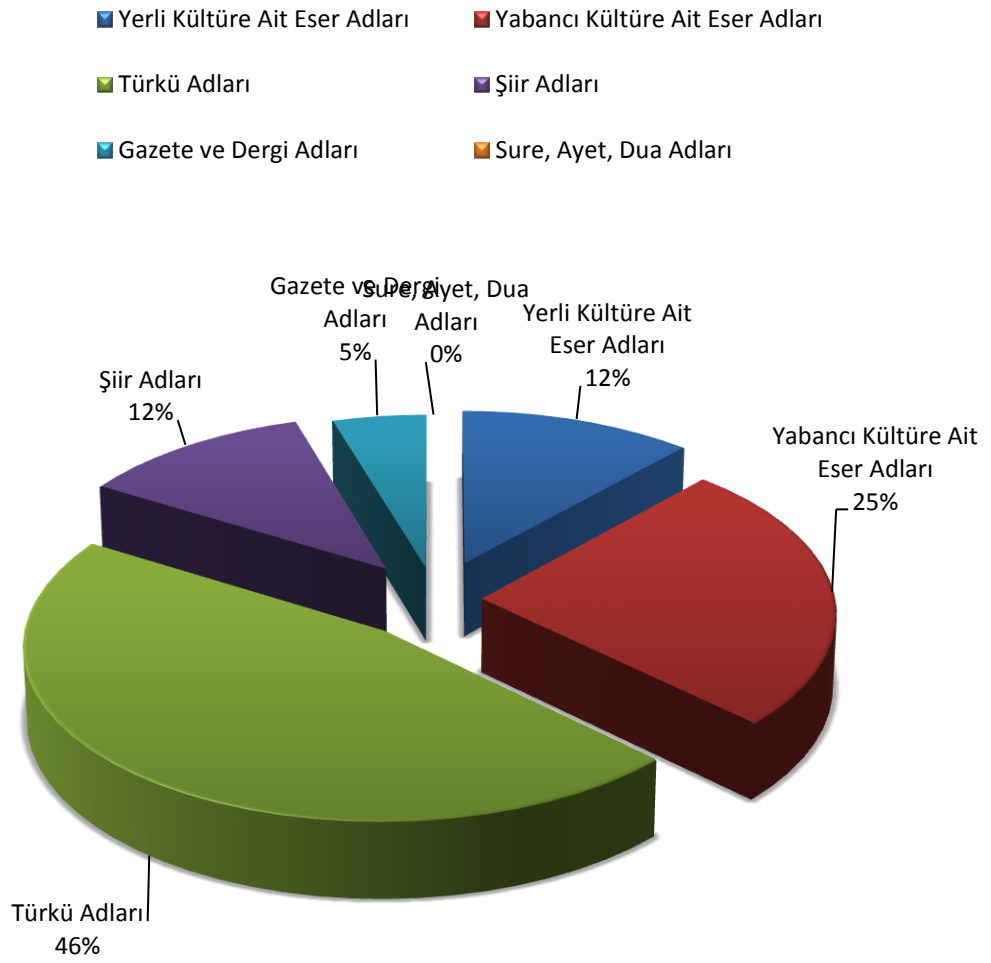
Tablo 4. Künyevi Kişi Adlarının Dağılımı

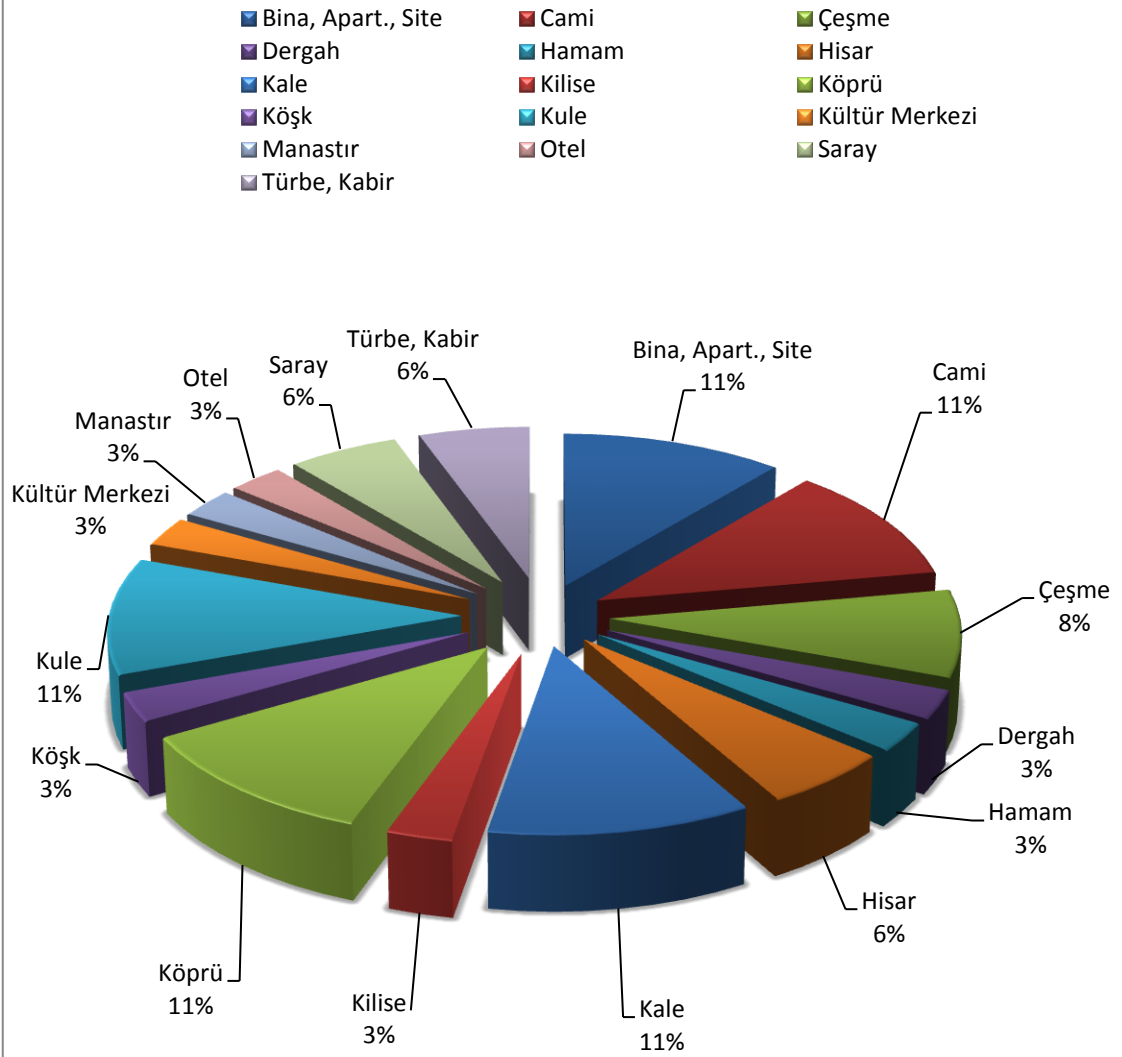
Tablo 5. Sanata, Edebiyata Mal Olmuş Kişilerin Üretim Alanlarına Göre Dağılımı

Tablo 6. Eser Adlarının Dağılımı

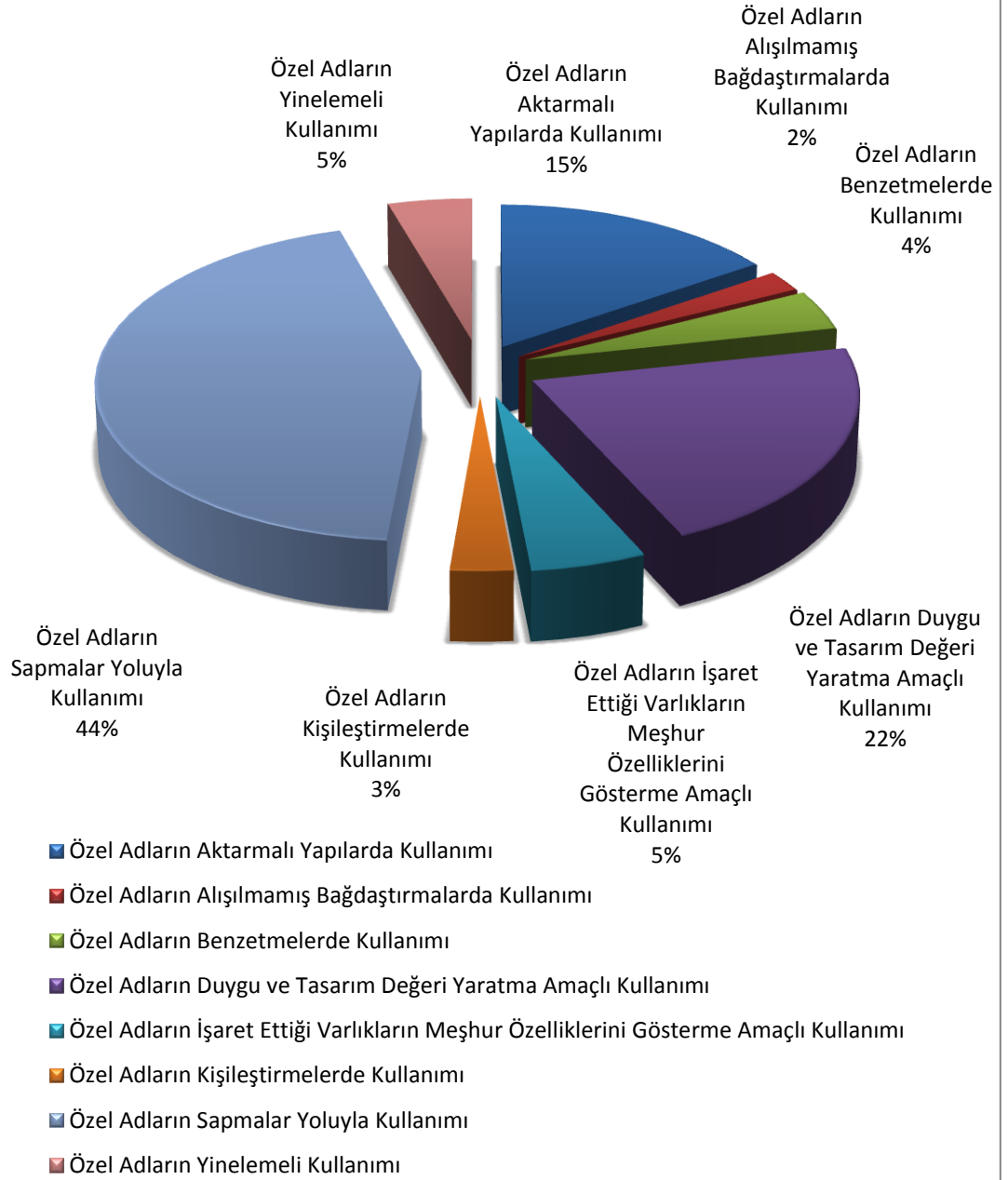

Tablo 7. Yapı Adlarının Kullanım Amacına Göre Dağılımı

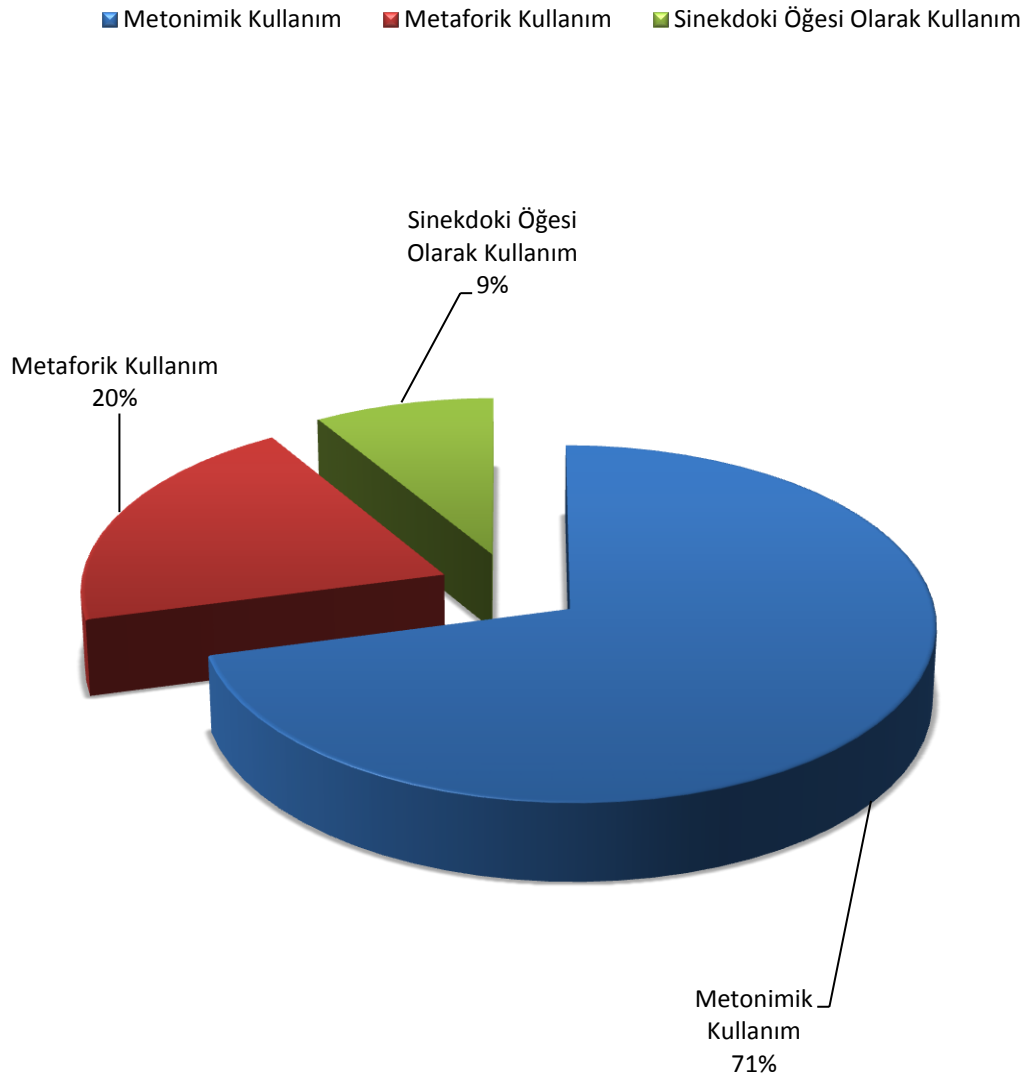

Tablo 8. Özel Adların Şiirlerde Kullanılış/Sunuluş Özelliklerine Göre Dağılımı

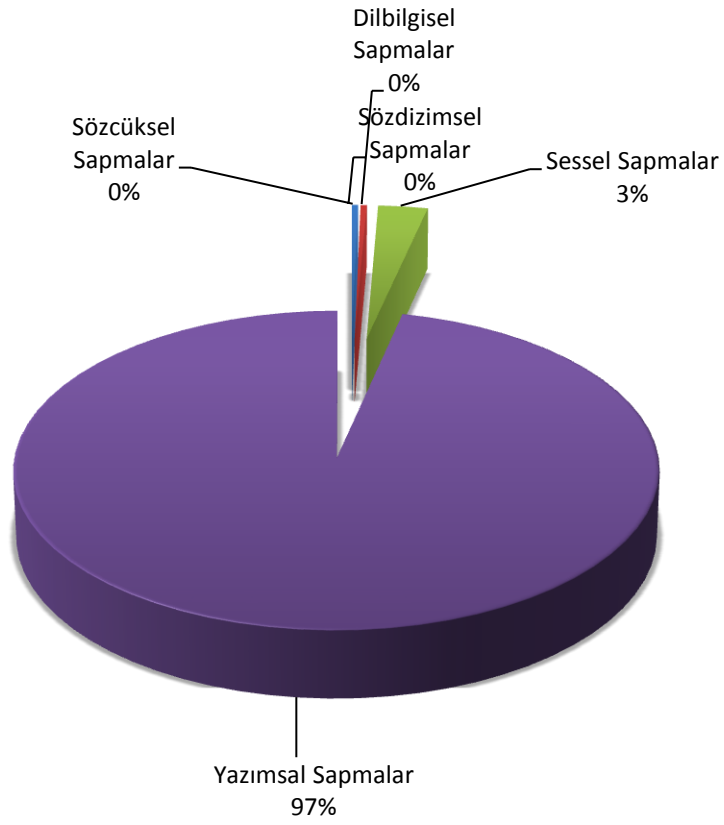

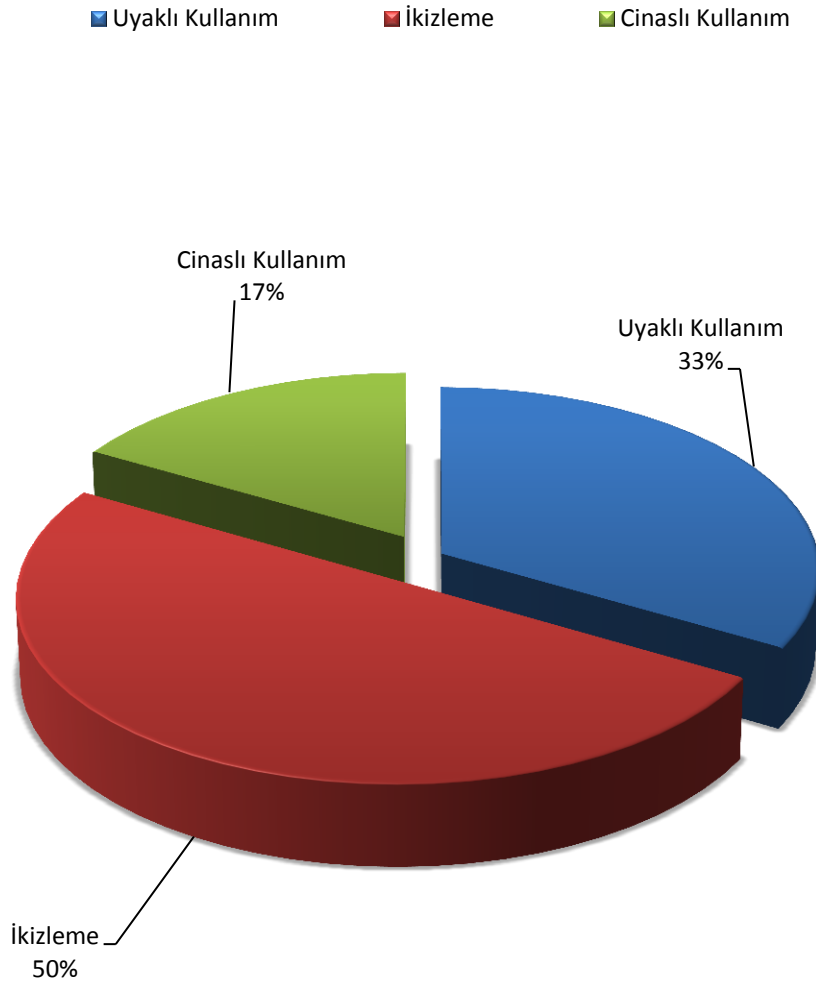
Tablo 9. Özel Adların Aktarmalı Yapılarda Kullanımı

Tablo 10. Özel Adların Sapmalar Yoluyla Kullanımı

■ Sözcüksel Sapmalar   ■ Dilbilgisel Sapmalar   ■ Sessel Sapmalar
■ Yazımsal Sapmalar   ■ Sözdizimsel Sapmalar

Tablo 11. Özel Adların Yinelemeli Kullanımı

BÖLÜM V

5.1. KAYNAKÇA

5.1.1. İncelemeye Konu Olan Şairlerin Şiir Kitapları

Abu Gülay, Düşlerin İncisi, Serüven Yayınları, Ordu 2011, 111 s.

Abu Gülay, Yüreğimde Özgürüm, İstanbul Matbaacılık, İstanbul 2005, 127 s.

Akçiçek Gökhan, Bulutlar Örtmese Güneşi, 3. Baskı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2005, 83 s.

Akçiçek Gökhan, Bülbül Deresi Şiirleri, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001, 80 s.

Akçiçek Gökhan, Çocuklara Ölüm Yakışmaz, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001, 40 s.

Akçiçek Gökhan, Her Harfin Bir Şiiri Var, Kumdan Yazılar Kitaplığı, Samsun 2012, 95 s.

Akçiçek Gökhan, İnce Hüzünler Senfonisi, Kumdan Yazılar Kitaplığı, İstanbul 2005, 78 s.

Akçiçek Gökhan, Yakamıza İlişen Rüzgar, Mühür Kitaplığı, İstanbul 2010, 63 s.

Akînet Dursun Ali, Halil İbrahim, Belge Yayınları, İstanbul 1999, 152 s.

Akînet Dursun Ali, Suyun Gözü, Kora Yayınları, İstanbul 2003, 191 s.

Akînet Dursun Ali, Şimal Esintileri, Belge Yayınları, İstanbul 2011, 239 s.

Aksoy Kemal, Rezil Bir Çağda Mutluluk, Uyanış Yayınları, Ordu 1968, 37 s.

Aktürk Hicran Tercan, Gecenin Fısıltısı, İki Gölge Yayınları, İstanbul 2004, 85 s.

Aydın Yekta, Dostun Yolu Uzun İnce, Güven Mücellit Matbaacılık, İstanbul 2010, 168 s.

Aydın Yekta, Gökten Sevgi Yağsın Yere, Güven Mücellit Matbaacılık, İstanbul 2009, 187 s.

Aydın Yekta, Gül Dalı, Aydın Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 107 s.

Aydın Yekta, Işıksız Köyler, Güven Mücellit Matbaacılık, İstanbul 2008, 168 s.

Aydın Yekta, İnsan İlişkilerimiz, Güven Mücellit Matbaacılık, İstanbul 2007, 151 s.

Aydın Yekta, Yayla Yeli, Güven Mücellit Matbaacılık, İstanbul 2006, 79 s.

Çakır Ahmet, Bilgi Çiçeği, (?), 20 s.

Çakır Ahmet, Nabzımda Atan Şafak, Ordu Ortopedik Özürlüler Derneği Yayını, Ordu 1997, 74 s.

Çelebi Seraceddin, İt Kulubesi, Mühür Kitaplığı, İstanbul 2011, 165 s.

Demirel Kaya, Yayla Havası, Eko Basımevi, İstanbul 1994, 80 s.

Dere Yılmaz, Adımıza Yakışır, Ordu Olay Gazetecilik Matbaası, Ordu 2013, 96 s.

Düzgün Cemile, Islak Mısralar, Atak Matbaası, İstanbul 2007, 112 s.

Düzgün Cemile, Küçük Yelkenlim, Doğuş Matbaası, Samsun (?), 92 s.

Erçal İsmet, Kumru'dan Nağmeler, İnci Ofset, Samsun 2002, 53 s.

Erçal İsmet, Zaman Tüneli, Serüven Yayınları, Ordu 2011, 173 s.

Eren Abdullah, İki Derya, Altınpost Yayınları, Ankara, 2014, 80 s.

Eren Abdullah, Şüride, Zinde Ofset, İstanbul 2010, 59 s.

Gençay Hasan, İslanmamış Sevdalar, Yeşiller Matbaa, Fatsa 2009, 183 s.

Gökmenoğlu, Günay ve Evli Emrullah, Umut Filizleri, Bakış Matbaası, İstanbul 1976, 63 s.

Güler Sırrı, Amon-Ra, As-Er Ofset, İstanbul (?), 93 s.

Güler Vedat, Bir Ozanın Ardından, Derleme, Güneş Basımevi, Fatsa 1987, 71 s.

Güler Vedat, Çılgılık, Halk Matbaası, Ordu 1974, 70 s.

Güler Vedat, Sevgi Ağacı, Sevil Matbaası, Ankara 1982, 57 s.

Gürler Rüstem, Bir Kalp Atışı Fatsa, Erol Ofset Matbaacılık, Samsun 2009, 175 s.

Hayıroğlu Sıtkı, Yaşamın İçinden, Serüven Yayınları, Ordu 2011, 126 s.

Hazinedar Fatin, Aşk- Salacak, Çınar Yayınları, İstanbul 2000, 63 s.

Huysuz Fuat, Gülüşün Sende Kalsın, Serüven Yayınları, Ordu 2012, 80 s.

İşbakan Avni, İşbakan Hasan Basri ve İşbakan Aydın, Gönül Çağlayanından Üç Damla, Overprint Matbaacılık, İstanbul 2011, 224 s.

İşleyen Musa, Ahde Vefa, Altınpost Yayınları, Ankara 2013, 127 s.

İşleyen Musa, Darası Alınmış Söz, Serüven Yayınları, Ordu 2010, 95 s.

Kahraman Hamdi, Sen ve Hayat, Altınpost Yayınları, Ankara 2013, 96 s.

Kahraman Nuri, Bahr-i Sevda, Karanfil Yayınları, İstanbul, 2013, 115 s.

Kahraman Nuri, Ümit Çiçekleri, Beka Yayınları, İstanbul, 1992, 63 s.

Kandemir Adem, Bir Dumanlı Geçmiş Ki, Kitapevi, İstanbul 1995, 55 s.

Kandemir Adem, Kırk İkinci Koşmaları, Pınar Yayınları, İstanbul 2011, 80 s.

Karabulut Tevfik, Hazan Vakti, Altınpost Yayıncılık, Ankara 2013, 158 s.

Karakaya Meral, Gün Suya İnmeden, Ortadoğu Matbaacılık, Ankara 2007, 91 s.

Karataş Mithat, Anlamsız Dünya, Erol Ofset Matbaacılık, Samsun 2008, 136 s.

Karedeniz Sinan, Yomblues, Komşu Yayınları, İstanbul 2014, 53 s.

Kaya Şerafettin, Ben'siz Tanrı, Hera Şiir Kitaplığı, İstanbul 1997, 79 s.

Kaya Şerafettin, Katilim Yalnızlığımı Öldürdüm, Telos Yayıncılık, İstanbul 2002, 81 s.

Kaysal Avni, Leyli Vakti, 2. Baskı, Kora Yayınları, İstanbul 2011, 147 s.

Kaysal Şevki, Geri Gel Ömür, Kenan Ofset, İstanbul 2012, 255 s.

Kaysal Şevki, Gönül Gözü, Bayrak Baskı, Fatsa 2011, 96 s.

Kırış Necati, Bir Ses Duyuldu, Altınpost Yayınları, Ankara 2013, 96 s.

- Küpçük Selçuk, Kirletilmiş Ölümler Kitabı, Şule Yayınları, İstanbul 2004, 46 s.
- Malkoç Ali, Üstü Açık Köy, Yenigüven Matbaa, İstanbul (?), 128 s.
- Naz Necmi, Mahşeri Bekliyorum, Öğrenci Basımevi, İzmir 1984, 93 s.
- Odabaş Volkan, Gül Taştan Ağır, Artshop Yayınları, İstanbul 2010, 71 s.
- Öz Melda, Yakamoz, Eylül Matbaası, Ankara 1997, 60 s.
- Özçelik Erhan, Gecenin Kulakları, Tiyatro İnsan Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul 1999, 139 s.
- Özçelik Erhan, Küçük Şeyler, Tiyatro İnsan Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul 2001, 33 s.
- Özkan Yaşar, Çambaşı Şiir Akşamları, (?), 122 s.
- Sağesen Dilek, Saklanırken Gölgeyden, Serüven Yayınları, Ordu 2010, 72 s.
- Sarıoğlu Sezai, Aşk Dediğin Haram Olur, 4. Basım, Komşu Yayınları, İstanbul 2013, 92 s.
- Sönmez Cevabi, Öyle Bir Sevda, Aksa Basın Yayın, İstanbul 2005, 115 s.
- Sönmez M. Adem, Gönül Meyhanesi, Havadis Matbaası, Ordu 1969, 48 s.
- Sönmez M. Adem, Gül Yarası, Havadis Matbaası, Ordu 1972, 56 s.
- Sönmez M. Adem, Son Düğün, Havadis Matbaası, Ordu 1973, 32 s.
- Sönmez Mürsel, Cüzler, K.E.Y., (?) 1989, 62 s.
- Sönmez Mürsel, Epitaf, Monad, İstanbul 1995, 68 s.
- Sönmez Mürsel, Göz Aydınlığı, Denge Yayınları, İstanbul 1993, 63 s.
- Sönmez Mürsel, Güvercin Ağacı, İstanbul Yayınları, İstanbul 2003, 71 s.
- Sönmez Mürsel, Külçe, İlke Yayıncılık, İstanbul 2004, 80 s.
- Şensoy Olgun, Bu Aşk Bu Ayrılığı Hak Etmemişti, Çizgi Tanıtım ve Matbaacılık, Ankara 2005, 79 s.
- Şensoy Olgun, Hüzne Mektuplar, Saypa Yayınları, Ankara 1996, 63 s.
- Şensoy Olgun, Sen Dur, Yurtrenkleri Yayınları, Ankara 2013, 112 s.

Tepe Şinasi, Adın Çılgılığın Kadar, Edebiyat ve Eleştiri Kitaplığı, Ankara 2007, 55 s.

Tepe Şinasi, Denizler ve Yağmurlar, Artshop Yayınları, İstanbul 2012, 63 s.

Tepe Şinasi, Sivri Dilli Rüzgar, Edebiyat ve Eleştiri Kitaplığı, Ankara 2009, 63 s.

Tepe Şinasi, Yarım Kalan, Fast Yayıncılık, İstanbul 2000, 94 s.

Topaloğlu Enver, Divane, Digraf Yayıncılık, İstanbul 2006, 127 s.

Topaloğlu Enver, Kristal Kral, No Yirmiyedi Yayınları, İstanbul 1997, 75 s.

Tuğran Şanser, Sen Giderken, Serüven Yayınları, Ordu 2010, 63 s.

Tuna M. Serhat, Sevgili Hüzün, Bilfem Ofset, Amasya (?), 87 s.

Tunç İlyas, Fetüs Günlüğü, Pervaz Yayınları, Ankara 2002, 38 s.

Tunç İlyas, Kış Bir Alkış mıydı, Biçem Yayınları, Bursa 1992, 46 s.

Tunç İlyas, Savrulmalar, Ekin Yayınları, İstanbul 2004, 78 s.

Ünlü Özcan, Aşk Bu Kadar Yakışmamıştı Bana, Birey Yayıncılık, İstanbul 1999, 92 s.

Ünlü Özcan, Aşk Olur, Esra Sanat Yayınları, Konya 1996, 48 s.

Ünlü Özcan, Ateş Güzeli, Birey Yayıncılık, İstanbul 2002, 110 s.

Ünlü Özcan, Her Şey Birden Bire, Lamure Yayınları, İstanbul 2009, 64 s.

Ünlü Özcan, Korkuya Türkü, Denge Yayınları, İstanbul 1997, 119 s.

Ünlü Özcan, Teslimiyet, Timaş Yayınları, İstanbul 2001, 112 s.

Yaran Azer, Giz Menekşesi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004, 275 s.

Yener Fehmi, Karıncalandı, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul 2005, 118 s.

Yerli Servet, Yaşamak Ne Güzel, Altınpost Yayınları, Ankara 2014, 173 s.

Yıldırım Ünal, Gönül Bir İlkbahar, Altınpost Yayınları, Ankara 2013, 192 s.

Yıldırım Ünal, Kafdağı'nın Gülleri, Serüven Yayınları, Ordu 2011, 240 s.

Yıldırım Ünal, Peri Çarşısı, Ordu Olay Matbaası, Ordu 2006, 218 s.

Yıldırım Ünal, Sabaha Karşı, Orses Matbaacılık, Ordu 2005, 192 s.

Yıldırım Ünal, Var mı Sevda Üstüne, Bayrak Yayıncılık Matbaacılık, İstanbul 2008, 208 s.

Yıldız İrfan, Çiçek Tozu Günleri, Göçebe Şiir Kitapları, İstanbul 1996, 46 s.

Yıldız İrfan, Dalgalar Uzun Olacak, Komşu Yayınları, İstanbul 2013, 68 s.

Yıldız İrfan, Eğri Denizler Mermer Avlular, Uzaktan Dizeler, İstanbul 2005, 96 s.

Yıldız İrfan, Kır Kıyısında Erkete Acılar, Uzaktan Dizeler, Ordu 2007, 63 s.

Yıldız İrfan, Meryem Ana Sessizliği, Mühür Kitaplığı, İstanbul 2009, 64 s.

Yıldız İrfan, Rüzgarın Fili Yakınımdır, İskenderiye Kütüphanesi Yayınları, İstanbul 1991, 48 s.

Yıldız İrfan, Şapkasız İstanbul Destanı, Uzaktan Dizeler, Ordu 2006, 62 s.

Yılmaz Dursun, Kendine Sığınan Mülteci, Serüven Yayınları, Ordu 2011, 62 s.

Yılmaz Dursun, Yasak Aşk, (?), 99 s.

Yiğit Muhammet, Kelebekler Kafeste Yaşamaz, Seda Ozalit, İstanbul 2009, 116 s.

5.1.2. Akademik, Bilimsel, Yazınsal Kitaplar

Akalın, Şükrü Haluk...[ve başk.], **Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara 2011.

Akçiçek, Gökhan. **Ordu Şairleri Antolojisi**, Kumdan Yazılar, Ordu 2008.

Akerson, Fatma Erkman. **Dile Genel Bir Bakış, Multilingual Yayınları**, İstanbul 2008.

Aksan, Doğan. **Anlambilim -Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi-**, Engin Yayınları, Ankara 2009.

Aksan, Doğan. **Dilbilim ve Türkçe Yazıları**, Multilingual Yayınları, İstanbul 2004.

- Aksan, Doğan.**Halk Őirimizin Gücü**, Bilgi Yayınvevi, Ankara 1999.
- Aksan, Doğan.**Her Yönüyle Dil Ana izgileriyle Dilbilim, 1.2.3. Ciltler**, TDK Yayınları, Ankara 2009.
- Aksan, Doğan.**Őir Dili ve Türk Őir Dili**, Engin Yayınvevi, Ankara 2006.
- Aksan, Doğan.**Őir Dili ve Türk Őir Dili/Dilbilim Açısından Bakış**, Bilgi Yayınvevi, Ankara 2013.
- Aksan, Doğan.**Türkçenin Sözvarlığı/Türk Dilinin Szckbilimiyle İlgili Gözlemler, Saptamalar**, Engin Yayınvevi, Ankara 1996.
- Av ve Avcılık Kitabı**, Kitapevi Yayınları, İstanbul 2008.
- Banguoğlu, Tahsin.**Türkçenin Grameri**, TDK Yayınları, Ankara 2011.
- Bozkurt, Fuat.**Türkiye Türkçesi**, Cem Yayınvevi, İstanbul 1995.
- Bozyiğit, A. Esat.**Türk Adbilimi Bibliyografyası**, Ayyıldız Yayınları, Ankara 1995.
- Deny, Jean.**Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları**, TDK Yay., Ankara, 2013.
- Okumuş, Salih.**Cumhuriyet Dönemi Ordulu Şairler Antolojisi**, Serüven Yayınları, Ordu 2010.
- Gülensoy, Tuncer.**Türkçe El Kitabı**, Akçağ Yayınları, Ankara 2010.
- Gülensoy, Tuncer.**Türkçede Yer Adları Kılavuzu**, TDK Yayınları, Ankara, 1995.
- Grsel, Nedim.**Başkaldıran Edebiyat**, Doğan Kitap, İstanbul 2007.
- Hengirmen, Mehmet.**Türkçe Dilbilgisi**, Engin Yayınları, Ankara 1998.
- İmer, Kocaman ve A. Sumru zsoy.**Dilbilim Sözlüğü**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2011.
- Kılıç, Veysel.**Anlambilime Giriş**, Papatya Yayıncılık, İstanbul 2009.
- Koç, Nurettin.**Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1992.
- Korkmaz, Zeynep.**Grameri Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2010.

Lakoff, George-Johnson, Mark.**Metaforlar/Hayat, Anlam ve Dil**, Paradigma Yayıncılık, İstanbul 2010.

Vardar, Berke ve diğerleri. **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yayınları, İstanbul 2007.

Sakaoğlu, Saim.**Türk Ad Bilimi I**, TDK Yayınları, Ankara 2001.

Toklu, Osman.**Dilbilime Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara 2011.

Uygur, Mermi.**Dilin Gücü**, 4. Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1994.

Uzlu, Temel.**Ordu'lu Ozanlar**, İl Basımevi, Ordu 1972.

Yazım Kılavuzu, 27. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2012.

Yıldız, İrfan.**Modern Ordu Şairleri**, Serüven Yayınları, Ordu 2011.

5.1.3. Dergilerde Yayımlanmış Makaleler

A. Eda Gündoğdu, “*Cemal Süreya'nın Şiirinde Sapmalar*”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, (2010), s. 264.

Abdullah Harmancı, “*Cemal Süreya Şiirinde Dil Sapmaları*”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/4 Spring, (Ankara-Turkey, 2003), s. 909.

Abdullah Kök, “*XI. Yüzyılda Türk Dünyasında Haberleşme Metonimleri*”, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/1 (Winter 2010), s. 1195.

Abdülkadir İnan, “*Göçebe Türk Destanlarında Kahramanlar-Doğumları, Ad Almaları ve Hüviyetleri*”, Yücel, S. 66, (Ankara, 1940), s. 274.

Ahmet Karadoğan, “*Türk Şahıs Adlarında Hayvan Kültü*”, Milli Folklor, Yıl: 15, Sayı: 57, (Ankara), s. 109-116.

Alaattin Uca, “*Türk Toplumunda Ad Verme Geleneği*”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 13, (Erzurum, 2004), s.145-150.

Ali Rıza Gönüllü, “*Türk Destanlarında Ad Verme Adeti*”, Türk Yurdu, S. 20, (Ankara, 1988), s. 49-50.

Aydın Oy, “*Dede Korkut Kitabında Kahramanların Ad Almaları*”, Türk Dili, S. 99, (Ankara, 1979), s.150-152.

Doğan Aksan, “*Anadolu’da Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, (1973-1974), s. 185-193.

Doğan Aksan, “*Birkaç Türkçe Yeradı ve Bunların Dilbilimi ve Kültür Bakımından Önemi*”, DTCF Dergisi, Sayı: XXVI/1 – 2, (Ankara, 1968), s. 81-85.

Doğan Aksan, “*X. Uluslararası Adbilimleri Kurultayı ve Düşündürdükleri*”, Viyana, 8-13 Eylül 1969.

Engin Yılmaz, “*Adın Tanımına Yeni Bir Yaklaşım*”, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume: 5/4 Fall, 2010, s. 743.

Erdoğan Boz, “*Türkiye Türkçesinde Kişi Adı Olarak Meyve Adları*”, AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt V, Sayı 1, (Afyon, Haziran 2004), s.1-14.

Fevzi Karademir, “*Gaziantep’te Çocuklara Ad Verme Geleneği ve 2007 Yılında Verilen Adlara Ad Bilimsel Bir Yaklaşım*”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (Gaziantep, 2008), 7(2): s.332.

Güven Şahin, “*Türkiye’de Yapılmış Toponomi Çalışmaları*”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:3 Sayı: 4, (Adıyaman, Haziran 2010), s. 1-23.

H. Namık Orkun, “*Eski Türklerde İsim Verme*”, S. 169, Varlık, (İstanbul, 1969), s. 8-10.

H. Zübeyr Koşay- M. Şakir Ülkütaşır, “*Türklerde Ad Verme ve Türk Adları*”, Türk Folkloru Araştırmaları, S. 175, (Ankara, 1964), s. 3302.

Harun Tunçel, “*Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler*”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, (Elazığ, 2000), s. 26-36.

Hasan Eren, “*Yer Adlarımızın Dili*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, (1965), s. 155-165.

Hülya Pilancı, “*Günümüzde Türk Kadın Adları: Kız Çocuklarına Ad Vermede Görülen Eğilimler, Kadınların Ad Değiştirmede Gösterdikleri Eğilimler*”, Kadın

Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma, 1. Cilt, Yeditepe Üniv., Güzel Sanatlar Fakültesi Yay., (İstanbul, 2004), s. 183-189.

İlhan Mehmet Başgöz, “*Adlarımız ve Sosyal Değişim*”, TÜBA, Günce, Sayı 31, (Aralık 2004).

İsmail Arıkoğlu, “*Divan Şiirinde Şehir Adlarının Tevriyeli Kullanımı Aydın-Tire Örneği*”, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (Konya, ?), s. 137-144.

L. Rasonyi, “*Türk Şahıs Adlarının Tasnifi*”, Türkoloji Dergisi, (Ankara, I/1, 1973).

Levent Kurgun, “*Türk Toponimisi Üzerine Bir İnceleme*”, Uluslararası Türklük Bilgisi Sempozyumu, (Erzurum, 25-27 Nisan 2007), Bildiriler-2, s. 735-747.

Levent Kurgun, “*Özel Ad- Cins Ad Hakkında*”, Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, (Haziran 2010).

Levent Kurgun, “*Özel Adlar ve Sözlük Birimler Üzerine*”, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, XI/2, (Kış 2011), s. 293-307.

M. Şakir Ülkütaşır, “*Türkiye Türklerinde Ad Verme İle İlgili Gelenek ve İnanışlar*”, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, IV. Cilt, (Ankara 1976), s. 369-384.

M. Şakir Ülkütaşır, “*Türklerde Ad Vermeyle İlgili Adet ve İnanmalar*”, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, (Ankara, 1976), s. 369-374.

Melek Erdem, “*Mağrupi'nin Şiirlerinde Metonimi*”, Modern Türklük Araştırmalar Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, (Ankara, 2004), s. 57.

Nevzat Gözüaydın, “*Ad Verme ve Değiştirme*”, Türk Dili-Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 630, (Ankara, Haziran 2004), s. 496-504.

Nevzat Gözüaydın, “*Adımız, Andımızdır...veya Türkiye'deki Adlar Üzerine Oyunlar III*”, Türk Dili-Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 634, (Ankara, Ekim 2004), s. 352-364.

Özcan Başkan, “*Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme*”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, (1970), s. 237-251.

Saim Sakaoğlu, “Çocuklara Ad Konulmasında Görülen Yenilikler”, Türk Dili, S. 508, (Ankara, 1994), s.275-282.

Saim Sakaoğlu, “Çocuklarımıza Nasıl Yeni Ad Koyuyoruz?”, Türk Dili, Sayı 668, (Ankara 2007), s. 332-341.

Serdar Yavuz-Mustafa Şenel, “Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü”, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8 Summer 2013, Ankara-Turkey, p. 2239-2254.

Şeref Boyraz, “Lakaplar Konusunda Bazı Dikkatler ve Bir Yöre Örneği”, Türklük Bilimi Araştırmaları, VII. Sayı, (Sivas, 1998), s. 108.

Tuncer Gülensoy, “Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış”, Dursun Yıldırım Armağanı, (Ankara, 1998), s.41-48.

Tuncer Gülensoy, “Türk Kişi Adlarının Tarih ve Dil Açısından Önemi”, Türk Dili Dergisi, Ankara, Sayı 565, (Ocak 1999), s. 3-8.

Tuncer Gülensoy, “Türk Kişi Adlarının Dil ve Tarih Açısından Önemi ”, Dil ve İnsan, Yıl: 2, S.10, (Kasım-Aralık 1997), s.9-12.

Tuncer Gülensoy, “Türklerde Ad Verme Geleneği ve Hektor”, Millî Folklor, 3/22 (Kış 1994), s.5-6.

Tuncer Gülensoy, “Anlamları Kötü Kişi Adları”, Dil Araştırmaları, Sayı: 8, (Bahar 2011), s. 23-29.

Z. Fahri Fındıkoğlu, “İsim ve Soyadı Müessesesi”, Foklor ve Etnografya Kılavuzu, (İstanbul, 1949), s. 50-55.

Z. Fahri Fındıkoğlu, “Türk Folklorunun İsim Meselesi”, Türk Folklor Araştırmaları, S. 2, (Ankara, 1952), s. 609-610.

5.1.4. Sunulmuş Bildiriler

Ayaz, Eyup Sertaç ve Ayaz, Selin. “İğdır İli Yer Adlarında Kullanılan Renk Adları Üzerine Bir İnceleme”, I. Uluslararası Aras Havzası Sempozyumu’nda sunulan bildiri. İğdır: 05-08 Temmuz 2010.

Kurgun, Levent. “Nesnelerine ve Köklerine Göre Acıpayam İlçesi Yer Adları”, I. Acıpayam Sempozyum Bildirileri. Acıpayam: 1-3 Aralık 2003.

Önler, Zafer. “Türkçede +IX Eki”, V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı’nda sunulan bildiri. Ankara: 20-26 Eylül 2004.

Şenel, Mustafa. “Gaziantep İlinin Yakın Taşınmış (Paralel) Yer Adları”, Uluslararası Gaziantep Araştırmaları (Sözlü Kültür, Dil ve Edebiyat) Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Gaziantep: 10-12 Nisan 2008.

Şenel, Mustafa. “Rize İlinin Uzak Taşınmış (Paralel) Yer Adları”, Rize Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Rize: 16-17-18 Kasım 2006.

5.1.5. Tezler

5.1.5.1. Yüksek Lisans Tezleri

Doğan, Nuh. “Adbilim Açısından Samsun, Ordu ve Sinop Ağzlarında Armut, Elma ve Erik Adları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2006.

Albayrak, Osman. “Ordu İlinin Resmi Kaynaklardaki Yer Adları Üzerine İncelemeler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu 2011.

5.1.5.2. Doktora Tezleri

Kurgun, Levent. “Denizli İli Yer Adları”, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Denizli 2002.

5.1.6. Kaynak Kişiler

Akçiçek, Gökhan. Şair.

Akınat, Dursun Ali. Şair.

Aksoy, Ayşe. Ev Hanımı.

Kaysal, Şevki. Şair.

Yıldırım, Ünal. Şair.

5.1.7. Web Adresleri

abs.kafkas.edu.tr

tr.wikipedia.org

turkoloji.cu.edu.tr

www.kurgun.com

5.2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

5.2.1. Yer Adları Dizini

A

“Acıpayam”, 85

“Adalar”, 85

“Adana”, 85

“Adıyaman”, 85

“Ağrı”, 85

“Afganistan”, 119

“Afrika”, 130

“Ağrı Dağı”, 52

“Akdeniz”, 38

“Akpınar”, 65

“Akseki”, 86

“Aladağ”, 53

“Alageriş”, 37

“Alankent”, 68

“Aliçin Deresi”, 71

“Almanya”, 131

“Alpler”, 131

“Altunizade”, 86

“Amasya”, 86

“Amerika”, 131

“Anadolu”, 86

“Anadoluhisarı”, 125

“Anıttepe”, 68

“Ankara Ovası”, 62

“Ankara”, 87

“Antartika”, 132

“Arafıl Boyu”, 125

“Arapuar”, 66

“Ardahan”, 89

“Arguvan”, 89

“Arıkmusa”, 71

“Arnakmeşe”, 73

“Arpalan”, 73

“Artvin”, 89

“Asarkaya”, 59

“Asya”, 132

“Aşıyan”, 89

“Atatürk Parkı”, 125

“Atina”, 132

“Avrupa”, 133

“Avşarçayı”, 70

“Avustralya”, 133

“Ayancık”, 89

“Aybastı”, 90, 84

“Aydın”, 90

“Ayvalık”, 90

B

“Babıali”, 90

“Bağdat”, 133

“Bahçecik Mağarası”, 126

“Bakırcılar Arastası”, 126

“Balıkesir”, 91

“Banaz Yaylası”, 62

“Batı Anadolu”, 91

“Batman”, 91

“Batum”, 134

“Bayırköy”, 68

“Belgrat”, 134
 “Bermuda”, 135
 “Beşik Pazarı”, 126
 “Beşikdüzü”, 81
 “Beşiktaş”, 82, 91
 “Beyazıt”, 91
 “Beykoz”, 91
 “Beyoğlu”, 71, 91
 “Beyrut”, 135
 “Beyşehir Gölü”, 52
 “Bilecik”, 92
 “Bingöl”, 92
 “Bodrum”, 92
 “Boğaz”, 92
 “Bolaman”, 45, 92
 “Bolu Dağı”, 53
 “Bosna”, 135
 “Bostancı”, 74
 “Boztepe”, 60, 69
 “Brezilya”, 135
 “Buca”, 93
 “Bulancak”, 93
 “Burdur”, 93
 “Burgaz”, 93
 “Bursa”, 93
 “Bülbül Deresi”, 78
C
 “Canik”, 58, 94
 “Cebelitarık”, 94
 “Celebiye”, 136
 “Celile”, 136
 “Cerbe”, 136
 “Cerrahpaşa”, 94
 “Ceylanpınarı”, 78

“Cezayir”, 136
 “Cihangir”, 94
 “Cudi”, 53
Ç
 “Çakalçıkmaç Mezarlığı”, 64
 “Çaldıran”, 94
 “Çalışlar Deresi”, 49
 “Çaltımar”, 37
 “Çambaşı”, 74
 “Çamburnu”, 74
 “Çamlıbel”, 74
 “Çamlıca”, 94
 “Çanakkale Boğazı”, 126
 “Çanakkale”, 95
 “Çatalpınar”, 66
 “Çaybaşı”, 66, 69
 “Çayırköy”, 64
 “Çaytepe”, 75
 “Çerkezler Deresi”, 71
 “Çınaraltı”, 95
 “Çınarcık”, 75
 “Çiçek Pasajı”, 126
 “Çin”, 137
 “Çoruh”, 42
 “Çorum”, 95
 “Çömlekçi”, 95
 “Çukurova”, 62, 68
 “Çullu Köyü”, 82
D
 “Davraz Dağı”, 53
 “Denizli”, 96
 “Dersaadet”, 96
 “Dersim”, 96
 “Devrez”, 96

- “Dicle”, 42
 “Dikilitaş”, 96
 “Dim Çayı”, 49
 “Divan (Yolu)”, 96
 “Diyarbakır”, 97
 “Doğu Anadolu”, 97
 “Dolapdere”, 82
 “Dolunay”, 64
 “Domuzdere”, 78
 “Dumlupınar”, 66
- E**
- “Edirne”, 97
 “Efirli”, 97
 “Ege”, 39, 97
 “Eğin”, 98
 “Eğribel Geçidi”, 62
 “Elbistan”, 98
 “Elekçi”, 45, 98
 “Elhalil”, 137
 “Elmadağ”, 53
 “Emirdağ”, 54, 98
 “Emirgan Korusu”, 126
 “Emirgan”, 98
 “Enez”, 99
 “Enge”, 38
 “Engiz Dağı”, 54
 “Erciş”, 99
 “Erciyes Dağı”, 54
 “Erdek”, 99
 “Erenköy”, 99
 “Ergani”, 99
 “Ericek”, 99
 “Erzincan”, 100
 “Erzurum”, 100
- “Eskişehir”, 100
 “Estergon”, 137
 “Eyüp”, 100
 “Eyüpsultan”, 71
- F**
- “Fatsa”, 100
 “Fenerbahçe” 80
 “Fırat”, 43
 “Fırtına Deresi”, 49
 “Fidangör”, 75
 “Filipinler”, 138
 “Filistin”, 138
 “Florya”, 101
- G**
- “Gabalak Ovası”, 62
 “Gabar”, 55
 “Gaga Gölü”, 51
 “Galata”, 102
 “Galatasaray”, 102
 “Gazi Caddesi”, 126
 “Gazze”, 138
 “Gelin Kaya”, 60
 “Gelindağı”, 71
 “Giresun”, 102
 “Gökçebel”, 64
 “Göksu”, 50
 “Gölbaşı”, 66
 “Gölcük”, 102
 “Gölköy”, 67
 “Grozni”, 139
 “Gülhane”, 75, 102
 “Gülyalı”, 75
 “Gümüşdere”, 49, 82
 “Gümüşhane”, 82

“Güney Asya”, 139

“Güneydoğu”, 103

“Güngören”, 84

“Güngörmez”, 84

“Gürgentepe”, 76

“Güzelyalı”, 80

H

“Habur”, 103

“Hacı Osman Bayırı”, 72

“Hakkari”, 103

“Halepçe”, 139

“Haliç”, 103

“Hamravat Suyu”, 50

“Harlem”, 139

“Harran Ovası ”, 63

“Hartum”, 140

“Hasan Dede Mezarlığı”, 72

“Hasano Deresi”, 72

“Hatay”, 104

“Havza”, 104

“Haydarpaşa Garı”, 72

“Haydarpaşa”, 104

“Heykelönü”, 80

“Hicaz”, 140

“Himalayalar”, 58

“Hind”, 140

“Hiroşima”, 140

“Hopa”, 104

“Horasan”, 141

“Horlak Yaylası”, 63

I

“İlgaz”, 55

“İrak”, 141

İ

“İffet Sokak”, 127

“İnebolu”, 104

“İnegöl İlçesi”, 127

“İnegöl”, 67

“İsmetpaşa Caddesi”, 127

“İsrail”, 141

“İstanbul”, 105

“İstiklal”, 108

“İyonya”, 265

“İzmir”, 108

“İzmit”, 108

J

“Japonya”, 142

K

“Kabadüz”, 68

“Kabaktepe”, 76

“Kabataş”, 64, 108

“Kabil”, 142

“Kaçkar”, 55

“Kadıköy”, 65, 108

“Kaf Dağı”, 55

“Kâğıthane Deresi”, 49

“Kâğıthane”, 83

“Kağızman”, 108

“Kahveci Çeşmesi”, 76

“Kale Önü”, 80

“Kamboçya”, 142

“Kandilli”, 109

“Kapadokya”, 109

“Kapankaya”, 60

“Karabağ”, 142

“Karaburun”, 127

“Karabük”, 109

“Karacadağ”, 56

“Karadağ”, 56
 “Karadeniz”, 39
 “Karagöl Dağı”, 56
 “Karagöl”, 67
 “Karaköy”, 65, 109
 “Karfur”, 142
 “Kaş”, 109
 “Kayabaşı”, 69
 “Kazancı Yokuşu”, 127
 “Kazancı”, 83
 “Kazandere”, 83
 “Keçiköy”, 79
 “Kelkit”, 48
 “Kerbela”, 143
 “Keşmir”, 143
 “Kevser Irmağı”, 46
 “Keyfalan”, 84
 “Kıbrıs”, 143
 “Kınık Deresi”, 49
 “Kırım”, 143
 “Kızılcasu”, 50
 “Kızılırmak”, 46
 “Kızılkaya”, 60
 “Kilisekıranı”, 80
 “Kirazlıman”, 76
 “Kişinev”, 144
 “Kocamustafapaşa”, 109
 “Koçaş Dağları”, 56
 “Kongo”, 144
 “Konya”, 110
 “Kop”, 110
 “Korgan”, 110
 “Kosava”, 144
 “Kostarika”, 144

“Koyulhisar”, 81
 “Köprübaşı”, 81
 “Kördere”, 50, 67
 “Kudüs”, 144
 “Kumru”, 110
 “Kurdoğlu Zirvesi”, 79
 “Kurşunçalı”, 83
 “Kurtuluş”, 110
 “Kurucaşile”, 111
 “Kurul Kayası”, 61
 “Kuz Tepe”, 61
 “Kümbet”, 63
 “Küp Boğazı”, 81
 “Kütahya İli”, 128

L

“Laleli”, 76
 “Lefkoşa”, 145
 “Lizbon”, 145
 “Londra”, 145

M

“Magosa”, 145
 “Malazgirt”, 111
 “Manavgat Ovası”, 63
 “Mangaz Dağı”, 56
 “Maraş”, 111
 “Mardin”, 111
 “Marmara”, 42, 111
 “Medine”, 146
 “Mekke”, 146
 “Melet Çayı”, 48
 “Melet”, 47
 “Meram Bağı”, 128
 “Meriç”, 44
 “Merzifon”, 112

“Mesudiye”, 112

“Mısır”, 146

“Minye”, 147

“Moda”, 112

“Mora”, 147

“Moskova”, 147

“Mudanya”, 112

“Muğla”, 113

“Musalı”, 72

“Musul”, 147

N

“Naldöken”, 84

“Nazilli”, 113

“Nemrud”, 57

“Nepal”, 147

“Nevşehir”, 113

“New York”, 149

“Niğde”, 113

“Niksar”, 113

“Nil”, 44

“Niyagara Şelalesi”, 52

O

“Odayanı”, 81

“Ohtamış”, 38

“Ordu”, 113

“Ortadoğu”, 148

“Ortaköy”, 65

“Osmancık”, 73

“Osmaniye”, 116

“Ovacık”, 116

Ö

“Ördek Deresi”, 79

P

“Palandöken Dağı”, 84

“Pamukkale”, 76

“Paris”, 149

“Pasoğ Gölü”, 51

“Pera”, 116

“Petersburg”, 149

“Piyerloti”, 116

“Pösküden Şelalesi”, 52

“Prizen”, 149

“Pülümür”, 117

R

“Ramallah”, 150

“Ramazan Köyü”, 73

“Ramla”, 150

“Ren”, 44

“Rize”, 117

“Roma”, 150

S

“Sakarlat Tepesi”, 61

“Sakarya”, 44, 117

“Samsun”, 117

“Saraybosna”, 150

“Sarayburnu”, 117

“Sarıkamış”, 118

“Satti”, 150

“Sazcılar”, 118

“Selimiye Mahallesi”, 128

“Seyit Tepesi”, 61

“Sırakiraz”, 77

“Sıraselviler”, 118

“Sırrıpaşa Caddesi”, 128

“Sibirya”, 150

“Silvan”, 118

“Sinop”, 119

“Sivas”, 119

“Sivastopol”, 151

“Sultanahmet”, 73

“Suşehri”, 68

“Süphan”, 57

“Sydney”, 151

Ş

“Şahin Kaya”, 79

“Şahsen Irmağı”, 47

“Şair Eşref Sokak”, 128

“Şam”, 151

“Şekerpınarı”, 77

“Şili”, 151

“Şirvan”, 119

“Şişli”, 120

T

“Tahtakale”, 83

“Taksim”, 120

“Tarabya”, 121

“Taşbaşı”, 69

“Tavas”, 121

“Tefenni”, 121

“Tekel Sokak”, 128

“Tekkiraz”, 77

“Tendürek”, 57

“Tepebaşı”, 70, 121

“Tepeköy”, 70

“Topkapı”, 84

“Toroslar”, 59

“Töngel Dibi”, 77

“Töngel Yokuşu”, 77

“Töngeldüzü”, 77

“Trabzon”, 121

“Tripoli”, 152

“Troya”, 266

“Tuna”, 45

“Turnalık”, 122

“Turnasuyu”, 79

“Tuz Gölü”, 51

“Tünel”, 122

“Türkistan”, 152

“Türkiye”, 122

“Türkmenistan”, 152

U

“Ukrayna”, 152

“Ulubey”, 73

“Uludağ”, 57, 70

“Urfa”, 123

“Urumeli”, 123

“Uzunyazı”, 63

Ü

“Ünye”, 123

“Ürdün”, 153

“Üsküdar”, 123

“Üsküp”, 153

V

“Van Gölü”, 51

“Van”, 124

“Venedik”, 153

“Vietnam”, 153

“Viyana”, 154

“Vona”, 38

Y

“Yason”, 124

“Yedikule”, 81

“Yemen”, 154

“Yeşil Tepe”, 61

“Yeşilce Beldesi”, 128

“Yeşilirmak”, 47

“Yeşilyurt”, 65
 “Yıldız Dağı”, 57
 “Yıldız Parkı”, 129
 “Yokuşbaşı”, 70
 “Yoroz Dağı”, 58
 “Yozgat”, 125

Z

“Zeugma”, 266
 “Zeytinburnu”, 125
 “Zigana”, 125
 “Zigetvar”, 154

5.2.2. Kişi Adları Dizini

A

“Abdullah Yüce”, 205
 “Abidin”, 154
 “Abuzer Efendi”, 180
 “Acem”, 193
 “Adem”, 155, 251
 “Adnan”, 155
 “Afrikalı”, 190
 “Afrodit”, 262
 “Ahi Evran”, 239
 “Ahmet Usta”, 180
 “Ahmet Yesevi”, 205
 “Ahmet”, 155
 “Alanlı Memet”, 267
 “Ali Molla”, 180
 “Ali Poyrazoğlu”, 205
 “Ali”, 156, 254
 “Allah”, 252
 “Alparslan”, 239
 “Amerikalı”, 190
 “Apollon”, 263

“Arap”, 193
 “Arnavut”, 194
 “Artemis”, 263
 “Aslı”, 205
 “Aslıhan”, 156
 “Aşık Garip”, 206
 “Aşık Kesimi”, 180
 “Aşık Veysel”, 180
 “Atatürk”, 174
 “Atlas”, 263
 “Attila İlhan”, 206
 “Avni İşbakan”, 273
 “Avni Kaysal”, 206
 “Avşar”, 201
 “Avukat Yusuf”, 202
 “Ayşa/Ayşe”, 156
 “Ayşe Bacı”, 181
 “Ayşe Nine”, 181
 “Azer”, 206, 273
 “Aziz Mahmud Hüdai”, 181
 “Azrail”, 255

B

“Badigard Emin”, 267
 “Baki”, 207
 “Balıkçı Alişan”, 202
 “Barış Abi”, 207
 “Bayram Bey”, 181
 “Bayramo Ahmet”, 178
 “Bedrettin”, 207
 “Bedri Rahmi”, 208
 “Behçet Aysan”, 208
 “Berfin”, 157
 “Beşir Fuat”, 208
 “Bizans”, 194

“Bosnalı”, 191
 “Bukowski”, 209
 “Bush”, 249
 “Büyük İskender”, 245

C

“Cahit Külebi”, 209
 “Canan”, 157
 “Cavit Bey”, 182
 “Cemal Amca”, 182
 “Cemil Bey”, 182
 “Cemil”, 157
 “Cemocan”, 273
 “Cenevizler”, 194
 “Cevahir”, 157
 “Ceylan”, 158
 “Che”, 245
 “Cumali”, 158
 “Cüneyd”, 158

Ç

“Çavuş Dede”, 182
 “Çerkez”, 194
 “Çiçek Hatun”, 267
 “Çingiz”, 240
 “Çinli”, 191
 “Çoban Ali”, 267
 “Çobanoğlu”, 179
 “Çolağın Hasan”, 267
 “Çuvalcı Ahmet”, 267

D

“Dadaloğlu”, 209
 “Daimi”, 209
 “Dana Ömer”, 268
 “Dede Efendi”, 209
 “Dede Korkut”, 210

“Deli Emine”, 268
 “Deli Emir Dayı”, 268
 “Deli Hikmet”, 268
 “Deli Hüseyin”, 268
 “Demokrat Celal”, 268
 “Deniz”, 240
 “Derviş”, 175
 “Dik Hasan”, 269
 “Diyojen”, 245
 “Doktor Esat”, 202
 “Domuz Ali”, 269
 “Dudu”, 158
 “Dumrul”, 210
 “Dursun Ali Akınet”, 210, 274
 “Dümbüllü İsmail”, 211

E

“Ebru”, 158
 “Ecevit”, 176
 “Edin”, 159
 “Edith Piaf”, 211
 “Ekrem”, 159
 “Eleni”, 159
 “Elif Doğa”, 176
 “Elif”, 159
 “Elvan”, 159
 “Emel”, 160
 “Emine”, 160
 “Emrah”, 211
 “Erasmus”, 246
 “Erbakan”, 176
 “Ercüment Uçarı”, 211
 “Erkin Koray”, 212
 “Ermeni”, 195
 “Erol Taş”, 212

“Erzincanlı”, 188

“Eskimo”, 195

“Euphtares”, 263

“Evliya Çelebi”, 240

“Eyüboğlu”, 176

“Eyüp Sultan”, 182, 256

“Eyüp Usta”, 182

F

“Fadime”, 160

“Fahri Çelebi”, 176

“Fatih”, 240

“Fatihan Ünal”, 249

“Fatma Nine”, 183

“Fatma”, 160

“Fatsalı”, 188

“Ferhat”, 212

“Feride”, 161

“Fikret Hakan”, 214

“Fikri”, 241

“Filistinli”, 191

“Fransız”, 196

“Frenk”, 196

“Freud”, 176

“Furkan”, 161

“Fuzuli”, 214

G

“Galileo”, 246

“Garip Hasan”, 269

“Gaugin”, 214

“Gazi Atatürk”, 183

“Gazzeli”, 191

“Genç Osman”, 269

“Goethe”, 214

“Gönül Dostu”, 269

“Gülçin”, 161

“Gülferin Hasan”, 179

“Gülhatun”, 161

“Güngör”, 161

“Gürcü”, 196

H

“Habil”, 256

“Hacı Bayram Veli”, 256

“Hacı Bektaş Veli”, 215, 256

“Hallac-ı Mansur”, 215

“Hades”, 264

“Halepçeli”, 191

“Halil İbrahim”, 162

“Halil”, 162

“Halis Emmi”, 183

“Hamdi Eratalay”, 177

“Hamide”, 162

“Hamuş Gelin”, 183

“Hamza Pehlivan”, 183

“Hasan Ali Şentürk”, 249

“Hasan Emmi”, 183

“Hasan”, 256

“Hasbiye Hayriye’si”, 269

“Hatça/Hatice”, 162

“Havva”, 256

“Haydar Ağa”, 184

“Haydar Ergülen”, 215

“Haylaz Hayri”, 270

“Hayyam”, 215

“Hekimo”, 177

“Hekimoğlu İbrahim”, 179

“Hekimoğlu İbrahim”, 179

“Hera”, 264

“Hesperos”, 264

- “Hıdır Nebi”, 184
 “Hızır Usta”, 184
 “Hızır”, 257
 “Hidayet”, 163
 “Hikmet”, 163
 “Hilmi”, 216
 “Hitit”, 196
 “Hitler”, 246
 “Hoca Necatigil”, 184
 “Horoz İsmail”, 270
 “Hrant”, 241
 “Husnav”, 163
 “Hünkar”, 163
 “Hüsameddin Ladin”, 246
 “Hüseyin Avni Dede”, 216
 “Hüseyin Çavuş”, 184
 “Hüseyin Dede”, 184
 “Hüseyin”, 163, 241, 257
- I**
- “İtri”, 216
- İ**
- “İblis”, 258
 “İbn-i Sina”, 246
 “İbrahim”, 258
 “İbram”, 164
 “İdris Yıldız”, 250
 “İdris”, 164
 “İhsan Gürdal”, 216
 “İhsan Şener”, 250
 “İkaros”, 264
 “İlhan Berk”, 217
 “İlhan”, 164
 “İlyas”, 258
 “İnce Mehmet”, 270
- “İngiliz”, 196
 “İsa”, 258
 “İsmet”, 164
 “İzzet Ağa”, 185
- K**
- “Kabil”, 259
 “Kadir İnanır”, 217
 “Kadir Savun”, 217
 “Kafka”, 217
 “Kağan”, 165
 “Kamber Ağa”, 185
 “Kamil Sönmez”, 218
 “Kani İrfan”, 274
 “Kanuni”, 241
 “Kara Hasan”, 270
 “Karac’oğlan”, 218
 “Karadenizli”, 189
 “Karakoç”, 177
 “Karl Marks”, 247
 “Katya”, 165
 “Kavafis”, 218
 “Kaya”, 165
 “Kaygusuz Abdal”, 219
 “Kazancı Bedih”, 219
 “Keloğlan”, 219
 “Kelopatra”, 247
 “Kepelek Mustafa”, 270
 “Kerem”, 219
 “Kıbrıslı”, 192
 “Kıpçak”, 201
 “Kırklar”, 259
 “Koç”, 177
 “Kör Osman”, 270
 “Koroğlu”, 220

“Ksenaphon”, 220

“Kumrulu”, 189

“Kureyş”, 179

“Kuşçu İhsan”, 270

“Kürt”, 196

L

“Laz Emine”, 271

“Laz İsmet”, 185

“Laz”, 197

“Lermontov”, 220

“Levent”, 165

“Leyla Öğretmen”, 185

“Leyla”, 220

“Lidas”, 265

“Likya”, 265

M

“Mahir”, 242

“Mahzuni”, 222

“Makaryos”, 247

“Manyaslı”, 189

“Mao”, 248

“Mecnun”, 222

“Mehmet Gümüş”, 224

“Mehmet Onbaşı”, 185

“Mehmet”, 166, 223

“Meral”, 166

“Meryem”, 259

“Metin Altıok”, 224

“Metin Serezli”, 224

“Mevlana”, 224

“Midas”, 265

“Mihriban”, 166

“Mimar Sinan”, 242

“Miraçhan Bebek”, 186

“Miraçhan”, 166

“Molla Arif Efendi”, 186

“Muhammed”, 166, 259

“Muhlis Akarsu”, 225

“Murat Baba”, 186

“Murat”, 167, 242

“Murtaza Ağa”, 186

“Murtaza Bey”, 186

“Murtaza”, 167

“Musa Eroğlu”, 225

“Musa”, 260, 274

“Mustafa Hamarat”, 250

“Mustafa Kemal”, 242

“Mustafa”, 167

“Münker”, 261

“Mürsel Abi”, 187

“Mürsel Engin”, 177

“Müzik Öğretmeni Sevinç”, 200

N

“Nalbant Ali”, 203

“Natalya”, 167

“Nazım”, 226

“Necati”, 167

“Necla Öğretmen”, 187

“Nedim”, 227

“Nekir”, 261

“Nergis”, 168

“Neriman”, 168

“Neron”, 248

“Neruda”, 227

“Nesimi Çimen”, 227

“Nesimi”, 228

“Neslihan”, 168

“Neşet Ertaş”, 228

“Nezaket”, 168
 “Neziye”, 169
 “Nietzsche”, 229
 “Nilüfer”, 169
 “Nina”, 169
 “Nisa”, 169
 “Nizami”, 229
 “Nuh”, 261
 “Nuran”, 169
 “Nurçin”, 169
 “Nuri Kahraman”, 274
 “Nursel”, 170
O
 “Obama”, 250
 “Oğulcan”, 170
 “Oğuz”, 201
 “Ordulu”, 189
 “Orhan Veli”, 229
 “Orhan”, 170
 “Osman Ağa”, 187
 “Osman”, 170
 “Osmanlı”, 198
 “Ozan Baba”, 274
Ö
 “Ömer”, 170
 “Özlem”, 171
P
 “Pan”, 265
 “Pavlov”, 248
 “Perulu”, 192
 “Pir Sultan Abdal”, 230
 “Pire Nuri”, 271
 “Piri Reis”, 243
 “Platon”, 248

“Pontus”, 198
 “Puşkin”, 231
 “Putin”, 250
R
 “Raskolnikov”, 231
 “Recep”, 251
 “Rezvan Bey”, 187
 “Riitta”, 231
 “Robenson”, 231
 “Romalı”, 192
 “Ruhi Su”, 232
 “Rum”, 198
 “Rus”, 198
S
 “Sa’ di”, 274
 “Sabahat Akkiraz”, 232
 “Sabahattin Ali”, 232
 “Sabancı”, 177
 “Saddam”, 248
 “Sadık Gürbüz”, 233
 “Salih Akkuş”, 178
 “Saniye”, 171
 “Sartre”, 233
 “Seher”, 171
 “Selahaddin Eyyubi”, 249
 “Selahattin Kayahan”, 178
 “Selami”, 171
 “Selçuk”, 233
 “Selim Işık”, 234
 “Selim Paşa”, 187
 “Selma”, 171
 “Semerci Ali”, 203
 “Semerci Raif”, 203
 “Serap”, 172

“Sevgi”, 172
 “Sevil”, 172
 “Sevinç Özel”, 178
 “Seyis Ana”, 187
 “Seyit Torun”, 251
 “Sisi”, 251
 “Sokrat”, 234
 “Somalili”, 192
 “Sucu Hasbi”, 203
 “Sultan Süleyman”, 243
 “Sübyan Emine”, 271
 “Süslü Ali”, 271
 “Sysiphos”, 265
Ş
 “Şahinde”, 172
 “Şair Mithat”, 274
 “Şebinkarahisarlı”, 189
 “Şehzade Cem”, 187
 “Şehzade Sultan”, 188
 “Şems”, 234
 “Şermin”, 172
 “Şevki Kaysal”, 274
 “Şeyh Edebalı”, 243
 “Şeyh Galip”, 234
 “Şeyh Şamil”, 244
 “Şirin”, 234
 “Şükriye Tutkun”, 235
T
 “Tahir”, 173, 235
 “Tales”, 235
 “Tanrı”, 261
 “Tarzan”, 236
 “Tatar Ramazan”, 271
 “Tatar Şinasi”, 272

“Tatar”, 201
 “Tavukçu Nuri”, 203
 “Temel”, 173
 “Terzi Basri”, 204
 “Terzi Emrullah”, 204
 “Terzi Osman”, 204
 “Terzi Şakir”, 204
 “Tevfik Fikret”, 236
 “Topal Hulusi”, 272
 “Topal Osman”, 272
 “Totura”, 272
 “Türk”, 199
 “Türkmen”, 202
U
 “Ugandalı”, 192
 “Ulubatlı (Hasan)”, 244
 “Uncu Salim”, 204
Ü
 “Ümmühan”, 173
 “Ünal Yıldırım”, 274
 “Ünzile”, 173
V
 “Vera”, 173
 “Veysel”, 236
 “Vietnamlı”, 193
 “Vonalı Tahsin”, 272
 “Vonalı Yunus”, 272
Y
 “Yahya Kemal”, 237
 “Yakup Cemil”, 244
 “Yakup”, 262
 “Yalçın”, 174
 “Yan Ahmet”, 273
 “Yavuz”, 244

“Yekta Hoca”, 188
 “Yekta”, 276
 “Yener Karakoç”, 178
 “Yesenin”, 237
 “Yezid”, 262
 “Yıldırım”, 244
 “Yılmaz Güney”, 237
 “Yılmaz”, 174, 276
 “Yunanlı”, 193
 “Yunus”, 238
 “Yusuf”, 245, 262

Z

“Zabit Ağa”, 188
 “Zagor”, 239
 “Zeus”, 269
 “Zeynel Abidin”, 262
 “Zümre”, 239

5.2.3. Çeşitli Kurum, Kuruluş ve İşletme Adları Dizini

A

“Altaşlar”, 276
 “Avrupa Birliği”, 283
 “Ayışığı”, 277

B

“Balıktaşı”, 277
 “Belde Otel”, 277
 “Bilgi Üniversitesi”, 277
 “Birleşmiş Milletler”, 283
 “Buket Pastanesi”, 277

Ç

“Çağlayan Lisesi”, 278
 “Çamsan Fabrikası”, 278

E

“Emperyal Gazinosu”, 278
 “Erdaş Balık Üretim Çiftliği”, 278

F

“Ferah Pastanesi”, 278

G

“Gazi Eğitim”, 279

H

“Hamburg Hava Alanı”, 283
 “Hilton”, 284

İ

“İmar Bankası”, 279
 “İnci Bahçe Sineması”, 279
 “İskele Bahçesi”, 279

K

“Kanal 52”, 279
 “Karadeniz Tiyatrosu”, 280
 “Köy Hizmetleri”, 280
 “Kredi Yurtlar Kurumu”, 280

L

“Lüks Karadeniz”, 280

M

“Marmara Üniversitesi”, 280
 “Mıdı”, 280
 “Millet Sineması”, 281

O

“Ordu Lisesi”, 281
 “Orduspor”, 281
 “Ordu Yetiştirme Yurdu”, 281

Ö

“Öğretmen Okulu”, 281

S

“Sağra”, 282
 “Silivri Mahkemeleri”, 282

“Soya”, 282

T

“Topkapı Müzesi”, 282

“Turist Otel”, 282

Y

“Yolçatı”, 282

5.2.4. Gök Cismi Adları Dizini

A

“Ay”, 284

Ç

“Çoban Yıldızı”, 284

D

“Dünya”, 284

G

“Güneş”, 284

K

“Kutup Yıldızı”, 286

S

“Samanyolu”, 286

V

“Venüs”, 286

5.2.5. Sözlükte Yeri Olmayan Unsurlardan Yapılmış Özel Adlar Dizini

“12 Eylül”, 293

“19 Mayıs”, 293

“23 Nisan”, 294

“27 Mayıs”, 294

“29 Ekim”, 294

“30 Ağustos”, 295

“83”, 295

“932 10”, 295

A

“A.Ş.”, 288

“AB”, 287

“ABD”, 288

B

“Beş Hececiler”, 292

Ç

“ÇA-İRA”, 292

D

“DEV-GENÇ”, 288

E

“E 5”, 293

“ELSAN”, 289

İ

“İMF”, 289

K

“KDV”, 289

N

“NH₄NO₃”, 293

O

“ORGİ”, 290

“ORİŞAD”, 290

“ORSAN”, 290

“ORSEV”, 290

P

“PETKİM”, 291

“PKK”, 291

T

“T.C.”, 291

“Tabula Rasa”, 293

“TASİŞ”, 291

“TEK”, 291

“TEMA”, 292

“TRT”, 292

W

“WC”, 292

5.2.6. Eser Adları Dizini**A**

“Adiloş Bebe”, 304

“Adiyuh Yi Ğibze”, 299

“Ağrı Dağının Eteğinde”, 299

“Alaaddin’in Lambası”, 297

“Aldırma Gönül”, 300

B

“Baş Koymuşum (Türkiye’min) Yoluna”, 300

“Bitlis’te Beş Minare”, 303

“Böyle Buyurdu Zerdüş”, 296

“Bre Deryalar”, 301

C

“Cemalim”, 301

Ç

“Çarşambayı Sel Aldı”, 301

“Çökertme”, 301

D

“Donkişot”, 297

E

“Elif Dedim Be Dedim”, 302

“Ergenekon”, 295

F

“Fatıha Suresi”, 306

G

“Godot’yu Beklerken”, 298

“Günaydın”, 305

H

“Halil İbrahim”, 302

“Hancı”, 304

“Hasretinden Prangalar
Eskittim”, 296

“Hastane Önünde İncir Ağacı”,
302

“Haziranda Ölmek Zor”, 304

“Hekimoğlu”, 302

İ

“İki Keklik Bir Kayada Ötüyor”,
302

“İncil”, 298

“İstiklal Marşı”, 305

K

“Kel Kaya”, 303

“Kışlalar Doldu Boşaldı Bugün”,
303

“Kur’an”, 298

M

“Maçka Yolları”, 303

“Mai ve Siyah”, 296

“Mihriban”, 303

O

“Olay”, 305

“Onbinler”, 297

S

“Sarı Zeybek”, 303

“Simbat”, 297

“Sinderella”, 298

Ş

“Şu Dağlar Olmasaydı”, 304

T

“Tahir ile Zümre”, 305

“Tamama”, 297

“Tevrat”, 299

Y

“Y’ol”, 296

“Ya Devlet Başa Ya Kuzgun
Leşe”, 296

5.2.7. Dil, Lehçe, Şive Adları Dizini

K

“Kürtçe”, 306

O

“Osmanlıca”, 306

T

“Türkçe”, 306

Z

“Zazaca”, 307

5.2.8. Din, Mezhep, Tarikat Adları Dizini

A

“Alevi”, 308

D

“Deist”, 308

“Dört Kapı”, 308

H

“Hanefi”, 308

İ

“İslam”, 308

M

“Müslüman”, 309

S

“Sunni”, 309

Ş

“Şii”, 309

Z

“Zerdüş”, 310

5.2.9. Marka, Ürün Adları Dizini

B

“Buzbağ”, 310

Ç

“Çankaya”, 310

H

“Hacı Şakir”, 310

L

“Lux”, 310

R

“Rize Çayı”, 311

V

“Villa Doluca”, 311

5.2.10. Siyasi Görüş, Akım, Felsefe, İdeoloji Kavram Alanlarını Kapsayan Özel Adlar

C

“Cumhuriyet”, 311

G

“Garip”, 311

T

“Turan”, 311

2.5.11. Yapı Adları Dizini

A

“Anadoluhisarı”, 315

“Anıtkabir”, 319

“Asma Köprü”, 316

“Atakule”, 317

“Ayasofya”, 316

B

“Beyazıt Kulesi”, 317

“Bizans Sarayı”, 319

C

“Cuma Camii”, 320

Ç

“Çeküçoğlu Çeşmesi”, 313

“Çırağan”, 319

E

“Emek Apartmanı”, 312

G

“Galata Köprüsü”, 316

“Galata Kulesi”, 317

“Giresun Kalesi”, 315

H

“Hacı Hüslü Camisi”, 313

“Haseki Hamamı”, 315

“Hoynat Kalesi”, 315

K

“Kâbe”, 320

“Kâğıthane Kültür Merkezi”,
318

“Keis Köprü”, 316

“Kemer Köprü”, 317

“Kız Kulesi”, 318

M

“Madımak (Otel)”, 319

“Mescid-i Aksa”, 320

O

“Osmanlı Arşiv Binası”, 312

P

“Paşa Çeşme”, 314

S

“Sadabat Sitesi”, 312

“Santral Binası”, 312

“Selimiye Cami”, 313

“Söğütlü Çeşme”, 314

“Sultan Mahmut Türbesi”, 319

“Sümela Manastırı”, 318

Ş

“Şebinkarahisar Kalesi”, 315

U

“Urumelihisarı”, 315

Ü

“Ünye Kalesi”, 315

V

“Valilik Köşkü”, 317

Y

“Yahya Efendi Dergâhı”, 314

“Yeni Cami”, 313

“Yeşil Cami”, 313

2.5.12. Hayvan Adları Dizini

A

“Aysel”, 321

D

“Düldül”, 321

2.5.13. Toplum Yaşamında Gündem Yaratan Olayları, Durumları, Konuları Anlatan Özel Adlar Dizini

E

“Ergenekon”, 321

İ

“İki Bin Bir”, 321

O

“On İki Eylül”, 321

S

“Sivas Kongresi”, 322

“Sivas”, 322

“Susurluk”, 322

2.5.14. Savaş Adları Dizini

C

“Cihan Harbi”, 323

İ

“İstiklal Harbi”, 323

